

Rigsadvokatens beretning 1999

Behandling af klager over politiet

Behandling af klager over politiet
Rigsadvokatens beretning 1999

Købes hos boghandleren eller
Statens Information
Publikationsafdelingen
Postboks 1103, 1009 København K
Tlf. 33 37 92 28, Fax 33 37 92 80
80,- kr. inkl. moms.

Publikationen kan hentes på Justitsministeriets hjemmeside
http://www.jm.dk/publikationer/rigsadv_ber1999/

ISBN 87-601-7310-6 (Internet)

Layout: Jens Borch/Grafikerne
Tryk: Repro & Tryk A/S

ISSN 1397-4009

Indholdsfortegnelse

Forord

9

1.	Rigsadvokatens indledning	11
1.1.	Justitsministeriets evaluering af politiklagenævnensordningen	11
1.2.	Rigsadvokatens vurdering af politiklagenævnensordningen efter fire år	11
	1.2.1. Sagsbehandlingstiden	11
	1.2.2. Notitssagers behandling	12
	1.2.3. Afslutning	12
1.3.	Almindelig virksomhed i beretningsåret	13
	1.3.1. Indledning	13
	1.3.2. Nyt informationsmateriale	13
	1.3.3. Politiklagenævnenes årsmøde	14

1.3.4. Seminar om behandlingen af politiklagenævnssager	14
1.3.5. Statsadvokatmøde om behandlingen af politiklagenævnssager.	15
1.3.6. Udpegning af nye medlemmer af politiklagenævnene	15
1.3.7. Politimæssigt samarbejde i Øresundsregionen	16
1.4. Politiklagenævnssordningen i Grønland	17
1.5. En politiklagenævnssordning på Færøerne	18
2. Generel beskrivelse af regelsættet	19
2.1. Indledning	19
2.2. Ordningens væsentligste elementer	19
2.3. Politiklagenævnens kompetenceområde	20
2.4. Adfærdsklager	21
2.5. Straffesager	24
2.6. Særligt om undersøgelser i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2	25
2.7. Klageadgang	25
2.8. Beskrivelse af sagsgangen i en klagenævnssag	25
2.8.1. Sagens indledning	25
2.8.2. Statsadvokatens sagsfremstilling	26
2.8.3. Afhøringer	26
2.8.4. Statsadvokatens redegørelse	26
2.8.5. Afgørelsen af en adfærdsklagesag	26
2.8.6. Afgørelsen af en strafferetlig efterforskning	27
2.9. Disciplinærsager	28
3. Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver	31
3.1. Indledning	31
3.2. Politimyndigheden	31
3.3. Anklagemyndigheden	33
3.3.1. Rigsadvokaten	33
3.3.2. Statsadvokaterne	33
3.3.3. Politimestrene (Politidirektøren)	34
3.4. Flere regelsæt for behandlingen af klager over politiet	35
3.4.1. Hvordan kan der klages over politiets virksomhed?	35
3.4.2. Politimæssige dispositioner uden for strafferetsplejen	35
3.4.3. Dispositioner og afgørelser inden for strafferetsplejen	36
3.5. Hvem kan klage ?	37
3.6. To-instansprincippet for behandlingen af klagesager	37
4. Statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager hos statsadvokaterne	39
4.1. Statistik over indkomne politiklagenævnssager	39

4.2.	Statistik over afgjorte politiklagenævns sager	41
4.3.	Statistik over afgjorte adfærdssager	41
4.4.	Statistik over afgjorte straffesager	42
4.5.	Beskrivelse af indkomne "visitationssager"	43
5.	Behandlingen af klagesager i rigsadvokaturen	46
5.1.	Generelle regler om klageberettigelse m.v.	46
5.2.	Rigsadvokatens behandling af klager over statsadvokaternes afgørelser	47
5.3.	Klagestatistikken	50
5.4.	Særligt om sager, der er påklaget af nævnene	51
5.4.1.	Principielle spørgsmål	52
5.4.2.	Færdselssager	54
5.4.3.	Sager vedrørende bevisvurderingen	57
6.	Generelle problemstillinger	61
6.1.	Lovens område	61
6.1.1.	Begrebet "i tjenesten"	61
6.1.2.	Konkrete sager vedrørende afgrænsningen	61
6.1.3.	Dispositionsklager contra adfærdsklager og anmeldelser om strafbart forhold	64
6.2.	Politiklagenævnets kompetence	71
6.2.1.	Initiativsager	71
6.2.2.	Undersøgelsens form	71
6.2.3.	Yderligere undersøgelser og efterforskningsskridt	73
6.2.4.	Sagens afgørelse	75
6.3.	Tilbagekaldte klager	80
6.4.	Prioriteringen af straffesager og klagesager	82
6.5.	Parternes adgang til advokatbeskikkelse	84
6.6.	Inhabilitet	85
6.6.1.	Forvaltningslovens regler	85
6.6.2.	Statsadvokaternes inhabilitet	86
6.6.3.	Rigsadvokatens inhabilitet	89
6.6.4.	Politiklagenævnets og nævnsmedlemmernes inhabilitet	89
6.6.5.	Polititjenestemænds inhabilitet	90
6.7.	Sagsbehandlingstiden	92
6.7.1.	Indledning	92
6.7.2.	Faktorer, der har en væsentlig betydning for sagsbehandlingstiden	92
6.7.3.	Generelle klager over sagsbehandlingstiden i 1999	95
6.7.4.	Konkrete klager over sagsbehandlingstiden i 1999	98
6.7.5.	Opfølgning på spørgsmål om sagsbehandlingstiden	100
6.8.	Forvaltningsretlige spørgsmål	102
6.8.1.	Partsbegrebet	102
6.8.2.	Partsrepræsentation	103

6.9.	Aktindsigt	103		
6.9.1.	Indledning	103		
6.9.2.	Særligt om aktindsigt efter offentlighedsloven	104		
6.9.3.	Særligt om aktindsigt efter forvaltningsloven	105		
6.9.4.	Konkrete sager vedrørende aktindsigt	107		
6.10.	Partshøring	109		
6.10.1.	Indledning	109		
6.10.2.	Hvilke sager skal der foretages partshøring i?	109		
6.10.3.	Hvem har krav på partshøring?	111		
6.10.4.	Hvilke oplysninger er omfattet af Partshøringen?	111		
6.11.	Statsadvokatens reaktionsmuligheder	112	6.11.1. Indledning	112
6.11.2.	Formuleringer i praksis	113		
6.11.3.	Andre reaktioner, herunder systemkritik	118		
6.11.4.	Objektiv beklagelse	119		
6.11.5.	Sammenfatning	120		
7.	Gennemgang af udvalgte konkrete sager	123		
7.1.	Kapitel 93 b – adfærdsklager	123		
7.1.1.	Klager over magtanvendelse	123		
7.1.2.	Klager over sprogbrug	126		
7.1.3.	Klager over anden ukorrekt adfærd	130		
7.1.4.	Klager uden indhold - grundløse	135		
7.1.5.	Notitssager	138		
7.2.	Kapitel 93 c – straffesager	143		
7.2.1.	Anmeldelser om vold og trusler m.v.	144		
7.2.2.	Anmeldelser om brud på tavshedspligt	148		
7.2.3.	Anmeldelser om misbrug af politiets registre	151		
7.2.4.	Andre anmeldelser om strafbart forhold	153		
7.2.5.	Grundløse anmeldelser	158		
7.3.	Kapitel 93 c – færdselssager	161		
7.3.1.	Færdselsuheld	161		
7.3.2.	Udrykningskørsel	163		
7.3.3.	Automatisk hastighedskontrol	167		
7.3.4.	Forsætlig påkørsel	170		
7.3.5.	Andre færdselsforseelser	171		
7.3.6.	Efterforskningen i færdselssager	172		
7.4.	Undersøgelser i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2	173		
7.5.	Sager, som statsadvokaterne har iværksat af egen drift (retsplejelovens § 1020 a, stk. 1)	186		
7.6.	Retsplejelovens omgørelsesfrister	190		
8.	Supplerende oplysninger vedrørende sager omtalt i tidligere beretninger	193		
8.1.	Beretningerne for 1996 og 1997	193		
8.1.1.	Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2	193		
8.2.	Beretningen for 1998	194		

Forord

Til Folketinget og Justitsministeren

Efter retsplejelovens § 1021 h skal Rigsadvokaten afgive en årlig beretning om behandlingen af de sager, der er nævnt i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c. Det drejer sig om behandlingen af klager over politipersonalets adfærd i tjenesten, behandlingen af straffesager imod politipersonale samt undersøgelser af tilfælde, hvor en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

I overensstemmelse hermed afgiver jeg herved beretning for året 1999.

I beretningen er medtaget politiklagenævnens delberetninger.

København, maj 2000

Henning Fode

Afsnit 1

Afsnit 1

Rigsadvokatens indledning

1. Indledning

1.1. Justitsministeriets evaluering af politiklagenævnensordningen

Jeg indledte min beretning for 1998 med en foreløbig evaluering af politiklagenævnensordningen. Jeg konkluderede heri, efter at have hørt de involverede myndigheder og politiets organisationer, at behandlingen af sager i de forløbne år ikke kunne begrunde, at der foretages justeringer af ordningen.

Justitsministeriet har ved en cirkulæreskrivelse af 2. juli 1999 til politi- og anklagemyndighed fremsendt Justitsministeriets evaluering af politiklagenævnensordningen, som samme dag blev sendt til Folketingets Retsudvalg til orientering. Det fremgår af evalueringen, at Justitsministeriet finder, at der ikke på nuværende tidspunkt er behov for at ændre reglerne om behandling af klager over politiet. Justitsministeriet agter således at videreføre politiklagenævnensordningen i dens nuværende form. Justitsministeriets evaluering af politiklagenævnensordningen indgår som bilag til denne beretning. Der henvises til bilag 14.

1.2. Rigsadvokatens vurdering af politiklagenævnensordningen efter fire år

1.2.1. Udviklingen i sagstallet fra 1998 til 1999

Tilgangen af nye sager hos statsadvokaterne i 1999 har ikke været så stabil som i de to foregående beretningsår. Sagsantallet i beretningsåret er således steget betydeligt i forhold til både 1997 og 1998. En betydelig del af stigningen i sagsantallet skyldes den såkaldte "Station 1"-sag, der består af et kompleks med 99 konkrete klagesager. Station 1-sagen rummer dog ikke hele forklaringen på stigningen i sagstallet, men det kan ikke udelukkes, at den megen omtale af sagen i den landsdækkende presse kan have været en medvirkende årsag til den generelle stigning på landsplan. Der kan for så vidt angår talmaterialet henvises til afsnit 4.

1.2.2. Sagsbehandlingstiden

Spørgsmålet om sagsbehandlingstiden har været behandlet i de forrige beretninger. Det er ikke uden grund, da spørgsmålet er centralt for de, der er omfattet af en klagesag. Det er forståeligt, at det kan opleves som meget utilfredsstillende og belastende for sagens parter at skulle vente alt for længe på en afgørelse af en klagesag.

Jeg anførte i min beretning for 1998, at det mere modererede sagstal havde medført den positive udvikling, at statsadvokaterne i beretningsåret 1998 i videre omfang end hidtil havde kunnet leve op til lovens intentioner om en hurtig sagsbehandling. Således var de sagspukler, der var blevet oparbejdet i ordningens første år i vidt omfang nedbragt i beretningsåret. Jeg havde derfor forventning om, at sagsbehandlingstiden fremover i videre omfang generelt kunne afkortes.

Ved udgangen af 1999 er det min opfattelse, at sagsbehandlingstiden nu generelt er tilfredsstillende ved alle embeder. Selvom debatten om politiklagenævnensordningen i beretningsåret navnlig var koncentreret om Station 1-sagen, blev det i en artikel med titlen "Klager over politiet syltes" (Jyllands-Posten 28.3.1999) hævdet, at statsadvokaternes sagsbehandling var både langsommelig og mangelfuld. Det gav anledning til et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg. Jeg udtalte i den forbindelse, at der efter min opfattelse intet belæg var for den kritik af statsadvokaternes behandling af politiklagenævnsager, som var rejst i dagbladet. Dette har Justitsministeriet tilsluttet sig.

Spørgsmålet om sagsbehandlingstiden behandles også i denne beretning. Der kan herom henvises til afsnit 6.7. Der er i dette afsnit også redegjort for metoder til at afkorte sagsbehandlingstiden og mulighederne for at sætte nogle mere faste målsætninger for sagsbehandlingstiden.

1.2.3. Notitssagers behandling

I beretningen for 1998 nævnet jeg, at der i forbindelse med evalueringen af politiklagenævnensordningen blandt andet blev peget på muligheden for at forenkle området for behandlingen af de såkaldte mindre adfærdsklager ("bagatelsager"), det vil sige sager, der kan afgøres ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Statsadvokaterne fandt, at denne ordning burde udvides, således at statsadvokaten kan sende en modtagen klage til politimesteren med henblik på forligsmægling. Efter praksis er denne måde at afgøre sagerne på forbeholdt klager, hvor borgeren vælger at henvende sig direkte til politimesteren med sin klage.

Jeg har i beretningsåret 1999 drøftet spørgsmålet med både statsadvokaterne og politiklagenævnene. Jeg har endvidere hørt de øvrige interesserede parter over spørgsmålet om denne forenkling. Politiforbundet i Danmark har imidlertid været forbeholden over for en sådan justering af den

administrative praksis. Jeg har på denne baggrund ikke fundet anledning til at iværksætte dette administrative skridt. Der kan herom henvises til afsnit 7.1.5.

1.2.4. Afslutning

Det er fortsat min opfattelse, at ordningen fungerer efter sin hensigt. Den har vist sig at være både funktionsdygtig og i stand til at yde den nødvendige retsbeskyttelse for både den borger, der ønsker at klage, og det berørte politipersonale. Man kan have tillid til, at klager over politiet behandles på betryggende måde.

1.3. Almindelig virksomhed i beretningsåret

1.3.1. Indledning

Behandlingen af sager, der er omfattet af politiklagenævnetsordningen lægger fortsat beslag på betydelige ressourcer i den overordnede anklagemyndighed. Spørgsmålet om en løbende tilpasning og forenkling af de administrative retningslinjer og rutiner for behandlingen af sagerne og uddannelse af det personale, der behandler sagerne er derfor fortsat relevant at beskæftige sig med. Nedenfor redegøres for nogle af de spørgsmål, der har været behandlet i beretningsåret.

1.3.2. Nyt informationsmateriale

Den oprindelige folder om politiklagenævnetsordningen, der blev udarbejdet ved årsskiftet 1995/1996, har gennem længere tid været uaktuel. Jeg besluttede derfor i 1998 at udarbejde en ny folder i samarbejde med Justitsministeriet, statsadvokaterne, politiklagenævnene og politiets organisationer m.v.

Resultatet er blevet en moderne informativ folder, der er udarbejdet i to udgaver med henholdsvis dansk og engelsk tekst.

1.3.3. Politiklagenævnets årsmøde i januar 1999

I min beretning for 1996 orienterede jeg om det seminar om den nye politiklagenævnetsordning, som justitsministeren afholdt i januar 1996 for alle medlemmer og suppleanter af klagenævnene og repræsentanter for de regionale statsadvokater og Rigsadvokaten.

Politiklagenævnene har siden i tilknytning til sit årlige landsmøde i januar inviteret Rigsadvokaten til at afgive et indlæg om behandlingen af klagesagerne i det forløbne år. Jeg har været meget glad for at have lejlighed til at møde nævnens medlemmer og for at have mulighed for dels at orientere om behandlingen af sagerne og dels at drøfte spørgsmål af fælles interesse. Jeg finder i øvrigt, at netop årsmødet er et glimrende forum for på en uformel måde at få afklaret en række generelle praktiske spørgsmål omkring ordningen.

Som det fremgår af landsformandens beretning andetsteds i beretningen blev årsmødet i 1999 afholdt på Københavns Politigård. Jeg fik på mødet lejlighed til blandt andet at komme ind på den forestående evaluering af politiklagenævnetsordningen. Der var endvidere lejlighed til blandt andet at drøfte spørgsmålet om sagsbehandlingstiden og hvorledes en eventuel kritik fra statsadvokatens side følges op disciplinært af ansættelsesmyndigheden.

1.3.4. Seminar om behandlingen af politiklagenævns sager

I forbindelse med ordningens start afholdt jeg et kursus for det overordnede personale i rigsadvokaturen og i de regionale statsadvokaturer om behandlingen af undersøgelser mod polititjenestemænd. Kurset er omtalt i beretningen for 1996.

I beretningsåret blev der afholdt et seminar for den samme personkreds vedrørende forskellige spørgsmål af relevans for behandlingen af politiklagenævnsager. Emnerne omfattede blandt andet uopsættelige efterforskningskridt, kriminaltekniske og retsmedicinske undersøgelser på gerningsstedet, krisehjælp, politiets selvforsvarsgreb- og teknikker og udrykningskørsel mv.

Emnet politiets selvforsvarsgreb- og teknikker gav mig anledning til at foreslå Rigspolitichefen, at det overvejes at indføre en form for efteruddannelse, eller at der afholdes vedligeholdelseskurser på dette område. Jeg kan herved henvise til beretningen for 1998, side 168 f.

Drøftelserne på seminaret mundede blandt andet også ud i, at jeg nedsatte en arbejdsgruppe, der skulle se på spørgsmålet om behandlingen af sager, der er omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Disse sager er karakteristiske derved, at de fordrer en øjeblikkelig reaktion fra statsadvokatens side ("udrykning"). Der kan om sagernes karakter henvises til beskrivelsen nedenfor. Resultatet af arbejdsgruppens overvejelser blev udarbejdelsen af en "vagtmappe" til brug for medarbejderne ved statsadvokaturerne. Mappen indeholder foruden forskellige checklister en samling af de regler, der er gældende for politiets virksomhed inden for en række af de centrale områder, herunder politiets magtanvendelse, udrykningskørsel, detentionsanbringelse, tvangsindlæggelse, ligsyn og obduktion m.m.

1.3.5. Statsadvokatmøde om behandlingen af politiklagenævnsager i november 1999

Spørgsmålet om behandlingen af politiklagenævnsager har løbende været drøftet på de møder, som jeg med mellemrum afholder med statsadvokaterne. I beretningsåret fandt jeg tiden inde til - efter afslutningen af evalueringen af ordningen - at drøfte en række spørgsmål, som i et stykke tid havde trængt sig på.

På mødet blev således blandt andet drøftet spørgsmålet om målsætning for sagsbehandlingstiden, udarbejdelse af et "sanktionskatalog" for afgørelser af adfærdssager, grænserne for politiets efterforskning i færdselsstraffesager (uopsættelige efterforskningskridt) og behandlingen af notitssager samt en række spørgsmål af mere praktisk betonet art. En række af disse spørgsmål er behandlet andetsteds i beretningen.

1.3.6. Udpegning af nye medlemmer af politiklagenævnene

Efter bekendtgørelse om politiklagenævn udpeges politiklagenævnets medlemmer for et tidsrum af 4 år, dog således at der kan finde genudpegning sted én gang. Dette indebærer, at Justitsministeriet ved udgangen af beretningsåret udpegede en række nye medlemmer af politiklagenævnene.

1.3.7. Politimæssigt samarbejde i Øresundsregionen

Den 6. oktober 1999 indgik Danmarks regering og Kongeriget Sveriges regering en aftale om politimæssigt samarbejde i Øresundsregionen.

Efter aftalen kan polititjenestemænd fra Sverige under nærmere angivne omstændigheder udføre opgaver i Danmark. Betingelserne herfor er opregnet i aftalens artikel 6-8.

Efter aftalens artikel 10 er det myndighederne i det land, hvor de pågældende polititjenestemænd er *hjemmehørende*, der træffer afgørelse om polititjenestemænds adfærd og de politimæssige dispositioner i forbindelse med udførelsen af opgaver som nævnt i aftalen. Det vil således være de kompetente svenske myndigheder, der skal træffes afgørelse i sager, hvor der måtte blive rejst spørgsmål om svenske polititjenestemænds adfærd i forbindelse med udførelsen af opgaver i Danmark. Det samme gælder med hensyn til afgørelsen om eventuelle disciplinære skridt i forhold til

vedkommende polititjenestemænd. Myndighederne i det land, hvor adfærden er udøvet, tilvejebringer de oplysninger, der er nødvendige for at hjemlandets myndigheder kan træffe afgørelse i sagen. Tilvejebringelsen af oplysningerne sker i overensstemmelse med national lovgivning og bestemmelserne i Schengen-konventionens artikel 40, stk. 3, litra g, og artikel 41, stk. 5, litra g.

Selvom afgørelseskompetencen i de nævnte sager ligger hos hjemlandets myndigheder, er en borger ikke afskåret fra i givet fald at rette henvendelse til f.eks. de danske myndigheder i anledning af den adfærd, som svenske polititjenestemænd har udvist under udførelsen af opgaver i Danmark. Bestemmelsen er heller ikke til hinder for, at de danske myndigheder, f.eks. i forbindelse med modtagelsen af en klage kan udtale sig om det forløb, der har givet anledning til klagen.

Artikel 10 vedrører *ikke strafferetlig forfølgning* af polititjenestemænd fra de to lande. Dette indebærer, at blandt andet en svensk polititjenestemand, der måtte begå strafbart forhold på den danske side af Øresundsforbindelsen, vil kunne strafforfølges her i landet efter de almindelige regler herom.

Justitsministeren har den 1. marts 2000 fremsat lovforslag om politimæssigt samarbejde i Øresundsregionen.

1.4. Politiklagenævnetsordningen i Grønland

Jeg orienterede i min forrige beretning om, at Folketinget den 23. december 1998 havde vedtaget loven om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Loven trådte i kraft den 1. januar 2000 og gælder for behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i forbindelse med tjeneste i Grønland.

Den indførte ordning bygger i meget vidt omfang på den klageordning, der blev indført i Danmark i 1996. Således indebærer ordningen blandt andet etablering af et uafhængigt kontrolorgan (Politiklagenævnet), der på offentlighedens vegne skal have indseende med sagsbehandlingen i de nævnte sager.

Klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager) og anmeldelser om kriminelle handlinger begået af politipersonale i tjenesten indgives til og behandles af Politimesteren i Grønland. Sager vedrørende politimesteren eller politipersonale, der gør tjeneste ved politimesterembedet, behandles dog af Rigsadvokaten.

Det var i lovens forarbejder forudsat, at der – for at sikre befolkningens tillid til klageordningen – skulle ske en bred information om klagesystemet både før og efter lovens ikrafttræden.

Jeg nedsatte i den anledning en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for politimesterembedet, politiorganisationen og rigsadvokaturen, der blandt andet fik til opgave at overveje, hvilke tiltag der burde iværksættes for at sikre, at de opstillede krav til information om klagesystemet opfyldes.

Arbejdsgruppen anbefalede, at der – foruden information af offentligheden – også blev afholdt en række kurser og introduktionsmøder for politimesterembedet, stationslederne og de grønlandske myndigheder inden lovens ikrafttræden. Jeg afholdt på denne baggrund en række informationsmøder og kurser i Grønland i oktober 1999, herunder et møde for det grønlandske hjemmestyre samt hjemmestyre- og statslige myndigheder og politiklagenævnet m.v.

Som led i informationen udarbejdede jeg en informationsfolder til den grønlandske offentlighed. Folderen er udarbejdet i to udgaver med henholdsvis grønlandsk og dansk tekst.

Der blev endvidere udarbejdet en vejledning til politipersonalet om politiklagenævnetsordningen. Denne vejledning er ligeledes udarbejdet i to udgaver med henholdsvis grønlandsk og dansk tekst.

1.5. En politiklagenævnssordning på Færøerne

Jeg nævnte i beretningen for 1998, at der ikke er taget stilling til, om en tilsvarende ordning vedrørende behandling af klager m.v. mod politipersonale vil blive indført på Færøerne. Det er fortsat situationen.

Afsnit 2.
Generel
regelsættet
af klager over politipersonalet m.v.

beskrivelse
for

af
behandling

2.1. Indledning

Folketinget vedtog ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 en ændring af retsplejeloven, der gav et nyt regelsæt for behandling af klager over politipersonalet m.v. Regelsættet består af tre kapitler i retsplejeloven. Kapitel 93 b og kapitel 93 c regulerer henholdsvis behandlingen af adfærdsklager over politipersonalet og behandlingen af straffesager mod politipersonalet, mens kapitel 93 d vedrører de nyoprettede politiklagenævn. Regelsættet om behandling af klager over politipersonalet trådte i kraft den 1. januar 1996. Den 23. december 1998 vedtog Folketinget lov nr. 905 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Den nye lov, som er trådt i kraft den 1. januar 2000, er omtalt i afsnit 1.

Reglerne om behandling af klager over politiet gælder indtil videre ikke for Færøerne.

2.2. Ordningens væsentligste elementer

Det væsentligste element i regelsættet er, at det er de regionale statsadvokater, der behandler klager over politipersonalets adfærd, efterforsker straffesager mod politipersonale og afgør tiltalespørgsmålet.

Ordningen omfatter den del af de ansatte i politiet, der har politimyndighed. Det vil sige det politiuddannede personale og politiets jurister. Kontorpersonale og civile medarbejdere er ikke omfattet af ordningen.

Bestemmelserne omfatter kun forhold, der er begået i tjenesten. Denne afgrænsning af, om et forhold er begået i tjenesten, beror på en konkret vurdering. Det tilføjes i forarbejderne, at begrebet på grund af polititjenestens særlige karakter formentlig må fortolkes temmelig vidt.

Statsadvokaten foretager som udgangspunkt selv alle undersøgelses- og efterforskningsskridt, således at politiet kun i meget begrænset omfang deltager i behandlingen af disse sager. Politiet skal dog selv foretage uopsættelige undersøgelses- og efterforskningsskridt. Statsadvokaterne kan desuden bede Rigspolitechefens Rejseafdeling om i et vist omfang at hjælpe til med efterforskningen m.v. Denne eksterne hjælp til efterforskning må dog kun bruges rent undtagelsesvist og efter nøje instruktion fra statsadvokaten.

Et andet væsentligt element er indførelsen af politiklagenævn. Der er oprettet et politiklagenævn for hver regional statsadvokat. Nævnet består af en advokat og to lægmænd, og det fører tilsyn med statsadvokatens behandling af sager, der er omfattet af ordningen. Nævnene vælger en landsformand og afgiver en årlig beretning om deres virksomhed.

Regelsættet er begrænset til adfærdsklager og straffesager mod politipersonalet. Uden for ordningen falder således klager over materielle afgørelser og politiets dispositioner i forbindelse med sagsbehandlingen. Disse klager behandles efter de hidtidige regler.

Et tredje element i regelsættet er en udvidet adgang til at beskikke advokat. Det gælder både for klageren og indklagede i adfærdsklagesager samt for den forurettede og polititjenestemanden i straffesager mod politipersonale.

2.3. Politiklagenævnens kompetenceområde

Statsadvokaten skal straks underrette politiklagenævnet om klager og anmeldelser efter kapitel 93 b og 93 c. Nævnet skal endvidere holdes løbende orienteret om alle væsentlige beslutninger i forbindelse med sagen, f.eks. sigtelse, udvidelse af kredsen af undersøgte personer og lignende. Nævnet har samme beføjelser i de sager, statsadvokaten tager initiativ til.

Politiklagenævnet kan tilkendegive, at der bør indledes undersøgelse efter kapitel 93 b (adfærdsklager) og 93 c (straffesager m.v.), ligesom nævnet kan tilkendegive, at der bør anvendes en anden undersøgelsesform end den, statsadvokaten har valgt. Politiklagenævnet kan endvidere anmode statsadvokaten om at foretage bestemte undersøgelses- og efterforskningskridt. Sådanne anmodninger skal normalt efterkommes, står der i lovforslagets bemærkninger.

Statsadvokaten skal endvidere udarbejde en redegørelse til politiklagenævnet om resultatet af undersøgelsen eller efterforskningen. Dette gælder dog ikke i åbenbart grundløse sager. Statsadvokaten kan eventuelt uddybe den skriftlige redegørelse i en mundtlig forelæggelse for nævnet. Det skal fremgå af redegørelsen, hvordan statsadvokaten finder, sagen bør afgøres. I tilfælde, hvor der ikke indledes undersøgelse eller efterforskning, må statsadvokaten nærmere begrunde, hvorfor han ikke finder, at der er anledning til det.

Politiklagenævnet meddeler herefter statsadvokaten, hvordan sagen efter nævnets opfattelse bør afgøres.

Nævnens tilkendegivelser er ikke afgørelser i forvaltningslovens forstand. Der stilles derfor ikke krav om begrundelse, partshøring m.v.

Statsadvokatens afgørelse skal begrundes, og det skal fremgå, om afgørelsen er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse. Hvis nævnet ikke er enig i afgørelsen, kræves en udførlig begrundelse.

Justitsministeriet har fastsat nærmere regler for nævnens virksomhed i bekendtgørelse nr. 1041 af 15. december 1995 om forretningsorden for politiklagenævnene og bekendtgørelse nr. 1042 af 15. december 1995 om politiklagenævn.

2.4. Adfærdsklager

Definitionen af en adfærdsklage, som denne er angivet i Justitsministeriets vejledning af 18. januar 1982 (vedrørende behandlingen af klagesager, der henhører under lokalnævnene vedrørende politiets virksomhed), bibeholdes.

Justitsministeriet beskriver i denne vejledning det centrale område for lokalnævnsbehandlingen som klager over vold og hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende, myndighedsmisbrug, f.eks. i forbindelse med anholdelse og ransagning, anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten, samt uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden.

Sager vedrørende klager over politipersonalets adfærd behandles af statsadvokaten efter klage eller på eget initiativ, herunder efter tilkendegivelse fra politiklagenævnet. Alle implicerede parter skal underrettes om, at klagen er indgivet.

Det er endvidere forudsat i bemærkningerne til lovforslaget, "at politiets behandling af mindre klager opretholdes". Mange små klager er efter denne praksis blevet afgjort ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Det forudsættes herved, at klageren får vejledning af politiet om den formelle klagemulighed til statsadvokaten, og at der udfærdiges en notits om det, der er sket.

Notitsen forelægges for statsadvokaten, der på eget initiativ kan iværksætte en nærmere undersøgelse. Statsadvokaten orienterer endvidere politiklagenævnet om notitsen.

Statsadvokaten kan afvise en adfærdsklage uden at realitetsbehandle den. Det gælder, hvis klagen indgives mere end 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted, eller klagen er åbenbart grundløs. Før statsadvokaten træffer afgørelse, skal sagen forelægges for politiklagenævnet.

Sagsgangen

i en politiklagenævns sag

1. Sagen indledes

Klagen modtages.

- Klageren får en skriftlig bekræftelse.
- Nævnet samt politimesteren og Rigspolitichefen underrettes om klagen.
- Den person, der klages over (indklagede) får besked.
- Nævnet orienteres løbende om undersøgelsens forløb.

Statsadvokaten forelægger klagen for Nævnet, inden den evt. afvises som åbenbart grundløs.

2. Sagsfremstillingen

Statsadvokaten udarbejder en sagsfremstilling, når der er tale om en begrundet adfærdsklage.

Sagsfremstillingen sendes til indklagede.

3. Undersøgelsen/efterforskningen

Parterne afhøres og kan få beskikket advokat. Evt. vidner afhøres.

4. Sagen forelægges for Nævnet

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse, der gennemgår sagsforløbet og sagens faktum, vurderer beviser og lægger op til sagens afgørelse. Der udarbejdes ikke nogen redegørelse i åbenbart grundløse sager.

5. Nævnets tilkendegivelse (§ 1021 e)

Politiklagenævnet meddeler statsadvokaten, hvordan Nævnet finder, at sagen bør afgøres.

6. Afgørelsen

Statsadvokaten træffer herefter afgørelse i sagen.

Adfærdsklagesag – klagen afvises

- klager får helt eller delvist medhold

Straffesag – anmeldelsen afvises

- efterforskning indstilles
- påtale opgives – evt. med en beklagelse
- tiltalerejsning/tiltalefrafald

Det skal fremgå af afgørelsen, om Nævnet er enig i afgørelsen. Sagens parter, Nævnet, politimesteren og Rigspolitichefen underrettes om sagens afgørelse.

7. Klageadgang

Statsadvokatens afgørelse af klagesagen kan påklages til Rigsadvokaten af sagens parter og Nævnet.

2.5. Straffesager

Statsadvokaten iværksætter efterforskning efter anmeldelse eller på eget initiativ, f.eks. efter tilkendegivelse fra politiklagenævnet. Efterforskning iværksættes, når der er en rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået noget strafbart, som forfølges af det offentlige.

Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, at skaffe oplysninger til brug for sagens afgørelse og at forberede sagens behandling ved retten.

En anmeldelse kan afvises uden realitetsbehandling, hvis der ikke er en rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået noget strafbart, som forfølges af det offentlige. Sagen skal dog først forelægges for politiklagenævnet.

2.6. Særligt om undersøgelser i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Statsadvokaten skal iværksætte en efterforskning, når en person er død eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Denne efterforskning skal iværksættes, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold.

2.7. Klageadgang

Både den forurettede og andre kan klage til statsadvokaten over politipersonalets adfærd i tjenesten. Det er forudsat i forarbejderne til lovændringen og svarer til, hvad der hidtil har været gældende.

Der er som udgangspunkt heller ikke begrænsninger i den personkreds, der er berettiget til at indgive anmeldelse om strafbart forhold, som er begået af politiet.

Det er derimod kun sagens parter og politiklagenævnet, der kan klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten.

Klagefristen er fire uger. Sagens parter skal underrettes, hvis politiklagenævnet klager over afgørelsen.

2.8. Beskrivelse af sagsgangen i en politiklagenævns sag

2.8.1. Sagens indledning

Statsadvokaten behandler sagen, når han har fået en klage eller anmeldelse. Han kan også behandle en sag på eget initiativ, f.eks. efter tilkendegivelse fra politiklagenævnet. I visse situationer er en undersøgelse obligatorisk.

Politiklagenævnet skal straks underrettes om sagen og orienteres løbende om undersøgelsens eller efterforskningens forløb. Statsadvokaten underretter desuden politimesteren (Politidirektøren), Rigspolicefen og i visse tilfælde Justitsministeriet. Disse myndigheder skal også løbende holdes orienteret om alle undersøgelses- og efterforskningsskridt, der har betydning for varetagelsen af deres opgaver.

Finder statsadvokaten, at klagen er åbenbart grundløs, eller viser det sig ved den indledende vurdering, at klagen ikke er alvorligt ment, kan statsadvokaten undlade at iværksætte en undersøgelse eller efterforskning. Statsadvokaten skal forelægge spørgsmålet om afvisning af klagen for politiklagenævnet, inden afgørelsen bliver truffet.

2.8.2. Statsadvokatens sagsfremstilling

Statsadvokaten udarbejder i sager om adfærdsklager en sagsfremstilling på grundlag af de foreliggende oplysninger. Den indklagede polititjenestemand modtager en kopi af sagsfremstillingen, inden han eller hun bliver afhørt. Den indklagede har ikke pligt til at udtale sig om sagsfremstillingen.

Der udarbejdes ikke sagsfremstilling i forbindelse med strafferetlige undersøgelser.

2.8.3. Afhøringer

Parterne vil herefter normalt blive indkaldt til afhøring på statsadvokatens kontor eller eventuelt på et andet sted, som statsadvokaten skønner er hensigtsmæssigt. Det kan f.eks. være rådhuset på det sted, hvor den handling, der klages over, har fundet sted.

Statsadvokaten kan beslutte, at forklaringerne i stedet skal afgives i retten. Retsmøderne er som udgangspunkt offentlige.

2.8.4. Statsadvokatens redegørelse

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse til politiklagenævnet, når undersøgelsen eller efterforskningen er afsluttet. Denne redegørelse skal indeholde en gennemgang af sagens forløb og faktum, en vurdering af beviserne og en tilkendegivelse om sagens afgørelse. Der udarbejdes ikke redegørelse i åbenbart grundløse sager.

Politiklagenævnet meddeler herefter statsadvokaten, hvordan nævnet mener, at sagen bør afgøres. Statsadvokaten afgør herefter sagen og underretter sagens parter. Afgørelsen bliver også sendt til politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitichefen samt i visse tilfælde til Justitsministeriet.

2.8.5. Afgørelsen af en adfærdsklagesag

Afvisning

Statsadvokaten afviser klagen, hvis undersøgelsen ikke har skaffet oplysninger, der støtter klagen, eller klagen er åbenbart grundløs. Statsadvokaten underretter sagens parter.

Klager får helt eller delvist medhold

Finder statsadvokaten, at den indklagede har udvist en kritisabel adfærd, vil statsadvokaten meddele det til klageren. Den indklagede vil modtage en genpart af statsadvokatens afgørelse, der i visse tilfælde kan danne grundlag for en disciplinær undersøgelse.

Er der grundlag for at rejse sigtelse, eller er der mistanke om et strafbart forhold, og den indklagede forlanger sagen behandlet som straffesag, sluttet behandlingen af klagen. Behandlingen af klagen kan genoptages, hvis der ikke rejses tiltale eller fældes dom.

Har undersøgelsen påvist fejl af generel karakter, vil statsadvokaten rejse spørgsmålet over for den ansvarlige myndighed.

Klagen tilbagekaldes

En sag vil normalt blive afsluttet, hvis klagen tilbagekaldes. Da en undersøgelse også kan iværksættes på statsadvokatens initiativ, kan behandlingen af klagen dog fortsætte, hvis statsadvokaten finder det nødvendigt.

Andre muligheder

I visse tilfælde vil sagen kunne overgå til behandling ved en undersøgelsesret m.v.

2.8.6. Afgørelsen af en strafferetlig efterforskning

Afvisning

Statsadvokaten indstiller efterforskningen, hvis den ikke har bragt oplysninger frem, der giver rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. Anmeldelsen bliver også afvist, hvis den er åbenbart grundløs.

Har statsadvokaten foretaget en undersøgelse efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, kan statsadvokaten på samme måde indstille efterforskningen. Det sker, når sagens

omstændigheder er fuldt oplyste, og der ikke herved er skabt en rimelig formodning om, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Tiltalerejsning m.v.

Statsadvokaten kan afgøre straffesagen ved at rejse tiltale, opgive påtale eller frafalde tiltale m.v. Afgørelsesformerne fremgår af retsplejelovens bestemmelser om strafferetsplejen.

Politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitichefen vil i alle tilfælde blive underrettet om afgørelsen. Dette gælder i visse tilfælde også Justitsministeriet.

Statsadvokaten vil, når han/hun overvejer tiltalespørgsmålet, også tage stilling til, om der foreligger anden kritisabel adfærd – herunder om sagen skal behandles som en adfærdsklage.

2.9. Disciplinærsager

Statsadvokaterne træffer ikke afgørelse i disciplinærsager. Disse sager behandles og afgøres alt efter sagens karakter af politimesteren (Politidirektøren), Rigspolitichefen eller Justitsministeriet. Spørgsmålet om, hvornår der er grundlag for at indlede en disciplinærsag mod en polititjenestemand, afgøres efter tjenestemandslovens regler. Reglerne om behandlingen af disciplinærsager fremgår af tjenestemandslovens kapitel 4 om suspension og disciplinærforfølgning mv. og Rigspolitichefens kundgørelse I nr. 10 om disciplinærsagers behandling. Regelsættet om disciplinærsagers behandling er beskrevet i beretningen for 1996 side 152 ff. Dette afsnit beskriver kort samspillet mellem regelsættene om

disciplinærsager og politiklagenævnsager.

Statsadvokaten skal underrette vedkommende politimester (Politidirektøren) og Rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag eller efterforskning i en straffesag. Det følger af bestemmelserne i retsplejelovens § 1019 j og § 1020 a, stk. 2, 2. pkt.

Disse regler har til formål at sikre, at ansættelsesmyndigheden får lejlighed til at vurdere, om sagen giver anledning til disciplinære foranstaltninger over for den indklagede eller anmeldte polititjenestemand. Det følger endvidere af bestemmelserne, at der ikke indledes en disciplinærundersøgelse i anledning af en klage eller anmeldelse, før behandlingen af adfærdsklagen eller straffesagen er afsluttet. Baggrunden for bestemmelsen er at undgå, at sagen samtidig undersøges både som politiklagenævnsag og som disciplinærsag.

Bestemmelserne er ikke til hinder for, at den indklagede eller anmeldte suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten, mens klagenævnsagen verserer. Denne afgørelse træffes af Rigspolitichefen.

Statsadvokaten underretter politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitichefen (ansættelsesmyndigheden), når undersøgelsen eller efterforskningen af klagesagen er afsluttet. Underretningen sker efter, at statsadvokaten har færdigbehandlet sagen og truffet afgørelse i sagen.

Politimesteren (Politidirektøren)/Rigspolitichefen får herved mulighed for at tage stilling til, om der skal indledes en disciplinærsag.

Statsadvokaten afgiver ikke indstilling om, hvorvidt der bør indledes en disciplinærsag.

Politimesterens (Politidirektørens) eller Rigspolitichefens grundlag for at indlede en eventuel disciplinærsag vil blandt andet være statsadvokatens afgørelse.

Statsadvokatens afgørelse af en begrundet klage eller anmeldelse kan blandt andet gå ud på, at der gives klageren en beklagelse af det passerede, eller at der rejses kritik af den eller de involverede polititjenestemænd. Denne afgørelse kan træffes både i sager, hvor der har været foretaget en

undersøgelse af en adfærdsklage og i straffesager, hvor statsadvokaten har fundet, at der ikke forelå tiltalegrundlag.

Statsadvokatens afgørelse fører ikke nødvendigvis til, at der indledes en disciplinær undersøgelse med en disciplinær sanktion til følge. Har statsadvokaten udtalt kritik eller beklaget det passerede over for klageren, bør statsadvokatens afgørelse følges op på tjenestestedet i forhold til den eller de involverede polititjenestemænd som led i en ledelsesmæssig og personalepolitisk disposition.

Af Rigspolitichefens vejledning til kundgørelsen om disciplinærssagers behandling fremgår det, at det er Rigspolitichefens opfattelse, at enhver kritik eller beklagelse af en polititjenestemands adfærd over for borgerne skal have tjenstlige konsekvenser, uanset om der er tale om en adfærdsklagesag, en straffesag (hvor der ikke rejses tiltale) eller en sag, der er omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Det anføres endvidere, at det er Rigspolitichefens generelle opfattelse, at denne type forhold typisk vil føre til egentlige disciplinærssager.

Politimesteren/Politidirektøren har - i stedet for at indlede disciplinær forfølgning - mulighed for behandle forholdet under en tjenstlig samtale, hvor reglerne for korrekt optræden indskærpes, og hvor der advares mod gentagelser. Hvis politimesteren/Politidirektøren vælger denne mulighed, følger det af Rigspolitichefens kundgørelse 1 nr. 10, at politimesteren (Politidirektøren) skriftligt skal underrette Rigspolitichefen om, hvilke tjenstlige konsekvenser en afgørelse, hvor statsadvokaten/Rigsadvokaten udtrykkeligt har kritiseret eller beklaget en polititjenestemands adfærd, har haft for den pågældende. Rigspolitichefen videresender underretningen til statsadvokaten/Rigsadvokaten.

Statsadvokaten/Rigsadvokaten vil således i alle tilfælde blive orienteret om, hvilke tjenstlige konsekvenser statsadvokatens /Rigsadvokatens kritik eller beklagelse af en polititjenestemands adfærd har fået for den pågældende.

Afsnit 3.

Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver

3.1. Indledning

Dette afsnit beskriver, hvordan politiet og anklagemyndigheden er struktureret, og hvilke opgaver disse myndigheder har. Desuden omtales en række forvaltningsretlige aspekter, der har betydning for behandlingen af klagesager, herunder for behandling af klager over statsadvokaternes afgørelser i sager, der er omfattet af ordningen med politiklagenævn.

3.2. Politimyndigheden

Politiets opgave er efter retsplejelovens § 108 at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af landets love og vedtægter samt at foretage det nødvendige for at hindre forbrydelser og efterforske og forfølge sådanne.

Landet er inddelt i 54 politikredse samt politikredsene i Grønland og på Færøerne. Københavns politikreds ledes af Politidirektøren i København, de øvrige af en politimester.

Justitsministeren er efter retsplejelovens § 109, stk. 1, politiets øverste foresatte. Ministeren udøver sine beføjelser gennem Rigspolitichefen, Politidirektøren i København og politimestrene.

Politiets personale- og økonomiforvaltning m.v. er efter retsplejelovens § 110 underlagt Rigspolitichefen. Denne fører desuden tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) almindelige måde at tilrettelægge politiets arbejde på og udfærdiger generelle retningslinier for dette. Disse retningslinier udgives i Rigspolitichefens Kundgørelsessamling.

3.3. Anklagemyndighedens organisation og opgaver

Anklagemyndighedens opgaver og organisation er beskrevet i retsplejelovens kapitel 10 (§§ 95 – 107). Anklagemyndigheden består af Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politimestrene (Politidirektøren).

Anklagemyndighedens opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 3. Her står det, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de strafskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt ("objektivitetsprincippet").

Anklagemyndigheden er underlagt justitsministeren, der fører tilsyn med de offentlige anklagere. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver, og ministeren kan give disse pålæg om at behandle konkrete sager. Justitsministeren behandler endvidere klager over afgørelser, der er truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.

3.3.1. Rigsadvokaten

Rigsadvokatens opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. Ifølge den bestemmelse varetager Rigsadvokaten straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Rigsadvokaten er de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem.

Rigsadvokaten fastsætter endvidere bestemmelser om, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver. Disse generelle instrukser udgives blandt andet i Rigsadvokatens Meddelelser. Rigsadvokaten har f.eks. i Meddelelse nr. 7/1992 fastsat nærmere retningslinjer om påtalekompetencen og forelæggelsesregler m.v. for anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten kan desuden give de offentlige anklagere pålæg om at behandle konkrete sager. Rigsadvokaten behandler også klager over afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

3.3.2. Statsadvokaterne

Statsadvokaternes opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 101. Her står det, at statsadvokaterne varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningsager og stillingtagen til spørgsmålet om anke af byretsafgørelser. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan politimestrene (Politidirektøren) skal udføre deres opgaver som offentlige anklagere. De kan også give pålæg om behandlingen af konkrete sager, blandt andet ved at pålægge politimestrene (Politidirektøren) at begynde, fortsætte, undlade eller standse forfølgningen i en konkret sag.

Statsadvokaterne behandler desuden sager om erstatning i forbindelse med strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kapitel 93 a) og fører tilsyn med længden af strafferetlige foranstaltninger, som psykisk afvigende kriminelle er blevet idømt, og tager herunder også stilling til spørgsmålet om friheder efter "frihedscirkulæret" (Justitsministeriets cirkulære nr. 227/1977).

Endelig behandler statsadvokaterne i 1. instans de klager over politiet (retsplejelovens kapitel 93 b - 93 d), som denne beretning vedrører.

Statsadvokaternes forretninger er fordelt mellem seks regionale statsadvokater og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet.

3.3.3. Politimestrene (Politidirektøren)

Politimestrenes og Politidirektørens opgaver som anklagemyndighed er beskrevet i retsplejelovens § 104. Politimestrene (Politidirektøren) og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, fungerer som anklagemyndighed ved byretterne. Politimesteren (Politidirektøren) har således - ved siden af ledelsen af politiet som beskrevet i afsnit 3.2. - ansvaret for politikredsens efterforskning og den lokale anklagemyndigheds virksomhed.

Ved lov om anklagemyndighedens struktur (L 385/1992) blev den almindelige påtalekompetence i straffesager ændret. Påtalen hører nu som udgangspunkt under politimestrene (Politidirektøren).

Politimesteren (Politidirektøren) skal dog efter bestemmelserne i retsplejeloven og anklagemyndighedens forelæggelsesregler, herunder Rigsadvokatens Meddelelse nr. 7/1992, forelægge en række sager for statsadvokaten, inden der rejses tiltale m.v.

Det gælder f.eks., hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (Politidirektørens) habilitet, hvis ansatte i politiet er blevet forurettet i tjenesten, eller hvis sigtede har indgivet klage over, at politiet har anvendt særlige efterforskningsskridt. Dog undtages klart grundløse klager over efterforskningsskridt, der er godkendt af retten. Det gælder f.eks. også sager mod psykisk afvigende kriminelle, sager mod advokater, samt visse særlovssager, f.eks. sager hvor der er uenighed mellem politimesteren (Politidirektøren) og særmyndigheden omkring tiltalens udformning.

Kompetenceændringen blev koblet sammen med en udvidelse af statsadvokaternes pligt til almen kontrol og tilsyn med politikredsens arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling. Ved at give statsadvokaterne mulighed for af egen drift eller efter en klage at kunne tage afgørelser op til fornyet behandling, tilgodeses hensynet til en ensartet sagsbehandling.

3.4. Flere regelsæt for behandlingen af klager over politiet

3.4.1. Hvordan kan der klages over politiets virksomhed?

I en beskrivelse af, hvordan der kan klages over politiets virksomhed, skal der skelnes mellem dispositioner og afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) eller på disses ansvar, og politipersonalets adfærd eller strafbare forhold i tjenesten.

Klager over dispositioner og afgørelser er ikke omfattet af politiklagenævnsordningen. Spørgsmålet om, hvilken myndighed der er rette klageinstans, afhænger af sagens karakter.

3.4.2. Politimæssige dispositioner uden for strafferetsplejen

Afgørelsen kan påklages til justitsministeren, når der er tale om rent politimæssige (operationelle) dispositioner uden for strafferetsplejen. Disse sager omfatter dispositioner som led i ordenshåndhævelsen, f.eks. afspærring af et område som følge af cykelløb eller som følge af et færdselsuheld, bortvisning af en person fra en lokalitet, anbringelse i detentionen og lignende.

For en række af politiets øvrige opgaver uden for strafferetsplejen gælder der særlige klageregler. Eksempelvis hører færdselslovgivningen under Trafikministeriet, og dette ministerium er derfor f.eks. klageinstans vedrørende klager over politiets afslag på udstedelse af kørekort.

Politiet yder endvidere på forskellige særlovsområder bistand til særmyndigheden, når den gennemfører kontrolforanstaltninger – også i tilfælde, hvor der ikke er mistanke om et strafbart forhold.

Endvidere indeholder nogle særlove bestemmelser, der giver politiet en administrativ tilsynsbeføjelse uden for strafferetsplejen, f.eks. i dyreværnsloven.

3.4.3. Dispositioner og afgørelser inden for strafferetsplejen

Er der derimod tale om dispositioner som led i en strafferetlig efterforskning, kan afgørelsen påklages til den regionale statsadvokat. Det kan være afgørelser om at benytte bestemte efterforskningsskridt, herunder f.eks. at anholde, ransage, beslaglægge og lignende. På tilsvarende måde kan man klage over, at bestemte efterforskningsskridt ikke er foretaget – f.eks. at en person ikke er afhørt, eller at en person ikke er afhørt grundigt nok. Kun hvis der er tale om chikane eller magtmisbrug fra politiets side, kan denne sagstype være omfattet af ordningen med politiklagenævn.

Spørgsmålet om lovligheden af politiets efterforskningsskridt kan endvidere indbringes for retten efter retsplejelovens § 746, stk. 1.

Der kan også klages over politimesterens (Politidirektørens) afgørelse af tiltalespørgsmålet – f.eks. hvis politimesteren (Politidirektøren) opgiver påtale, afviser en anmeldelse eller indstiller efterforskningen.

Man kan endvidere klage til statsadvokaten over politimesterens (Politidirektørens) afslag på en begæring om aktindsigt.

3.5. Hvem kan klage over afgørelsen?

Det er kun sagens parter, der er klageberettigede i forhold til selve afgørelsen. Som part anses efter forvaltningsretten den, der har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse. Det kan f.eks. være en person, der har fremsat et erstatningskrav i anledning af sagen.

Klager nogen, der ikke er part med hensyn til sagens realitet, over den formelle sagsbehandling, vil klageren kun være part i denne sag. F.eks. vil en person, der ønsker aktindsigt i en straffesag efter forvaltningslovens § 18, være part i den del af sagen, der vedrører spørgsmålet om vedkommendes partsstatus. Han har derved adgang til at klage over politimesterens (Politidirektørens) afslag på aktindsigt i straffesagen.

Klageadgangen indebærer en helt ny realitetsbehandling af sagen. Således skal der som udgangspunkt foretages en fuldstændig materiel prøvelse af bevisbedømmelsen, retsspørgsmål og skønsspørgsmål. Tilsvarende gælder for den formelle sagsbehandling.

3.6. To-instansprincippet for behandlingen af klagesager

Samtidig med kompetenceændringen i 1992 blev klageadgangen moderniseret og forenklet med henblik på en hurtigere og mere effektiv behandling af klagesager. Derved blev også denne sagskategori underlagt det almindelige to-instansprincip. Det indebærer, at statsadvokatens afgørelse af en klage over politimesterens (Politidirektørens) afgørelse er endelig.

Har statsadvokaten truffet afgørelsen som 1. instans, kan man klage over den til Rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelser i klagesager kan ikke påklages til justitsministeren.

Klagefristen er fire uger efter, at klageren har modtaget afgørelsen. Klagen skal dog behandles, hvis der er en undskyldelig årsag til, at klagefristen er overskredet. Det er op til klageren selv at begrunde, hvorfor overskridelsen af fristen er undskyldelig.

Den overordnede myndighed kan i øvrigt også uden klage tage en sag op til vurdering, som en underordnet myndighed behandler.

I sager vedrørende såkaldte formalitetsspørgsmål inden for strafferetsplejen (klager over formelle mangler ved sagsbehandlingen, f.eks. manglende begrundelse) var det tidligere antaget, at to-instansprincippet og fire-ugers klagefristen ikke fandt anvendelse. Politimesterens (Politidirektørens) afgørelse kunne herefter påklages til statsadvokaten, Rigsadvokaten og Justitsministeriet. Der kan herom henvises til pkt. 3.4.4, 3.5 og 3.6 i min beretning for 1997.

Justitsministeriet har siden da overvejet spørgsmålet om behandlingen af formalitetsklager, hvilket har ført til en ændring af praksis, således at to-instansprincippet og fire-ugers klagefristen nu også finder anvendelse på klager over formelle mangler ved sagsbehandlingen.

Folketingets Ombudsmand har meddelt Justitsministeriet, at den nævnte ændring og afklaring af praksis ikke gav ham anledning til bemærkninger.

Justitsministeren har ved lovforslag nr. L 14 af 6. oktober 1999 fremsat forslag om, at to-instansprincippet og fire-ugers klagefrister ligeledes skal gælde for klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltnings loven og offentlighedsloven. Lovforslaget er vedtaget den 18. maj 2000 med ikrafttrædelsesdato den 1. juli 2000.

Afsnit 4.
 Statistisk opgørelse
 over behandlingen af
 konkrete klagesager
 hos statsadvokaterne

4.1. Statistik over indkomne politiklagenævnsager

Statsadvokaterne har i beretningsåret modtaget 838 sager, der er omfattet af ordningen. Dette svarer til en stigning i sagsantallet med ca. en tredjedel i forhold til 1998. Forklaringen på stigningen i sagstallet er i det væsentligste den såkaldte "Station 1"-sag, der består af et kompleks af 99 konkrete klagesager. Station 1-sagen rummer dog ikke hele forklaringen på stigningen i sagstallet, men det kan ikke udelukkes, at den megen omtale af sagen i den landsdækkende presse har været en medvirkende årsag til den generelle stigning på landsplan.

Det er anført i de tidligere beretninger, at der har været overvejelser om, hvorvidt de indkomne sager burde fordeles på de enkelte politikredse. Rigsadvokaten fandt imidlertid, at en sådan fordeling ville kunne give anledning til en række misforståelser. Således ville f.eks. et højt antal klager over politipersonalet i en given politikreds ved en ureflekteret læsning kunne give en fejlagtig opfattelse af klagefrekvensen.

Det blev endvidere anført, at der indgår en lang række parametre ud over de mere basale statistiske oplysninger, hvis man skal vurdere klagefrekvensen. Det kunne f.eks. være oplysninger om politikredsens befolkningsunderlag, politipersonalets størrelse, antal politiforretninger i beretningsåret m.v. Der ville også være behov for nærmere oplysninger om politikredsens demografi og om eventuelle længerevarende og omfattende konfliktsituationer i lokalsamfundet, der har åbnet for mulighed for konfrontationer mellem politi og borgere, der kunne fremkalde klager. På denne baggrund blev det ikke fundet tilstrækkeligt velbegrunderet at foretage denne opdeling i beretningen.

Der har heller ikke i beretningsåret vist sig et behov for disse oplysninger. Betænelighederne ved denne statistik er derimod blevet illustreret med Station-1 sagen, hvor der blev oprettet i alt 99 enkeltsager. Det er således fortsat Rigsadvokatens opfattelse, at der ikke er grundlag for en sådan opsplnitning af de statistiske oplysninger. Nogle politiklagenævn har valgt også i delberetningen for 1999 at fordele de indkomne sager på de enkelte politikredse. Der kan herom henvises til de enkelte delberetninger.

Der er som hidtil foretaget en opdeling af de indkomne sager for hver statsadvokatur. Der henvises herom blandt andet til tabel 2.

Tabel 1. Statistik over det samlede antal indkomne politiklagenævnsager i 1999

Antal sager indkommet i	1996	1997	1998	1999
Klager over politipersonalets adfærd	539	333	286	358
Straffesager mod politipersonale	474	312	340	480
Heraf færdselssager	166	100	113	138
I alt sager omfattet af ordningen	1013	645	626	838

Tabel 2. Fordeling af indkomne sager pr. statsadvokatur i 1999

Antal sager indkommet i	1996	1997	1998	1999
Statsadvokaten for København m.v.	268	223	208	326
Statsadvokaten for Sjælland	288	123	116	164
Statsadvokaten for Fyn m.v.	100	54	51	73

Statsadvokaten i Ålborg	119	82	90	89	
Statsadvokaten i Viborg	100	56	78	93	
Statsadvokaten i Sønderborg	138	107	83	93	
I alt sager omfattet af ordningen	1013	645	626	838	

Tabel 3. Statistik over verserende politiklagenævnsager (pr. 31.12.1999)

Verserende sager indkommet i	1996	1997	1998	1999	i alt	
Adfærdsklager	0	3	14	143	160	
Straffesager	3	6	22	189	219	
Heraf undersøgelser efter § 1020 a, stk. 2	0	0	0	0	5	5
Verserende sager i alt	3	9	36	332	379	

1) Færdselssager er anført i parentes.

4.2. Statistik over afgjorte politiklagenævnsager

Statsadvokaterne har i beretningsåret 1999 afgjort 811 sager, der er omfattet af ordningen. Der er tale om sager, som er indkommet i beretningsårene 1997, 1998 og 1999. Statsadvokaterne afgjorde i 1998 i alt 612 sager.

Et udvalg af de konkrete sager, som statsadvokaterne har behandlet i beretningsåret, er beskrevet i afsnit 7. Sager af mere principiel karakter er behandlet i beretningens afsnit 6 om generelle problemstillinger.

Tabel 4. Statistik over afgjorte politiklagenævnsager i 1999

Antal sager afgjort i	1996	1997	1998	1999		
Klager over politipersonalets adfærd	260	320	282	380		
Straffesager mod politipersonale 1)	258	(117)	283(106)	323	(103)	431 (106)
Heraf undersøgelser efter § 1020 a, stk. 2	8		6	7	13	
I alt sager omfattet af ordningen	526	609	612	811		

Note:

1) Færdselssager er anført i parentes.

4.3. Statistik over afgjorte adfærdssager

Statistikken over afgjorte adfærdssager indeholder oplysninger om klager, der er forligt i politikredsen (notitssager), tilbagekaldte klager og afviste klager. Endvidere indgår der oplysninger om sager, hvor der ikke er udtalt kritik af politiet, men hvor statsadvokaten alligevel har beklaget forholdet over for klageren. Endelig indgår der oplysninger om sager, hvor statsadvokaten har fundet grundlag for at kritisere den enkelte polititjenestemand eller "systemet". Der er i beretningsåret afgjort i alt 380 adfærdsklagesager. Heraf var 10 sager oprettet i 1996, 28 sager i 1997 og 132 sager i 1998, mens resten af de afgjorte sager indkom i beretningsåret 1999.

Tabel 5. Statistik over afgjorte adfærdssager

Statsadvokaternes afgørelser af klager over politipersonalets adfærd				
Fordelingen efter afgørelsens indhold	1996	1997	1998	1999

Klagen forligt i politikredsen 1)	39	45	48	52
Klagen tilbagekaldt	32	24	11	18
Klagen afvist som forældet 2)	12	4	5	7
Klagen afvist som ubegrundet 3)	145	206	162	255
Ej kritik, men forholdet beklaget 4)	15	10	22	17
Grundlag for kritik 5)	4	6	11	12
Systemkritik 6)	1	0	0	0
Andet 7)	12	25	23	19
I alt	260	320	282	380

Noter:

1) Notitssager.

2) Retsplejelovens § 1019 a, stk. 2.

3) Gruppen omfatter bl.a. sager, der er grundløse, sager, hvor undersøgelsen ikke har underbygget klagen,

og sager, hvor der er modstridende forklaringer ("uafgjort").

4) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget forholdet over for klager, selvom der ikke har været grundlag for kritik af polititjenestemandens adfærd.

5) Kritik af polititjenestemandens adfærd.

6) Herunder kritik af tilrettelæggelsen af generelle procedurer.

7) Gruppen omfatter bl.a. sager, der er henlagt, fordi klager ikke har reageret på henvendelser fra statsadvokaten.

4.4. Statistik over afgjorte straffesager

Statistikken over afgjorte straffesager indeholder oplysninger om sager, hvor anmeldelsen er afvist uden realitetsbehandling, og sager, hvor statsadvokaten har indstillet efterforskningen eller opgivet påtale. Endvidere indgår der oplysninger om de sager, hvor statsadvokaten har fundet, at der var et tiltalegrundlag. Denne kategori omfatter både sager, hvor der er rejst tiltale, hvor tiltalen er frafaldet eller hvor polititjenestemanden har fået en advarsel efter retsplejeloven. Endelig indgår der oplysninger om de sager, hvor statsadvokaten har beklaget forholdet, selvom der ikke har været et tiltalegrundlag i sagen. Færdelssagerne er anført særskilt. Der er i beretningsåret afgjort i alt 431 straffesager. Heraf var 6 sager oprettet i 1996, 17 sager i 1997 og 127 sager i 1998, mens resten af de afgjorte sager indkom i beretningsåret 1999.

Tabel 6. Statistik over afgjorte straffesager

Statsadvokaternes afgørelse af straffesager mod politipersonalet

Fordelingen efter afgørelsens indhold 1)	1996	1997	1998	1999
Anmeldelsen afvist 2)	57 (7)	78 (18)	84 (3)	127 (11)
Efterforskning indstillet eller påtale opgivet 3)	112 (47)	150 (47)	161 (48)	216 (40)
Tiltalegrundlag	36 (31)	37 (28)	58 (47)	78 (54)
Forholdet beklaget, men ikke 4)				
tiltalegrundlag 5)	5 (2)	5 (0)	6 (0)	0
Andet 6)	48 (30)	19 (13)	21 (5)	10 (1)
I alt	258(117)	289 (106)	330 (103)	431 (106)

Noter:

- 1) Færdselssager er anført i parentes
- 2) Afvisning efter retsplejelovens § 749, stk. 1.
- 3) Gruppen omfatter både sager, hvor efterforskning er indstillet efter retsplejelovens § 749, stk. 2, (ikke-sigtede personer), og sager, hvor påtale er opgivet efter retsplejelovens § 721, stk.1, nr. 1, (sigtede personer).
- 4) Gruppen omfatter sager, hvor der er rejst tiltale, udsendt bødeforlæg og meddelt tiltalefrafald eller en advarsel.
- 5) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget det skete, selvom der ikke har været grundlag for tiltale m.v.
- 6) Gruppen omfatter bl.a. sager, der er tilbagekaldt, bagatelsager (færdselssager) m.v.

Tabel 7. Statistik over afgjorte undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Undersøgelse efter § 1020a, stk. 2	1996	1997	1998	1999
Efterforskning indstillet	8	6	7	16
Andet	0	0	0	2
I alt	8	6	7	18

4.5. Beskrivelse af indkomne "visitationssager"

Statsadvokaternes mangeartede opgaver efter retsplejeloven er beskrevet i afsnit 3.3. Det er her beskrevet, hvorledes der gælder flere regelsæt for behandlingen af klager over politiet. Klager over dispositioner og afgørelser er ikke omfattet af politiklagenævnsordningen. Klager over politiets dispositioner og afgørelser inden for strafferetsplejen kan påklages til statsadvokaten.

Statsadvokaten behandler således klager over politiets dispositioner som led i den strafferetlige efterforskning, klager over formelle mangler ved politiets sagsbehandling og klager eller anmeldelser, der er omfattet af politiklagenævnsordningen. Statsadvokaterne er derimod ikke klageinstans for klager over politimæssige dispositioner. Klager af denne karakter indbringes for Justitsministeriet.

Efter retsplejelovens § 1021 a, stk. 1, skal statsadvokaten straks underrette politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b (adfærdsklager) eller kapitel 93 c (straffesager). Statsadvokatens underretning kan i praksis først ske, når det er afklaret, om en sag er omfattet af ordningen.

Når en klagesag er indkommet, foretager statsadvokaten en foreløbig vurdering af klagen, herunder om denne skønnes at være omfattet af ordningen. Det kan dog lejlighedsvis være vanskeligt straks at vurdere, om en modtaget klage er omfattet af politiklagenævnsordningen. Dette gør sig navnlig gældende, når den indeholder flere forskellige elementer, således som det er beskrevet i afsnit 6.1.3., men det kan også skyldes afgrænsningen af området for retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Efter denne bestemmelse iværksætter statsadvokaten efterforskning, når en person er død eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

Ofte bliver det først efter en mere indgående undersøgelse klart, om en klage eller anmeldelse er omfattet af ordningen. Nedenfor omtales et eksempel på en sag, hvor statsadvokaten har overvejet, om en episode var omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Det viste sig i løbet af beretningsåret 1996, at denne form for indledende undersøgelse af, om en klagesag er omfattet af politiklagenævnets kompetence, i nogen grad kunne belaste statsadvokaterne. Det blev derfor medio 1997 efter ønske fra statsadvokaterne besluttet at opgøre antallet af indkomne klagesager, hvor statsadvokaten har måttet foretage en nærmere undersøgelse af, om en sag er omfattet af politiklagenævnetsordningen. Opgørelsen viser, at statsadvokaterne i vidt omfang vælger at foretage denne grundige visitering af sagerne, inden der træffes beslutning om, hvorvidt en sag er omfattet af ordningen.

Tabel 8. Opgørelse af visitationssager (pr. 31.12.1999)

Opgørelse over undersøgelsessager	1998	1999
Fordelingen efter afgørelsens indhold		
Politiklagenævns sag	60	84
Dispositionsklage	26	16
Verserende	15	44
Andet 1)	192	177
I alt	215	321

Noter:

1) Andet, herunder henlagt

Eksempel på indkomne visitationssager

Muligheden for at gennemføre en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, har i beretningsåret bl.a. været overvejet i følgende sag:

Eksempel

Person, som politiet havde kørt hjem, blev senere fundet død
(SA4-99-321-0189)

Statsadvokaten modtog fra politimesteren orientering om en dødfunden person, der tidligere samme dag var blevet kørt hjem af politiet. Dødsårsagen måtte antages at være leversvigt. Afdøde var den pågældende dag om formiddagen af politiet blevet kørt til sin bopæl, efter at politiet havde modtaget anmeldelse om, at han færdedes på gaden i spirituspåvirket tilstand til gene for andre tilstedeværende personer.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at iværksætte efterforskning i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, fordi det ikke kunne antages, at den pågældende var afgået ved døden eller var kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens han var i politiets varetægt.

Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen.

5.1. Generelle regler om klageberettigelse m.v.

Som anført i afsnit 2.7. om klageadgangen, kan både den forurettede og andre klage til statsadvokaten over politipersonalets adfærd i tjenesten. Der gælder som udgangspunkt heller ikke begrænsninger i den personkreds, der er berettiget til at indgive anmeldelse om strafbart forhold, som er begået af politipersonale.

Der er ovenfor i afsnit 3.5. redegjort for de almindelige principper for hvem, der er berettigede til at klage over en afgørelse. Herefter er det kun sagens parter, der er klageberettigede i forhold til selve afgørelsen. Som part anses efter forvaltningsretten den, der har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse.

Reglerne for behandlingen af klager over statsadvokaternes afgørelser af politiklagenævnsager afviger på et punkt fra de beskrevne generelle regler.

Udover sagens parter kan således også politiklagenævnet klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten. Klagebehandlingen er undergivet det almindelige to-instansprincip, som indebærer, at Rigsadvokatens afgørelse af en klage over statsadvokatens afgørelse er endelig. Afgørelsen kan således ikke påklages til Justitsministeriet. Dette fremgår af retsplejelovens § 1019 h og § 1020 g, jf. § 99, stk. 3, samt § 1021 f.

Reglen om politiklagenævnets klageadgang findes i retsplejelovens § 1021 f. Det anføres om bestemmelsen i lovforarbejderne:

“Om baggrunden for bestemmelsen bemærkes, at politiklagenævnets virksomhed skal medvirke til at sikre, at befolkningen har tillid til, at sagerne i enhver henseende behandles sagligt og korrekt. Der må ikke kunne opstå mistanke om, at man holder hånden over politifolk, der har begået strafbart eller kritisabelt forhold, jf. herved betænkning 1278/1994, side 172 og side 179.

Det er politiklagenævnet som sådant – ikke det enkelte medlem – der har klageadgang. Dvs. at en klage fra politiklagenævnet forudsætter, at mindst to af nævnets tre medlemmer ønsker at klage, jf. betænkning 1278/194, side 172.

Da parterne selv har mulighed for at påklage afgørelsen, forudsættes det, at politiklagenævnets beføjelse til at klage opfattes som en form for ekstra garanti, der kun undtagelsesvis bringes i anvendelse, f.eks. hvis en sag er af principiel interesse, jf. betænkning 1278/1994, side 172 og side 179”.

Der gælder samme klagefrist for politiklagenævnet som for sagens parter. Det vil sige, at klagefristen er fire uger efter, at nævnet har modtaget afgørelsen. En klage fra en part skal dog behandles, hvis der er en undskyldelig årsag til, at klagefristen er overskredet. Det er klageren selv, der skal godtgøre, at overskridelsen af fristen er undskyldelig.

Er der tale om en klage fra nævnet, betragter Rigsadvokaten i praksis denne som en klage fra en myndighed. Ekspeditionsfejl hos myndigheder, herunder politiklagenævne anses i almindelighed ikke for undskyldelige.

Sagens parter skal have underretning af statsadvokaten, hvis politiklagenævnet klager over afgørelsen. Det fremgår af bekendtgørelse om forretningsordenen for politiklagenavn § 11.

5.2. Rigsadvokatens behandling af klager over statsadvokaternes afgørelser

Klageadgangen indebærer en helt ny realitetsbehandling af sagen. Således skal der foretages en fuldstændig materiel prøvelse af bevisbedømmelsen, retsspørgsmål og skønsspørgsmål. Rigsadvokaten kan som led i klagesagens behandling indhente nye oplysninger, herunder for at belyse omstændigheder, der er gjort gældende i forbindelse med klagen. Dette kan f.eks. være yderligere eller supplerende afhøringer af vidner, klageren eller indklagede og indhentelse af foto eller rids over gerningsstedet. Der er nedenfor (eksempel 3) og i afsnit 6.2.4. (eksempel 4) anført eksempler på sager, hvor Rigsadvokaten har indhentet oplysninger til brug for klagesagens behandling. Rigsadvokaten har også ved enkelte lejligheder bedt statsadvokaten om at genoptage en undersøgelse eller efterforskning med henblik på at bringe nye oplysninger til veje.

Rigsadvokaten påser ved sin behandling af en sag både, at afgørelsen materielt er rigtig, og at formelle regler for sagsbehandlingen er overholdt.

Dette indebærer i praksis, at Rigsadvokaten f.eks. ikke er bundet af det forhold, at der har været enighed mellem statsadvokat og nævn om, hvilke faktiske omstændigheder, der kan lægges til grund ved sagens afgørelse, bevisvurderingen eller subsumptionen.

I det følgende bringes nogle eksempler på sager, hvor Rigsadvokaten har ændret en afgørelse, hvorom der var enighed mellem nævn og statsadvokat.

Eksempel 1

Kritik af udtalelsen "Vi har din kære søn"
(SA4-98-44-0152 og K 406/99)

En 16-årig dreng blev anholdt som sigtet for overtrædelse af politivedtægten efter at have fremsat mishagsytringer mod politiet, mens han blev visiteret. Da den endelige visitation var umulig at gennemføre på stedet på grund af hans aggressive adfærd, blev han medtaget til stationen, hvor politiet telefonisk underrettede hans fader med henblik på afhentning af sønnen. Herunder udtalte politiassistenten "Vi har din kære søn".

Faderen klagede over anvendelsen af udtrykket og over, at anholdelsen havde været hårdhændet og udtryk for manglende situationsfornemmelse.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere politiets adfærd i forbindelse med episoden, hvilket politiklagenævnet havde erklæret sig enig i.

Rigsadvokaten fandt det beklageligt, at politiassistenten havde anvendt udtrykket "Vi har din kære søn". Rigsadvokaten anførte, at han havde forståelse for, at det var en speciel og belastende situation, som faderen befandt sig i. Der burde under disse omstændigheder ikke fremsættes en sådan ironisk bemærkning. Rigsadvokaten fandt i øvrigt ikke grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 2

Betingelserne for udrykningskørsel var ikke opfyldt i forbindelse med eftersættelse af en knallert
(SA5-99-321-0148 og K 451/99)

En politiassistent i civil eftersatte i en civil patruljevogn en knallert, der var efterlyst i forbindelse med nogle forsikringsforhold. Knallertføreren anvendte endvidere ikke styrthjelm, ligesom han flere gange i høj hastighed forsøgte at køre fra patruljevognen. Knallerten blev påkørt af patruljevognen bagfra, da den på et tidspunkt bremsede hårdt op. Det fremgik, at patruljevognens udrykningssignaler ikke blev anvendt under eftersættelsen, idet betjeningsgrebet ifølge politiassistenten var "specielt og vanskeligt at betjene uden forudgående kendskab". I stedet signalerede patruljevognen med fjernlyset og aktiverede hornet.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, hvilket politiklagenævnet tiltrådte.

Rigsadvokaten fandt, at udrykningsbekendtgørelsens regler om anvendelse af udrykningslygte og om, at undladelse af at følge færdselslovens almindelige regler skal være påtrængende nødvendig, var overtrådt.

Rigsadvokaten udtalte endvidere, at den anvendte fremgangsmåde, hvor civile politifolk i en civil patruljevogn foretager eftersættelse uden at give sig til kende, er særdeles uhensigtsmæssig, ligesom han fandt det særdeles beklageligt, såfremt den manglende anvendelse af udrykningslygte skyldtes vanskeligheder med at betjene en sådan.

Politiassistenten blev herefter forelagt en bøde.

Sagen er endvidere omtalt under punkt 6.1.1.3. som eksempel 1 og punkt 7.3.2. som eksempel 2.

Eksempel 3

Ikke fuldt tilstrækkeligt bevis for, at en politiassistent havde sagt "møgsvin" m.m.

(SA1-98-44-261 og K 337/98)

En kvinde spurgte på gangen ud for en afdeling i landsretten, hvor hun og en politiassistent var indkaldt til at afgive forklaring i en straffesag, politiassistenten, om de ikke havde set i hinanden før. Politiassistenten svarede ifølge kvinden: "Det kommer vi aldrig til. Jeg har ikke noget at gøre med kriminelle møgsvin", og da hun gik videre råbte han flere gange "møgsvin" og "Jeg nakker dig". Politiassistenten bestred at have udtalt sig som anført af kvinden, men da kvindens datter bekræftede udtalelserne, lagde statsadvokaten til grund, at politiassistenten havde udtalt sig som anført. Statsadvokaten lagde endvidere vægt på, at kvinden ikke havde nogen umiddelbar interesse i at afgive en urigtig forklaring. Politiklagenævnet havde erklæret sig enig.

Politiassistenten indbragte sagen for Rigsadvokaten og gjorde gældende, at andre personer, der var til stede, måtte kunne udtale sig om det passerede.

Rigsadvokaten indhentede supplerende oplysninger og anmodede herunder statsadvokaten om, at der blev foretaget afhøring af anklageren og personale i landsretten.

Rigsadvokaten fandt herefter ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at antage, at politiassistenten havde fremsat udtalelser, som anført af klageren. Rigsadvokaten lagde herved vægt på, at ingen andre herunder kontorfunktionærer, der var placeret tæt ved gangen, havde hørt udtalelserne, der skulle være fremsat ved råb eller høj stemme.

Sagen er tillige omtalt under pkt. 6.1.1. eksempel 1.

5.3. Klagestatistikken

Rigsadvokaten modtog i beretningsåret i alt 151 konkrete sager vedrørende politiklagenævnsordningen. En enkelt sag vedrørte spørgsmålet om statsadvokatens habilitet, mens de øvrige sager var orienteringssager eller sager, der skulle sendes videre til vedkommende statsadvokat mv.

Rigsadvokaten modtog således i beretningsåret 146 klagesager. Det var en stigning på 10 sager i forhold til 1998, hvor Rigsadvokaten modtog 136 klagesager. Set i forhold til det samlede antal afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne i beretningsåret, er der tale om, at knap en femtedel af afgørelserne indbringes for Rigsadvokaten. Denne "klagefrekvens" har været nogenlunde stabil i de forløbne år.

Fordelingen af klager, der er indbragt af sagens parter (den indklagede polititjenestemand og borgeren) og politiklagenævnene fremgår af tabel 1.

5.4. Særligt om sager, der er påklaget af nævnene

Det kan fortsat konstateres, at politiklagenævnene - som forudsat i lovforarbejderne - generelt er tilbageholdene med at klage over statsadvokatens afgørelse, selvom man er uenige heri. Nævnene har i 1999 i 20 tilfælde klaget over statsadvokatens afgørelse. Politiklagenævnet for Statsadvokaten for

København, Frederiksberg og Tårnby har indbragt 12 sager, mens Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland og Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Viborg har indbragt henholdsvis seks og to sager for Rigsadvokaten.

En del af de sager, der er påklaget af nævnene, har vedrørt spørgsmålet om nævnenes kompetence, jf. afsnit 6.2. Der har i andre sager derimod alene været spørgsmål om en almindelig bevisvurdering, som sagens parter ikke har fundet anledning til at påklage.

Nedenfor beskrives et udsnit af de sager, hvor politiklagenævnene har indbragt statsadvokatens afgørelse for Rigsadvokaten.

5.4.1. Principielle spørgsmål

Eksempel 1

Spørgsmål om anvendelse af politihunde vedrører politiets dispositioner eller adfærd.

(SA5-98-44-0170 og K 402/99)

Politiet blev tilkaldt til et slagsmål mellem nogle unge spirituspåvirkede personer. Da de unge ikke imødekom politiets anvisninger om at forlade stedet, blev politihunde anvendt til at sprede mængden. En forbipasserende borger blev bidt i knæhasen og brystkassen af en politihund. Den pågældende klagede efterfølgende til statsadvokaten over, at han var blevet bidt, og at hundeføreren ikke havde kontrol over hunden.

Statsadvokaten afviste klagen over politiets adfærd med henvisning til, at klagen vedrørte politiets dispositioner.

Politiklagenævnet indbragte sagen for Rigsadvokaten, der anmodede statsadvokaten om at genoptage behandlingen af sagen, og herunder foretage yderligere undersøgelser. Rigsadvokaten fandt, at en klage over, at politihunde ikke er under tilstrækkelig kontrol, er omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b.

Sagen er ikke afgjort.

Sagen er endvidere omtalt under punkt 6.1.3. eksempel 6.

Eksempel 2

Spørgsmål om tiltale for overtrædelse af straffelovens § 152.

(SA2-98-321-0267 og K 513/99)

En butiksbestyrelse i et supermarked indgav ved personlig henvendelse på nærpolitistationen anmeldelse om butikstyveri. Med sig havde han en butiksdetektiv og den pågældende butikstuv. Den politiassistent, der modtog anmeldelsen, slog de pågældende op i Kriminalregisteret og så herunder, at butiksdetektiven stod opdateret med en sigtelse for butikstyveri. Kort tid efter rettede politiassistenten henvendelse til butiksbestyrelsen og oplyste, at butiksdetektiven selv var sigtet for butikstyveri.

Sikkerhedschefen i det vagtselskab, hvor butiksdetektiven var ansat, klagede til politimesteren, der ved en efterfølgende forespørgsel i Kriminalregisteret kunne konstatere, at butiksdetektiven ikke var registreret som sigtet eller tidligere straffet for butikstyveri.

Politimesteren fremsendte klagen til statsadvokaten, der indledte efterforskning. I forbindelse med efterforskningen blev der indhentet en erklæring fra Rigspolitechefens dataafdeling, hvoraf det fremgik, at det var muligt, at den pågældende havde været opdateret i Kriminalregisteret som sigtet, men at en eventuel sigtelse efterfølgende kunne være blevet slettet, fordi den havde vist sig grundløs.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen og henviste til, at det for så vidt angik en eventuel overtrædelse af straffelovens § 164 ikke kunne udelukkes at butiksdetektiven havde været opdateret med en grundløs sigtelse – eventuelt som følge af en fejlopdatering – og at der ikke var holdepunkter for at antage, at politiassistenten havde forsæt til fremkomme med falske anklager mod butiksdetektiven.

Statsadvokaten fandt, at politiassistentens videregivelse af oplysningerne var omfattet af straffelovens § 152, men at der alene kunne være tale om forsøg, da det måtte lægges til grund, at politiassistenten troede, at butiksdetektiven var sigtet. Under henvisning til, at det af den juridiske litteratur fremgik, at disciplinær indskriden ofte vil være tilstrækkelig ved mindre alvorlige tjenesteforseelser, fandt statsadvokaten imidlertid ikke grundlag for at rejse tiltale mod politiassistenten for dette forhold.

Statsadvokaten meddelte politiassistenten, at videregivelsen af oplysningerne var kritisabel og beklagede politiassistentens udtalelser over for anmelderen.

Politiklagenævnet, der forinden havde erklæret sig uenig, indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, idet nævnet fandt, at der burde rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 152.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen og lagde herved navnlig vægt på, at der ikke lå personlige bevæggrunde eller private interesser i øvrigt bag videregivelsen, men at denne alene udsprang af den pågældendes udøvelse af tjenesten. Han fandt dog videregivelsen af oplysningerne meget kritisabel. Rigsadvokaten bemærkede endelig, at han var enig med nævnet i, at det er af afgørende betydning, at polititjenestemænd behandler fortrolige oplysninger korrekt.

Rigspolitichefen ikendte politiassistenten en bøde på 500 kr. som disciplinær sanktion.

Sagen er omtalt under punkt 7.2.2. eksempel 3 og under punkt 6.11.2. eksempel 11.

5.4.2. Færdselssager

Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby m.v. har i beretningsåret indbragt 8 afgørelser vedrørende sanktions- og bevisspørgsmål i færdselssager for Rigsadvokaten. I det følgende omtales nogle af disse sager.

Eksempel 1

Spørgsmål om tiltale for overtrædelse af færdselsloven under udrykningskørsel

(SA1-98-321-454 og K 426/99)

En politiassistent foretog under udrykningskørsel på motorcykel overhaling venstre om to venstresvingende biler i den forventning, at bilisterne havde bemærket ham. Dette var ikke tilfældet, idet den ene bilist fortsatte venstresvinget med den følge, at politiassistenten påkørte ham.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at rette strafferetlige sanktioner mod politiassistenten, og lagde vægt på, at politiassistenten havde haft rimelig grund til at forvente, at føreren af den påkørte bil ville respektere udrykningssignalerne.

Politiklagenævnet indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, idet nævnet var af den opfattelse, at politiassistenten burde have sikret sig, at bilisten havde set ham, og at han derfor ikke havde udvist ganske særlig forsigtighed som foreskrevet i udrykningsbekendtgørelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 2

Spørgsmål om betinget frakendelse af førerretten i forbindelse med færdselssager under udrykningskørsel uden anvendelse af udrykningsblink

(SA1-98-321-0415 og K 441/99)

Politiklagenævnet klagede over, at statsadvokaten undlod at nedlægge påstand om betinget frakendelse i en sag, hvor en politibetjent under udrykningskørsel i en civil bil foretog overhaling venstre om og påkørte en personbil, der under kørsel i samme retning havde påbegyndt venstresvingning. Det fremgik af sagen, at kun udrykningshornet, men ikke udrykningsblinket, der ikke virkede, havde været aktiveret.

Statsadvokaten fandt, at politibetjenten burde forelægges en bøde, fordi han måtte bære ansvaret for påkørslen ved ikke at have udvist tilstrækkelig agtpågivenhed i situationen. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for betinget frakendelse, idet udrykningshornet var aktiveret og burde have været hørt af modparten.

Rigsadvokaten fandt, at udrykningsbekendtgørelsen var overtrådt, idet det efter dennes § 6, stk. 1, er et ufravigeligt krav, at udrykningslygte skal anvendes under udrykningskørsel. Han fandt imidlertid ikke grundlag for at omgøre statsadvokatens afgørelse og lagde i den forbindelse vægt på, at udrykningskørslen skete for at nå frem til et slagsmål, hvor anmelderen havde rykket for politiets ankomst, at betjenten havde afpasset sin kørsel efter det faktum, at udrykningslygten ikke virkede, samt at forholdet var 1fi år gammelt, da statsadvokaten traf afgørelse.

Sagen er endvidere omtalt under pkt. 7.3.2. eksempel 3.

Eksempel 3

Spørgsmål om den tidsmæssige udstrækning af en udrykningskørsel

(SA1-98-321-0532 og K 492/99)

En motorcykelbetjent blev på et meget trafikeret hjørne præget af en bilist, der netop var blevet påkørt bagfra af en anden bilist. Poliassistenten måtte for at komme frem til uheldsstedet aktivere udrykningsblinket. Poliassistenten parkerede på grund af den trafikale situation på stedet motorcyklen på fortorvet. Efter endt politiforretning forlod poliassistenten stedet ved at køre ca. 5 meter på fortorvet, hvorefter han kørte ud i fodgængerfeltet med udrykningslygten tændt og svingede til venstre.

Poliassistenten angav, at han herved undgik at foretage vendemanøvre på fortorvet, og at han tændte udrykningslygten for at gøre opmærksom på den usædvanlige situation.

En person, der tilfældigt havde overværet det passerede, anmeldte poliassistenten for overtrædelse af færdselsloven.

Politiklagenævnet klagede over, at statsadvokaten havde indstillet efterforskningen.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og lagde vægt på, at reglerne i færdselsloven om parkering ikke gælder for politiets køretøjer, såfremt parkering er nødvendig for arbejdet, og der tages de nødvendige sikkerhedsforanstaltninger. For så vidt angik kørslen væk fra stedet fandt Rigsadvokaten, at poliassistentens kørsel til stedet var omfattet af reglerne om udrykningskørsel, og at en udrykningskørsel også omfatter den kørsel, der er nødvendig og hensigtsmæssig for i tilknytning til den egentlige udrykningskørsel at bringe køretøjet tilbage i en situation, hvor de almindelige færdselsregler kan overholdes.

Eksempel 4

Spørgsmål om ubetinget vigepligt for bakkende patruljebil

(SA1-99-321-546 og K 453/99)

En poliassistent foretog som fører af en civil patruljebil med beskeden hastighed bakning på en gade, hvor han var på udkig efter en mistænkt. Poliassistenten blev herunder påkørt af en bil, som kom kørende fra en sidevej, hvor der var ubetinget vigepligt.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, idet den anden billist havde tilsidesat sin ubetingede vigepligt.

Politiklagenævnet fandt ikke, at poliassistentens bakkingsmanøvre kunne betegnes som kørende færdsel, som bilisten havde ubetinget vigepligt for, og indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og anførte, at vigepligten må antages tillige at omfatte bakkende køretøjer. Politiassistenten havde derfor en berettiget forventning om, at bilisten ville overholde sin ubetingede vigepligt.

Eksempel 5

Spørgsmål om bøde for at have undladt at afpasse hastigheden til forankørende

(SA1-98-321-0536 og K 427/99)

En politiassistent påkørte som fører af en patruljebil en forankørende bil, da denne uventet bremsede op. Det var ubestridt, at politiassistenten var skyld i uheldet, idet hans opmærksomhed umiddelbart før uheldet var rettet mod kørebanen i den modsatte færdselsretning.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen under henvisning til, at der alene var sket begrænsede skader, at skyldspørgsmålet var klarlagt, og at der sædvanligvis ikke optages politirapport i tilsvarende tilfælde, hvor kun civile er involveret.

Politiklagenævnet indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der fandt at politiassistenten skulle forelægges en bøde for overtrædelse af færdselsloven § 3, stk. 1, og § 15, stk. 3.

5.4.3. Sager vedrørende bevisvurderingen

Eksempel 1

Anmeldelse om vold i forbindelse med brug af politistav for at stoppe slagsmål

(SA1-98-321-0512 og K 503/99)

Politiet blev tilkaldt til et voldsomt slagsmål foran et diskotek og forsøgte i første omgang at bringe slagsmålet til ophør ved at råbe til deltagerne. Da dette ikke havde nogen effekt, tildelte en politiassistent en person, der stod bøjet over de øvrige deltagere, 4 slag med staven på armen og ryggen. Slagsmålet blev dog først bragt til ophør, da politiassistenten fik hevet den pågældende væk fra de andre. Den pågældende indgav efterfølgende anmeldelse mod politiassistenten for vold.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig uenig i afgørelsen, og henviste blandt andet til, at et vidne havde forklaret, at politiassistenten løb direkte hen til anmelderen og tildelte ham slag med staven. Nævnet fandt ikke, at politiassistenten gav sig tid til at overveje situationen, og at brugen af staven havde været nødvendig.

Nævnet indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der tiltrådte, at efterforskningen var indstillet. Rigsadvokaten lagde i den forbindelse vægt på, at der var tale om et voldsomt slagsmål mellem flere personer, der burde standses med det samme for at forhindre, at de involverede led overlast. Rigsadvokaten fandt derfor ikke, at politiassistenten burde have set tiden yderligere an, inden han greb ind, ligesom der ikke var nogen grund til at tilsidesætte politiassistentens skøn, hvorefter anvendelsen af staven var nødvendig for at standse slagsmålet og dermed afværge, at tredjemand led overlast.

Eksempel 2

Anmeldelse om tyveri fra en anholdt

(SA2-98-321-0273 og K 479/99)

En anholdt anmeldte en kriminalassistent for at have frataget ham 1.500 kr. Pengene var blevet udleveret til kriminalassistenten af Vestre Fængsel i forbindelse med, at den anholdte skulle afhøres og senere fremstilles i grundlovsforhør. Kriminalassistenten nægtede sig skyldig, idet han ikke havde nogen

erindring om at have modtaget pengene. Han ville dog ikke afvise, at beløbet var bortkommet ved hans mellemkomst.

Statsadvokaten opgav påtale mod kriminalassistenten, der på tidspunktet var suspenderet på grund af spirituskørsel. Politiklagenævnet var ikke enig i bevisvurderingen, idet man havde fundet andre af den anholdtes effekter på kriminalassistentens skrivebord.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse, idet der ikke kunne føres bevis for, at kriminalassistenten havde tilegnet sig pengene, og at disse ikke var bortkommet på anden vis, herunder f.eks. som følge af ikke omhyggelig eller forskriftsmæssig behandling af beløbet.

Eksempel 3

Politiassistentens adfærd ved henvendelse til klagerens bopæl om natten

(SA2-98-44-0272 og K 438/99)

En politiassistent rettede kl. 04.20 om natten henvendelse til klageren på dennes bopæl for at søge efter hans søn i forbindelse med en bødesag. Klageren oplyste, at sønnen, der var tilmeldt på adressen, ikke boede der, og at han ikke vidste, hvor han var. Da klageren under en ordveksling med politiassistenten forsøgte at lukke døren satte politiassistenten sin fod i klemme i døren, ligesom han, efter at klageren havde lukket døren, ringede så vedholdende på ringeklokken, at klageren blev nødt til at fjerne batteriet til klokken.

Statsadvokaten fandt ikke, at det kunne kritiseres at politiassistenten satte foden i døren, og at påstand i øvrigt stod mod påstand.

Politiklagenævnet, der forinden havde erklæret sig uenig, indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, idet nævnet fandt at klageren og dennes samlevers forklaring måtte lægges til grund, og at politiassistentens adfærd var kritisabel.

Rigsadvokaten fandt politiassistentens adfærd beklagelig og anførte følgende:

“Det er en grundlæggende regel, at polititjenestemænd skal optræde høfligt og korrekt over for borgerne og herunder anvende en fremgangsmåde, der er afpasset efter omstændighederne.

Det følger efter min opfattelse heraf, at en polititjenestemand i en situation som den foreliggende, hvor politiet om natten retter henvendelse på en privat bopæl for at lede efter en person, som er eftersøgt med henblik på afsoning af en bøde, og i den forbindelse vækker en anden beboer – i det foreliggende tilfælde den eftersøgte far og dennes veninde – i særlig grad bør være opmærksom på sin optræden.

Polititjenestemanden må således have forståelse for, at det er en ubehagelig oplevelse at blive vækket om natten, ved at det ringer på døren, og han bør derfor høfligt og roligt og med mindst mulig ulejlighed for borgeren gøre rede for sit ærinde.”

Sagen er tillige omtalt under punkt 6.11.2. eksempel 4.

Eksempel 4

Sag om misbrug af politiets registre

(SA2-99-329-0027 og K 400/99)

En politiassistent foretog opslag i Kriminalregisteret og Indexregisteret på sin tidligere samlever og i Motorregisteret vedrørende politiassistentens egen bil, som den tidligere samlever også benyttede. Politiafføreren foretog endvidere værtshuskontrol på et sted, hvor han og samleveren ofte kom, ligesom han i forbindelse med sin egen anmeldelse mod en af samleverens bekendte foretog opslag i Kriminalregisteret vedrørende den bekendte.

Politiklagenævnet klagede til Rigsadvokaten over, at statsadvokaten havde besluttet at indstille efterforskningen i sagen om opslagene i politiets registre og værtshuskontrollen.

Rigsadvokaten besluttede, at efterforskningen skulle genoptages.

Sagen blev herefter på ny forlagt for Rigsadvokaten, der besluttede, at der skulle rejses tiltale mod politiassistenten for overtrædelse af straffelovens § 155 for i et tilfælde at have slået samleveren op i Indexregisteret. Rigsadvokaten fandt ikke, at der var grundlag for med sikkerhed at antage, at værtshuskontrollen var sket med det formål at se, om samleveren var på stedet, men fandt det dog uheldigt, at kontrollen var foretaget uden særlig anledning og under omstændigheder, hvor den af personalet på værtshuset kunne blive opfattet på en sådan måde. Rigsadvokaten fandt endelig ikke, at opslaget i Kriminalregisteret vedrørende den bekendte var strafbart, men kritiserede, at politiassistenten havde deltaget i behandlingen af voldssagen, når han selv var anmelder og forurettet.

Sagen er endnu ikke afgjort.

Sagen er tillige omtalt under punkt 6.6.5. eksempel 1 og 7.2.4. eksempel 2.

Eksempel 5

Spørgsmål om en anholdt var blevet lægeundersøgt
(SA5-98-44-0171 og K 430/99)

En advokat indgav klage over den adfærd, som politipersonale havde udvist over for hans klient i forbindelse med en anholdelse som sigtet for overtrædelse af restaurationsloven. Klagen vedrørte det forhold, at politiet valgte at anholde den pågældende på det foreliggende grundlag, og at han ikke var blevet lægetilset, mens han var anbragt i detentionen.

Statsadvokaten afviste klagen på det foreliggende grundlag, idet der ikke var skabt en formodning for, at de foretagne dispositioner kunne bebrejdes politiet som kritisabel adfærd, og fremsendte sagen til politimesteren til behandling som dispositionsklage.

Politiklagenævnet, der havde erklæret sig uenig i afgørelsen, indbragte afgørelse for Rigsadvokaten, da nævnet ikke fandt, at sagen var oplyst tilstrækkeligt, idet det bl.a. ikke fremgik af sagen, om den pågældende var blevet lægeundersøgt.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen og henviste til, at det rent faktisk fremgik af sagen, at den pågældende var blevet lægeundersøgt.

Afsnit 6.

Generelle problemstillinger

6.1. Lovens område

6.1.1. Begrebet "i tjenesten"

Ordningen med politiklagenævn omfatter det politiuddannede personale og politiets jurister, men ikke kontorpersonale og civilarbejdere. Ordningen omfatter heller ikke det juridiske personale hos statsadvokaterne og hos Rigsadvokaten.

Efter retsplejelovens § 1019 og § 1020 omfatter ordningen kun forhold, der er begået i *tjenesten*. Det skyldes, at behovet for en særlig klageordning udspringer af de magtbeføjelser, politiet har i dets arbejde. Når en polititjenestemand ikke er i tjeneste, bør han derfor ikke behandles anderledes end andre borgere.

Spørgsmålet om, hvorvidt en handling er foretaget i tjenesten, vil afhænge af en konkret vurdering. På baggrund af polititjenestens særlige karakter bør begrebet "i tjenesten" nok fortolkes vidt. Det fremgår af forarbejderne til loven.

Justitsministeriet bemærkede i lovforslaget, at udtrykket "i tjenesten" ikke indebar nogen ændring i praksis, når man sammenligner med det hidtil anvendte udtryk "under udførelsen af tjenesten".

6.1.2. Konkrete sager vedrørende afgrænsningen

Rigsadvokaten har i beretningsåret fået forelagt en enkelt sag vedrørende spørgsmålet om afgrænsningen af den personkreds, der er omfattet af politiklagenævnensordningen, og spørgsmålet om en indklaget eller anmeldt polititjenestemand har været i tjeneste. Denne sag samt sager, hvor spørgsmålet har været overvejet af statsadvokaten, beskrives i dette afsnit.

Eksempel 1

Politiassistent på uddannelsesorlov anset for at være "i tjeneste" i forbindelse med vidneforklaring i landsretten.

(SA1-98-44-0261 og K 337/98)

En kvinde spurgte på gangen ud for en afdeling i landsretten, hvor hun og en politiassistent var indkaldt til at afgive forklaring i en straffesag, politiassistenten, om de ikke havde set i hinanden før. Politiassistenten svarede ifølge kvinden "Det kommer vi aldrig til. Jeg har ikke noget at gøre med kriminelle møgsvin" og da hun gik videre råbte han flere gange "møgsvin" og "Jeg nakker dig".

Selvom politiassistenten på det pågældende tidspunkt var på uddannelsesorlov fandt statsadvokaten, at han havde været "i tjeneste", idet han var tilstede i landsretten for at afgive vidneforklaring om forhold, som han havde beskæftiget sig med som polititjenestemand, at de forhold, der blev klaget over, lå i umiddelbar tilknytning til hans vidneforklaring, og endelig at han efter orloven skulle genindtræde i tjenesten.

Politiassistenten indbragte blandt andet dette spørgsmål for Rigsadvokaten, der tiltrådte, at han på det pågældende tidspunkt måtte anses for at have været i tjeneste.

Sagen omtalt under pkt. 5.2. eksempel 3.

Eksempel 2

Forevisning af politiskilt i sin fritid anset for sket "i tjenesten"

(SA6-99-44-0211)

En bilist gav to unge mænd et lift fra en værtshusgade til deres bopæl. Den ene af de unge mænd var politiassistent. Kort før bopælen begyndte bilisten at tale om, at han skulle have kr. 50,- for at køre

mændene hjem. Politiassistenten afslog at betale for turen og viste sit politiskilt, idet han udtalte, at bilisten skulle være glad for, at han ikke fik en bøde for ulovligt at have kørt pirattaxa.

Bilisten indgav anmeldelse om, at politiassistenten havde misbrugt sit politiskilt og havde truet ham.

Statsadvokaten mente i første omgang ikke, at sagen skulle behandles efter reglerne om politiklagenævnsager og sendte sagen tilbage til politimesteren. Politiklagenævnet erklærede sig uenig heri, og statsadvokaten indledte herefter efterforskning i sagen.

Efter afhøring af de implicerede personer indstillede statsadvokaten efterforskningen i sagen, idet han ikke fandt, at der var rimelig formodning om, at der var begået et strafbart forhold. Han bemærkede dog i den forbindelse, at han ikke fandt det hensigtsmæssigt, at politiassistenten havde forevist sit politiskilt.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 3

Politiassistentens flytning af en bil, der spærrede for indkørslen til hans private bopæl, anset for sket "i tjenesten"

(SA5-99-44-0187)

En politiassistent, der ikke var i tjeneste, flyttede ved sin private bopæl en efter hans opfattelse ulovligt parkeret bil, der spærrede for hans indkørsel. Han anmeldte ved telefonisk henvendelse til politiet bilens ejer for overtrædelse af færdselsloven. Politiassistenten udfærdigede næste dag selv rapport om overtrædelsen af færdselsloven.

Bilens ejer henvendte sig til politiassistentens overordnede for at klage over episoden, som efter hans opfattelse var udtryk for chikane. Bilens ejer oplyste, at det var hans indtryk, at politiassistenten i situationen havde handlet som polititjenestemand og ikke som privat person.

Da det indtryk, bilens ejer havde fået, var bestyrket ved, at politiassistenten selv udfærdigede rapport, fandt statsadvokaten det rettest at behandle klagen som en klage over politiassistentens adfærd i tjenesten.

Statsadvokaten indstillede til politiklagenævnet, at undersøgelsen blev standset, idet det var påstand mod påstand, om politiassistenten havde chikaneret klageren, eller om klageren havde provokeret politiassistenten.

Politiklagenævnet erklærede sig enig med tilføjelsen, "*at den indklagede nok var gået meget tæt på med hensyn til udøvelsen af sin myndighed som betjent i et udpræget privat ærinde, og såfremt nærværende sag ikke var en udløber af tidligere kontroverser, ville Politiklagenævnet have anset betjenten for at have udøvet magtmisbrug.*".

Sagen er endvidere omtalt under punkt. 6.6.5. eksempel 2.

Eksempel 4

Kriminalassistentens forevisning af politiskilt i sin fritid anset for sket "i tjenesten"

(SA1-98-321-0521)

En kriminalassistent kom kørende i sin private bil, da en anden bil kørte ind foran ham i så kort afstand, at kriminalassistenten måtte bremse kraftigt op for at undgå påkørsel. Kriminalassistenten fik ved hjælp af hornet formået den anden bilist til at standse, og gav sig til kende som polititjenestemand ved at forevise sit politiskilt. Han påtalte herefter, at den anden bilist ikke havde overholdt sin højrevigepligt. Den anden bilist bestred at have kørt forkert og forlangte politiet tilkaldt, hvilket den vagthavende, som bilisten kom til at tale med via kriminalassistentens mobiltelefon, afslog.

Bilisten klagede herefter over, at kriminalassistenten i sin fritid havde anvendt sit politiskilt, som han mente var et udtryk for "magtmisbrug". Samtidig gjorde han gældende, at det var politimanden, der havde tilsidesat sin vigepligt.

Statsadvokaten lagde til grund, at det var klageren, der havde tilsidesat sin vigepligt, og da en polititjenestemand er berettiget til både i og uden for tjenesten at påtale en lovovertrædelse under forevisning af sit politiskilt blev klagen afvist.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

6.1.3. Dispositionsklager kontra adfærdsklager og anmeldelser om strafbart forhold

Klager over politiets dispositioner i forbindelse med efterforskning og sagsbehandling falder uden for politiklagenævnets område. En del af disse sager behandles også af statsadvokaterne, men ikke efter reglerne om politiklagenævn, jf. afsnit 3.4.3.

Som eksempler på klager, der ikke er omfattet af ordningen, kan nævnes, at der er sket anholdelse, ransagning eller bortvisning fra en lokalitet. Derimod vil en klage over måden, eksempelvis en anholdelse blev gennemført på, være omfattet af politiklagenævnets område. En klage over en for hårdhændet anholdelse vil således være omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b om adfærdsklager. Også sager, hvor der bliver rejst spørgsmål om chikane eller magtmisbrug fra politiets side, kan være omfattet af ordningen med politiklagenævn.

Ordningen gælder ikke klager over, at en sag er utilstrækkeligt oplyst, eller at en sag er forhalet unødvendigt.

Det følgende eksempel viser, at selv om en klage over politiets disposition ikke er omfattet af statsadvokatens og politiklagenævnets kompetence, behandles spørgsmålet om polititjenestemandens opførsel i forbindelse med dispositionen efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d.

Eksempel 1

Afvisning af at modtage en anmeldelse om tyveri
(SA1-98-44-0287)

En kvinde ringede til en politistation for at anmelde, at hun samme aften havde været udsat for tyveri på en cafe. Kvinden fik besked på, at anmeldelsen skulle indgives personligt, men at det kunne vente til dagen efter. Kl. 23.30 tog kvinden til stationen for at anmelde forholdet og ringede på. Kvinden fik via kaldeanlægget at vide, at man på grund af personalemangel hverken kunne eller ville tage imod anmeldelsen før næste dag. Kvinden bad herefter om at få navn og adresse noteret på døgnrapporten og forstod, at der ville komme en ned og lukke op. Efter 10 minutter ringede hun igen på, og fik her at vide, at politiet ikke ville komme ned, og at de ikke ville notere henvendelsen nogen steder. På et tidspunkt bestemte den vagthavende polititjenestemand sig alligevel for at komme ned, men afviste at notere noget på døgnrapporten. Dagen efter anmeldte kvinden telefonisk tyveriet til stationen, hvor hun fik at vide, at tyveriet henhørte under en anden station.

Kvinden klagede over, at hun var blevet behandlet yderst nedladende og afvisende, og at hun havde fået uforskammet svar.

Statsadvokaten indstillede undersøgelsen af sagen, idet kvinden ikke nærmere kunne præcisere, hvilke udtryk polititjenestemanden havde anvendt, og som hun var utilfreds med. Politidirektøren havde i forbindelse med klagen over politiets dispositioner, udtalt at politiet ved hendes første telefoniske henvendelse enten burde have henvist kvinden til den anden station eller modtaget anmeldelsen. Politidirektøren havde endvidere meget beklaget den ulejlighed, som kvinden havde haft i forbindelse med anmeldelsen om tyveriet, og meddelt polititjenestemanden en irettesættelse på grund af den dårlige service over for kvinden.

Politiklagenævnet fandt, at der var grundlag for at beklage polititjenestemandens mangel på situationsfornemmelse, og at optakten til samtalen i forbindelse med anmeldelsen i det hele efterlod indtryk af en nedladende og uforskammet behandling af kvinden, og at dette forhold derfor ligeledes burde beklages.

Eksempel 2

Klage over manglende besvarelse af henvendelse
(SA5-97-44-0091)

En kvinde indgav klage over, at en politiassistent i 6 måneder ikke havde besvaret hendes henvendelse om et jagtgevær, som politiet havde taget i bevaring.

Statsadvokaten anmodede i første omgang politimesteren om at behandle klagen som en klage over politiets dispositioner. Ved gennemgang af sagens dokumenter fandt politimesteren en notits, som politiassistenten havde udfærdiget til en kollega i en anden politikreds. I notitsen var det med henvisning til klagerens søn bl.a. anført: "Grundet mit kendskab til ham har jeg trukket sagen i langdrag for at tirre ham, så ingen tvivl om, at han er tændt".

På baggrund af notitsens indhold besluttede statsadvokaten at behandle klagen som en klage over politiassistentens adfærd.

Statsadvokaten afviste med politiklagenævnets tiltræden klagen, idet det efter en gennemgang af sagen kunne konstateres, at politiassistenten rent faktisk havde besvaret klagerens henvendelse. Statsadvokaten fandt derfor ikke tilstrækkelig grundlag for at antage, at politiassistenten undlod at besvare klagerens henvendelser for at chikanere klageren eller lignende, men fandt anledning til at bemærke, at han, uanset at notitsens indhold ikke var omfattet af klagen, fandt notitsens indhold og sprogbrug utilbørlig og kritisabel.

Sagen er tillige omtalt under punkt 6.11.2. eksempel 13.

Eksempel 3

Spørgsmål om hvorvidt politiets dispositioner i forbindelse med en anholdelse var myndighedsmisbrug
(SA5-99-44-0188)

En vicekriminalkommissær anmodede ved arbejdstids ophør vagthavende om at foretage anholdelse af en mulig gerningsmand til vold og voldtægtsforsøg.

Vagthavende sendte to politiassistenter til den pågældendes arbejdsplads, hvor han blev anholdt kl. 19.45 og hensat i arresten til næste dags morgen. Først da blev han sigtet og afhørt. En politiassistent havde

underrettet den anholdtes pårørende, der talte meget dårligt engelsk og intet dansk. Ved afhøringen næste morgen blev det hurtigt konstateret, at den anholdte ikke var gerningsmand til de anmeldte forhold.

Den anholdte klagede over, at han i forbindelse med anholdelsen ikke blev gjort bekendt med sigtelsen, ikke blev vejledt i overensstemmelse med den vejledning, der gælder for anholdte, ligesom han ikke blev afhørt umiddelbart efter anholdelsen, hvilket kunne have afklaret, at anholdelsen var ubegrundet.

Endvidere klagede han over, at han blev afskåret fra at kontakte sin familie, og i hvert fald burde en sådan underretning være foretaget af politiet. I følge klageren var disse forhold, bortset fra det forhold, at klageren ikke var blevet afhørt umiddelbart efter anholdelsen, udtryk for myndighedsmisbrug.

Statsadvokaten fandt, at der i forbindelse med anholdelsen af klageren i flere tilfælde blev disponeret forkert, og beklagede dette over for klageren. Han fandt dog ikke holdepunkter for klagerens opfattelse af, at disse fejl skulle være udtryk for myndighedsmisbrug. Statsadvokaten lagde herved blandt andet vægt

på, at fejlene hovedsagelig opstod, fordi flere forskellige polititjenestemand havde deltaget i behandlingen af sagen.

Statsadvokaten fandt endvidere anledning til – selv om han ikke var bekendt med tilsvarende sager fra politikredsen – at anmode politimesteren om at overveje, hvorvidt der var behov for interne regler eller indskærper vedrørende fremgangsmåden ved anholdelser og anholdtes rettigheder.

Politiklagenævnet erklærede sig enig og tilføjede, at sagen havde været behandlet politimæssigt meget dårligt.

Sagen er tillige omtalt under punkt 6.4.3. eksempel 2.

Eksempel 4

Klage i forbindelse med politiets dispositioner efter et færdselsuheld
(SA1-99-44-0336 og K 483/99)

En taxa var involveret i et færdselsuheld med en lastbil, og passageren i taxaen tilkaldte politiet, fordi han mente, at det var lastbilens chauffør, der var skyld i uheldet.

Passageren klagede efterfølgende over en række dispositioner som den polititjenestemand, der var kommet til stede, havde foretaget i forbindelse med færdselsuheldet, herunder at han bad om at se passagerens kørekort og pas, og at han ikke interesserede sig for at få hans forklaring om færdselsuheldet. Han klagede endvidere over, at polititjenestemanden skulle have udtalt: "Nah, perkere har store lejligheder, hva' ?", da han havde oplyst, hvor han boede.

Statsadvokaten meddelte klagerens advokat, at han alene fandt grundlag for at behandle klagen vedrørende polititjenestemandens udtalelser efter reglerne i kapitel 93 b, mens de øvrige klagepunkter ville blive behandlet som dispositionsklager.

Advokaten indbragte spørgsmålet for Rigsadvokaten, der fandt, at nogle yderligere udtalelser fra polititjenestemanden kunne behandles som klager over adfærden.

Rigsadvokaten anførte endvidere, at klagerens beskrivelse af forløbet kunne forstås således, at polititjenestemanden generelt handlede og disponerede på en måde, der i det væsentlige var udtryk for chikane eller magtmisbrug, og hvis klagen skulle opfattes på denne måde, ville spørgsmålet kunne vurderes efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b.

Eksempel 5

Klage over politiassistents opslag i Kriminalregisteret
(SA3-98-321-0161 og K 494/99)

En kvinde rettede telefonisk henvendelse til politiet, idet hun på grund af sin datters forestående bryllup med en person A ønskede at få at vide, hvilken person han var. En politiassistent foretog i forbindelse med telefonsamtalen opslag på A i Kriminalregisteret og udtalte bl.a., at man skulle holde sig langt fra A.

A anmeldte politiassistenten for strafbart forhold, og statsadvokaten indledte efterforskning i sagen.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var grundlag for at antage, at politiassistenten ved sin udtalelse havde videregivet fortrolige oplysninger og dermed havde overtrådt straffelovens § 152. For så vidt angik opslaget i Kriminalregisteret fandt statsadvokaten, at der var tale om en disposition, som politimesteren måtte behandle. Politiklagenævnet havde erklæret sig enig i afgørelsen.

Sagen blev af A indbragt for Rigsadvokaten, der fandt, at statsadvokaten burde have taget stilling til politiassistentens anvendelse af Kriminalregisteret, idet anvendelsen ikke skete i tjenstligt øjemed og derfor kunne indebære en overtrædelse af straffelovens § 155.

Sagen er omtalt under punkt 7.2.2. eksempel 2 og 6.11.2. eksempel 2.

Politiets beslutning om at indsætte politihunde i forbindelse med en politiforretning må i almindelighed anses for en politimæssig disposition, der ikke er omfattet af politiklagenævnets område, medmindre det må antages, at brugen af hunden er sket i chikanøst øjemed eller som led i magtmisbrug fra politiets side. Derimod er måden, hvorpå hundeføreren anvender sin tjenestehund over for en borger i almindelighed omfattet af ordningen.

Eksempel 6

Spørgsmål om anvendelse af politihunde vedrører politiets dispositioner eller adfærd
(SA5-98-44-0170 og K 402/99)

En borger klagede over, at han var blevet bidt af en politihund under nogle optøjer, og at hundeføreren ikke havde kontrol over hunden.

Statsadvokaten afviste klagen over politiets adfærd, da denne vedrørte politiets dispositioner. Politiklagenævnet indbragte sagen for Rigsadvokaten, der fandt, at en klage over, at politihunde ikke er under tilstrækkelig kontrol, er omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b.

Sagen er nærmere omtalt under punkt 5.4.1. eksempel 1.

Eksempel 7

Kritik af at to personer blev bidt af tjenestehund i forbindelse med en anholdelse
(SA6-98-44-0171)

To politiassistenter i en patruljevogn forsøgte en nat at standse en bil. Føreren efterkom ikke umiddelbart politiets anvisninger om at standse, og det var nødvendigt for politiassistenten at give flere anvisninger, før bilen standsede. Den ene politiassistent gav sin tjenestehund ordre om at passe på føreren, mens denne sad i bilen med åben dør, men hunden bed ham to gange. Passageren blev ligeledes bidt af tjenestehunden i forbindelse med, at han på politiassistentens ordre kravlede ud bilens førerside.

De pågældende klagede over at være blevet bidt, ligesom de angav at være blevet slået under den efterfølgende anholdelse.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var objektive momenter, der støttede, at de pågældende var blevet slået, men beklagede, at de var blevet bidt af tjenestehunden, idet det var politiassistentens ansvar at styre tjenestehunden, og at der ikke var nogen rimelig anledning til, at hunden bed i den beskrevne situation. Statsadvokaten anmodede politimesteren om at tage stilling til klagen over politiassistentens beslutning om at anvende tjenestehund i den givne situation.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby har i sin delberetning anført, at afgrænsningen mellem dispositionsklager og adfærdsklager fortsat giver anledning til uoverensstemmelser mellem nævnet og statsadvokaten. Nævnet finder på den baggrund, at der bør tilvejebringes klare kriterier til bedømmelsen af, hvilket regelsæt en klag skal behandles efter.

Spørgsmålet om afgrænsningen mellem dispositionsklager og adfærdsklager har været drøftet på et møde med de regionale statsadvokater den 25. november 1999. Statsadvokaterne tilkendegav herunder, at afgrænsningen ikke længere giver anledning til de store problemer.

Rigsadvokaten har i en skrivelse af 16. september 1999 (G 2710) til landsformanden for politiklagenævnene meddelt, at statsadvokaterne i forbindelse med en afgørelse i en dispositionsklagesag skal orientere klageren om, at sagen ikke har været forelagt for politiklagenævnet:

- når der både klages over politiets dispositioner og forhold, der er omfattet af politiklagenævnetsordningen,
- når der er tvivl om, hvad klagen angår eller

- når det fremgår af klagen, at klageren er af den opfattelse, at sagen skal forelægges for politiklagenævnet (selvom der alene klages over politiets dispositioner).

Afsnit 6.2. Politiklagenævnets kompetence

Spørgsmålet om omfanget af politiklagenævnets kompetence har været prøvet i enkelte sager.

6.2.1. Initiativsager

Politiklagenævnet kan af egen drift tilkendegive over for statsadvokaten, at der efter nævnets opfattelse bør foretages en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c. Det fremgår af retsplejelovens § 1021 a, stk. 2.

Der er ikke i beretningsåret indberettet eksempler på, at et politiklagenævn på eget initiativ har anmodet om at få undersøgt en sag.

6.2.2. Undersøgelsens form

Statsadvokaten underretter straks politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c. Det fremgår af retsplejelovens § 1021 a, stk. 1.

Den følgende sag er et eksempel på, at statsadvokaten anmodede politimesteren om at foretage nogle undersøgelser med henblik på at fastslå, om der var tale om en sag, der skulle behandles efter kapitel 93 c.

Eksempel 1

Hvornår der er "rimelig formodning" om strafbart forhold
(SA4-99-321-0198 og 244/99)

Statsadvokaten modtog fra politimesteren en indberetning, hvoraf det fremgik, at der - fra anonyme personer - var fremkommet forlydender om, at en politiassistent skulle have begået tyveri under en ransagning. Statsadvokaten fandt ikke, at der på baggrund af de foreliggende oplysninger var rimelig formodning om, at der var begået strafbart forhold, jf. retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, og bad politimesteren om at foretage en foreløbig undersøgelse, der skulle godtgøre, om forlydenderne kunne be- eller afkræftes. Denne undersøgelse omfattede en gennemgang af tyverianmeldelser og klager i forbindelse med ransagninger samt enkelte afhøringer.

Ved undersøgelsen fremkom der ikke oplysninger, der kunne bekræfte disse forlydender. Statsadvokaten fandt herefter ikke, at der var en rimelig formodning om, at politiassistenten havde begået strafbart forhold, og traf derfor beslutning om ikke at iværksætte efterforskning.

Politiassistenten klagede til Rigsadvokaten og gjorde gældende, at der var iværksat efterforskning i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, med den virkning, at han skulle have haft den retsstilling, der følger af politiklagenævnsskemaet.

Rigsadvokaten fandt, at statsadvokatens anmodning til politimesteren om at foretage yderligere undersøgelser med henblik på at be- eller afkræfte forlydenderne om politiassistenten i det foreliggende tilfælde måtte anses som iværksættelse af en efterforskning i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 1. Statsadvokaten burde på den baggrund have behandlet sagen som en politiklagenævns sag efter retsplejelovens kapitel 93 c og således have orienteret politiklagenævnet.

Statsadvokaten forelagde herefter sagen for politiklagenævnet, der tiltrådte, at efterforskningen blev indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Sagen gav anledning til en drøftelse mellem statsadvokaterne og Rigsadvokaten af spørgsmålet om, i hvilket omfang statsadvokaterne kan iværksætte indledende undersøgelsesskridt med henblik på at få

afklaret, om der er en rimelig formodning om et strafbart forhold. Det var den almindelige opfattelse, at sådanne undersøgelser kunne iværksættes, og at sagen overgik til behandling i overensstemmelse med politiklagenævnensreglerne, hvis der herefter var rimelig formodning om et strafbart forhold.

Når det overvejes, i hvilken form en klage skal behandles, vil klagerens formulering af klagen almindeligvis være afgørende for, om sagen behandles som en adfærdsklage eller som en straffesag. I tvivlstilfælde vurderer statsadvokaten, efter hvilket regelsæt klagen skal behandles.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 1021 a, at det ikke er afgørende for statsadvokatens afgørelse af i hvilken form, en undersøgelse skal foregå, om politiklagenævnet forinden er kommet med en tilkendegivelse herom.

Finder politiklagenævnet i modsætning til statsadvokaten, at en sag bør efterforskes som en straffesag, kan nævnet tilkendegive dette over for statsadvokaten (§ 1021 a, stk. 2). Følger statsadvokaten ikke politiklagenævnets tilkendegivelse, kan nævnet klage over afgørelsen til Rigsadvokaten efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1021 f.

6.2.3. Yderligere undersøgelser og efterforskningskridt

Politiklagenævnet kan i adfærdsklagesager og straffesager anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser- og efterforskningskridt (retsplejelovens § 1021 c, stk. 1).

Politiklagenævnet kan i princippet på ethvert stadi af sagen bede statsadvokaten om at foretage yderligere undersøgelser- og efterforskningskridt. Det anføres i bemærkningerne til bestemmelsen, at *“hovedreglen bør dog være, at politiklagenævnet først benytter sig af muligheden for at anmode om foretagelse af bestemte yderligere undersøgelsskridt efter, at statsadvokaten har afsluttet sin undersøgelse/efterforskning. Undtagelse vil f.eks. kunne gøres, hvis der er risiko for bevistab, jf. betænkning 1278/1994, side 170.”*

Hvis statsadvokaten i en adfærdsklagesag modsætter sig politiklagenævnets anmodning, kan nævnet påklage statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten, jf. § 1021 f.

I den følgende sag fandt politiklagenævnet, at spørgsmålet om en politiassistents sprogbrug ville kunne klarlægges ved en fornyet henvendelse til den pågældende.

Eksempel 1

Klage over at politiassistent sagde “Hold kæft”

(SA5-98-44-0155 og K 411/99)

Statsadvokaten beklagede, at en politiassistent under en samtale med en borger vedrørende en færdselsforseelse havde sagt “Hold kæft”. Statsadvokaten henviste til, at politiassistenten alene havde henholdt sig til det i politirapporten anførte og altså ikke havde ønsket at redegøre for de nærmere omstændigheder vedrørende episoden.

Politiklagenævnet fandt ikke, at det kunne lægges til grund, at politiassistenten havde sagt “hold kæft” og fandt, at politiassistentens undladelse af at kommentere sagsfremstillingen kunne skyldes en misforståelse, som kunne klarlægges ved en fornyet henvendelse til politiassistenten.

Politiassistenten påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten og bestred at have udtalt sig, som statsadvokaten havde beklaget.

Rigsadvokaten fandt, at statsadvokaten burde have rettet fornyet henvendelse til politiassistenten, inden der blev truffet afgørelse i sagen, og fandt i øvrigt ikke, at det kunne lægges til grund at politiassistenten havde sagt “hold kæft”.

Hvis sigtede eller statsadvokaten i forbindelse med behandlingen af en *straffesag* modsætter sig politiklagenævnets anmodning om at foretage bestemte yderligere efterforskningskridt, skal spørgsmålet afgøres af retten, jf. retsplejelovens § 1021 c, stk. 2.

I bemærkningerne til lovforslagets § 1021 c, stk. 2, er der henvist til den tilsvarende ordning i retsplejelovens § 746. Efter denne bestemmelse afgør retten tvistigheder om yderligere efterforskningskridt, som forsvareren eller sigtede har bedt om at få foretaget.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne til lovforslagets § 1021 c, stk. 2, at formanden for politiklagenævnet om nødvendigt skal møde i retten.

Eksempel 2

Spørgsmål om yderligere undersøgelser i færdselssag
(SA1-97-321-0372 og K 433/99)

En politiassistent blev af statsadvokaten forelagt en bøde, idet han i forbindelse med en automatisk hastighedskontrol blev noteret for en hastighedsoverskridelse. Politiassistentens tjenestested oplyste imidlertid, at der var tale om udrykningskørsel, idet politiassistenten på det pågældende tidspunkt observerede en person, der var kendt som særdeles aktiv indbrudstyv, hvilket politiassistentens overordnede bekræftede. Statsadvokaten indstillede herefter til politiklagenævnet, at sagen blev henlagt.

Politiklagenævnet anmodede statsadvokaten om, at der blev indhentet yderligere oplysninger om baggrunden for kørslen, og at politiassistentens overordnede blev afhørt. Dette fandt statsadvokaten ikke grundlag for. Politiklagenævnet indbragte spørgsmålet for Rigsadvokaten, der udtalte: "Det følger af retsplejelovens § 1021 c, stk. 1, at politiklagenævnene kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelses- eller efterforskningskridt. Hvis statsadvokaten i en sag, der behandles efter kapitel 93 c, modsætter sig nævnets anmodning efter stk. 1, forelægges spørgsmålet for retten til afgørelse, jf. § 1021 c, stk. 2.

Det er min opfattelse, at denne bestemmelse indebærer, at spørgsmålet ikke kan påklages hertil i medfør af retsplejelovens § 1021 f.

Jeg lægger herved også vægt på, at det i lovforslagets bemærkninger til § 1021 f om nævnets adgang til at påklage statsadvokatens afgørelse til rigsadvokaten er anført, at bestemmelsen – ud over at finde anvendelse ved klage over statsadvokatens endelige afgørelse – også finder anvendelse, hvor nævnet ønsker at klage over at statsadvokaten ikke vil efterkomme en anmodning fra nævnet om at foretage yderligere undersøgelser i en adfærdsklagesag. Noget tilsvarende nævnes derimod ikke for så vidt angår yderligere undersøgelser i straffesager mod politipersonale."

Statsadvokaten indbragte herefter spørgsmålet om afhøring af politiassistentens overordnede for retten. Inden retten kunne træffe afgørelse, indtrådte der forældelse i sagen, og statsadvokaten henlagde sagen. Politiklagenævnet var enig heri.

6.2.4. Sagens afgørelse

I bemærkningerne til lovforslaget fremgår vedrørende § 1021 e, at politiklagenævnet i *adfærdsklagesager* kan tilkendegive som sin opfattelse, at statsadvokaten over for klageren bør beklage det passerede, eller at en klage bør afvises. Klagen kan enten afvises efter forudgående undersøgelse eller på det foreliggende grundlag.

I *straffesager* kan politiklagenævnet tilkendegive som sin opfattelse, at der bør rejses tiltale eller meddeles tiltalefrafald. Nævnet kan også tilkendegive, at påtalen bør opgives, at en påbegyndt efterforskning bør indstilles, eller at en anmeldelse bør afvises.

Følgende sager er eksempler på, at statsadvokaten efter politiklagenævnets indstilling har revurderet sin opfattelse af sagen og fulgt politinævnets indstilling.

Eksempel 1

Kørsel under udrykning mod rødt lys

(SA1-98-321-0457)

En politiassistent kørte under udrykning ind i et gadekryds for rødt lys, idet han ville foretage en u-vending i krydset. Han stødte da sammen med en anden bil.

Statsadvokaten ville forelægge politiassistenten en bøde på 250 kr. Politiklagenævnet fandt ikke, at der burde foretages yderligere i sagen. Statsadvokaten tilsluttede sig politiklagenævnets opfattelse.

Sagen er nærmere omtalt under pkt. 7.3.2. eksempel 1.

Eksempel 2

Spørgsmål om passende afstand til forankørende

(SA1-98-321-0510)

En politiassistent stødte i forbindelse med et vognbaneskift sammen med en bil, der kom kørende i samme retning.

Statsadvokaten fandt ikke, at der ikke burde rettes strafferetlige sanktioner imod politiassistenten.

Politiklagenævnet fandt, at både færdselslovens § 15 og § 18 var overtrådt, og ønskede politiassistenten forelagt en bøde på 750 kr.

Statsadvokaten fulgte nævnets indstilling og forelagde politiassistenten en bøde på 750 kr.

Sagen er nærmere omtalt under pkt. 7.3.5.

Rigsadvokaten har i en sag taget stilling til politiklagenævnets kompetence vedrørende formelle spørgsmål, der rejses under behandlingen af en politiklagenævns sag.

Eksempel 3

Nævnets kompetence vedrørende beslutning om oversendelse til en anden statsadvokat

(SA1-98-321-0520 og G 2720)

En advokat indgav anmeldelse mod en polititjenestemand for strafbart forhold i forbindelse med efterforskningen af en sag på Fyn. Anmeldelsen blev indgivet til Statsadvokaten for København m.v., idet den pågældende var tjenestegørende i København. Da forholdet var begået på Fyn, blev sagen oversendt til behandling hos Statsadvokaten for Fyn m.v.

Det københavnske politiklagenævn fandt, at sagen skulle forelægges for nævnet, og at nævnet som led i undersøgelsen skulle godkende, at sagen blev oversendt til en anden statsadvokat.

Spørgsmålet blev indbragt for Rigsadvokaten. Rigsadvokaten fandt, at spørgsmålet om oversendelse til en anden statsadvokat umiddelbart kunne opstå i to situationer, dels hvor en sag som følge af inhabilitet i en statsadvokatur overgik til behandling hos en anden statsadvokat, dels hvor sagen ud fra et værningssynspunkt oversendes til "rette" statsadvokat. I de tilfælde, hvor behandlingen af en sag på grund af inhabilitet overgår til en anden statsadvokat, fortsætter denne behandlingen af sagen i samarbejde med det oprindelige politiklagenævn. Oversendes sagen derimod til en anden statsadvokat, fordi det forhold, som klagen eller anmeldelsen vedrører, angives at være begået i en politikreds under vedkommende statsadvokat, vil sagen skulle behandles af det politiklagenævn, der er tilknyttet vedkommende statsadvokat.

Rigsadvokaten fandt ikke, at den statsadvokat, der videresender sådanne sager, skal underrette eller høre politiklagenævnet herom. Rigsadvokaten tilføjede, at politiklagenævnets kompetence efter retsplejelovens kapitel 93 d vedrører sagens realitet og ikke formelle spørgsmål af den foreliggende karakter.

Politiklagenævnet skal også inddrages i sagen, hvis der efter statsadvokatens afgørelse fremkommer nye oplysninger, der kan medføre, at statsadvokatens afgørelse bør revurderes. Dette vil navnlig være tilfældet, hvis de nye oplysninger er af så væsentlig betydning for sagen, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen ville have fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med statsadvokatens og politiklagenævnets oprindelige stillingtagen til sagen.

Er de nye oplysninger ikke af en sådan karakter, at statsadvokaten finder grundlag for at genoptage sagens behandling med forelæggelse for politiklagenævnet, skal statsadvokaten alene orientere politiklagenævnet om oplysningerne.

Fremkommer der i forbindelse med en klage til Rigsadvokaten nye oplysninger, kan dette ligeledes føre til, at Rigsadvokaten hjemviser sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet. Oplysningerne skal dog også her være af så væsentlig betydning, at sagen ændrer karakter. Rigsadvokaten har i en konkret sag taget stilling til, hvorvidt nye oplysninger, der var fremkommet under Rigsadvokatens behandling af en klage, kunne medføre hjemvisning.

Eksempel 4

Nye oplysninger førte ikke til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet (SA1-96-44-0122 og K 356/98)

En person klagede over to politiassistenteres behandling af ham i forbindelse med, at han på et diskotek var blevet anholdt som sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer. Personen gjorde blandt andet gældende, at politiassistenterne på brutal vis havde vredet armen om på ham, og at de herunder havde knebet ham så hårdt i armen, at han fik blå mærker.

Politiassistenterne forklarede samstemmende, at klageren var blevet ilagt håndjern, og at han ikke var blevet knebet i armen.

Da der ikke forelå nogen objektive bevisdata, der støttede klagerens forklaring, standsede statsadvokaten med politiklagenævnets tiltræden undersøgelsen i sagen.

Advokaten for klageren indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten og anmodede om, at klagerens ven, der havde overværet episoden, blev afhørt. Statsadvokaten foretog på Rigsadvokatens anmodning afhøring af vennen.

Efter at have fået tilsendt kopi af afhøringsrapporten gjorde advokaten gældende, at sagen skulle forelægges politiklagenævnet på ny.

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at hjemvise sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet, og anførte i den forbindelse: *“Det følger af retsplejelovens § 1019 h, stk. 1, at Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne vedrørende adfærdsklagesager. Der gælder således et to-instanssystem med hensyn til sager af denne art.*

Reglerne i retsplejeloven om behandlingen af klager over politipersonale indeholder ikke begrænsninger med hensyn til adgangen til over for rigsadvokaturen at fremføre nye påstande og anbringender vedrørende de forhold, som statsadvokaten og politiklagenævnet har taget stilling til. Det vil derfor forekomme, at der i forbindelse med en klage til Rigsadvokaten fremkommer nye oplysninger.

Det er min opfattelse, at sådanne nye oplysninger – uanset om de fremsættes af klageren eller indhentes til brug for behandlingen af klagen – som udgangspunkt må indgå i rigsadvokaturens behandling af klagesagen, og at der ikke gælder en almindelig pligt til i sådanne tilfælde at hjemvise sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten, herunder med pligt til på ny at forelægge sagen for politiklagenævnet.

Det vil dog også kunne forekomme, at nye oplysninger har en sådan afgørende betydning, at sagen ændrer karakter, og at der på den baggrund træffes afgørelse om hjemvisning af sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet.

Jeg finder dog ikke, at de oplysninger, der i den foreliggende sag er fremkommet ved afhøring af, og min vurdering ovenfor vedrørende indholdet af statsadvokatens redegørelse til politiklagenævnet er af en sådan betydning, at der bør træffes afgørelse om hjemvisning af sagen. ”.

Der har i øvrigt været rejst spørgsmål om politiklagenævnets kompetence i følgende sag.

Eksempel 5

Politiklagenævnets udtalelse kunne ikke påklages til Rigsadvokaten
(SA5-99-44-0191 og K 478/99)

En mand rettede henvendelse til politiet, da hans kæreste efter flytning til ny bolig to gange i løbet af en uge havde haft besøg af de sociale myndigheder og politiet som følge af to anonyme anmeldelser om børnemishandling. Henvendelsen til politiet var begrundet i kærestens (og hendes børns) utryghed efter disse oplevelser. Manden ønskede oplyst, hvorledes en gentagelse af situationen kunne undgås.

Manden klagede over, at en kriminalassistent i løbet af samtalen var grov, fornærmende og ganske uden indlevelse.

Kriminalassistentens opfattelse af situationen var, at klageren ønskede navnet på den anonyme anmelder oplyst, ligesom han ønskede, at politiet ikke længere måtte rette henvendelse til hans kæreste. Klageren bad kriminalassistenten gøre et notat om, at politiet ikke længere måtte komme hos kæresten, hvilket kriminalassistenten afslog. Kriminalassistenten forklarede klageren, at politiet havde pligt til at undersøge, hvorvidt der var sket en forbrydelse, når man modtog en anmeldelse. Kriminalassistenten anførte afslutningsvis, at han havde ført en saglig samtale med klageren, hvor han havde redegjort for politiets arbejdsmetoder, samt at han ikke havde været "flabet".

Statsadvokaten standsede undersøgelsen i sagen, idet det var påstand mod påstand, hvorledes samtalen såvel i form som indhold var forløbet. Politiklagenævnet var enig heri og udtalte herudover: *"Politiklagenævnet vil endvidere udtrykke som sin opfattelse, at den pågældende polititjenestemand efter Politiklagenævnets opfattelse har handlet fuldt korrekt i den pågældende situation".*

Klageren indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten og anførte herunder, at han fandt det anstødeligt, at politiklagenævnet nævnte, at polititjenestemanden handlede fuldt korrekt, efter først at have erklæret sig enig i, at påstand stod mod påstand.

Rigsadvokaten meddelte, at man ikke kan klage over nævnets udtalelse. Nævnets afgørelse er, som det fremgår af retsplejelovens § 1021 e, ikke bindende for statsadvokaten og er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

6.3. Tilbagekaldte klager

Det sker, at en klager trækker sin klage eller anmeldelse tilbage. Årsagerne hertil kan være mange. Ønsket om at trække klagen tilbage kan f.eks. være begrundet i, at klageren efter en betænkningstid ikke har fundet grundlag for at fastholde sin klage, eller at den berørte polititjenestemand har beklaget det passerede. Det sker endvidere, at en klager ikke reagerer på statsadvokatens indkaldelse til afhøring eller andre henvendelser.

Statsadvokaten vil i sådanne situationer i almindelighed indstille undersøgelsen i en adfærdsklagesag, medmindre sagen giver statsadvokaten grundlag for af egen drift at fortsætte undersøgelsen i sagen, jf. retsplejelovens § 1019 k. Det kan f.eks. være i en situation, hvor der kan være spørgsmål om, hvorvidt en polititjenestemand har søgt at presse klageren til at trække klagen tilbage. Det var tilfældet i en sag, der var omtalt i beretningen for 1996, afsnit 6.5.3. som eksempel 1.

For så vidt angår efterforskningen i en straffesag vil statsadvokaten også i et vist omfang kunne indstille en efterforskning, hvis anmeldelsen tilbagekaldes.

Der kan vedrørende antallet af tilbagekaldte klager henvises til tabel 5 i afsnit 4.

Eksempel 1

Klage over sprogbrug
(SA2-99-44-0297)

En far skrev til politimesteren – i forbindelse med at han vedlagde en check til betaling af sønnens bødeforlæg vedrørende nogle slidte dæk – at politiet i forbindelse med standsningen af sønnen havde optrådt utroligt provokerende over for sønnen og tillige kaldt denne en fremmedarbejder.

Sønnen blev to gange skriftligt forespurgt, hvorvidt han kunne vedkende sig klagen, men reagerede ikke.

Statsadvokaten fandt, at undersøgelsen af klagen herefter burde indstilles, hvilket politiklagenævnet erklærede sig enig i.

Eksempel 2

Klage over politiets magtanvendelse, hvor klager brækkede albuen
(SA6-98-44-0187)

En mand klagede over politiets hårdhændede anholdelse og anførte, at han i den forbindelse havde brækket albuen. Han ønskede en advokat beskikket, ligesom han ønskede, at advokaten skulle overvære afhøring hos statsadvokaten. En advokat blev herefter beskikket for klageren.

Statsadvokaten skrev til advokaten, og anmodede ham om at kontakte statsadvokaten om, hvornår afhøring af klageren kunne finde sted. Da advokaten ikke reagerede på skrivelsen eller på statsadvokatens efterfølgende to rykkere, afviste statsadvokaten klagen, da klageren tilsyneladende ikke havde ønske om, at der blev foretaget videre i sagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 3

Anmeldelse om vold under transport til detentionen
(SA6-98-321-0165 og K 371/99)

Statsadvokaten standsede med politiklagenævnets tiltræden undersøgelsen i en sag, hvor der var indgivet anmeldelse mod en politiassistent for vold. Statsadvokaten begrundede afgørelsen med, at anmelderen ikke var mødt til afhøring og dermed åbenbart ikke ønskede at medvirke til sagens oplysning.

Anmelderens advokat indbragte sagen for Rigsadvokaten og anførte, at hans klient ikke havde modtaget indkaldelsen til afhøringen, da han var fraflyttet sin adresse uden at have meddelt Folkeregisteret dette.

Rigsadvokaten fandt det rettest, at behandlingen af sagen blev genoptaget hos statsadvokaten, således at statsadvokaten efter afhøring af anmelderen og eventuel yderligere efterforskning på ny traf afgørelse i sagen.

6.4. Prioriteringen af straffesager og klagesager

I nogle tilfælde udspringer en klagesag af en episode, som fører til en straffesag mod klageren. Begge sager vil derfor ofte vedrøre samme begivenhed. Dette kan give anledning til overvejelser om, hvilken sag, der bør behandles først. Sættes klagesagen i bero betyder det, at polititjenestemanden ikke har vidnepligt i sagen mod klageren, ligesom forklaringen ikke afgives under det sædvanlige vidneansvar.

Problemstillingen er omtalt mere generelt i afsnit 7.5. i beretningen for 1997. Rigsadvokaten udtalte her, at statsadvokaterne bør have et vidt skøn over, hvordan en undersøgelse tilrettelægges, herunder om det

efter en konkret vurdering er hensigtsmæssigt at sætte behandlingen af en klagesag i bero på afgørelsen af en verserende straffesag.

Det kan dog i visse sager være indlysende, at en klage kan afvises forlods. Det er i mange sager næppe nødvendigt at afvente ankebehandlingen af straffesagen mod klager, førend klagesagen behandles.

Verserer der en straffesag mod klageren, som åbner mulighed for, at den indklagede polititjenestemand skal afgive forklaring, bør denne så vidt muligt underrettes om klagen, inden straffesagen behandles.

Spørgsmålet om prioriteringen af straffesager og klagesager har i 1999 været fremme i flere konkrete sager.

Eksempel 1

Anmeldelse mod vicepolitimester for tjenesteforsømmelse

(SA3-99-322-0017 og K 448/99)

En person A, der var tiltalt for butikstyveri af to pakker pålæg, indgav anmeldelse mod butikskontrollanten for strafbart forhold. Politiet afviste anmeldelsen, og A indbragte afgørelsen for statsadvokaten. I forbindelse med klagens behandling afgav vicepolitimesteren en udtalelse til statsadvokaten. I udtalelsen, der blev refereret i statsadvokatens afgørelse til A, var det angivet, at A over for politiet havde erkendt, at han ved en fejl havde fået de to pakker pålæg i lommen, og at han var villig til at vedtage et bødeforlæg.

A indgav herefter anmeldelse mod vicepolitimesteren for at lyve.

Da den rapportoptagende polititjenestemand var indkaldt som vidne i straffesagen mod A, besluttede statsadvokaten at lade behandlingen af anmeldelsen mod vicepolitimesteren afvente udfaldet af straffesagen mod A.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

Eksempel 2

Klager frifundet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, da to politiassistenter ikke ønskede at udtale sig på grund af en verserende klagesag

(SA3-98-44-0153)

En mand blev anholdt ved sin bopæl og sigtet for spirituskørsel. Han satte sig kraftigt til modværge, og to politiassistenter måtte med den fornødne magt give manden håndjern på. I forbindelse med blodprøveudtagning skulle manden have håndjernene af, hvilket han modsatte sig. Manden var ophidset og urolig under forløbet, hvor han blandt andet kaldte politiassistenterne nazi- og hiposvin og sparkede en politiassistent på benet.

Manden klagede over, at politiassistenterne vred arme og håndled på ham og satte stramme håndjern på. På sygehuset blev manden ifølge sin klage med fuld kraft kastet mod væggen af den ene politiassistent, hver gang han åbnede munden. Klageren fremsendte lægeerklæring, hvorefter han havde mærker, hævelse og hudafskrabninger på blandt andet håndled.

Politimesteren rejste sideløbende med statsadvokatens undersøgelse i sagen tiltale mod klageren for spirituskørsel og overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, for at have modsat sig anholdelse og sparket en politiassistent. Klageren blev dømt for overtrædelse af færdselsloven, men blev efter anklagemyndighedens påstand frifundet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, idet politiassistenterne på grund af den verserende sag hos statsadvokaten ikke ønskede at afgive forklaring om forholdet.

Statsadvokaten afsluttede herefter sagens behandling og afviste klagen, hvilket politiklagenævnet kunne tiltræde.

Rigsadvokaten har i anden anledning (502/99) på baggrund af en klage fra en politiforening over en påtaleopgivelse i et forhold vedrørende overtrædelse af straffelovens § 119 begået i forbindelse med en anholdelse tilkendegivet, at han er enig i vigtigheden af, at der som led i den kvalificerede beskyttelse af blandt andet polititjenestemænd rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 119, såfremt det må antages, at sagen kan føre til domfældelse.

Statsadvokaten havde i den konkrete sag undladt påtale i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, jf. straffelovens § 89, idet gerningsmanden efterfølgende var idømt en længere fængselsstraf for adskillige forhold af forskellig karakter. Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

6.5. Parternes adgang til advokatbeskikkelse

Parternes muligheder for at få beskikket advokat under behandlingen af klagesagen er nærmere beskrevet i afsnit 6.7. i beretningen for 1996.

Afgives forklaring i en adfærdsklagesag i retten, skal retten altid beskikke en advokat for parterne, det vil sige klageren (den forurettede) og den indklagede polititjenestemand. I andre tilfælde, det vil sige ved afhøring hos statsadvokaten, kan retten, når forholdene taler derfor, på parternes begæring beskikke en advokat for den pågældende. Det afhænger af en konkret vurdering af sagen, om der bør ske en beskikkelse. Advokaten beskikkes uden udgift for parterne.

I straffesager beskikker retten en advokat for parterne, når det følger af reglerne i retsplejelovens kapitel 66 ("Sigtede og hans forsvar") eller kapitel 66 a ("Advokatbistand til den forurettede"). Retten beskikker endvidere en forsvarer/bistandsadvokat for parterne, når forholdene taler derfor.

Højesteret har i en kendelse af 24. november 1999 fastslået, at der ikke er hjemmel til at beskikke en advokat for de efterladte til en person, der er afgået ved døden i detentionen som følge af et muligt strafbart forhold.

Eksempel

Ikke hjemmel til advokatbeskikkelse for efterladte pårørende
(SA1-99-321-543 og K 412/99)

Sagen vedrørte et dødsfald i detentionen, der af statsadvokaten blev efterforsket efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1020, stk. 2. De efterladte var utilfredse med politiets håndtering af dødsfaldet og mente ikke, at de var blevet orienteret tilstrækkeligt. De efterladte ønskede derfor en advokat beskikket. Hverken byretten eller landsretten fandt grundlag for at beskikke de efterladte en bistandsadvokat, hvilket Højesteret tiltrådte.

Højesteret bemærkede i den forbindelse: *"Retsplejelovens § 1020 e om beskikkelse af en advokat til 'forurettede' må – ligesom bestemmelserne i lovens kapitel 66 a om advokatbistand til forurettede – forstås således, at der alene er hjemmel til at beskikke en advokat for den, der er forurettet ved et muligt strafbart forhold, hvorfor der ikke efter bestemmelsen er hjemmel til at beskikke en advokat for de efterladte efter en person, der er afgået ved døden som følge af et muligt strafbart forhold.*

Af de foran citerede bemærkninger til retsplejelovens § 1019 e og af sammenhængen mellem denne bestemmelse og § 1020 e følger, at der på tilsvarende måde ikke i § 1019 e er hjemmel til at beskikke en advokat for de efterladte efter en person, der er afgået ved døden, når klagen angår politiets adfærd over for denne person.

Efter retsplejelovens § 995 a, stk. 2, kan retten i sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af en forbrydelse, beskikke en advokat for de pårørende til at bistå med opgørelsen af erstatningskrav. Beskikkelse på dette grundlag må i hvert fald forudsætte, at der er rejst sigtelse i sagen. Den foreliggende

anmodning om advokatbeskikkelse kan allerede af denne grund heller ikke tages til følge i medfør af denne bestemmelse.”.

Sagen er omtalt under punkt 7.4. sag nr. 1.

6.6 Inhabilitet

6.6.1. Forvaltningslovens regler

Reglerne om inhabilitet findes i forvaltningslovens kapitel 2. Den centrale bestemmelse er lovens § 3. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

“§ 3. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til den bestemte sag, hvis

- 1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,
- 2) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,
- 3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,
- 4) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsmyndighed over for en anden offentlig myndighed, og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår, eller
- 5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Stk. 2. Inhabilitet foreligger dog ikke, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Stk. 3. Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag”.

Retsplejelovens § 97 bestemmer, at den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, ikke må virke som anklager i sagen.

6.6.2. Statsadvokaternes inhabilitet

Afgørelsen af, om en statsadvokat er inhabil ved behandlingen af en sag, afgøres efter de almindeligt gældende bestemmelser om inhabilitet i forvaltningsloven og retsplejeloven. Hvis en statsadvokat har betænkeligheder ved at behandle en sag, kan det dog overvejes at lade sagen overgå til en anden statsadvokat – også selv om der ikke foreligger egentlig inhabilitet.

Statsadvokaterne har kun i få tilfælde bedt Rigsadvokaten om at tage stilling til habilitetsspørgsmål. Her beskrives nogle eksempler på sager, hvor spørgsmålet var fremme.

Eksempel 1

Hustruen til den indklagede politiassistent var ansat hos statsadvokaten

(SA6-99-44-0204 og K 405/99)

Statsadvokaten modtog en anmeldelse fra en borger om vold i forbindelse med en anholdelse af anmelderen.

Statsadvokaten fandt ikke, at sagen burde behandles i statsadvokaturen, idet den indklagedes hustru var ansat som statsadvokatassessor ved embedet.

Statsadvokaturen forelagde sagen for Rigsadvokaten, der tilsluttede sig statsadvokatens vurdering og sendte sagen til en anden regional statsadvokat til afgørelse.

Eksempel 2

Tiltale rejst mod klageren inden klagesagen
(SA1-97-321-0347 og K462/99)

Statsadvokaten rejste tiltale mod en person A for overtrædelse af straffelovens § 121, idet A i forbindelse med en anholdelse havde råbt ukvemsord efter politiet. A indgav efterfølgende klage over en politiassistent for unødigt magtanvendelse under anholdelsen.

Statsadvokaten tog på A's forsvarers begæring stilling til spørgsmålet om inhabilitet inden klagesagens afgørelse. Statsadvokaten fandt ikke, at han var inhabil og lagde i den forbindelse vægt på, at der ikke i afgørelsen om tiltalerejsning lå en forhåndsvurdering af, hvorvidt de pågældende polititjenestemænd havde anvendt uforholdsmæssig magt eller begået strafbar vold mod klageren under anholdelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og bemærkede, at retsplejelovens bestemmelser om behandlingen af klager over politipersonale forudsætter, at statsadvokaten træffer forskellige afgørelser i relation til det samme begivenhedsforløb.

Eksempel 3

Anmeldelse mod Justitsministeriet, Rigsadvokaten, statsadvokaten, politimesteren og politiklagenævnet
(SA5-99-329-0033 og K 265/98)

En person A indgav anmeldelse mod Justitsministeriet, Rigsadvokaten, statsadvokaten, politimesteren og politiklagenævnet for strafbart forhold i forbindelse med de forskellige myndigheders behandling af en sag, hvor A havde indgivet anmeldelse mod en dommer for bestikkelse.

Statsadvokaten fandt, at han var inhabil til at træffe afgørelse i sagen, da han selv var anmeldt, og fremsendte sagen til Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten meddelte A, at han kunne henholde sig til en tidligere afgørelse, hvorefter en anmeldelse mod statsadvokaten var afvist. Afgørelsen var tiltrådt af Justitsministeriet. Sagen blev herefter tilbagesendt til statsadvokaten, der tog stilling til anmeldelsen mod politimesteren. For så vidt angik anmeldelserne mod Justitsministeriet, Rigsadvokaten og politiklagenævnet blev sagen herefter sendt til politimesteren med henblik på, at denne traf afgørelse.

Eksempel 4

Anmeldelse mod vicepolitimester og vicesstatsadvokat
(SA2-99-322-0019 og K 465/99)

En person A havde gennem flere år indgivet klager og anmeldelser mod en række personer i politi- og anklagemyndighed. Han indgav nu anmeldelse mod en vicepolitimester og vicesstatsadvokat for at have fjernet akter fra anmelderens sagsmappe.

En statsadvokatassessor ved statsadvokaturen traf afgørelse i sagen og afviste anmeldelserne som grundløse.

A indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der fandt, at der kunne rejses tvivl om statsadvokatassessorens habilitet, fordi den anmeldte vicesstatsadvokat var den pågældendes overordnede ved embedet. Det samme gjaldt for så vidt angik vicepolitimesteren, da anmeldelsen mod denne havde nær sammenhæng med anmeldelsen mod vicesstatsadvokaten. Rigsadvokaten fandt, at anmeldelsen mod vicesstatsadvokaten burde behandles af Politidirektøren i København, og at anmeldelsen mod vicepolitimesteren skulle behandles af statsadvokaten på ny med forelæggelse for politiklagenævnet, når sagen mod vicesstatsadvokaten var afgjort af Politidirektøren.

6.6.3. Rigsadvokatens inhabilitet

Der har ikke i 1999 været rejst spørgsmål, om Rigsadvokatens habilitet i forbindelse med behandlingen af klager over statsadvokaternes afgørelser i politiklagenævnsager.

6.6.4. Politiklagenævnets og nævnsmedlemmernes inhabilitet

Rigsadvokaten har i 1999 fået forelagt en sag vedrørende politiklagenævnets og nævnsmedlemmernes inhabilitet:

Eksempel

Nævnsformand ikke inhabil

(SA4-99-46-0017 og K 450/99)

Statsadvokaten fandt ikke anledning til at indlede undersøgelse af klage over politiets adfærd i forbindelse med en anholdelse og detentionsanbringelse, idet klagen i al væsentlighed drejede sig om politiets dispositioner.

Politiklagenævnet havde erklæret sig enig heri.

Klageren gjorde over for Rigsadvokaten blandt andet gældende, at nævnsformanden var inhabil ved behandlingen af sagen, idet han havde været beskikket forsvarer for en person, der var medtiltalt i sagen mod klageren.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og oplyste, at det fremgik af sagen, at den i politiklagenævnet var behandlet under medvirken af formandens suppleant, fordi formanden havde erklæret sig inhabil.

Det fremgår i øvrigt af delberetningerne fra politiklagenævnene, at der i årets løb er gjort brug af suppleanter på grund af inhabilitet hos formanden eller de øvrige nævnsmedlemmer. I to tilfælde har et politiklagenævn endvidere sendt sagen til et andet politiklagenævn på grund af inhabilitet.

Det er fortsat Rigsadvokatens opfattelse, at der ikke almindeligvis er grundlag for at erklære hele politiklagenævnet for inhabilt, blot fordi formanden eller ét af medlemmerne er inhabile i behandlingen af en sag. Der henvises herved til beretningen for 1996 vedrørende klager over politiet side 127 ff.

6.6.5 Polititjenestemænds inhabilitet

Rigspolicechefen har i Kundgørelse I nr. 38 af 6. juli 1988 fastsat følgende regler om inhabilitet for ansatte i politiet. Punkt 1 i kundgørelsen svarer til forvaltningslovens § 3:

“1. En ansat i politiet er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

- a) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,
- b) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nært som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,
- c) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,
- d) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår eller
- e) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

2. Foreligger eller indtræder en af de under pkt. 1 beskrevne situationer foretages uopsættelig sagsbehandling, hvorefter sagsbehandleren omgående indberetter forholdet til politimesteren, i København til Politidirektøren, som herefter træffer afgørelse om habilitetsspørgsmålet.

3. Såfremt der opstår en inhabilitetssituation for en politimester eller for Politidirektøren i København, gælder følgende:

a) Straffesager forelægges for vedkommende statsadvokat, idet dog uopsættelige skridt foretages på sædvanlig måde.

b) Andre sager forelægges for Justitsministeriet, medmindre det drejer sig om ekspeditioner, som foregår rutinemæssigt efter bestemte regler og ikke giver plads for overvejelser eller skøn, som for eksempel udstedelse af pas og kørekort, registrering af motorkøretøjer og lignende, alt forudsat, at der ikke ved sådanne ekspeditioner opstår spørgsmål om at dispensere fra de almindelige regler".

Spørgsmålet om inhabilitet er endvidere behandlet i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 7/1992 om påtalekompetence og forelæggelsesregler m.v. (pkt. 1.1.5.).

Rigsadvokaten tog i en straffesag om misbrug af politiets registre af egen drift stilling til, om en polititjenestemand havde været inhabil ved behandlingen af en underliggende straffesag.

Eksempel 1

(SA2-99-329-0027 og K 400/99)

En politiassistent foretog opslag i Kriminalregisteret og Indexregisteret på sin tidligere samlever, ligesom han i forbindelse med sin egen anmeldelse om vold mod en af samleverens bekendte foretog opslag i Kriminalregisteret vedrørende den bekendte.

Rigsadvokaten fandt ikke, at opslaget i Kriminalregisteret vedrørende den bekendte var strafbart, men kritiserede, at politiassistenten havde deltaget i behandlingen af voldssagen, når han selv var anmelder og forurettet.

Sagen er tillige omtalt under pkt. 5.4.3. eksempel 4 og 7.2.3. eksempel 2.

Eksempel 2

(SA5-99-44-0187)

En politiassistent, der ikke var i tjeneste, flyttede ved sin private bopæl en efter hans opfattelse ulovligt parkeret bil, der spærrede for hans indkørsel. Han anmeldte telefonisk bilens ejer for overtrædelse af færdselsloven. Politiassistenten udfærdigede næste dag selv rapport om overtrædelsen af færdselsloven.

Politimesteren tilkendegav i forbindelse med sagen, at politiassistenten ikke måtte optage rapport i en sag, hvor han selv var impliceret.

Sagen er nærmere omtalt under punkt 6.1.1. eksempel 3.

6.7. Sagsbehandlingstiden

6.7.1. Indledning

Der har i perioden siden politiklagenævnsordningens start i 1996 flere gange været rejst spørgsmål om den tidsmæssige udstrækning af statsadvokatens undersøgelse af klager eller efterforskning af straffesager, der er omfattet af ordningen. Navnlig i 1998 blev spørgsmålet om sagsbehandlingstiden i politiklagenævnsager fra flere sider rejst overfor Justitsministeriet, ligesom sagsbehandlingstiden gav anledning til spørgsmål fra et medlem af Folketinget til Justitsministeriet. Dette er nærmere omtalt i beretningen for 1998 side 142 ff., hvor sagsbehandlingstiden indgående er beskrevet.

Dette afsnit beskriver nogle af de sager, hvor spørgsmålet om sagsbehandlingstiden har været fremme i beretningsåret, samt overvejelserne om mulighederne for at påvirke sagsbehandlingstiden i gunstig retning. Endvidere beskrives faktorer, der har en væsentlig betydning for den samlede sagsbehandlingstid. Endelig beskrives under afsnit 6.7.5. de drøftelser om sagsbehandlingstiden, som Rigsadvokaten har haft med statsadvokaterne i beretningsåret, statsadvokaternes tiltag for at nedsætte sagsbehandlingstiden og Rigsadvokatens overvejelser vedrørende fastsættelse af generelle målsætninger for sagsbehandlingstiden.

6.7.2. Faktorer, der har en væsentlig betydning for den samlede sagsbehandlingstid

En af de faktorer, der kan have indflydelse på sagsbehandlingstiden, er de personalemæssige ressourcer, der står til rådighed for statsadvokaten, når denne foretager undersøgelsen. Det personalemæssige spørgsmål blev nærmere beskrevet i beretningen for 1996 side 42 f.

Flere faktorer har imidlertid en væsentlig betydning for den samlede tid, som en undersøgelse eller efterforskning varer ("sagsbehandlingstiden"). Det er eksempler på disse faktorer, der beskrives i dette afsnit.

Indenretlig afhøring af sagens parter m.v.

Ingen har pligt til at afgive forklaring til statsadvokaten. Det fremgår af retsplejelovens § 1019 d og § 1020 g, jf. § 750. Ønsker sagens parter eller vidner ikke at afgive forklaring til statsadvokaten, kan denne beslutte, at forklaring skal afgives i retten. Der vil som udgangspunkt blive beskikket en advokat for både den forurettede og polititjenestemanden (indklagede/anmeldte), jf. herved afsnit 6.5. Disse forhold kan - afhængig af rettens berammelsestider - bevirke, at sagsbehandlingstiden bliver forlænget. Det tilsvarende gælder, hvis et retsmøde må udsættes, f.eks. på grund af sygdom eller lignende.

Eksempel

(SA1-99-321-0569 og K 515/99)

En person anmeldte i den såkaldte station 1-sag en politiassistent for vold i forbindelse med en anholdelse, der havde fundet sted 4 måneder tidligere. Statsadvokaten begærede afholdt indenretligt forhør med henblik på afhøring af politiassistenten. Afhøringen blev gennemført knap 2 måneder senere. Sagen blev afgjort af statsadvokaten 9 måneder efter, at anmeldelsen blev indgivet.

Sagen er omtalt nærmere under punkt 7.2.1. eksempel 1.

Advokatbeskikkelse

Parterne i en politiklagenævns sag har i vid udstrækning mulighed for at få beskikket en advokat. Som udgangspunkt kan vedkommende selv vælge den advokat, som han ønsker beskikket. Sagsbehandlingstiden *kan* derfor påvirkes af, hvornår der bliver beskikket en advokat samt den beskikkede advokats mulighed for at deltage i afhøringerne.

Eksempel

(SA3-97-321-0123 og K 353/98)

En mand, der blev anholdt for ulovlig frihedsberøvelse og voldtægt, anmeldte, at han havde været udsat for vold i forbindelse med anholdelsen.

Statsadvokaten indkaldte anmelderen til afhøring. På grund af et ønske om advokatbeskikkelse fandt afhøringen først sted 2½ måned senere. Herefter blev de to politiassistenter indkaldt til afhøring 1½ måned

senere. Politiassistenterne ønskede en bestemt advokat beskikket, og afhøringerne kunne derfor først gennemføres 3 måneder senere.

Den samlede sagsbehandlingstid var ca. 14 måneder fra anmeldelsen blev indgivet, til afgørelsen forelå. Sagen er tillige omtalt under punkt 6.7.4. eksempel 1.

Indhentelse af sagkyndige udtalelser

Det kan under behandlingen af en sag være nødvendigt at forelægge denne eller dele af denne for eksterne myndigheder og sagkyndige, inden der kan træffes afgørelse i sagen. Dette kan i visse situationer forlænge sagsbehandlingstiden betydeligt.

Eksempel

(SA1-98-321-0499 og K 419/99)

En mand brækkede en arm under en anholdelse. Inden statsadvokaten traf afgørelse bad han Retslægerådet om en udtalelse, herunder om anvendelsen af det såkaldte "armsnoningsgreb", som havde været anvendt under anholdelsen. Der gik 6 måneder fra statsadvokaten fremsendte sagen til Retslægerådet til udtalelsen forelå. Statsadvokaten traf afgørelse i sagen knap 2 måneder efter udtalelsen forelå, og den samlede sagsbehandlingstid hos statsadvokaten var på 14 måneder.

Sagen er omtalt i beretningen for 1998 side 111 sag nr. 7 og i denne beretning under punkt 8.1.4.

Udeblivelse fra afhøring

Statsadvokaten indkalder skriftligt klager og vidner til afhøring på sit kontor. Møder den indkaldte – med eller uden lovligt forfald – ikke op til afhøring, vil den pågældende i almindelighed på ny blive indkaldt til afhøring. Dette forhold forlænger sagsbehandlingstiden.

Eksempel

(SA3-99-321-0194)

En kvinde klagede over, at hun i forbindelse med en afhøring havde været udsat for trusler fra en kriminalassistent. Statsadvokaten modtog ca. 3 uger efter, at anmeldelsen var indgivet, en notits fra kriminalassistenten om forløbet af afhøringen. Statsadvokaten anmodede ca. 1 måned efter klageren om at rette henvendelse med henblik på afhøring. Da klageren efter ca. 14 dage ikke havde rettet henvendelse, meddelte statsadvokaten klageren en ny frist på 10 dage til at rette henvendelse. Da klageren ikke rettede henvendelse blev sagen afgjort 3½ måned efter, at anmeldelsen blev indgivet.

Klagesag venter på afgørelsen af den verserende straffesag

Som anført i afsnit 6.4. kan en klagesag udspringe af en episode, som fører til en straffesag mod klageren. Begge sager vil derfor ofte vedrøre samme begivenhedsforløb. Hvis statsadvokaten finder det hensigtsmæssigt, kan behandlingen af klagesagen sættes i bero og vente på afgørelsen af den verserende straffesag. Dette kan medføre en markant forlængelse af sagsbehandlingstiden. Der henvises herom til afsnit 6.4. om prioriteringen af straffesager og klagesager.

Eksempel

(SA3-98-321-0142)

En mand indgav anmeldelse om, at politiet havde begået vold i forbindelse med, at han blev anholdt og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 119. Statsadvokaten fandt, at sagen burde sættes i bero på udfaldet af straffesagen, da sagerne vedrørte samme hændelsesforløb. Byretten afsagde dom ca. 7

måneder efter anholdelsen. 1 måned senere afgjorde statsadvokaten sagen vedrørende anmeldelsen om vold.

Yderligere undersøgelser og efterforskning

Politiklagenævnet kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser og efterforskning.

Eksempel

(SA1-98-321-0514)

En advokat klagede blandt andet over, at hans klient, der var anholdt for spirituskørsel, var blevet anbragt i detentionen, selvom han havde sagt, at han ikke kunne tåle at blive lukket inde. Statsadvokaten sendte redegørelsen til politiklagenævnet ca. 1 år efter klagens indgivelse. Politiklagenævnet fandt, at klagen burde undersøges nærmere og foreslog, at den læge, der udtog blodprøven på klageren, blev afhørt. Statsadvokaten foretog ca. 1 måned efter afhøring af lægen og fremsendte på ny sagen til politiklagenævnet. Sagen blev herefter afgjort 1 1/2 måned senere.

6.7.3. Generelle sager vedrørende sagsbehandlingstiden i 1999

6.7.3.1. Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland (G 2441)

Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland anførte i sine delberetninger for 1996 og 1997, at sagsbehandlingstiden i mange sager var uacceptabel lang, og at nævnet ikke – som forudsat i loven – løbende blev underrettet om indkomne klager. Nævnet gentog i delberetningen for 1998 sin kritik dels af statsadvokatens underretning om en indgivet klage dels af den samlede sagsbehandlingstid. Dette er nærmere omtalt i beretningen for 1998 side 151ff.

Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland rettede i juni og august 1999 på ny henvendelse til Rigsadvokaten vedrørende sagsbehandlingstiden og fremhævede i den forbindelse flere eksempler, hvor nævnet fandt sagsbehandlingstiden utilfredsstillende. Nævnet forespurgte herunder, om der forventedes iværksat tiltag til at nedbringe sagsbehandlingstiden og opstramme af proceduren omkring underretning af nævnet.

Rigsadvokaten indhentede på den baggrund en udtalelse fra statsadvokaten, der i september 1999 redegjorde for sagsbehandlingstiden i de konkrete sager. Statsadvokaten anførte endvidere, at han som led i bestræbelserne på at nedbringe sagsbehandlingstiden havde opprioriteret behandlingen af såvel de ældste som nyere politiklagenævns sager. Dette havde ført til, at der ikke længere verserede sager fra årene 1996 og 1997 og kun 23 sager fra 1998. Endvidere var det hensigten, at sager indkommet før 1. juli 1999 skulle være afsluttet inden udgangen af året.

Statsadvokaten oplyste endelig, at en undersøgelse af den tid, der forløber fra modtagelsen af en klage, til nævnet bliver underrettet, viste en markant afkortning af dette tidsrum.

Rigsadvokaten meddelte politiklagenævnet, at han på baggrund af de tiltag for at nedbringe sagsbehandlingstiden og for at opstramme proceduren omkring underretning af nævnet, som statsadvokaten havde iværksat, ikke fandt grundlag for at foretage sig yderligere.

Politiklagenævnet for statsadvokaten for Sjælland har i delberetningen for 1999 anført følgende vedrørende sagsbehandlingstiden: "Politiklagenævnet kan med tilfredshed konstatere, at den ekstraordinære indsats fra statsadvokatens side har virket. Alle gamle sager er behandlet og sagsbehandlingstiden generelt er også blevet væsentlig nedsat. Der bliver også nu løbende givet underretning om de nye sager indenfor rimelig tid. Selvom der fortsat i 1999 har været sager, hvor

sagsbehandlingstiden har været uacceptabel lang, således er sager i flere tilfælde blevet forelagt ganske kort tid før et eventuelt strafansvar ville blive forældet, ser vi frem til, at problemerne nu er løst.”.

6.7.3.2. Spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg til justitsministeren (G 2661)

Folketingets Retsudvalg anmodede den 30. marts 1999 skriftligt justitsministeren om at kommentere nogle klagepunkter, der var fremkommet blandt andet i Jyllandsposten vedrørende statsadvokaternes mangelfulde efterforskning af klagesager over politiet. Justitsministeriet anmodede Rigsadvokaten om en udtalelse og vedlagde i den forbindelse kopi af en artikel af 28. marts 1999 i Jyllandsposten med overskriften “Klager over politiet syltes”. Artiklen refererede blandt andet til en række konkrete sager fra Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby og Statsadvokaten for Sjælland.

Rigsadvokaten anførte, at politiklagenævnetsordningen efter hans opfattelse fungerede efter sin hensigt og havde vist sig funktionsdygtig og i stand til at yde den nødvendige retsbeskyttelse for borgeren og det berørte politipersonale. Vedrørende sagsbehandlingstiden udtalte Rigsadvokaten blandt andet følgende:

“Det må selvsagt opleves som meget utilfredsstillende og belastende for sagens parter at skulle vente alt for længe på en afgørelse af en klagesag. Det mere modererede sagstal har medført den positive udvikling, at statsadvokaterne i beretningsåret (1998) i videre omfang end hidtil har kunnet leve op til lovens intentioner om en hurtig sagsbehandling. Således er de sagspukler, der blev oparbejdet i ordningens første år, i vidt omfang nedbragt i beretningsåret. Jeg har derfor en forventning om, at sagsbehandlingstiden fremover i videre omfang generelt kan afkortes.

Det må dog understreges, at statsadvokaternes grundige behandling af klagesagerne er ressourcekrævende. De nødvendige retssikkerhedsgarantier, der er indbygget i selve ordningen, indebærer en lidt tungere sagsgang, som i visse situationer kan påvirke sagsbehandlingstiden i en ugunstig retning.”

I svaret til Folketingets Retsudvalg henholdt Justitsministeriet sig til de afgivne udtalelser og henviste til den kommende evaluering af politiklagenævnetsordningen.

Evalueringen er optrykt som bilag 12.

6.7.3.3. Spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg til justitsministeren (G 2875)

Folketingets Retsudvalg spurgte den 16. december 1999 skriftligt justitsministeren om udviklingen i antallet af klager over politiet før og efter det nye klagesystem, og hvor lang sagsbehandlingstiden er efter politiklagenævnetsordningen.

Justitsministeriet anmodede Rigsadvokaten om en udtalelse.

Vedrørende sagsbehandlingstiden anførte Rigsadvokaten: *“Justitsministeriets cirkulæreskrivelse til samtlige ministerier og styrelser af 4. juni 1997 om mål for hurtig sagsbehandling m.v. gælder ikke for de regionale statsadvokatens undersøgelse og efterforskning af sager, der er omfattet af politiklagenævnetsordningen. Der foreligger af samme grund ikke nogen statistik over statsadvokatens tidsforbrug ved behandlingen af disse sager.*

Spørgsmålet om sagsbehandlingstiden hos statsadvokaterne er behandlet i mine beretninger for 1997 og 1998, hvortil der henvises.

Endvidere har spørgsmålet været drøftet på et møde med statsadvokaterne den 25. november 1999. Herunder oplyste flere statsadvokater, at man tilstræbte en sagsbehandlingstid på ca. 3-4 måneder.

Sager, der påklages til Rigsadvokaten, er omfattet af Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 4. juni 1997, hvorefter sagsbehandlingstiden som udgangspunkt er 60 dage.”.

Justitsministeriet henviste i sin besvarelse til Rigsadvokatens udtalelse.

6.7.4. Konkrete klager over sagsbehandlingstiden

Rigsadvokaten har i beretningsåret modtaget flere klager fra polititjenestemænd, som har klaget over sagsbehandlingstiden.

Eksempel 1

Ikke kritik af sagsbehandlingstid på ca. 14 måneder
(SA3-97-321-0123 og K 353/98)

En politiassistent klagede over en samlet sagsbehandlingstid på ca. 14 måneder i en sag, hvor der var indgivet anmeldelse om vold begået i forbindelse med en anholdelse.

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere sagsbehandlingstiden og henviste til, at det under sagen havde været nødvendigt at udsætte planlagte afhøringer af anmelderen og de indklagede politiassistenter, som hver især havde ønsket at få beskikket advokater, der på grund af andet arbejde var forhindret i at deltage i de planlagte afhøringer. Rigsadvokaten fandt heller ikke grundlag for at kritisere, at sagen først blev fremsendt til politiklagenævnet ca. 4½ måned efter den sidste afhøring, da sagen havde afventet advokaternes kommentarer til det fremkomne materiale, og statsadvokaten havde været optaget af andre mere presserende opgaver.

Eksempel 2

Kritik af, at sagen henlå i ca. 7 måneder uden ekspeditioner
(SA1-97-321-0276 og K 445/99)

En advokat klagede på vegne to politiassistenter over sagsbehandlingstiden i en verserende politiklagenævns sag.

Rigsadvokaten tilsluttede sig statsadvokatens beklagelse af den lange sagsbehandlingstid, der skyldtes ressourcemangel. Det fremgik af sagen, at der ikke havde været foretaget nogen sagsbehandling i en periode på ca. 7 måneder. Herefter blev klager og et vidne afhørt, hvorefter der gik yderligere 2 måneder, før politiassistenterne blev indkaldt til afhøring.

Eksempel 3

Kritik af, at sagen henlå i 1 år uden ekspeditioner
(SA2-96-321-0059 og K 321/98)

En advokat klagede på vegne en politiassistent over sagsbehandlingstiden i en sag, hvor politiassistenten var anmeldt for vold i forbindelse med en anholdelse.

Anmeldelsen var indgivet i januar 1996, hvorefter sagen havde afventet udfaldet af straffesagen mod anmelderen. Straffesagen blev afsluttet i oktober 1996, og advokaten for anmelderen meddelte i marts 1997 statsadvokaten, at anmelderen ikke ønskede videre foretaget i sagen. Statsadvokaten meddelte i marts 1998 politiklagenævnet, at han agtede at indstille efterforskningen i sagen, og sagen blev herefter afgjort i august 1998.

Rigsadvokaten tilsluttede sig statsadvokatens beklagelse af den meget lange sagsbehandlingstid.

6.7.5. Opfølgning

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse til samtlige ministerier og styrelser af 4. juni 1997 om mål for hurtig sagsbehandling m.v. gælder ikke for de regionale statsadvokaters undersøgelse og efterforskning af sager, der er omfattet af politiklagenævnsordningen. Heller ikke retsplejelovens regler om behandling af politiklagenævns sager regulerer spørgsmålet om sagsbehandlingstiden.

Det følger dog af retsplejelovens § 1021 a, stk. 1, at statsadvokaten straks underretter politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b og c. Der er ikke fastsat tilsvarende bestemmelser for statsadvokatens orientering af sagens parter, herunder indklagede og den indklagedes foresatte, men det er forudsat, at denne orientering sker snarest efter, at statsadvokaten har modtaget og visiteret klagen. Som anført i min beretning fra 1998 side 161 bør der ske underretning af sagens parter, hvis sagen ikke kan afsluttes inden for rimelig tid, eller hvis sagen er sat i bero på f.eks. afgørelsen af en straffesag.

Selvom der ikke er fastsat målsætninger for sagsbehandlingstiden i politiklagenævnsager, bør der udfoldes betydelige bestræbelser for at begrænse sagsbehandlingstiden i disse sager.

Rigsadvokaten har i beretningsåret løbende drøftet spørgsmålet om sagsbehandlingstiden i politiklagenævnsager med statsadvokaterne. Som anført i beretningen for 1998 side 158 ff. orienterede Rigsadvokaten i februar 1999 de øvrige statsadvokater om Statsadvokaten i Viborgs forsøgsordning med at fastsætte målsætninger for sagsbehandlingstiden i politiklagenævnsager. Forsøgsordningens væsentligste målsætninger er, at underretning til politiklagenævnet og de øvrige implicerede om klagen/anmeldelsens indgivelse sker inden 7 dage, at redegørelsen til politiklagenævnet udarbejdes senest 3 måneder efter modtagelsen af sagen, og at de implicerede parter, herunder politiklagenævnet, orienteres om hvorpå sagen beror, hvis der ikke efter 4 måneder er udarbejdet redegørelse.

Rigsadvokaten pegede i beretningen for 1998 på, at det kunne være hensigtsmæssigt at fastsætte målsætninger for, hvornår enkelte ekspeditioner burde være foretaget og etablere rutiner til sikring af disses overholdelse.

Sagsbehandlingstiden har senest været drøftet med statsadvokaterne på et møde den 25. november 1999.

Samtlige statsadvokater tilkendegav, at man er meget opmærksom på sagsbehandlingstiden, og at der er iværksat tiltag for at mindske denne. Flere statsadvokater tilkendegav således, at man havde en målsætning om en samlet sagsbehandlingstid var på 3-4 måneder, og at dette som regel kunne overholdes.

Statsadvokaten for Sjælland oplyste, at han havde fastsat en målsætning for underretning om klagen på 3 uger, og at de implicerede parter modtager underretning om, hvorpå sagen beror, hvis der ikke er sket noget i sagen inden 3-4 måneder.

Også Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby har iværksat tiltag for at nedbringe sagsbehandlingstiden. Tiltagene har foreløbig udmøntet sig i en målsætning om, at underretning til politiklagenævnet og sagens parter om klagens modtagelse sker inden 10 dage, ligesom der er indført en ordning, hvorefter der er fastlagt bestemte dage til afhøringer af indklagede. Dagene er fastlagt for en længere periode efter aftale med den advokat, der som oftest benyttes af de indklagede, og statsadvokaten kan uden videre beramme afhøringer med advokaten på disse dage.

Som nævnt ovenfor har Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland i sin delberetning anført, at sagsbehandlingstiden generelt er blevet væsentlig nedsat, og at der løbende bliver givet underretning om de nye sager indefor rimelig tid. Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby har i sin delberetning vedrørende sagsbehandlingstiden blandt andet anført, at det er nævnets opfattelse, at alle involverede deltagere i undersøgelsen af politiklagenævnsager, det være sig statsadvokaten, Rigspolitechefen Rejseafdelingen, Politidirektøren i København og politimestrene gør meget for, at sagerne ikke skal forsinkes.

Det fremgår af afsnit 4, at antallet af uafsluttede sager, der er indkommet i perioden fra 1996 til 1998, ved udgangen af beretningsåret var meget begrænset. Det fremgår endvidere, at der har været en markant stigning i antallet af sager, der er afgjort i beretningsåret. Statsadvokaterne har således i 1999 truffet afgørelse i 811 sager, hvilket svarer nogenlunde til antallet af nye sager dette år.

På denne baggrund og under hensyn til statsadvokaternes tiltag for at forkorte sagsbehandlingstiden og politiklagenævnens positive tilkendegivelser herom, er det Rigsadvokatens opfattelse, at der ikke på nuværende tidspunkt er behov for centralt at fastsætte generelle målsætninger for den samlede sagsbehandlingstid eller for de enkelte ekspeditioner i sagerne.

6.8. Forvaltningsretlige spørgsmål

6.8.1. Partsbegrebet

Den, der anses for part i sagen, har efter forvaltningsloven en række beføjelser, herunder adgang til aktindsigt og partshøring under sagens behandling. Endvidere har parten efter forvaltningslovens § 22 krav på en begrundelse for sagens afgørelse. Endelig har en part efter forvaltningslovens § 25 krav på klagevejledning, hvis afgørelsen kan påklages.

Retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c indeholder ingen vejledning om, hvem der må anses for part i en politiklagenævns sag. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 1019 h vedrørende adfærdsklagesager og retsplejelovens § 102 og § 724, der gælder for behandlingen af straffesager, jf. § 1020 g, at spørgsmålet skal afgøres efter de almindelige forvaltningsretlige regler.

Som nævnt i afsnit 3.5. anses den, der har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse som part efter forvaltningsretten.

Ved afgørelsen af om en person er part i en sag lægges der navnlig vægt på, hvor væsentlig den pågældendes interesse i sagen er, og hvor nært denne interesse er knyttet til sagen.

I *adfærdsklagesager* er det som nævnt ovenfor under pkt. 6.9.3. klageren og den indklagede polititjenestemand, der er parter.

I *straffesager* vil en sigtet eller tiltalt polititjenestemand altid være part. Hvis polititjenestemanden alene er mistænkt for et strafbart forhold, må det afgøres efter en konkret vurdering, om han kan anses som part.

Anmeldere og vidner m.v. vil almindeligvis ikke kunne anses for parter i en straffesag, medmindre de pågældende helt undtagelsesvis har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse.

Forurettede antages efter anklagemyndighedens praksis i en del tilfælde at have en sådan rimelig interesse i sagens udfald, at de efter en konkret vurdering har partsstatus, også selv om de ikke udtrykkeligt gør et erstatningskrav gældende.

I sager, hvor den forurettede er afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, jf. retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, og denne dermed er ude af stand til at handle selv, vil en ægtefælle eller en samlever i et længerevarende samlivsforhold eller (voksne) børn som nære pårørende som udgangspunkt betragtes som parter.

I andre situationer må det efter en konkret vurdering afgøres, om et familiemedlem eller anden nærtstående faktisk har haft en så nær tilknytning til den forurettede, at vedkommende bør gives partsstatus.

6.8.2. Partsrepræsentation

Det følger af forvaltningslovens § 8, at den, der er part i en sag, kan bemyndige en anden til at repræsentere sig og udøve partsbeføjelser på sine vegne.

Bemyndigelsen kan ske ved, at parten giver en egentlig fuldmagt til partsrepræsentanten. Er fuldmagten skriftlig, eller fremgår det i øvrigt af sagen, at den pågældende part er indforstået med at blive repræsenteret af den pågældende, må dette i almindelighed være tilstrækkeligt.

Advokater må antages uden videre, det vil sige uden at dokumentere en formel fuldmagt, at repræsentere en part, hvis advokaten henvender sig på partens vegne.

Interesseorganisationer eller lignende foreninger kan i almindelighed ikke anses for partsrepræsentanter, uden at der foreligger et fuldmagtsforhold, eller det i henvendelsen oplyses, at det sker efter anmodning fra den pågældende.

6.9. Aktindsigt

6.9.1. Indledning

Adgangen til aktindsigt for sagens parter reguleres af reglerne i forvaltningsloven. For andre end sagens parter finder reglerne i offentlighedsloven anvendelse.

Reglerne er nærmere beskrevet i afsnit 6.8. i beretningen for 1996. Det fremgår heraf, at sagens *parter* efter reglerne i *forvaltningsloven* som udgangspunkt har fuld adgang til aktindsigt i dokumenterne i en adfærdsklagesag. I straffesager, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, vil sagens parter som udgangspunkt ikke have adgang til aktindsigt i straffesagens dokumenter, mens sagen verserer, og ofte heller ikke når den er afsluttet. Dette følger af forvaltningslovens § 18.

Andre end sagens parter har adgang til aktindsigt i det omfang, der følger af reglerne i *offentlighedsloven*. Der er ikke adgang til aktindsigt i straffesager. Det fremgår af offentlighedslovens § 2, stk. 1, 1. pkt. En ændring af offentlighedsloven, der trådte i kraft den 15. maj 1998, har begrænset retten til aktindsigt i offentligt ansattes personalesager. Dette medfører, at der som udgangspunkt ikke længere er ret til aktindsigt i adfærdsklagesager, jf. nedenfor i afsnit 6.8.2.

Journalister m.v. har efter retsplejelovens § 41 a, stk. 1, og 4, en udvidet adgang til aktindsigt i straffesager, der er indbragt for domstolene. De pågældende har således efter bestemmelsen mulighed for på rettens kontor at gennemse og få udleveret anklageskrift eller retsmødebegæring. Når sagen er endt, har de endvidere adgang til dom- og retsbog. Efter § 41 a, stk. 5, kan gennemsyn eller udlevering dog nægtes, såfremt det må befrygtes, at udskriften vil blive benyttet på retsstridig måde, jf. § 41, stk. 2.

Kompetencen til at træffe afgørelse om aktindsigt i sager vedrørende klager over polititjenestemænd er beskrevet i Justitsministeriets notits af 3. oktober 1996 om aktindsigt efter offentlighedsloven og forvaltningsloven i klagesager over polititjenestemænd, der behandles af statsadvokaterne og politiklagenævnene. Notitsen er optrykt som bilag 10.

6.9.2. Særligt om aktindsigt efter offentlighedsloven

Offentlighedslovens gælder efter § 2, stk. 1, ikke for sager inden for strafferetsplejen. Det vil sige, at der ikke er adgang til sager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 c, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Ved lov nr. 276 af 13. maj 1998 om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen (Aktindsigt i personalesager), er der gennemført yderligere begrænsninger i retten til aktindsigt i offentligt ansattes personalesager.

Foruden sager om ansættelse eller forfremmelse i det offentlige tjeneste, gælder loven nu som udgangspunkt heller ikke for andre sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentlige tjeneste. Det fremgår af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt.

Lovændringen medfører, at sager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b og 93 d om undersøgelse af klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager), er undtaget fra lovens område. Det er i den forbindelse uden betydning, om anmodningen om aktindsigt fremsættes over for ansættelsesmyndigheden, eller om der i stedet anmodes om aktindsigt i den sag, der er oprettet hos statsadvokaten eller politiklagenævnet. Udtrykket "ansættelsesforhold" i den foreslåede bestemmelse skal således forstås i vid forstand. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger til § 2, stk. 2, 2. pkt.

Efter § 2, stk. 3, 2. pkt., gælder offentlighedsloven dog for så vidt angår ansatte i chefstillinger for oplysninger om disciplinære reaktioner i form af advarsel eller derover. Det er dog kun oplysninger om selve den disciplinære reaktion, det vil sige ansættelsesmyndighedens skrivelse med den endelige afgørelse i sagen, der er omfattet af offentlighedsloven. Andre dokumenter og oplysninger i sagen er ikke omfattet.

Det betyder, at offentlighedsloven ikke gælder for politiklagenævnsager, uanset om der er tale om en adfærdsklagesag eller en straffesag, og uanset om sagen drejer sig om en ansat i en chefstilling.

Det blev i forbindelse med lovændringen udtrykkeligt fastsat i lovens § 16, stk. 3, at myndigheden snarest skal underrette den ansatte om, at der er fremsat anmodning om aktindsigt og hvem, der har fremsat anmodningen. Formålet er blandt andet at give den ansatte lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger til brug for myndighedens afgørelse af spørgsmålet om aktindsigt.

Lovændringen gælder for anmodninger om aktindsigt i personalesager, der er blevet fremsat efter lovens ikrafttræden, det vil sige den 15. maj 1998 eller senere. Dette gælder, uanset på hvilket tidspunkt de dokumenter m.v., som begæringen om aktindsigt vedrører, er oprettet af eller indgået til den pågældende forvaltningsmyndighed.

6.9.3. Særligt om aktindsigt efter forvaltningsloven

Forvaltningsloven gælder efter § 1 for alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 2, stk. 1, gælder loven for behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed.

I politiklagenævnsager er politimesteren (Politidirektøren), statsadvokaten, Rigsadvokaten, politiklagenævnet og Rigspolitichefen selvstændige forvaltningsmyndigheder i forhold til hinanden. Det bety-

der blandt andet, at de dokumenter, der udveksles mellem disse myndigheder ikke kan betragtes som interne arbejdsdokumenter og derfor som udgangspunkt vil være omfattet af adgangen til aktindsigt.

Forvaltningslovens regler om aktindsigt gælder ikke for *sager om strafferetlig forfølgning*, jf. § 9, stk. 3, og dermed heller ikke i sager, der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Er straffesagen afsluttet, reguleres adgangen til aktindsigt af forvaltningslovens § 18. Har dokumenterne i en sag været fremlagt i retten, f.eks. i forbindelse en indenretlig afhøring eller domsforhandling, skal afgørelsen om aktindsigt træffes efter principperne i retsplejelovens § 41, stk. 1 og 2. Det følger af Højesterets kendelse, der er trykt i U 1999.1729 H.

Forvaltningslovens regler om aktindsigt finder fuldt ud anvendelse på klager over politipersonales adfærd (*adfærdsklager*), der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b.

Det kan give anledning til tvivl, hvornår der i relation til forvaltningsloven er tale om en straffesag eller adfærdsklagesag.

Efter retsplejelovens § 1019 i, stk. 1, slutes behandlingen af en adfærdsklagesag, hvis der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede, eller hvis indklagede er mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag. I disse tilfælde overgår sagen til straffesagsbehandling efter kapitel 93 c, og vil fra dette tidspunkt være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 9, stk. 3.

Efter § 1019 i, stk. 2, 2. pkt., skal behandlingen af en adfærdsklagesag genoptages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom. Genoptages en adfærdsklagesag efter denne bestemmelse vil der på ny være adgang til aktindsigt i sagens akter. Det samme gælder, hvis statsadvokaten i forbindelse med en indstilling af efterforskningen eller påtaleopgivelse i en straffesag tager stilling til polititjenestemandens adfærd. Der henvises i den forbindelse til den under pkt. 6.10.2. anførte sag.

Adgangen til aktindsigt omfatter som udgangspunkt samtlige af adfærdssagens akter, herunder blandt andet statsadvokatens sagsfremstilling til indklagede samt korrespondancen med politiklagenævnet, jf. forvaltningslovens § 10 .

Indgår der i adfærdsklagesagen akter fra en straffesag, enten fordi sagen oprindeligt er startet som straffesag, eller fordi der f.eks. er indgivet klage over politiets magtanvendelse i forbindelse med en anholdelse, vil sådanne akter som nævnt være omfattet af adgangen til aktindsigt.

Der vil dog efter forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, være mulighed for at begrænse partens adgang til aktindsigt i adfærdsklagesager, hvis hensynet til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning, begrunder dette. Afvejningen skal foretages for hvert enkelt dokument i sagen, og parten bør i almindelighed gøres bekendt med, at visse oplysninger er tilbageholdt, jf. § 15, stk. 2.

Imødekommes en begæring om aktindsigt under sagens behandling, skal der efter forvaltningslovens § 11, stk. 1, almindeligvis ske udsættelse af sagen, indtil der er givet parten adgang til at gøre sig bekendt akterne.

6.9.4. Konkrete sager vedrørende aktindsigt

Rigsadvokaturen har i 1999 modtaget flere anmodninger om aktindsigt i politiklagenævnsager. Begæringerne er fremsat dels af sagens parter, dels af andre – privatpersoner og journalister. Begæringerne har rettet sig mod oplysninger fra konkrete sager.

Eksempel 1

Spørgsmål om aktindsigt i navne på indklagede polititjenestemænd

(SA1-98-321-0499 og K 340/98)

Statsadvokaten iværksatte efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, efterforskning i en sag, hvor en peruviansk menneskerettighedsforkæmper var blevet anholdt og herunder havde brækket armen. En person A, der havde læst om sagen i avisen, anmodede statsadvokaten om at udlevere navnene på de tre polititjenestemænd, der var impliceret i anholdelsen.

Statsadvokaten afviste anmodningen om aktindsigt under henvisning til, at anmodningen ikke kunne støttes på forvaltningsloven, fordi den pågældende ikke var part i sagen. Der fandtes heller ikke grundlag for aktindsigt efter offentlighedsloven, idet denne ikke gjaldt for sager inden for strafferetsplejen.

Spørgsmålet blev indbragt for Rigsadvokaten og Justitsministeriet, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

A havde endvidere anmodet Politidirektøren i København om udlevering af politiassistenternes navne. Politidirektøren afviste ligeledes anmodningen. Dette blev tiltrådt af Justitsministeriet, der lagde vægt på, at oplysningerne var fremskaffet til brug for statsadvokatens strafferetlige undersøgelse. Folketingets Ombudsmand tiltrådte Justitsministeriets retsopfattelse. Justitsministeriet havde endvidere bemærket, at der ikke efter offentlighedslovens § 2, stk. 2, 2. pkt., er adgang til aktindsigt i sådanne oplysninger om statsadvokatens efterforskning, som måtte indgå i sager hos ansættelsesmyndigheden om det involverede politipersonales ansættelsesforhold.

Eksempel 2

Dagblads anmodning om aktindsigt i disciplinærsag vedrørende en politimester

(K 380/99)

En journalist ved et dagblad anmodede om aktindsigt i samtlige dokumenter i en sag, hvor Justitsministeriet havde truffet afgørelse i en disciplinærsag vedrørende en politimesters adfærd.

Statsadvokaten havde forinden udtalt, at sagen ikke kunne anses for omfattet af politiklagenævnetsreglerne, idet politimesteren ikke var i tjeneste under episoden. Rigsadvokaten havde efter en henvendelse fra politiklagenævnet taget stilling til spørgsmålet om rækkevidden af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c.

Rigsadvokaten afslog anmodningen om aktindsigt i sagens dokumenter, da offentlighedsloven ikke gælder for sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentliges tjeneste. Efter at have underrettet politimesteren om anmodningen i medfør af offentlighedslovens § 16, stk. 3, meddelte Rigsadvokaten under henvisning til, at oplysninger om disciplinære reaktioner af advarsel eller derover for så vidt angår ansatte i chefstillinger var omfattet af offentlighedslovens § 2, stk. 3, 2. pkt., aktindsigt i Justitsministeriets afgørelse i disciplinærsagen.

Sagen er tillige omtalt under punkt 8.1.1.

6.10. Partshøring

6.10.1. Indledning

Reglerne om partshøring findes i forvaltningsloven § 19, der har følgende ordlyd:

“§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelse af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 2 gælder ikke, hvis

- 1) det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag,
- 2) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist,
- 3) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse,
- 4) parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger,
- 5)
- 6)

Stk. 3. ...”.

Bestemmelsen har til formål at sikre, at den, der er part i en forvaltningssag får lejlighed til at gøre sig bekendt med og kommentere det faktiske afgørelsesgrundlag, inden sagen afgøres. Partshøring sker på initiativ fra myndigheden, der i hver enkelt sag skal vurdere, om der er grundlag for at foretage partshøring.

6.10.2. Hvilke sager skal der partshøres i?

Henvisningen i § 19, stk. 1, nr. 4, betyder, at forvaltningslovens regler om partshøring ikke gælder for sager om *strafferetlig forfølgning*, jf. § 9, stk. 3, og dermed heller ikke i sager der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Er der derimod tale om en *adfærdsklagesag* finder reglerne om partshøring fuldt ud anvendelse.

Spørgsmålet om, hvornår en sag i relation til forvaltningslovens § 9, stk. 3, skal betragtes som en sag om strafferetlig forfølgning er nærmere behandlet ovenfor under pkt. 6.8.3.

Folketingets Ombudsmand har i en konkret sag taget stilling til, hvornår pligten til partshøring indtræder i tilfælde, hvor statsadvokaten indstiller en strafferetlig forfølgning mod en polititjenestemand, men *samtidig* udtaler kritik af den pågældendes adfærd:

Eksempel

(SA6-1998-44-0154 og K 332/99, omtalt i beretningen for 1998, side 77)

Statsadvokaten behandlede en klage over, at en politiassistent en aften efter at have indtaget spiritus ringede til en kvinde og tilbød hende at komme ind på stationen til rundvisning, som en mulig overtrædelse af straffelovens § 150 og § 155. Sagen blev derfor behandlet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen og udtalte bl.a., at politiassistenten ikke burde have foretaget opringningen efter at have indtaget spiritus, og at han ikke burde have inviteret kvinden ind på stationen til en rundvisning og beklagede det passerede.

Politiassistentens advokat indbragte sagen for Rigsadvokaten og gjorde i den forbindelse gældende, at hans klient ikke var partshørt over en genafhøring af kvinden. Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og udtalte, at forvaltningslovens regler om partshøring ikke fandt anvendelse, da sagen var behandlet efter retsplejelovens kapitel 93 c.

Sagen blev indbragt for Folketinget Ombudsmand, der ikke fandt grundlag for at kritisere, at statsadvokaten ikke partshørte advokaten i det tidsrum, da sagen blev behandlet som potentiel straffesag. Han udtalte endvidere: *“Fra det tidspunkt da statsadvokaten traf beslutning om at opgive den strafferetlige forfølgning, men fastholdt at ville udtale kritik af Deres klients adfærd, ændrede sagen karakter bl.a. således at partshøringsforpligtelsen efter den overfor gengivne bestemmelse i forvaltningslovens § 19 indtrådte.*

Rigsadvokaten har henvist til, at der var tale om en potentiel straffelovovertrædelse og at forvaltningslovens regler om partshøring ikke gælder i sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 4, jf. § 9, stk. 3.

Jeg går ud fra at Rigsadvokaten med dette alene sigter til tiden forud for beslutningen om at opgive påtale”.

Ombudsmanden fandt imidlertid ikke, at den omhandlede genafhøring af kvinden indeholdt nye oplysninger om faktiske forhold og foretog sig derfor ikke videre vedrørende partshøringsspørgsmålet.

Afgørelsen illustrerer, at statsadvokaten skal tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at foretage partshøring i straffesager, hvor forfølgningen opgives, men hvor der samtidig udtales kritik af adfærden.

6.10.3. Hvem har krav på partshøring?

Forpligtelsen til at partshøre gælder i relation til sagens parter, det vil sige klageren og den indklagede polititjenestemand. Retsplejelovens § 1019 b foreskriver partshøring overfor den indklagede i sagens indledende fase. Den indklagede skal efter denne bestemmelse have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at udtale sig over fremstillingen. Forvaltningslovens regler om partshøring supplerer retsplejeloven, og fremkommer der efter sagsfremstillingen nye faktiske oplysninger, som er til ugunst for indklagede og af væsentlig betydning for sagens afgørelse, skal indklagede høres over sådanne oplysninger. Der er ikke i retsplejeloven foreskrevet nogen partshøringsforpligtelse i relation til klageren, og her gælder forvaltningslovens almindelige regler.

Da der stilles krav om, at oplysningerne skal være til ugunst for den *pågældende* part, vil de oplysninger, der kan give anledning til partshøring af indklagede og klageren ofte ikke være sammenfaldende.

6.10.4. Hvilke oplysninger er omfattet af partshøringen?

Efter forvaltningslovens § 19 skal der kun foretages partshøring over oplysninger vedrørende *faktiske omstændigheder*. Det afgørende er, om oplysningen er af en sådan karakter, at den bidrager til at supplere sagens bevismæssige grundlag eller i øvrigt tilvejebringes for at skabe klarhed over sagens

faktiske omstændigheder. I politiklagenævnsager vil det typisk være politirapporter fra den underliggende straffesag, f.eks. vedrørende anholdelsen af klager, notitser fra eller rapporter med afhøring af den indklagede eller andre, der kan give anledning til at partshøre *klageren*, mens det for så vidt angår *indklagede* omvendt ofte vil være oplysninger fra klager og eventuelle andre, som er fremkommet efter sagsfremstillingen.

Det er endvidere en betingelse, at parten *ikke er bekendt med*, at myndigheden er i besiddelse af oplysningerne og vil benytte disse. Det er i den forbindelse uden betydning, om parten kender de pågældende oplysninger, når blot der er en vis formodning for, at parten ikke ved, at oplysningerne vil indgå i sagens afgørelse. Det er endelig en betingelse, at oplysningerne er til *ugunst* for den pågældende part og af *væsentlig betydning* for sagens afgørelse.

Hvis betingelserne for partshøring er opfyldt, må statsadvokaten ikke træffe afgørelse, før parten er gjort bekendt med oplysningerne og har fået lejlighed til at fremkomme med en udtalelse.

6.11. Statsadvokatens reaktionsmuligheder

6.11.1. Indledning

Statsadvokaten afviser en adfærdsklage, hvis undersøgelsen ikke har skaffet oplysninger, der støtter klagen, eller klagen er åbenbart grundløs. Finder statsadvokaten på baggrund af undersøgelsen, at der er grundlag for at give klageren helt eller delvist medhold i klagen, vil statsadvokaten i sin afgørelse beklage det passerede over for klageren.

Statsadvokatens beklagelse af, at der er begået *individuelle fejl*, vil ofte munde ud i en kritik af den indklagede polititjenestemand. Dette behøver imidlertid ikke altid at være tilfældet. Beklagelsen kan også angå fejl af mere generel karakter, som undersøgelsen har afdækket. Eksempler på sådanne systemfejl er beskrevet under punkt 6.11.3.

Statsadvokaten har endvidere i nogle sager beklaget et hændelsesforløb eller et forhold over for klageren, selvom der ikke har været grundlag for at bebrejde den indklagede polititjenestemand noget. Eksempler på sådanne objektive beklagelser er beskrevet under punkt 6.11.4.

Endvidere er der tilfælde, hvor statsadvokatens undersøgelse er mundet ud i, at der er udvist kritisabel adfærd eller endog strafbart forhold, men hvor den pågældende polititjenestemand ikke har kunnet identificeres. Et eksempel på et sådan sag er gengivet nedenfor i afsnit 6.11.3. som eksempel 12.

Finder statsadvokaten, at der er grundlag for at rejse sigtelse for strafbart forhold, overgår sagen til behandling som straffesag. Det følger af retsplejelovens § 1019 i, stk. 1.

Statsadvokatens afgørelse af en *straffesag* kan gå ud på at afvise anmeldelsen, indstille efterforskningen, opgive påtale, frafalde eller rejse tiltale. Statsadvokaten skal i forbindelse med tiltalespørgsmålet tillige tage stilling til, om der foreligger kritisabel adfærd, og om sagen skal overgå til behandling som adfærdsklagesag. Det følger af retsplejelovens § 1019 i, stk. 2.

Får klageren helt eller delvist medhold i sin klage, er statsadvokatens reaktionsmuligheder udtømte. Sagen oversendes til de disciplinære myndigheder, der herefter træffer afgørelse om, og hvilke konsekvenser statsadvokatens afgørelse skal have. Der henvises herom til afsnit 2.9.

6.11.2. Formuleringer i praksis

En kritik kan tilkendegives med flere nuancer, og i det følgende gengives eksempler på de formuleringer, som statsadvokaterne og Rigsadvokaten har anvendt i praksis. Eksemplerne er hentet fra denne samt de tidligere beretninger om behandlingen af klager over politiet.

Uhensigtsmæssig adfærd

En række sager afgøres med en tilkendegivelse om, at et hændelsesforløb eller en handlemåde *kunne være håndteret mere hensigtsmæssigt*, eller at en polititjenestemand *burde have handlet anderledes*, end han gjorde, uden at det passerede er så groft, at det giver anledning til en egentlig beklagelse eller kritik.

Eksempel 1

Uhensigtsmæssig

(SA1-97-44-0194)

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at beklage, at en politiassistent havde givet blomster til en kvinde, som han havde afhørt, men fandt at politiassistentens optræden var klodset og uhensigtsmæssig.

Sagen er omtalt i beretningen for 1997 side 81 eksempel 9.

Eksempel 2

Burde have handlet anderledes

(SA3-98-321-0161 og K 494/99)

Der var i en straffesag ikke grundlag for at fastslå, at en politiassistent havde videregivet fortrolige oplysninger til en borger eller begået strafbart forhold i forbindelse med opslag i Kriminalregisteret. Rigsadvokaten fandt derimod, at politiassistenten *ikke burde* have slået anmelderen op i Kriminalregisteret, ligesom politiassistenten *burde have afholdt sig fra* at komme med udtalelser om anmelderen, da henvendelsen fra borgeren var af privat karakter.

Sagen er omtalt under pkt. 6.1.3. eksempel 5 og 7.2.2. eksempel 2.

Eksempel 3

Burde være håndteret mere hensigtsmæssigt

(SA6-98-44-0132 og K 289/98)

Rigsadvokaten fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at udtale egentlig kritik af en politiassistentens adfærd i forbindelse med anholdelse af nogle berusede og højrøstede unge mennesker under en byfestival, men fandt, at den forholdsvis bagatelagtige overtrædelse af politivedtægten *kunne være håndteret mere hensigtsmæssigt* af politiet.

Kritik

Hvis det passerede er så groft, at der er grundlag for egentlig kritik anvendes i den nederste del af kritikskalaen udtryk som beklageligt eller *kritisabelt*.

Eksempel 4

Beklagelig

(SA2-98-44-0272 og K 438/99)

En politiassistent havde rettet henvendelse til klageren om natten og havde blandt andet sat sin fod i klemme i døren og ringet vedholdende på ringeklokken. Rigsadvokaten fandt denne adfærd beklagelig.

Sagen er omtalt under punkt 5.4.3. eksempel 3.

Eksempel 5

Beklagelse

(SA5-98-44-0161)

Statsadvokaten beklagede, at en politiassistent havde kaldt en klager "et provokerende svin" og "en stor idiot". Statsadvokaten bemærkede, at forløbet i sagen kunne give anledning til at overveje, om

politiassistenten udviste den sindighed/konduite som måtte forventes i forbindelse med en forholdsvis beskeden forseelse.

Sagen er omtalt under punkt 7.1.3. eksempel 1.

Eksempel 6

Kritisabel

(SA5-1999-44-0197)

Statsadvokaten fandt en politiassistents adfærd i forbindelse med en afhøring af et trafikoffer kritisabel. Politiaffistenten udviste i den konkrete situation ikke den fornødne konduite, da han ved sin afhøring af klageren burde have taget hensyn til, at klageren netop havde været impliceret i et færdselsuheld.

Sagen er omtalt under punkt 7.1.3. eksempel 2.

Eksempel 7

Kritisabelt

(SA3-99-44-188 og K 440/99)

Statsadvokaten fandt, at en politiassistent havde handlet stærkt kritisabelt ved efter en højroset samtale med en borger i ekspeditionen på et motorkontor flere gange at have sagt UD til den pågældende. Rigsadvokaten fandt, at politiassistenten havde handlet *kritisabelt*.

Sagen er omtalt under punkt 7.1.3. eksempel 7.

Eksempel 8

Kritik

(SA2-96-321-0149)

Statsadvokaten fandt ikke, at der var begået strafbart forhold i forbindelse med udformningen af en ransagningsrapport, men *kritiserede*, at der i rapporten var ukorrekte oplysninger om, at en telefonsvarer var aflyttet.

Sagen er omtalt i beretningen for 1997 side 97 eksempel 1.

Alvorlig kritik

Er der grundlag for en alvorligere påtale, anvendes udtryk som *meget kritisabelt*, *meget beklageligt* eller *klart uacceptabel*.

Eksempel 9

Meget kritisabelt

(SA4-97-44-0080 og K 167/97)

Statsadvokaten fandt det kritisabelt, at en rapport aldrig var blevet udfærdiget og meget *kritisabelt*, at det ikke af sagens sammenhæng fremgik, at rapporten ved en fejl aldrig var blevet udfærdiget.

Sagen er omtalt i beretningen for 1997 side 68 eksempel 6.

Eksempel 10

Meget beklageligt

(SA1-98-44-0284)

Statsadvokaten fandt en udtalelse, der var faldet i forbindelse med et alarmopkald, *meget beklageligt*.

Sagen er omtalt under punkt 7.1.2. eksempel 2.

Eksempel 11

Meget kritisabelt

(SA2-1998-321-0267 og K 513/99)

Videregivelse af oplysninger fra Kriminalregisteret fandtes ikke at være en strafbar overtrædelse af straffelovens § 152, men fandtes meget kritisabelt.

Sagen er omtalt under punkt. 5.4.1. eksempel 2 og punkt. 7.2.3 eksempel 3.

Eksempel 12

Klart uacceptabel

(SA2-98-44-0229 og K 542/00)

Under en politiforretning foran et værtshus bad politiet nogle personer, der ventede på en taxa, om at forlade stedet. En af personerne råbte op og nægtede at forlade stedet og blev anholdt under anvendelse af det såkaldte armsnoningsgreb, ligesom han blev lagt ned.

Personen klagede over, at anholdelsen var meget hårdhændet, idet han havde brækket albuen, ligesom han klagede over, at en betjent havde sagt, at han var "kold i røven" over, at personen ville klage.

Statsadvokaten standsede undersøgelsen i sagen, idet han ikke fandt grundlag for at kritisere polititjenestemændenes skøn over, hvor meget magt det var nødvendigt at anvende ved den pågældende lejlighed. Statsadvokaten *beklagede*, at klageren var kommet til skade, men fandt at dette var sket ved et uheld, der ikke kunne bebrejdes politiet. Statsadvokaten kunne ikke afvise, at en ikke nærmere identificeret betjent havde udtalt sig som angivet af klageren, og *beklagede* sprogbrugen over for klageren.

Politiklagenævnet var ikke enig med statsadvokaten, idet nævnet fandt, at der var havde været anvendt mere magt end nødvendigt.

Klageren indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der var enig med politiklagenævnet i, at der havde været anvendt mere magt end nødvendigt. Rigsadvokaten fandt således, at politiets indgriben var *uhensigtsmæssig og for hårdhændet*, og lagde vægt på, at der var seks polititjenestemænd til stede, og at ingen af dem var i færd med andre politiforretninger på det pågældende tidspunkt. Rigsadvokaten fandt derfor, at situationen ikke burde have udviklet sig som den gjorde, og at ansvaret derfor påhvilede de to polititjenestemænd, der anholdt klageren. Rigsadvokaten fandt endelig sprogbrugen klart uacceptabel.

Meget alvorlig kritik

Den skarpeste kritik har været formuleret med vendinger som *utilbørlig og yderst kritisabelt*.

Eksempel 13

Utilbørlig og kritisabel

(SA5-97-44-0091)

En politiassistent havde blandt andet anført i en notits: "Grundet mit kendskab til ham har jeg trukket sagen i langdrag for at tirre ham, så ingen tvivl om, at han er tændt". Statsadvokaten fandt, at indholdet og sprogbrugen i notitsen var utilbørlig og kritisabel.

Sagen er nærmere omtalt under punkt 6.1.3. eksempel 2.

Eksempel 14

Yderst kritisabelt

(SA2-96-321-0103)

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at antage at en politiassistent havde begået tyveri af effekter fundet under ransagning, men fandt det *yderst kritisabelt*, at det i en rapport var anført, at der ikke var fundet noget under ransagningen, selvom der var fundet en vægt.

Sagen er omtalt i beretningen for 1996 side 80 eksempel 8.

6.11.3. Andre reaktioner, herunder systemkritik

Statsadvokaten kan som nævnt rejse kritik af fejl af mere generel karakter, som undersøgelsen har afdækket. I sådanne situationer vil kritikken blive fulgt op af en henvendelse til de relevante myndigheder, som oftest Rigspolitichefen, politimesteren eller Justitsministeriet.

Eksempel 1

(SA6-96-6205-0005 og K 111/97)

Rigsadvokaten bemærkede over for Rigspolitichefens personaleafdeling, at en sag, hvor strafansvaret for overtrædelse af straffelovens § 152 var forældet, kunne give anledning til at overveje en generel præcisering af ytringsfrihedens grænser ved omtale af straffesager.

Sagen er omtalt i beretningen for 1997 side 146 eksempel 2.

Eksempel 2

(SA5-99-321-0148 og K 451/99)

Rigsadvokaten fandt, at det forhold, at civile politifolk i en civil patruljebil foretog eftersættelse af en knallert uden at give sig til kende, var særdeles uhensigtsmæssigt, ligesom han fandt det særdeles beklageligt, såfremt manglende anvendelse af en udrykningslygte skyldtes vanskeligheder med at betjene en sådan. Rigsadvokaten henledte i forbindelse med afgørelsen Rigspolitichefens opmærksomhed på det anførte vedrørende anvendelsen af udrykningslygten.

Sagen er omtalt under punkt 5.2. eksempel 2 og 7.3.2. eksempel 2.

Eksempel 3

(SA5-99-44-0188)

Statsadvokaten anmodede i sag, hvor der var klaget over politiets myndighedsmisbrug i forbindelse med en anholdelse, politimesteren om at overveje, hvorvidt der var behov for interne regler eller indskærpelser vedrørende fremgangsmåden ved anholdelser og anholdtes rettigheder.

Sagen er nærmere omtalt under punkt 6.1.3. eksempel 3.

6.11.4. Objektiv beklagelse m.v.

Under denne kategori hører sager, hvor statsadvokaten har fundet, at der ikke har været grundlag for at bebrejde den pågældende polititjenestemand noget, men alligevel har *beklaget*, hvis klageren har opfattet det passerede på en ubehagelig eller krænkende måde, sager hvor klageren f.eks. er kommet til skade under en anholdelse, uden at dette kan bebrejdes politiet, og sager, hvor det ikke er lykkedes at identificere den pågældende polititjenestemand.

Eksempel 1

(SA2-96-44-0080)

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere, at en politiassistent i den konkrete situation havde anvendt et bandeord, men *beklagede*, hvis klageren havde følt sig krænket ved udtalelsen.

Sagen er omtalt i beretningen for 1996 side 58 eksempel 8.

Eksempel 2

(SA4-96-44-0014)

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for kritik af en politiassistents adfærd i forbindelse med en afhøring, men fandt det *beklageligt*, hvis afhøringsforløbet havde efterladt det indtryk hos klageren, at hun havde været udsat for en nedladende og fordømmende holdning.

Sagen er omtalt i beretningen for 1996 side 66 som eksempel 20.

Eksempel 3

(SA3-97-44-0064)

Statsadvokaten lagde til grund, at politiet i forbindelse med en grænsekontrol af udlændinge havde anvendt udtrykket "get your ass out of the country", men fandt det ikke muligt at fastslå, hvem der havde fremsat udtalelsen. Statsadvokaten *beklagede* herefter episoden.

Sagen er omtalt i beretningen for 1997 side 65 som eksempel 5.

Eksempel 4

(SA4-99-44-0183)

Statsadvokaten fandt ikke anledning til at udtale kritik af to politiassistents adfærd i forbindelse med anholdelse af klageren, der efter en anmeldelse om husspektakler skulle bortvises fra en lejlighed. Statsadvokaten anførte, at hun havde forståelse for, at episoden var meget ubehagelig, hvorfor hun fandt anledning til at beklage forløbet.

6.11.5. Sammenfatning

Det fremgår af afsnit 4, at de fleste undersøgelser munder ud i, at der ikke er grundlag for at rette kritik mod de polititjenestemænd, der er omfattet af undersøgelserne. Det er endvidere beskrevet ovenfor, at statsadvokaterne og Rigsadvokaten i en række sager ikke har fundet tilstrækkeligt grundlag for at rette kritik mod en polititjenestemand, men på den anden side tilkendegivet, at den pågældende burde have handlet anderledes. Endelig viser de ovenfor anførte eksempler, at der i praksis er en nuancering i det ordvalg, som anvendes, når der har været anledning til at rette kritik af en polititjenestemands adfærd.

På denne baggrund har spørgsmålet om en forenkling og standardisering af kritikskalaen været drøftet med statsadvokaterne. Det var den generelle opfattelse, at det af hensyn til ensartetheden i afgørelserne i adfærdsklagesager vil være hensigtsmæssigt, at statsadvokaterne i praksis anvender det samme ordvalg for at beskrive en given kritisabel adfærd. Dette vil tillige i højere grad give de disciplinære myndigheder mulighed for at gennemskue, med hvilken alvor statsadvokaten har set på forholdet, når der skal foretages en reaktion over for den pågældende polititjenestemand.

På denne baggrund kan udfaldet af undersøgelsen munde ud i følgende afgørelser:

Klagen afvist som ubegrundet

Har statsadvokaten eller Rigsadvokaten ikke fundet grundlag for at kritisere en adfærd, kan udtryk som "klagen afvises som grundløs", "undersøgelsen har ikke vist sig at støtte klagen" eller der er "ikke grundlag for kritik" anvendes.

Burde have handlet anderledes

Har statsadvokaten eller Rigsadvokaten ikke fundet tilstrækkeligt eller fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere en adfærd, kan denne f.eks. betegnes som "uhensigtsmæssig", eller det kan tilkendegives, at der "burde være handlet anderledes". Tilsvarende kan det tilkendegives, at en situation kunne være håndteret "mere hensigtsmæssigt", eller at en given adfærd havde været "ønskelig".

Grundlag for kritik

Er der konstateret ikke ubetydelige fejl eller tilsidesættelser af den adfærd, der bør kræves af en polititjenestemand i den givne situation, vil der i almindelighed være grundlag for at rette kritik mod den pågældende.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at den kritikskala, der anvendes, som udgangspunkt ikke bør opdeles i mere end tre grader. Følgende udtryk bør som udgangspunkt anvendes ved beskrivelsen af den kritisable adfærd:

- Udtryk som krisabel og kritisabelt anvendes til beskrivelse af den mildeste form for kritik.
- Alvorligere forhold beskrives som meget kritisabelt.
- Til den skarpeste kritik bør anvendes udtryk som særdeles, stærkt eller yderst kritisabelt.

Objektiv beklagelse, systemkritik m.v.

Anvendelsen af kritikskalaen udelukker som nævnt ovenfor ikke, at statsadvokaten tilkendegiver, at en adfærd, som ikke har givet anledning til kritik, har været uhensigtsmæssig eller mindre hensigtsmæssig.

Statsadvokaten bør derimod være tilbageholdende med at beklage et forhold over for klageren, når der intet er at bebrejde politiet (objektiv beklagelse). Har undersøgelsen godtgjort, at polititjenestemanden ikke har handlet forkert, er der som udgangspunkt ikke anledning til at beklage forholdet over for klageren. Det bør f.eks. ikke beklages, hvis en klager har følt sig krænket ved en udtalelse, som ikke kan bebrejdes polititjenestemanden, eller hvor påstand står mod påstand.

Der kan dog være anledning til at beklage en episode, hvis klagen må lægges til grund, men undersøgelsen ikke har kunnet identificere gerningsmanden. Det kan også overvejes, hvor klager f.eks. har pådraget sig personskade i forbindelse med politiets indgriben, selvom denne ikke kan lastes politiet, eller hvor skaden opstår ved et hændeligt uheld.

Finder statsadvokaten, at der er grundlag for kritik over for den indklagede polititjenestemand, beklages det passerede tillige over for klageren. I den forbindelse bør det tilkendegives over for klageren, hvor alvorlig kritikken af polititjenestemanden har været. Det kan f.eks. ske ved anvendelse af følgende formulering: "Jeg skal beklage NN's adfærd, som efter min opfattelse var særdeles kritisabel".

Det følger endvidere af retsplejelovens § 1019 j, stk. 1, at statsadvokaten underretter vedkommende politimester (Politidirektøren) og Rigspolitechefen om afgørelsen i adfærdsklagesager. Derved får ansættelsesmyndigheden lejlighed til at vurdere spørgsmålet om eventuelle disciplinære sanktioner. Statsadvokaten skal derimod ikke fremkomme med nogen indstilling til ansættelsesmyndigheden om, hvorvidt der bør indledes en disciplinærsag.

Jeg har ved cirkulæreskrivelse af 30. maj 2000 orienteret statsadvokaterne, politimestrene (Politidirektøren) og Rigspolitechefen om ovennævnte.

Afsnit 7.

Gennemgang
konkrete sager

af

udvalgte

Gennemgangen af konkrete sager har til formål at belyse en række typiske sager, som statsadvokaterne har behandlet i beretningsåret. Sagerne er udvalgt i samarbejde med statsadvokaterne og politiklagenævnene. Enkelte af sagerne har været forelagt for Rigsadvokaten af sagens parter. Sager af mere principiel karakter er behandlet i beretningens afsnit 5 og 6, hvortil der henvises.

Gennemgangen af sagerne følger samme systematik som i de foregående års beretninger.

7.1 Kapitel 93 b - adfærdsklager

Dette afsnit beskriver 26 sager, hvor der er klaget over politipersonalets adfærd i tjenesten. Fire af sagerne vedrører klager over politiets magtanvendelse m.v., mens resten af sagerne vedrører klager over sprogbrug og anden ukorrekt personlig optræden. Endvidere er der beskrevet nogle eksempler på grundløse klager, og fire eksempler på sager, der er eller burde være afsluttet med en samtale mellem klageren og en højtstående polititjenestemand - i disse tilfælde har statsadvokaten således ikke foretaget en egentlig undersøgelse af klagen.

7.1.1. Magtanvendelse

De overordnede principper for politiets magtanvendelse reguleres af straffelovens § 13 og § 14. Der findes endvidere administrative forskrifter, som er udarbejdet på grundlag heraf, herunder Rigspolitichefens kundgørelser om brug af politistav, skydevåben og politihunde.

Principperne i disse regler er, at magtanvendelsen skal være sagligt begrundet, egnet, nødvendigt for at nå målet, mindst indgribende, men dog tilstrækkelig, samt proportional, det vil sige at indgrebet ikke må stå i misforhold til det mål, som forfølges.

I det følgende omtales forskellige eksempler på politiets magtanvendelse.

Eksempel 1

Magtanvendelse ved at trække huen ned over hovedet på anholdt

(SA1-99-44-0331)

En person A klagede over, at politiet i forbindelse med en anholdelse flere gange havde trukket A's strikkede hue ned over hans ansigt, hvilket han fandt stærkt ubehageligt, unødvendigt og groft.

Statsadvokaten fandt, at det måtte lægges til grund, at A efter at være blevet ilagt håndjern havde spyttet på gaden umiddelbart ved siden af politiassistenten, og at A herefter samlede spyt i munden og truede med at spytte på politiassistenten. Politiassistenten trak herefter huen ned over hovedet på ham i ca. 15-30 sek. for at undgå at blive ramt. Da A - efter at være blevet sat ned på gaden udtalte "Jeg kan også godt ramme dig hernede fra" - trak politiassistenten på ny huen ned over hovedet på A i ca. 15-30 sek. Statsadvokaten fandt, at politiassistenten havde været berettiget til at trække huen ned over hovedet på A, og anførte, at det anvendte - noget utraditionelle - magtmiddel situationen taget i betragtning var den mindst indgribende foranstaltning, som politiassistenten kunne foretage for at undgå angreb mod sin person. Under henvisning hertil fandt statsadvokaten ikke grundlag for kritik af politiassistentens adfærd.

Politiklagenævnet var enig.

Eksempel 2

Magtanvendelse overfor tilskuer til politiforretning
(SA1-97-44-0139)

En polititjenestemand sad i en politibus og udfyldte nogle papirer vedrørende en person, der var sigtet og stod uden for bussen. En borger, der kom hen til bilen og fra et par meters afstand iagttog politiforretningen, blev 4-5 gange bedt om at fjerne sig fra stedet, men gav udtryk for, at han havde ret til at stå der. Polititjenestemanden tog herefter fat i armen på borgeren og skubbede ham væk.

Borgeren blev herefter sigtet for overtrædelse af politivedtægten § 3, men blev i retten frifundet herfor, fordi hans adfærd ikke kunne sidestilles med slagsmål, skrigen, råben, højroestet syngen eller anden støjende, voldelig eller fornærmelig optræden.

Borgeren klagede over polititjenestemandens adfærd til statsadvokaten, der ikke fandt grundlag for at kritisere, at polititjenestemanden havde skubbet borgeren væk.

Statsadvokaten anførte, at polititjenestemanden var berettiget til at bede borgeren om at forlade stedet, således at samtalen med den sigtede kunne gennemføres uforstyrret og fandt, at skubbet måtte opfattes som en nødvendig gennemførelse af en lovlig given anvisning, som borgeren ikke havde anden begrundelse for ikke at rette sig efter end nysgerrighed.

Politiklagenævnet var ikke enig i afgørelsen, da der ikke i situationen burde være brugt magt.

Eksempel 3

Magtanvendelse ved anvendelse af håndjern
(SA3-99-44-0197)

I forbindelse med en anholdelse for overtrædelse af politivedtægten klagede den anholdte over flere forhold, herunder at håndjernene bevidst blev strammet, så han fik skader på håndleddene. Der forelå lægelige oplysninger om disse skader i form af hævelse og hudafskrabning. De to politiassistenter, der havde anholdt klageren, forklarede, at de ikke bevidst havde strammet håndjernene, men at den anholdte havde været voldsom under anholdelsen og transporten til politistationen, og at det ikke havde været muligt at sikre håndjernene med den dertil beregnede pal. Håndjernene ville uden palen strammes, når en anholdt blev urolig.

Statsadvokaten fandt ikke, at det ikke kunne lægges til grund, at politiet bevidst havde strammet håndjernene, men fandt at dette var sket fordi anholdte havde været meget urolig. Statsadvokaten fandt det ikke kritisabelt, at palen ikke var isat, da denne er meget vanskelig - næsten umulig - at isætte, når anholdte er urolig.

Politiklagenævnet tiltrådte indstillingen.

Eksempel 4

Magtanvendelse ved håndledstryk
(SA3-98-44-0146)

En mand blev anholdt på sin sejlbåd i farvandet vest for Gedser og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 252 ved at have sejlet frem mod to fiskere på en måde, der udsatte deres liv eller førlighed for fare.

Manden klagede over, at han ved anholdelsen med magt blev revet fra borde og kastet om bord på den redningsbåd, som politiet sejlede i. Han hævdede derved at have pådraget sig skader på højre arm. Trods opfordring fremlagde klageren ikke lægeattest med beskrivelse af skaden.

De politiassistenter, der foretog anholdelsen, forklarede, at klageren nægtede at efterkomme politiets ordre om at komme ombord på politiets båd. Anholdelsen måtte derfor gennemføres med den nødvendige magtanvendelse. Der blev anvendt et såkaldt "visitationsgreb" eller "håndledstryk", som er smertefuldt, men egnet til hurtigt at formå en anholdt til at efterkomme politiets ordre.

Politiklagenævnet tiltrådte, at klagen blev afvist, da undersøgelsen ikke havde tilvejebragt oplysninger, der støttede klagen. Statsadvokaten standsede herefter undersøgelsen og lagde politiassistenternes forklaring om hændelsesforløbet til grund. Statsadvokaten fandt ikke den anvendte magtanvendelse uforholdsmæssig, da klageren kort forinden havde udvist personfarlig adfærd, og da man kunne frygte nye udfald. Endvidere foregik anholdelsen ombord på en båd, hvor bevægelsesfriheden var begrænset og hæmmet af at foregå til søs. Derfor var det væsentligt af hensyn til alles sikkerhed, at anholdelsen kunne gennemføres så hurtigt og roligt som muligt.

”Visitationsgrebet” er beskrevet i Rigspolitichefens publikation ”Politiets selvforsvarsgreb og teknikker” fig. 29-31. Det anføres her, at håndledstrykket er et meget smertefuldt greb, hvorfor der kun bør anvendes den absolut nødvendige styrke.

7.1.2. Klager over sprogbrug

Eksempel 1

Politiassistent råbte “Hvad helvede laver du, mand” i forbindelse med færdselsforseelse

(SA1-99-44-0313)

Føreren af en varebil, der havde benyttet en busbane på en strækning af ca. 50 meter, klagede over, at en motorcykelbetjent var kørt op på siden af ham og havde råbt “Hvad helvede laver du, mand”, og at betjenten ikke var venlig, da varebilen efterfølgende blev standset.

Motorcykelbetjenten erkendte at have udtalt sig som angivet, og anmodede om, at det over for føreren blev beklaget og undskyldt, at han bandede.

Statsadvokaten tilsluttede sig motorcykelbetjentens beklagelse og undskyldning.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 2

Politiassistentens udtalelser i forbindelse med alarmopkald

(SA1-98-44-0284)

To personer, der var lettere berusede, rettede en aften henvendelse til en forbigående borger og anmodede ham om at hjælpe deres ven, der lå på gaden og kastede op og rystede. Den pågældende var tilsyneladende meget beruset. Borgeren ringede 112 og talte med en politiassistent, der forklarede, at det ikke var en politiopgave at køre fulde folk hjem. Borgeren svarede hertil, at det ikke var realistisk at forvente, at de to venner kunne bære den syge hjem, da han var fysisk stor, og at han ikke havde det godt med at lade ham ligge.

Politiassistenten ønskede ikke at udtale sig om klagen, men i følge en båndoptagelse af samtalen havde politiassistenten herefter udtalt: “Ja, men altså så må du altså søge noget behandling ik’, – hvis du ikke har det godt med det. “.

Borgeren klagede over udtalelsen, som statsadvokaten fandt meget beklagelig. Statsadvokaten anførte i den forbindelse, at når en borger henvender sig til politiet og på en venlig måde beder om assistance til en person, der er syg eller beruset, må borgeren forvente en tilsvarende venlig behandling. Statsadvokaten beklagede endvidere, at politiassistenten ikke havde ville oplyse sit navn.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sagen er endvidere omtalt under punkt 6.11.2. som eksempel 10.

Eksempel 3

Polititjenestemand kaldte bilist "Tarzan"

(SA1-98-44-0302)

En person havde parkeret på et område, der var forbeholdt politiets køretøjer. En polititjenestemand påtalte den ulovlige parkering og udtalte i den forbindelse: "Hva' så Tarzan, skal du have et girokort på 450 kr.?"

Personen klagede til statsadvokaten, der ikke fandt, at ordet "Tarzan" burde have været anvendt overfor klageren. Inden sagens fremsendelse til statsadvokaten havde polititjenestemandens foresatte påtalt tiltaleformen overfor den pågældende, som havde taget påtalen til efterretning og beklaget hændelsen.

Under hensyn hertil fandt statsadvokaten ikke anledning til at foretage sig yderligere i anledning af klagen, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Eksempel 4

Beklagelse af polititjenestemands opførsel og ordvalg

(SA2-98-44-0258)

En kvinde blev tilbageholdt i et varehus, idet hun havde undladt at betale for et par sko, som hendes barn var blevet iført under opholdet i forretningen. Politiet blev tilkaldt, og kvinden blev sigtet for butikstyveri.

Kvinden klagede efterfølgende over den behandling, hun havde fået af en af de polititjenestemænd, der kom til stede i forretningen. Kvinden havde følt sig ydmyget af den pågældende polititjenestemands opførsel, idet den pågældende havde råbt forskellige skældsord og eder ad hende, herunder at hun var et svin, og at hvis hun skulle stjæle, kunne hun stjæle, når hun var alene og ikke, mens hun havde sine børn med sig. Polititjenestemanden skulle endvidere have sagt, at han ville gøre socialforvaltningen bekendt med sagen.

Den indklagede polititjenestemand bekræftede, at han overfor kvinden havde tilkendegivet, at det var noget svineri at begå butikstyveri, når man havde sine børn med. Han havde endvidere sagt, at socialforvaltningen ville få tilsendt kopi af sagen, hvis der blev nogen. Han afviste at have brugt direkte ukvemsord om klager. Han oplyste endvidere, at der ikke var tvivl om, at han i forbindelse med politiforretningen havde virket kort for hovedet. Han beklagede, hvis kvinden havde følt, at han gik over strengen.

Statsadvokaten tilsluttede sig beklagelsen, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Eksempel 5

Klage over sprogbrug

(SA6-99-44-0213)

En varetægtsarrestant havde kontrolleret besøg i arresten af sin hustru og 8-årige datter. Udenfor arresten spurgte datteren den kriminalassistent, der skulle overvåge besøget, "om han virkelig var politimand?". Hun gentog spørgsmålet flere gange, og mens kriminalassistenten talte med moderen spurgte hun om "kriminalmanden var skraldemand?".

Kriminalassistenten svarede noget i retning af "ja, jeg putter alt skraldet i spjældet, også din far".

Varetægtsarrestanten klagede over kriminalassistentens udtalelse.

Kriminalassistenten forklarede, at han tidligere havde overvåget besøg mellem varetægtsarrestanten og dennes familie. Besøgene foregik i en afslappet atmosfære. Han ville ikke afvise at have udtalt sig som anført og havde undskyldt dette overfor klageren.

Statsadvokaten beklagede udtalelsen overfor klageren, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Eksempel 6

Ikke grundlag for kritik af udtalelsen "Hold dig fra de knægte"

(SA1-99-44-0299)

En kriminalassistent, der arbejdede med kriminalpræventivt arbejde i folkeskolen, fik under besøg i en 7. klasse oplysninger om en mand, der på et bibliotek kontaktede drenge for at etablere seksuel kontakt med dem.

Manden, der tidligere var straffet for blufærdighedskrænkelser over for smådrenge, klagede over, at kriminalassistenten rettede henvendelse til ham, og over at kriminalassistenten under en afhøring havde slået i bordet og sagt, at klager skulle "holde sig fra de knægte" samt at kriminalassistenten havde oplyst, at der kunne blive tale om tilhold, anholdelse m.v.

Statsadvokaten fandt ikke, at kriminalassistentens udtalelser eller oplysninger på nogen måde kunne kritiseres, idet kriminalassistenten ikke var gået ud over, hvad han havde pligt til for at forebygge fremtidige forbrydelser. Statsadvokaten fandt ikke, at det kunne lægges til grund, at kriminalassistenten havde banket i bordet.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

7.1.3. Klager over anden ukorrekt adfærd

Eksempel 1

Beklagelse af politiassistents ordvalg og manglende konduite i forbindelse med anholdelse

(SA5-98-44-0161)

En ung mand blev under Århus Festuge sigtet for overtrædelse af politivedtægten ved at have urineret på et offentligt sted. Han nægtede at oplyse generalia og blev derfor anholdt. Han oplyste herefter straks sit navn. Han blev af politiet ført til politigården, hvor han blev visiteret og indsat i detentionen, indtil han to timer senere blev hentet af sine forældre.

Ifølge klageren tog politiassistenten unødvendigt hårdt fat, da klageren blev ført til politigården og i forbindelse med visitationen på politigården, ligesom politiassistenten, da klageren blev løsladt, havde kaldt ham et provokerende svin og en stor idiot.

Politiasistentens kollega oplyste, at han nok ikke ville have anholdt klageren, der var en "pæn" ung mand. Kollegaen oplyste endvidere, at han overhørte, at politiassistenten ved løsladelsen svinede klageren til, så det var dybt pinligt.

Statsadvokaten beklagede sprogbrugen over for A, men standsede undersøgelsen. Statsadvokaten bemærkede, at hele forløbet kunne give anledning til at overveje, om politiassistenten udviste den sindighed/konduite som - måske især under festugen - måtte forventes i forbindelse med en forholdsvis beskeden forseelse.

Politiklagenævnet havde erklæret sig enig med den tilføjelse, at nævnet fandt politiassistentens adfærd urimelig overdreven i sin nidkærhed.

Sagen er omtalt under punkt 6.11.2. som eksempel 7.

Eksempel 2

Beklagelse af manglende konduite over for tilskadekommen ved færdselsuheld

(SA5-99-44-0197)

En kvinde var impliceret i et færdselsuheld, hvor hun blev påkørt bagfra af en lastbil med skade til følge. Hun ønskede selv politiet tilkaldt i forbindelse med færdselsuheldet. Ambulance blev tilkaldt, hun fik

halskrave på og blev anbragt på en bære i ambulancen. På dette tidspunkt var hun rystet og havde det meget dårligt. Poliassistenten kom ind i ambulancen og begyndte straks at stille spørgsmål.

Kvinden klagede over poliassistenten, der ifølge klageren var brysk, og hans opførsel bar præg af, at han fandt det irriterende at være blevet kaldt ud til et færdselsuheld. Endvidere havde poliassistenten optrådt nedladende over for klagerens ægtefælle.

Statsadvokaten fandt poliassistestens adfærd kritisabel. Poliassistenten udviste i den konkrete situation ikke den fornødne konduite, idet han ved sin afhøring af klageren burde have taget hensyn til, at klageren netop havde været impliceret i et færdselsuheld, ligesom klagerens ægtefælle på afhøringstidspunktet ikke var bekendt med, hvor alvorligt hans kone var kommet til skade.

Politiklagenævnet var enig i, at der skulle ske en beklagelse af poliassistestens adfærd.

Sagen er omtalt under punkt 6.11.2. som eksempel 6.

Eksempel 3

Klager følte sig mistænkeliggjort i forbindelse med tyverianmeldelse
(SA2-98-44-0280)

En kvinde blev ved sin telefoniske henvendelse til politiet i anledning af en anmeldelse om tyveri henvist til at indgive anmeldelsen skriftligt, ligesom hun blev oplyst om, at forsikringssvindel var ulovligt. Kvinden følte sig mistænkeliggjort for forsøg på forsikringssvindel og klagede over polititjenestemandens adfærd og udtalelser i forbindelse med indgivelse af anmeldelsen.

Polititjenestemanden forklarede, at han havde fået mistanke om, at der kunne være tale om forsøg på forsikringsbedrageri og begrundede dette med, at klageren ikke var i stand til at give forskellige oplysninger om det stjalne, ligesom hun kort tid forinden havde indgivet en anden tyverianmeldelse under samme forhold.

Statsadvokaten standsede undersøgelsen og lagde vægt på, at det ikke var oplyst, at polititjenestemanden havde optrådt uhøfligt, samt at det er en polititjenestemands pligt at søge at hindre eventuelle strafbare forhold (her forsikringsbedrageri) i at blive begået. Når der som i den foreliggende situation var ydre omstændigheder, der med rette gjorde polititjenestemanden skeptisk, fandtes det ikke kritisabelt, at han henviste klager til at indgive anmeldelsen skriftligt og orienterede om, at forsikringssvindel var ulovligt.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 4

Poliassistent kontaktede klager efter indgivelsen af klagen mod ham
(SA6-99-44-0225)

En kvinde indgav anmeldelse om, at hendes kæreste udøvede vold mod hende. Poliassistenten, der behandlede anmeldelsen kontaktede i den forbindelse telefonisk kvinden flere gange.

Kvinden klagede over, at poliassistenten var fremkommet med forskellige udtalelser med undertoner af seksuel karakter, når han kontaktede hende, og at poliassistenten – efter at hun havde indgivet klage – på ny havde rettet henvendelse til hende og udtalt, at det ville komme til at koste ham meget dyrt, hvis ikke hun trak klagen tilbage.

Poliassistenten nægtede at have fremkommet med udtalelser til kvinden med undertoner af seksuel karakter, men bekræftede at have rettet henvendelse til kvinden, efter hun havde indgivet klage over ham. Han bekræftede, at han havde forklaret kvinden om konsekvenserne af en klagesag og havde pointeret, at det var op til hende, om hun ville trække klagen tilbage.

Statsadvokaten fandt ikke, at det kunne lægges til grund, at poliassistenten var fremkommet med udtalelser med seksuelle undertoner, men kritiserede, at poliassistenten havde kontaktet kvinden efter

han var blevet bekendt med, at der var indgivet en klage. Statsadvokaten fandt, at kvinden let kunne få det indtryk, at politiassistenten forsøgte at få hende til at tilbagekalde klagen, og at han ikke burde have lagt pres på kvinden ved at redegøre for alvoren i, at hun havde indgivet klage.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 5

Klage over racistisk adfærd i forbindelse med overtrædelse af færdselsloven

(SA1-98-44-0262 og K 435/99)

En person blev standset af politiet for på cykel at køre over for rødt lys. Personen vedtog efterfølgende en bøde for forseelsen.

Den pågældende klagede blandt andet over, at den politiassistent, der havde standset ham, udviste racistisk adfærd, idet hun gjorde forskel på ham og en dansk cyklist, der ligeledes kørte over for rødt, men ikke fik en bøde.

Statsadvokaten lagde til grund, at politiassistenten, da hun standsede klageren, ikke var klar over, at han var udlænding, samt at det var politiassistentens kollega, der disponerede i sagen vedrørende den anden cyklist. Statsadvokaten afviste klagen, og lagde vægt på, at der i situationer, hvor der som her er begået en mindre færdselsforseelse, må gives de disponerende polititjenestemænd vide rammer til at skønne, om en sådan sag skal afgøres med en påtale på stedet eller en bøde. Den omstændighed, at to identiske forseelser efter en skønsmæssig vurdering medførte to forskellige sanktioner – bøde og påtale – kunne ikke siges at være udtryk for racistisk adfærd, eller i øvrigt danne grundlag for kritik.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Klageren indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 6

Klage over adfærd ved henvendelse i ordenspolitiets ekspedition

(SA3-99-44-0188 og K 440/99)

En klager havde mistet nogle prøvenummerplader, som muligvis var fjernet af politiet. Efter flere henvendelser til forskellige motorkontorer blev han henvist til ekspeditionen på en politistation, hvor han fik kontakt med en politiassistent. Samtalen var ganske kort, og det måtte lægges til grund, at begge, men særligt politiassistenten, meget hurtigt blev højroastede og virkede aggressive. Samtalen endte med, at politiassistenten flere gange sagde UD til klageren.

Statsadvokaten fandt det uheldigt, at klageren var blevet henvist fra det ene kontor til det andet uden at kunne få hjælp, og det var på den baggrund forståeligt, hvis klageren var frustreret ved på ny at møde en afvisende holdning. Statsadvokaten anførte, at det må være åbenbart, at politipersonale, der arbejder i en ekspedition, skal være servicemindede og forberedt på, at kunder kan henvende sig efter at være henvist andre steder fra.

Statsadvokaten fandt herefter, at politiassistenten havde handlet stærkt kritisabelt, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Politiasistenten påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der med samme begrundelse fandt, at politiassistenten havde handlet kritisabelt.

Sagen er tillige omtalt under punkt 6.11.2. som eksempel 7 og i Politiklagenævnets delberetning.

Eksempel 7

Udtalelse under telefonsamtale vedrørende klagerens afdøde søn

(SA1-98-44-0247 og K 416/99)

En kvinde rettede telefonisk henvendelse til politiet i anledning af, at hendes søn, der var narkoman, ca. en måned tidligere var fundet død på gaden som følge af en overdosis.

Kvinden klagede over polititjenestemandens fremtræden under telefonsamtalen, herunder at polititjenestemanden havde udtalt, at han ikke kunne forstå, hvorfor hun ville have obduktionsrapporten, da hun alligevel ikke kunne forstå en pind, at han var glad for at hans børn ikke var narkomaner, at han havde beskyldt hende for at lyve, og at han på forespørgsel fra kvinden om, hvorfor man ikke havde indledt lægelig behandling, havde oplyst "vi er ikke synske".

Polititjenestemanden bekræftede i det væsentlige klagerens forklaring, men anførte at telefonsamtalen havde varet i ca. 25 minutter, at klageren havde forsøgt at få en række oplysninger, som han ikke ønskede at give, og at nogle af udtalelserne var taget ud af en sammenhæng. Han havde endvidere ikke tidligere haft med sagen at gøre og måtte løbende sætte sig ind i materialet.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var grundlag for kritik af polititjenestemandens adfærd og afviste klagen. Statsadvokaten bemærkede, at man i sager som den foreliggende var tilbageholdende med at give oplysninger til pårørende.

Politiklagenævnet erklærede sig uenig i afgørelsen og fandt, at polititjenestemandens opførsel måtte beklages, idet han efter nævnets opfattelse havde manglet forståelse for den vanskelige situation, som klageren var bragt i.

Klageren indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der fandt polititjenestemandens adfærd beklagelig. Rigsadvokaten anførte i den forbindelse: *"Indledningsvis bemærker jeg, at det er en grundlæggende regel, at polititjenestemænd skal optræde korrekt over for borgerne og herunder anvende korrekt og høflig sprogbrug afpasset efter omstændighederne. Heraf følger efter min opfattelse, at en polititjenestemand i en situation som den foreliggende, hvor der er tale om en telefonsamtale med en mor, hvis søn er afgået ved døden, i særdeleshed skal udvise omhu og forståelse for den situation, som denne befinder sig i.*

Det er vanskeligt ud fra nedskrevne beskrivelser af en telefonsamtale at vurdere, om et bestemt ordvalg er kritisabelt. Dette afhænger blandt andet af tonefaldet, af den anden persons udtalelser og af samtalens indhold og form i øvrigt.

Efter en samlet vurdering af sagen er det min opfattelse, at ...ikke i fuldt tilstrækkelig grad har formået at optræde så korrekt og hensynsfuldt som det var nødvendigt i den foreliggende situation.

Selvom samtalen med Dem fandt sted godt 1 måned efter Deres søns død, mener jeg således, at burde have undgået udtalelserne om at lyve og om at være synsk. Han skulle ikke have udtalt sig om, at han var glad for, at hans børn ikke var blevet narkomaner, og han burde ikke have beskrevet sine erfaringer fra andre dødsfald blandt narkomaner for Dem.

Jeg skal på denne baggrund beklage, at Deres telefonsamtale med politiet om Deres søns død og omstændighederne i den forbindelse fik denne form og dette indhold."

Sagen er omtalt i Politiklagenævnets delberetning.

7.1.4. Klager uden indhold – grundløse

Eksempel 1

Klage over at politiassistent ikke sagde "goddag" eller "godaften"

(SA1-98-44-0291)

En buschauffør af fremmed etnisk oprindelse klagede over, at en politiassistent, der noterede ham for at køre over for gult lys, ikke indledte samtalen med at sige "Goddag eller god aften" og at han havde sagt til klageren: "Jeg skal lære dig de danske færdselsregler". Dette mente klageren var udslag af racisme.

Politiassistenten bekræftede det første klagepunkt og forklarede vedrørende det andet klagepunkt, at han havde sagt til klageren, at han som erhvervschauffør burde kende færdselsloven bedre end andre trafikanter.

På grundlag af politiassistentens forklaring afviste statsadvokaten klagen, da det ikke kunne anses for kritisabelt ikke at sige "goddag" eller "god aften", og da der ikke i øvrigt var grundlag for at antage, at politimanden havde optrådt uhøfligt, racistisk eller på anden måde kritisabelt over for klageren.

Politiklagenævnet var enig.

Eksempel 2

Upræcis klage over sprogbrug og nedværdigende adfærd

(SA1-97-44-0207 og K 413/99)

En person klagede over, at en politiassistent skulle have kaldt ham "en fuldstændig idiot", talt nedværdigende til ham, skældt ham "hæder og ære fra" samt revet hans kørekort itu. Udtalelserne var faldet i forbindelse med politiassistentens påtale af, at klageren havde bakket mod ensretningen.

Politiassistenten beklagede af egen drift, at han i forbindelse med samme episode havde henvist klageren til at se i telefonbogen, da klageren ønskede oplyst, hvem politiassistentens overordnede var.

Statsadvokaten tilsluttede sig beklagelsen, men fandt ikke, at der i øvrigt var tilvejebragt oplysninger, der støttede klagen, herunder at politiassistenten skulle have udtalt sig som anført. Statsadvokaten lagde endvidere vægt på, at klageren ikke havde været i stand til nærmere at konkretisere, hvori det nedværdigende bestod eller med hvilke ord eller i hvilke vendinger en eventuel "udskældning" skulle være foregået. For så vidt angår kørekortet lagde statsadvokaten vægt på, at det var slidt, og at det måtte antages at have været hændeligt og upåregneligt for politiassistenten, at det gik midt over, da han ville kontrollere det.

Politiklagenævnet var enig, og Rigsadvokaten tiltrådte efter påklage fra klageren afgørelsen.

Eksempel 3

Klage over politiassistentens spørgsmål i forbindelse med alarmopkald

(SA1-98-44-0293)

En kvinde rettede via alarmcentralen henvendelse til politiet, fordi hun ville have fjernet en mand, der stod og sparkede på hendes dør. Kvinden klagede over, at den politiassistent, som havde modtaget opkaldet, havde spurgt, om den pågældende mand kunne være en af hendes venner. Dette fandt klageren kritisabelt, fordi hun ikke havde venner eller bekendte, der kunne finde på at sparke på hendes dør. Det fremgik af en båndoptagelse af samtalen, at politiassistenten havde sagt som anført.

Statsadvokaten afviste med politiklagenævnets tiltræden klagen, da det pågældende spørgsmål ikke kunne anses for kritisabelt.

Eksempel 4

Klage over at vagthavende var ubehøvlet i forbindelse med alarmopkald

(SA5-99-44-0190)

Klageren rettede kl. 15.55 henvendelse til alarmcentralen i anledning af, at klagerens tidligere svigersøn havde indfundet sig på bopælen, hvor han optrådte voldeligt/truende. Klageren rykkede for politimæssig assistance kl. 16.01 og kl. 16.09. Ifølge klageren optrådte vagthavende ubehøvlet og havde blandt andet sagt, at politiet ikke kunne være barnepige for klageren.

Opkaldene til alarmcentralen blev optaget på bånd. Ifølge optagelsen udtalte vagthavende på intet tidspunkt, at politiet ikke kunne være barnepige for klageren. Under den anden samtale udtalte han

– efter at have forsikret klageren om, at politiet var på vej: “Nej, nej, men politiet har andet at lave end lige at passe på dig, men vi er på vej ud til dig”. Klagerens reaktion herpå var to gange at anvende betegnelsen: “Frækt” – henholdsvis “umådeligt frækt” og “eddermanne frækt”.

Statsadvokaten afviste klagen, idet der ikke var noget grundlag for klagerens opfattelse af, at vagthavende havde optrådt ubehøvet. Klageren fik tværtimod en høflig og tålmodig behandling i forhold til den “tone”, som hun selv anvendte og i forhold til, at det er afgørende vigtigt, at alarmcentralen ikke blokeres i længere tid end højst nødvendigt. Udtalelsen om, at politiet havde andet at lave end at passe på klageren, faldt først, da klageren fortsat rykkede for assistance, selvom vagthavende flere gange havde forsikret hende om, at politiet var på vej, og den måtte efter statsadvokatens opfattelse dels anses som værende en objektiv korrekt vejledning, dels anses som værende fremprovokeret af klageren selv.

Politiklagenævnet var enig heri.

Eksempel 5

Klager følte sig mistænkeliggjort under paskontrol
(SA6-99-44-0224)

I forbindelse med paskontrol af passagerne i en rutebil ved landegrænsen i Kruså, klagede en mand over, at politiassistenten, der forestod kontrollen, havde spurgt ham, hvor han boede. Han følte, at han blev mistænkeliggjort.

Statsadvokaten afviste klagen som grundløs, idet hans pas blot var blevet kontrolleret i lighed med de øvrige passagerer i bussen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

7.1.5. Notitssager

Politiets behandling af mindre klager er beskrevet i afsnit 7.2. i beretningen for 1996. I forarbejderne til loven er det forudsat, at man kan opretholde den hidtil fulgte praksis ved behandling af små klager, der afgøres ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Det er blandt andet en forudsætning, at klageren fra politiet får en vejledning om den formelle klagemulighed til statsadvokaten, og at politiet udfærdiger en notits om det passede. Denne notits forelægges for statsadvokaten, så statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en undersøgelse af egen drift. Det forudsættes, at statsadvokaten sender kopi af notitsen til politiklagenævnet. Disse regler er uddybet i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. december 1995 til anklagemyndigheden og politiet vedrørende behandlingen af klager over politipersonalet m.v. pkt. 7. Cirkulæreskrivelsen er optrykt som bilag 7.

Begrebet “mindre klager” må fortolkes som rene bagatelsager, og mæglingen skal foretages af højtplaceret politipersonale. Tidsmæssigt må en sådan mægling formentlig finde sted kort tid efter, at klagen er indgivet.

Spørgsmålet om de nærmere betingelser for notitssagers behandling har været forelagt for Rigsadvokaten i to sager.

Eksempel 1

Betingelserne for behandling af notitssager
(SA1-99-44-0332 og K 449/99)

En kvinde ringede til politiet og klagede over en politiassistent, der havde standset hende for at have kørt for stærkt. Herunder talte klageren med politiassistentens overordnede, der meddelte, at han på grund af andet presserende arbejde ikke havde tid til at drøfte sagen. Kvinden indgav herefter en skriftlig

klage til politiet. Klagen gik på, at politiassistenten ikke ville høre på klagerens forklaring om, hvorfor hun kørte for stærkt, og at politiassistenten ikke så på hende, medens han talte med hende.

Politiassistentens overordnede havde herefter en samtale med politiassistenten om sagen, og politiassistenten oplyste i den forbindelse, at det ikke havde været hans hensigt ikke at se på klageren eller undlade at svare hende.

I en skrivelse til klageren underrettede politiassistentens overordnede herefter om hans samtale med politimanden, ligesom han meddelte hende, at der ikke var grund til at kritisere, at hun var blevet pålagt en bøde i anledning af hastighedsovertrædelsen. Det anførtes videre, at afgørelsen kunne påklages til statsadvokaten inden 4 uger.

Sagen blev herefter fremsendt til statsadvokaturen som notitssag.

Politiklagenævnet tiltrådte, at der ikke blev foretaget yderligere i sagen, men fandt ikke at reglerne for notitssagsbehandling var fulgt i den konkrete sag, idet der ikke havde fundet en samtale mellem klageren og den indklagedes overordnede, før den indklagede blev inddraget i undersøgelsen.

Da statsadvokaturen fastholdt, at sagen var afgjort korrekt som notitssag, blev sagen efter ønske fra politiklagenævnet forelagt for Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten udtalte, at reglerne om notitssagsbehandling forudsætter, at der finder en samtale/mægling sted mellem klageren og den overordnede polititjenestemand, og at denne samtale eller mægling tidsmæssigt afholdes inden for et par dage. Rigsadvokaten fandt ikke, at klagerens indledende telefoniske samtale med politiassistentens overordnede kunne anses som en sådan samtale, som forudsættes afholdt ved behandlingen af notitssager. Rigsadvokaten lagde herved vægt på, at der ikke på dette tidspunkt havde fundet en egentlig drøftelse sted, og at sagen heller ikke senere havde været drøftet mundtligt med klageren. Sagen burde således ikke have været afgjort med en skriftlig besvarelse af klagen. Rigsadvokaten bemærkede, at det ikke fremgik af sagen, at klageren var blevet vejledt om, at klagen – hvis hun ønskede det – kunne behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b.

For så vidt angik politiklagenævnets bemærkninger om, hvornår en samtale skal finde sted, var Rigsadvokaten ikke enig heri og anførte: *“Det er min opfattelse, at det i en række tilfælde vil være nødvendigt for den overordnede polititjenestemand at indhente nærmere oplysninger om den episode, der – enten mundtligt eller skriftligt – er klaget over, før sagen søges afgjort ved en samtale med klageren. Man bør dog herved være opmærksom på, at der næppe er grundlag for at behandle en sag som en “notitssag”, såfremt det skønnes nødvendigt at iværksætte en egentlig undersøgelse af, hvad der er passeret under den episode, der påklages.”*

Da nævnet havde tiltrådt statsadvokatens indstilling om, at sagen blev henlagt, fandt Rigsadvokaten ikke grundlag for at foretage sig yderligere i sagen.

Eksempel 2

Betingelserne for behandlingen af notitssager

(SA1-99-44-0361 og K 499/99)

En kvinde klagede i et brev til politimesteren over, at en politiassistent i forbindelse med en afhøring af klagerens søn skulle have udtalt til klageren, da hun kom til stede og oplyste, hvem hun var: “Er du stolt af det?”. Politimesteren videresendte ca. 3 uger efter klagen til statsadvokaten. Statsadvokaten returnerede ca. 10 dage efter klagen til politimesteren og anmodede om, at sagen blev behandlet som notitssag. Klageren havde herefter knap 2 måneder efter klagens indgivelse en samtale med politiassistentens overordnede, der beklagede, at politiassistenten havde anvendt det pågældende udtryk eller et udtryk, der lå meget tæt på. Klageren ønskede herefter ikke foretaget yderligere.

Politiklagenævnet blev af statsadvokaten underrettet om sagen. Nævnet anmodede herefter Rigsadvokaten om at tage stilling til om den anvendte fremgangsmåde, herunder at statsadvokaten havde returneret sagen til politimesteren, var i overensstemmelse med retsplejelovens § 1019.

Rigsadvokaten meddelte nævnet, at klager, der indgives til politiet, altid kan behandles af politiet efter reglerne om notitssager, hvis betingelserne, herunder navnlig de tidsmæssige, er opfyldt.

Rigsadvokaten tiltrådte, at den konkrete sag havde været egnet til notitssagsbehandling, men at de tidsmæssige betingelser næppe var opfyldt.

Disse sager gav anledning til en mere generel forespørgsel fra Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby om, hvorvidt mindre klager (notitssager), der er indgivet direkte til statsadvokaten, kan sendes til politimesteren til behandling som notitssag. Politiklagenævnet bemærkede i den forbindelse, at nævnet ikke havde indvendinger herimod, hvis statsadvokaten samtidig med fremsendelsen til politimesteren orienterede nævnet om klagen.

Som anført i beretningen fra 1996 side 152 har det hidtil været min opfattelse, at kun "mindre klager", der indgives direkte til politiet kan behandles som notitssager. Klager, der er indgivet direkte til statsadvokaten skal – uanset klagens størrelse – behandles af statsadvokaten, idet det må formodes at være klagerens intention med at indgive klagen til statsadvokaten.

Foranlediget af de rejste spørgsmål har behandlingen af notitssager i beretningsåret mere generelt været drøftet med de regionale statsadvokater og politiklagenævnene.

Det er min opfattelse, at der ikke i lovens forarbejder er noget til hinder for en justering af den administrative praksis, således at også mindre klager, der er indgivet direkte til statsadvokaten, under visse forudsætninger kan sendes til politimesteren med henblik på, at klagen afgøres ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren.

Jeg har på den baggrund hørt Foreningen af Politimestre i Danmark, Politiforbundet i Danmark og Justitsministeriet over spørgsmålet om eventuel justering af praksis. Politiforbundet har været forbeholden over for en sådan justering, og jeg har derfor ikke fundet anledning til på nuværende tidspunkt at gennemføre ændringer eller justeringer i den eksisterende praksis.

Klager, der er indgivet direkte til statsadvokaten, skal således fortsat – uanset klagens størrelse – behandles af statsadvokaten.

Der er naturligvis ikke noget til hinder for, at klageren – måske efter at være oplyst herom – og sagen egner sig dertil – retter henvendelse til politimesteren med henblik på en samtale. Løser denne samtale problemet, kan klagen herefter betragtes som tilbagekaldt.

Ordningen med notitssagers behandling illustreres i øvrigt af følgende eksempler:

Eksempel 3

Klage over arrogant behandling

(SA6-99-44-0214)

En kvinde fremsendte en klage til politimesteren om, at hun fik en arrogant behandling, da hun rettede henvendelse til politigården for at få vejledning om muligheden for at få tildelt en person et polititilhold. Politimesteren fremsendte klagen til statsadvokaten med henblik på behandling efter retsplejelovens kapitel 93 b. Statsadvokaten sendte sagen tilbage til politimesteren til overvejelse af, om sagen kunne forliges i politikredsen.

Politimesteren kontaktede derefter personligt klageren, som oplyste, at hun ikke havde haft til hensigt at "sætte det store maskineri" i gang, men at politiassistenten skulle have at vide, at hans adfærd var uheldig. Poliassistenten stillede sig uforstående overfor klagen. En vicepolitikommisær, der havde overværet en del af samtalen mellem klageren og politiassistenten oplyste, at politiassistentens vejledning

havde været helt korrekt, men at det godt kunne tænkes, at klageren havde opfattet politiassistentens attitude som lidt brøs.

Politimesteren kontaktede herefter på ny klageren og oplyste, at hun havde påpeget overfor politiassistenten, at hans facon havde virket stødende. Klageren erklærede sig tilfreds hermed, og ønskede ikke yderligere foretaget i sagen.

Statsadvokaten fandt, at politimesterens notits om sagens forløb kunne tages til efterretning, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Eksempel 4

Klage fra flere over sprogbrug tildels afgjort som notitssag
(SA2-98-44-0259)

Politiet blev tilkaldt til en skøjtehal, hvor der var optræk til ballade. En dreng, der arbejdede i kiosken i hallen, skulle være blevet truet af nogle unge, heriblandt også nogle andengenerations-indvandrere.

To af disse unge af udenlandsk herkomst klagede siden over, at en politiassistent skulle have trukket en af deres kammerater med udenfor og kaldt den pågældende "høns'erøv". Endvidere skulle politiassistenten have udtalt, at politiet var racister og havde bedt nogle af de unge om at "fucke af".

Klagerne havde herefter en samtale med en overordnet polititjenestemand. Den ene klager og dennes far gav her udtryk for tilfredshed med at få en dialog i gang med politiet og ønskede herefter ikke, at der skulle ske yderligere i anledning af den indgivne klage.

Den anden klager udtrykte fortsat stor utilfredshed med politiet.

En indklaget betjent afviste at have udtalt noget om at nogen skulle "fucke-af". Han oplyste, at han på gentagne tilråb og beskyldninger om, at politiet kun smed indvandrere væk, fordi de var mørkere i huden, på et tidspunkt havde svaret: "Ja, det er derfor". Den anden betjent oplyste, at han ikke ville afvise, at han havde beskrevet de unges adfærd som "høns, der render efter hinanden ... og hakker". Med denne beskrivelse mente han, at de gik i en større gruppe efter hinanden, og hvis én faldt over "et korn", så kom alle de andre straks til og "hakkede".

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere betjentenes adfærd i sagen og lagde vægt på baggrunden for politiets tilstedeværelse, de unges opførsel i øvrigt og oplysninger om en målrettet SSP-indsats fra politiets side. Herudover fandt statsadvokaten, at det må kunne accepteres, at der, også fra politiets side, benyttes et vist "frisprog", når man taler til og med en gruppe unge som den i sagen omhandlede.

Politiklagenævnet var enig i statsadvokatens afgørelse.

7.2. Kapitel 93 c - straffesager

Dette afsnit beskriver 24 sager, hvor polititjenestemænd er anmeldt for strafbart forhold i tjenesten. Seks af sagerne vedrører anmeldelse af vold og trusler i forbindelse med en anholdelse, mens resten af sagerne vedrører anmeldelse om brud på tavshedspligten, anmeldelse om misbrug af politiets registre samt andre anmeldelser af strafbare forhold. Endvidere beskrives fem eksempler på grundløse anmeldelser.

7.2.1. Anmeldelser om vold og trusler m.v.

Eksempel 1

Anmeldelse om vold med brækket kraveben til følge
(SA1-99-321-0569 og K 515/99)

En person A rettede henvendelse til statsadvokaten fire dage efter, at den såkaldte Station 1-sag blev omtalt i pressen for første gang og anmeldte, at han ca. 4-5 måneder forinden havde været udsat for vold begået af en politiassistent, der var tjenestegørende på station 1. Volden skulle ifølge A være blevet begået i forbindelse med, at anmelderen blev anholdt på Københavns Hovedbanegård. Anholdelsen skete, fordi A's løsladelse samme dag i en anden politikreds ved en fejl ikke var blevet opdateret i Kriminalregisteret. Poliitiassistenten skulle ifølge A have taget fat om hans hals og kastet ham ned på gulvet, hvorved anmelderen brækkede højre kraveben. A anmeldte endvidere, at han – da han nogen tid senere indfandt sig på station 1 for at klage over episoden – blev anholdt og tilbageholdt i 7-8 timer.

Politiassistenten forklarede, at A på et tidspunkt blev voldsom og gjorde udfald mod ham med armen. Han tog derefter hovedfaldsgreb på A, og fastholdt ham på gulvet. A blev løsladt, da misforståelsen blev opklaret og klagede ikke i den forbindelse over ondt i skulderen.

Statsadvokaten afviste med politiklagenævnets tiltræden anmeldelsen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, og fandt i øvrigt ikke grundlag for kritik. Statsadvokaten fandt det usikkert, hvorvidt A havde pådraget sig skaden i forbindelse med anholdelsen, og lagde blandt andet vægt på, at A først ni dage efter anholdelsen havde henvendt sig på skadestuen, og at han ifølge skadesedlen havde oplyst, at han havde slået skulderen syv dage forinden. Selvom skaden måtte være opstået som følge af magtanvendelsen under anholdelsen, fandt statsadvokaten ikke, at politiassistenten havde anvendt mere vold end nødvendigt.

Vedrørende den anden episode lagde statsadvokaten til grund, at A var blevet anholdt for trusler mod politiassistenten, som A havde erkendt at være fremkommet med, og at anholdelsen intet havde med klagen at gøre.

Sagen blev af anmelderens advokat indbragt for Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

Eksempel 2

Anmeldelse om vold i forbindelse med anholdelse, der resulterede i en brækket arm

(SA1-98-321-0461)

En parkbetjent tilkaldte politiet, idet en beruset mand i parken generede andre gæster. Manden satte sig til modværge, da de to polititjenestemænd, der var kommet til stede, ville føre ham ud af parken. De to polititjenestemænd tog herefter fat i hver sin af mandens arme og begyndte at føre ham ud af parken. Pludselig trak manden benene op under sig, hvorefter han i et kort øjeblik alene "hang" i armene. Herved brækkede klagerens ene arm.

Manden indgav anmeldelse om vold og oplyste, at den brækkede arm ved en tidligere lejlighed havde været brækket med væsentlig nedsat bevægelighed til følge.

Vidner forklarede, at politiet ikke efter deres opfattelse anvendte uforholdsmæssig magt i forbindelse med anholdelsen.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, og lagde vægt på, at skaden skyldtes et hændeligt uheld.

Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen og bemærkede, at det kunne lægges til grund, at uheldets indtræden tildels var forårsaget af anmelderen selv.

Eksempel 3

Anmeldelse om vold og falsk forklaring

(SA1-99-321-0598 og -0599)

En kvindelig narkoman rettede henvendelse til statsadvokaten seks dage efter, at den såkaldte station 1-sag blev omtalt i pressen for første gang og anmeldte, at en politiassistent under en anholdelse 1 1/2 år forinden havde tildelt hende 3-4 slag på skulderen. Endvidere anmeldte hun politiassistenten for at have

løjet i retten i forbindelse med, at kvinden var tiltalt for narkotikahandel. Endelig klagede kvinden over, at politiassistenten på et tidspunkt 1 1/2 år forinden, da han mødte kvinden på gaden, havde udtalt: "Nå, er du ude igen, hvornår er det sket? og "Jeg skal sørge for, at du er inde igen inden månedens udgang, jeg vil vædde en kasse øl på det." Kvinden og politiassistenten havde herefter givet hånd på væddemålet, og da kvinden 3 måneder senere mødte politiassistenten på gaden, bad hun om en kasse øl, hvortil politiassistenten svarede: "Det ved du godt, at jeg ikke kan".

Statsadvokaten indstillede efterforskningen vedrørende anmeldelserne for vold og falsk forklaring for retten, da efterforskningen ikke havde tilvejebragt oplysninger, der støttede anmeldelsen. Statsadvokaten beklagede politiassistentens udtalelser vedrørende væddemålet, og anførte, at vurderingen måtte ses i lyset af det frisprog, der opstår mellem de betjente, der efterforsker narkotikasager og klientellet på Vesterbro. Han fandt det dog beklageligt, at der var blevet fremsat bemærkninger, som kunne opfattes som om der var indgået egentlige væddemål eller som kunne opfattes, som om efterforskningen var en personlig sag mellem klientellet og den efterforskende betjent.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 4

Politiassistent frifundet for vold under anholdelse
(SA2-98-321-0283)

En ung mand A anmeldte en politiassistent for at have tildelt ham flere knytnæveslag i nyreregionen i begge sider af kroppen i forbindelse med anholdelse.

Statsadvokaten rejste med politiklagenævnets tiltræden tiltale mod politiassistenten for vold efter straffelovens § 244, og lagde blandt andet vægt på, at A's mor og en kammerat, der havde overværet episoden, kunne bekræfte A's forklaring om episoden.

Politiassistenten blev frifundet i byretten med følgende begrundelse: *"Efter den stedfundne bevisførelse finder retten ikke grundlag for at tilsidesætte tiltaltes egen forklaring om episoden. Retten lægger herefter til grund, at tiltalte i et forsøg på at anholde den unge mand med henblik på fremstilling i fogedretten, hvorunder den unge mand har holdt fast i et rækværk, først forgæves har prøvet at vriste hans hænder løs, herefter har taget fat i hans jakke under armene i begge sider og har prøvet at ruske ham løs, og endelig har taget fat med armene rundt om livet og har trukket til, uden at det er lykkedes at få ham til at slippe rækværket. Retten finder det derimod ikke med den til domfældelse fornødne sikkerhed godtgjort, at tiltalte har tildelt den unge mand knytnæveslag."*

Dommen blev ikke anket.

Eksempel 5

Anmeldelse om vold ved spark
(SA6-98-321-0170 og K 399/99)

Politiet blev en nat tilkaldt til et værtshus og anmodet om at fjerne en gæst, der havde indladt sig i slagsmål og var uønsket. Da politiet kom til værtshuset, blev personen fastholdt på gulvet af to andre gæster. Politiet anholdt manden og lagde ham i håndjern. Ifølge anholdelsesrapporten satte manden sig til modværge, da han blev anbragt i patruljevognen, og han blev derfor fastholdt af den ene politiassistent i patruljevognen.

Den anholdte indgav mere end et år efter anmeldelse om, at han havde været udsat for vold i forbindelse med anholdelsen, idet politiassistenterne havde rykket ham ud af patruljevognen ved at trække ham i håret, brugt hans hoved som rambuk og sparket på hans hænder, mens han var ilagt håndjern, således at han brækkede en finger og albue.

Det fremgik af sagen, at den anholdte ved en lægeundersøgelse samme dag, som anholdelsen fandt sted, havde hudafskrabninger og overfladiske blodansamlinger, men ingen knoglebrud.

Politiassistenterne havde ikke nærmere erindring om anholdelsen.

Statsadvokaten lagde på baggrund af anholdelsesrapporten, der var optaget i nær tilknytning til episoden, til grund, at den anholdte havde været i tumult på værtshuset, inden han blev anholdt, hvorfor det var usikkert, hvor mange af skaderne fundet ved lægeundersøgelsen, som stammede fra anholdelsen.

Statsadvokaten indstillede derfor efterforskningen i sagen, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Den anholdte indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen, idet han blandt andet lagde vægt på, at anmeldelsen først blev indgivet 1 år efter anholdelsen.

Eksempel 6

Anmeldelse om vold ved hundebid

(SA6-99-321-0188)

En mand, der var mistænkt for at have deltaget i et rambuktyveri, forsøgte at flygte fra politiet og løb herunder ind i en opgang, hvor han blev anholdt.

Manden anmeldte de politiassistenter, der havde foretaget anholdelsen, for vold. Han angav at være blevet slået med stav på et tidspunkt, hvor han forsøgte at vise, at han overgav sig, og for at være blevet bidt af en tjenestehund, mens han blev fastholdt.

Politiassistent A forklarede, at den mistænkte havde stået med armene op foran sig i opgangen, og at politiassistenten var overbevist om, at den pågældende ville overfalde ham, hvorfor han trak staven og slog ham to gange. Derefter tumlede de ned ad trappen og endte ved døren, hvor politiassistent B i det samme kom ind med sin tjenestehund. Politiassistent B råbte "stå stille" til den mistænkte og "pas på ham" til sin hund, der markerede/bed anholdte overfladisk, da han ikke stod stille.

Ifølge en lægeerklæring havde den pågældende, der var påvirket af Rohypnol under episoden, punktformede hudafskrabninger i lysken og lår, der kunne stamme fra hundebid. Den pågældendes bukser var ikke gået itu i forbindelse med anholdelsen.

Statsadvokaten fandt ikke, at det kunne bebrejdes politiassistent A, at han havde opfattet situationen således, at den mistænkte ville overfalde ham, og derfor havde anvendt stav. Der var heller ikke bevis for, at den mistænkte var blevet fastholdt med det formål at tjenestehunden kunne bide ham. Statsadvokaten fandt endelig ikke, at der var bevis for misbrug af magt i forbindelse med anholdelsen, og indstillede efterforskningen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

7.2.2. Anmeldelser om brud på tavshedspligt

Eksempel 1

Anmeldelse om videregivelse af hemmeligt telefonnummer og beskyttet adresse

(SA3-98-321-0166)

En kvinde blev i september 1998 uønsket kontakten telefonisk af sin fraseparerede ægtefælle. Ægtefællen havde på forespørgsel oplyst, at han havde fået oplysning om hendes adresse og telefonnummer fra én i Næstved politi. Kvinden, som angav sig beskyttet af adressebeskyttelse og hemmeligt telefonnummer, bad om en undersøgelse af, om en polititjenestemand havde overtrådt straffelovens § 152, stk. 1.

Statsadvokatens undersøgelse viste, at en navngiven kriminalassistent havde foretaget opslag i Det centrale Personregister på kvindens navn omkring det tidspunkt, hvor ægtefællens henvendelse havde fundet sted. Der kunne ikke konstateres nogen politimæssig interesse i opslaget. Kriminalassistenten

vedkendte sig opslaget, men kunne ikke huske, hvorfor han havde slået kvindens navn op. Han nægtede at have videregivet fortrolige oplysninger.

Da der ikke er adgang til personers telefonnumre i politiets centrale systemer, og da kvindens fraseparerede ægtefælle nægtede at have fået oplysninger om kvinden fra politiet, tilkendegav statsadvokaten over for politiklagenævnet, at han agtede at indstille efterforskningen. Politiklagenævnet ønskede imidlertid sagen yderligere belyst.

Supplerende undersøgelser kunne imidlertid ikke bekræfte, at ægtefællens oplysning hidrørte fra politiet. Endvidere kom det frem, at kvinden i et kortere tidsrum omkring ægtefællens henvendelse havde undladt at forlænge sin adressebeskyttelse, ligesom hun først efter ægtefællens henvendelse havde fået hemmeligt telefonnummer.

Politiklagenævnet var herefter enig i, at statsadvokaten indstillede efterforskningen, fordi undersøgelsen ikke havde tilvejebragt oplysninger, der gjorde det sandsynligt, at kriminalassistenten eller andre ansatte i politiet havde videregivet fortrolige oplysninger. Det blev endvidere tillagt vægt, at kvindens fraseparerede ægtefælle måtte antages at kunne have skaffet sig de fornødne oplysninger ad lovlig vej.

Eksempel 2

Anmeldelse om videregivelse af oplysninger fra Kriminalregisteret til uvedkommende

(SA3-98-321-0161 og K 494/99)

En kvinde rettede telefonisk henvendelse til politiet, idet hun på grund af sin datters forestående bryllup med en person A ønskede at få at vide, hvilken person han var. En politiassistent spurgte i forbindelse med telefonsamtalen på A i Kriminalregisteret, og det kunne lægges til grund, at politiassistenten til kvinden og hendes datter havde udtalt, at man skulle holde sig langt fra klageren, ligesom politiassistenten til datteren tillige havde udtalt, at hun skulle følge sin mors råd om ikke at gifte sig med A. Det kunne derimod ikke lægges til grund, at han havde videregivet oplysninger til de pågældende om, at A var dømt for strafbart forhold.

A indgav anmeldelse mod politiassistenten, og statsadvokaten indledte efterforskningen i sagen.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var grundlag for at antage, at politiassistenten ved sin udtalelse havde videregivet fortrolige oplysninger og dermed havde overtrådt straffelovens § 152. For så vidt angik opslaget i Kriminalregisteret fandt statsadvokaten, at der var tale om en disposition, som politimesteren måtte behandle. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sagen blev af A indbragt for Rigsadvokaten, der var enig i, at der ikke var fremkommet oplysninger, der sandsynliggjorde, at politiassistenten havde videregivet faktiske oplysninger om A's strafbare forhold, og at politiassistentens udtalelser ikke var af en sådan karakter, at fremsættelsen indebar en strafbar overtrædelse af straffelovens kapitel 16 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv m.v. Rigsadvokaten bemærkede dog i den forbindelse, at der må antages at være snævre grænser for, hvilke oplysninger om enkeltpersoners private forhold, en polititjenestemand kan videregive til private personer.

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at antage, at politiassistenten i øvrigt, herunder i forbindelse med opslaget i Kriminalregisteret, havde begået strafbart forhold, men anførte, at politiassistenten ikke burde have slået anmelderen op i Kriminalregisteret, ligesom politiassistenten burde have afholdt sig fra at komme med udtalelser om A, da henvendelsen fra kvinden og hendes datter var af privat karakter.

Sagen er tillige omtalt under punkt 6.1.3. eksempel 5 og punkt 6.11.2. eksempel 2.

Eksempel 3

Videregivelse af oplysninger om sigtelse mod butiksdetektiv

(SA2-98-321-0267 og K 513/99)

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i en sag, hvor en politiassistent formentlig på baggrund af nogle fejlagtige oplysninger i Kriminalregisteret videregav oplysninger om, at en butiksdetektiv var sigtet for butikstyveri, til en butiksbestyrer på det sted, hvor den pågældende arbejdede.

Sagen er nærmere omtalt under punkt 5.4.1. eksempel 2 og punkt 6.11.2. eksempel 11.

Eksempel 4

Videregivelse af oplysninger fra Kriminalregisteret
(SA4-98-321-0167)

En kvinde A indgav anmeldelse til politimesteren om, at en politiassistent havde videregivet oplysninger til hendes samlever om, at hun havde en række tidligere domme for blandt andet overtrædelse af narkotikalovgivningen.

Politiassistenten erkendte, at hun uden tjenstlig anledning havde slået A op i Kriminalregisteret og videregivet oplysninger herfra til A's samlever, som politiassistenten tidligere gennem en årrække havde levet sammen med. Baggrunden herfor var, at politiassistenten fra anden side havde fået oplyst, at A var narkotikamisbruger. Politiassistenten ønskede derfor at beskytte sin tidligere samlever.

Statsadvokaten fandt, at politiassistenten havde overtrådt straffelovens § 152, stk. 1, og politiassistenten vedtog en bøde på 2.500 kr.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

7.2.3. Anmeldelser om misbrug af politiets registre

Eksempel 1

Opslag i CPR-registeret
(SA5-98-321-0115)

Politimesteren anmeldte en politiassistent for misbrug af politiets registre. Politiassistenten erkendte, at han til privat brug havde foretaget tre opslag i Det centrale Personregister, som han via terminalen på hans arbejdsplads på politigården havde adgang til. Opslagene var foretaget på personer, som hans kæreste havde haft telefonisk kontakt til, og fordi han ønskede at se, hvem hun omgikkes.

Statsadvokaten fandt, at politiassistenten som udgangspunkt havde overtrådt såvel straffelovens § 155 samt Indenrigsministeriets registerforskrifter § 16, stk. 2.

Statsadvokaten frafaldt tiltale for overtrædelse af straffelovens § 155, og lagde i den forbindelse vægt på, at mindre grov udnyttelse af tjenestestilling jævnlige udskilles som hørende under disciplinær forfølgning, at forholdet i henhold til såvel teori som praksis faldt udenfor straffelovens § 155's nedre grænse, og at der efter omstændighederne alene var tale om en mindre grov forsætlig tjenesteforsømmelse, hvor ansvaret måtte skønnes at blive udtømt ved en disciplinær sag, som statsadvokaten anså for uundgåelig.

Politiklagenævnet var enig.

Politiassistenten vedtog et bødeforelæg på 1.000 kr. for overtrædelse af Indenrigsministeriets registerforskrifter.

Eksempel 2

Tiltale for opslag i Indexregisteret vedrørende tidligere samlever
(SA2-99-329-0027 og K 400/99)

Rigsadvokaten besluttede efter påklage, at der skulle rejses tiltale mod en politiassistent for overtrædelse af straffelovens § 155 for i et tilfælde at have foretaget opslag vedrørende en tidligere

samliver i Indexregisteret, der indeholder fælles personoplysninger fra en række af politiets registre, herunder Kriminalregisteret.

Sagen er nærmere omtalt under pkt. 5.4.3. eksempel 4.

Eksempel 3

Dom for opslag i politiets registre uden tjenstlig anledning
(SA2-99-321-0335)

En politiassistent blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 155 ved uden tjenstlig anledning at have foretaget opslag i Det centrale Personregister og Centralregisteret for Motorkørertøjer vedrørende en kvindelig bekendts tidligere kæreste.

Sagen er nærmere omtalt under punkt 7.5. eksempel 3.

7.2.4. Andre anmeldelser om strafbart forhold

Eksempel 1

Undladelse af at foranledige blodprøve udtaget trods mistanke om spirituskørsel
(SA5-99-321-0154)

Politimesteren anmodede statsadvokaten om at undersøge, hvorvidt to politiassistenter havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffeloven. Undersøgelsen viste, at politiassistenterne i forbindelse med deres tjeneste blev sendt til brugstyveri og færdselsuheld. Ved deres ankomst kunne de konstatere, at brugstyveriet og færdselsuheldet var forårsaget af en mand på 66 år, der efterlod det indtryk at være syg og samtidig i et eller andet omfang lugtede af spiritus. Den pågældende blev alene sigtet for brugstyveri.

Statsadvokaten lagde på baggrund af vidneforklaringerne blandt til grund, at politiassistenterne var bekendt med, at brugstyven havde drukket om aftenen forud for uheldet, at brugstyven blev anholdt med henblik på udtagelse af en blodprøve på sygehuset, at den ene politiassistent til brugstyven havde udtalt: "Hvis du indrømmer nu, så slipper du for tiltale for spirituskørsel", samt at brugstyven ikke blev kørt til blodprøveudtagning på sygehuset. Det fremgik endvidere af politirapporten, at brugstyven var påvirket og lugtede af spiritus fra munden.

Statsadvokaten rejste tiltale mod politiassistenterne for overtrædelse af straffelovens § 156, idet politiassistenterne havde undladt at opfylde deres tjenesteplicht ved ikke at foranledige brugstyven undersøgt for overtrædelse af færdselslovens § 53 og § 54.

Politiklagenævnet var enig med statsadvokaten.

Politiassistenterne blev i byretten hver idømt 20 dagbøder á 200 kr. og har ansøgt Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at indbringe dommen for landsretten.

Eksempel 2

Anmeldelse om at sigtet blev afhørt uden forsvarers tilstedeværelse
(SA1-98-321-0480 og K 473/99)

I forbindelse med en afhøring blev en sigtet gjort bekendt med sine rettigheder, herunder om adgangen til at få en advokat til at bistå sig under afhøringen. Den sigtede tilkendegav, at han ønskede advokatbistand, hvorefter der af kriminalbetjenten straks blev ringet til den "vaghavende" advokat. Efter en kort samtale mellem den sigtede og advokaten tilkendegav advokaten, at han ville komme tilstede i løbet af en halv time.

Kriminalassistenten spurgte herefter den sigtede, om han var villig til at påbegynde afhøringen uden advokatens tilstedeværelse, hvilket den sigtede indvilgede i. Da advokaten indfandt sig på politigården var afhøringen afsluttet.

Advokaten indgav anmeldelse mod kriminalassistenten for overtrædelse af straffelovens § 156 og § 157.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, idet en begæring om forsvarerbeskikkelse ikke er til hinder for, at afhøringen påbegyndes eller fortsættes uden forsvarerens tilstedeværelse, såfremt den sigtede er villig hertil. Statsadvokaten lagde endvidere vægt på den sigtedes forklaring om, at han ikke var blevet presset til afgive forklaring uden forsvarerens tilstedeværelse.

Politiklagenævnet var uenig med statsadvokaten. Nævnet fandt, at kriminalassistenten ved at påbegynde eller fortsætte afhøringen, efter at forsvareren havde tilkendegivet, at han ønskede at være tilstede under afhøringen, jf. retsplejeloven, havde overtrådt straffelovens § 156.

Advokaten indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, og anmodede om, at sagen – hvis Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse – blev behandlet som en adfærdsklage med fornyet forelæggelse for politiklagenævnet.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og afviste fornyet behandling af sagen med følgende bemærkning: *“Der er allerede ved statsadvokatens og min afgørelse i den foreliggende sag sket en vurdering af kriminalassistentens fremgangsmåde ved afhøringen i lyset af de gældende regler herom, og der er ikke fundet grundlag for kritik.*

Der er således taget stilling til, om der foreligger kritisabel adfærd, og herunder til, om sagen skal behandles som en adfærdsklage efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b om behandlingen af klager over politipersonale, jf. herved også Rigsadvokatens beretning 1998 om behandlingen af klager over politiet, side 30.

Sagen har endvidere i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 93 d været forelagt for politiklagenævnet, der inden statsadvokatens afgørelse har udtalt sig om, hvorledes sagen efter nævnets opfattelse burde afgøres.

Jeg finder på den baggrund ikke, at der er grundlag for at indlede en fornyet behandling af sagen.”.

Eksempel 3

Anmeldelse om overtrædelse af lov om buskørsel

(SA2-99-321-0333 og K 495/99)

En politiassistent standsede rutinemæssigt en turistbus. Det viste sig at føreren var spirituspåvirket. Bussen var på vej til fodboldkamp i Parken og var fuld af “Brøndby-fans” – herunder også flere børn.

Politiassistenten anmodede over radioen om assistance til at få bussen, der holdt i nødsporet på en motorvej, fjernet. De to politifolk, der blev sendt ud som assistance skulle imidlertid transportere chaufføren ind til stationen. En passager – der havde kørekort til bus – blev alkoholtestet, men havde drukket for meget til at kunne køre bussen. Da nogle af passagererne var begyndt at gå ud af bussen, valgte politiassistenten blandt andet ud fra betragtningen om, hvad der kunne ske, hvis børnene begyndte at gå rundt uden for bussen i nødsporet på motorvejen, herefter selv at køre bussen til Parken. Politiassistenten havde buskørekort, men ikke tilladelse til erhvervsmæssig befordring.

Sagen blev beskrevet i en artikel i Ekstra Bladet. På denne baggrund anmeldte en læser politiassistenten for overtrædelse af lov om buskørsel m.v. Herudover anmeldte busselskabet tillige betjenten.

Statsadvokaten fandt ikke, at der i den konkrete situation havde været tale om en kørsel, der kunne karakteriseres som “erhvervsmæssig kørsel”. Henset til de helt konkrete omstændigheder omkring standsningen af bussen, og til at det snarere kunne kritiseres, såfremt politiassistenten, under de beskrevne forhold, ikke havde truffet foranstaltninger til at få bussen med passagerer fjernet, fandt statsadvokaten, at efterforskningen i sagen burde indstilles.

Politiklagenævnet var enig heri.

Afgørelsen blev – af læseren af Ekstra Bladet – påklaget til Rigsadvokaten, der afviste klagen, fordi den pågældende ikke var klageberettiget. Busselskabet klagede ikke.

Sagen omtalt i politiklagenævnets beretning.

Eksempel 4

Anmeldelse om strafbart forhold i forbindelse med politiets udtalelser til pressen

(SA2-99-321-0347)

Et dagblad bragte på et tidspunkt en større artikel om en verserende straffesag, hvor kriminalinspektøren udtalte sig om efterforskningen af sagen. Kriminalinspektøren blev blandt andet citeret for at have sagt: “Det er vores teori, at han har ombragt XX i sin lejlighed..... uvist af hvilken grund har tingene taget en helt forkert drejning – og han har dræbt hende”, og “Vi kender ikke det præcise mordsted, ligesom XX’s tøj aldrig er blevet fundet. Den sigtedes lejlighed bar ikke præg af noget voldsomt opgør... Hvad angår XX’s tøj, så har sigtede haft talrige muligheder for at skaffe sig af med det, så det finder vi nok aldrig”. Kriminalinspektøren var endvidere citeret for at have sagt: “.. derefter er det op til et nævningeting at afgøre, om vores efterforskning kan fælde den sigtede mand som XX’s morder”, og “det er op til domstolene at afgøre, om han er morderen”. Det fremgik i øvrigt, at der i artiklen var draget nogle konklusioner, som kriminalinspektøren ikke kunne tilskrives.

Der havde været flere åbne retsmøder i sagen, hvor pressen havde haft adgang.

Forsvareren til den sigtede i sagen anmeldte kriminalinspektøren for overtrædelse af retsplejelovens § 1016 a og § 1017, stk. 2, nr. 3.

Statsadvokaten fandt, at det i relation til vurderingen af, hvorvidt der var sket en overtrædelse af loven, måtte tillægges væsentlig betydning, at de citerer kriminalinspektøren var fremkommet med – muligt af hensyn til “læsværdigheden” af artiklens tekst – ikke fremstod som én lang sammenhængende udtalelse, men i stedet var trykt i artiklen i “småbidder”, ind imellem journalistens egne konklusioner og beskrivelse af, hvad avisen tilsyneladende opfattede som faktiske omstændigheder i øvrigt. Under henvisning hertil, til udtalelsen om, at det var op til domstolene at træffe afgørelse, at der havde været åbne retsmøder i sagen, og at politiet i øvrigt havde måttet inddrage offentligheden under efterforskningen, fandt statsadvokaten ikke, at reglerne i retsplejeloven var overtrådt.

Politiklagenævnet erklærede sig enige heri, og statsadvokaten afviste anmeldelsen.

Eksempel 5

Tiltale for overtrædelse af straffelovens § 150.

(SA1-98-321-0519 og K 460/99)

Politiet blev tilkaldt til en massageklinik, hvor en person havde udgivet sig som politibetjent og ifølge anmeldelsen forsøgt at skaffe sig seksuelle ydelser uden at betale derfor. Den pågældende, der viste sig at være politibetjent ansat på prøve, blev anholdt og sigtet for overtrædelse af straffelovens § 150, jf. § 217, jf. § 21 samt § 232.

Under efterforskningen af sagen, der skete med assistance fra Rigspolitechefens Rejseafdeling, blev politibetjenten sigtet for yderligere syv forhold, hvor han havde opsøgt massageklinikker og under forevisning af sin politilegitimation havde foregivet at skulle foretage registrering af kvinderne som prostituerede. I et enkelte tilfælde blev han sigtet for at have tiltvunget sig eller at have forsøgt på at tiltvinge sig samleje under løfte om at tilintetgøre de registrerede data.

Statsadvokaten rejste med politiklagenævnets tiltræden tiltale mod politibetjenten.

Politibetjenten blev i byretten idømt 6 måneders fængsel.

Eksempel 6

Tiltale for at have forlagt et bødeforlæg
(SA4-99-321-0186)

En bekendt til en politiassistent fortalte ham, at hun havde fået en bøde for en hastighedsovertrædelse. Politiassistenten fik i ordenspolitiets sekretariat udleveret bødeforlægget vedrørende den bekendte for ifølge sin egen forklaring at læse det igennem. Bødeforlægget blev 1/2 år efter fundet i politiassistentens skuffe, hvor det var blevet lagt, da politiassistenten blev kaldt ud til en opgave. Han havde herefter glemt alt om bødeforlægget.

Statsadvokaten rejste med politiklagenævnets tiltræden tiltale mod politiassistenten for overtrædelse af straffelovens § 155. Politiassistenten blev frifundet i byretten, idet retten ikke fandt, at politiassistenten havde sat sig i besiddelse af bødeforlægget for at undgå, at det blev sendt ud til hans bekendte. Retten lagde blandt andet vægt på, at politiassistenten i forbindelse med udleveringen af bødeforlægget havde været helt åben om, at det vedrørte en af hans bekendte.

Sagen er ikke anket.

7.2.5. Grundløse anmeldelser

Statsadvokaterne har i beretningsåret afvist nogle anmeldelser som grundløse. Karakteren af disse sager spænder vidt. Nogle anmeldelser må ses som et udtryk for utilfredshed med den afgørelse, som en myndighedsperson har truffet, mens andre kan skyldes misforståelse af de gældende retsregler. Finder statsadvokaten, at en anmeldelse mod en polititjenestemand er indgivet med forsæt til, at en uskyldig derved bliver sigtet, dømt eller undergivet en strafferetlig retsfølge for et strafbart forhold, kan statsadvokaten rejse tiltale mod klageren for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1.

I det følgende refereres fire sager, hvor statsadvokaten eller Rigsadvokaten har fundet grundlag for at indlede efterforskning eller rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1. Endvidere er omtalt en sag, hvor spørgsmålet blev overvejet, men hvor der ikke fandtes grundlag for at sigte anmelderen for falsk anklage. Endelig er omtalt nogle eksempler på andre grundløse anmeldelser.

Eksempel 1

Tiltale for falsk anklage efter grundløs anmeldelse om tyveri fra anholdt person

(SA2-99-321-0317 og K 487/99)

En person, der var anholdt som sigtet for spirituskørsel, blev visiteret på politistationen. Herunder fremsatte han beskyldning om, at de to politiassistenter, der havde anholdt ham, havde stjålet 1.000 kr. i kontanter fra ham. De to politiassistenter blev herefter visiteret. Den anholdte blev flere gange under forløbet spurgt, om han ønskede at opretholde anmeldelsen, hvilket han bekræftede. Først da han ca. tre timer efter skulle afhøres nærmere vedrørende tyverianmeldelsen erkendte han, at anmeldelsen var falsk. Politiassistenterne indgav herefter anmeldelse mod den pågældende for falsk anklage efter straffelovens § 164, stk. 1.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs, og fandt ikke grundlag for at foretage sig noget i relation til anmeldelsen om falsk anklage, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Politiassistenterne indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten og krævede samtidig erstatning for visitationen. Rigsadvokaten besluttede, at den anholdte skulle afhøres og sigtes for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1, og lagde i den forbindelse vægt på, at der var forløbet over tre timer fra den anholdte anmeldte politiassistenterne for tyveri til anmeldelsen blev trukket tilbage, at den anholdte flere gange i dette tidsrum havde haft mulighed til trække anmeldelsen tilbage, og havde haft særlig anledning dertil, da han blev spurgt, om han vil opretholde anmeldelsen, og at han i følge sin egen forklaring fremsatte beskyldningerne for at tage hævn over politiet.

Politimesteren har efterfølgende rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 164, stk. 1. Sagen er ikke afgjort.

Eksempel 2

Tiltale for falsk anklage efter grundløs anmeldelse mod polititjenestemand i "station 1-sagen"

(SA1-99-321-0600)

En kvinde anmeldte en navngiven polititjenestemand på station 1 for i 1997 og 1998 at have taget kvinden med hen i en lejlighed, hvor hun mod betaling i form af narkotika, som polititjenestemanden havde konfiskeret, havde samleje m.v. med ham. Dette skulle ifølge kvinden være sket 25-30 gange. Endvidere skulle polititjenestemanden under en visitation have befølt kvinden.

Statsadvokaten afviste anmeldelserne som grundløse, da den anmeldte polititjenestemand ikke havde de ydre fysiske kendetegn, som kvinden angav, da hun ikke kunne udpege den lejlighed, hun havde været i 25-30 gange, og da den særdeles grundige efterforskning ikke havde sandsynliggjort anmeldelsen på nogen måde. For så vidt angik befølingen under visitationen henviste statsadvokaten til, at kvinden ikke havde været anholdt af den pågældende polititjenestemand. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Statsadvokaten rejste tiltale mod kvinden for falsk forklaring for retten efter straffelovens § 158, stk. 1, og falsk anklage efter straffelovens § 164.

Sagen er ikke afgjort.

Eksempel 3

Tiltale for falsk anklage efter grundløs anmeldelse om vold

(SA1-98-321-0475)

En person A, der var tiltalt i en mindre sag om handel med euforiserende stoffer, oplyste efter retsmødet til sin advokat, at han tre måneder tidligere havde været udsat for vold i forbindelse med en anholdelse foretaget af de to polititjenestemænd, der netop havde vidnet i sagen. Advokaten indgav anmeldelse for vold og statsadvokaten indledte efterforskning i sagen

Statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs, og lagde vægt på, at de pågældende polititjenestemænd benægtede at have anvendt nogen former for vold under anholdelsen, at en politiattest fra den dag, hvor forholdet skulle være begået, ikke angav skader, der kunne svare til den beskrevne vold, og at anmeldelsen var indgivet dagen efter et retsmøde, hvor en af de involverede polititjenestemænd havde vidnet mod ham. Politiklagenævnet var enig.

Politidirektøren rejste tiltale mod A for falsk anklage efter straffelovens § 164, og A blev dømt i byretten.

Sagen er under anke.

Eksempel 4

Anmeldelse om trusler på livet i "station 1-sagen"

(SA1-99-321-0608 og 453/99)

En kvinde indgav i den såkaldte "station 1-sag" anmeldelse mod to politiassistenter for at have truet hendes ven med en pistol. Ifølge kvinden skete truslen efter, at hun og vennen var blevet visiteret uden at politiet havde fundet noget. Den ene politiassistent skulle herefter have rettet en pistol mod vennens tinding og udtalt: "At han kraftedme skulle fortælle hvor coken var ellers ville han trykke af". Kvinden gentog forklaringen under en afhøring i retten.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, idet hverken vennen eller en tredje person, der var til stede under episoden, kunne bekræfte forklaringen om truslen. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at rejse tiltale mod kvinden for overtrædelse af straffelovens § 164 og § 158.

Dette spørgsmål blev indbragt for Rigsadvokaten, der besluttede at efterforskningen i sagen skulle genoptages. Sagen blev herefter på ny forelagt for Rigsadvokaten, der tiltrådte en indstilling om at der blev rejst tiltale mod kvinden.

Sagen er ikke afgjort.

Eksempel 5

Grundløs anmeldelse om vold under transport af anholdt
(SA4-99-6206-0098 og 511/99)

En person A, der blev anholdt for overtrædelse af politivedtægten, anmeldte, at han, mens han ilagt håndjern sad på bagsædet i patruljebilen under transporten til politistationen, var blevet slået i ansigtet af en politiassistent, der sad ved siden af ham. I forbindelse med løsladelsen blev han opfordret til at gå på skadestuen, hvilket han dog ifølge sin egen forklaring ikke nåede.

Statsadvokaten indstillede med politiklagenævnets tiltræden efterforskningen, idet påstand stod mod påstand.

Statsadvokaten opgav endvidere påtale mod A i relation til en anmeldelse for falsk anklage, som politiassistenten havde indgivet. Statsadvokaten lagde i den forbindelse vægt på, at der ikke var oplysninger i sagen, der støttede A's forklaring om begivenhedsforløbet fremfor politiassistentens, og A derfor ikke under en eventuel straffesag kunne forventes dømt for overtrædelse af straffelovens § 164 og § 165.

Sagen blev indbragt for Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse og tilføjede, at sagen adskilte sig fra de situationer, hvor en polititjenestemand's forklaring om sine iagttagelser om et strafbart forhold, hvori han ikke selv er part, lægges til grund som tilstrækkeligt bevis.

7.3. Kapitel 93 c – færdselssager

Behandlingen af færdselsstraffesager omfatter dels sager, hvor der er sket færdselsuheld, dels andre typer af færdselsforseelser. For så vidt angår færdselsuheld, hvor polititjenestemænd er impliceret, er der i beretningen for 1996 i afsnit 8.1.1. nærmere gjort rede for de gældende kriterier for at afgrænse hvilke sager, der omfattes af politiklagenævnetsordningen. I beretningerne for 1997 og 1998 er problemer i relation til automatisk hastighedskontrol og udrykningskørsel nærmere omtalt i henholdsvis afsnit 9 og 10.

7.3.1. Færdselsuheld

Statsadvokaterne har foretaget undersøgelser i en lang række sager, hvor polititjenestemænd har været involveret i færdselsuheld.

I de sager, hvor færdselsuheldene skyldes polititjenestemandens forhold, er der ofte tale om, at polititjenestemanden har tilsidesat vigepligtsreglerne eller ikke har været tilstrækkelig påpasselig ved svingning.

I de sager, hvor polititjenestemanden har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, er han tillige blevet frataget førerretten betinget.

Eksempel 1

Færdselsuheld i forbindelse med svingning

(SA1-99-321-0224)

En politiassistent kørte i en patruljebil frem for grønt lys i et lysreguleret kryds for at svinge til venstre, idet hun fulgte efter en bil, som hun ønskede at standse. I forbindelse med svingningen påkørte en modkørende bil patruljebilen med materiel skade til følge. Poliitiassistenten forklarede, at hun holdt stille i venstresvingbanen og havde set den modkørende bil, men da hun vurderede, at dennes hastighed var så lav, at hun kunne nå over, begyndte hun at køre frem.

Statsadvokaten rejste tiltale mod politiassistenten for overtrædelse af færdselslovens § 26, stk. 6, 1 pkt., og nedlagde påstand om betinget frakendelse af førerretten, hvilket politiklagenævnet tilsluttede sig. Ved Københavns Byrets dom af 23. august 1999 blev politiassistenten idømt en bøde på 600 kr., men frifundet for påstanden om betinget frakendelse. Retten lagde vægt på, at politiassistenten havde fejlbedømt modpartens hastighed, og at krydset ikke kunne anses for helt ukompliceret.

Dommen er ikke anket.

Eksempel 2

Spørgsmål om betinget frakendelse ved kørsel frem for rødt lys

(SA2-98-321-0297)

En politiassistent blev tiltalt for overtrædelse af færdselsloven § 118 stk. 1 nr. 1, og stk. 2, jf. § 3, § 4 og § 41 ved en eftermiddag som fører af en politimotorcykel at have kørt ind i et lysreguleret kryds for rødt lys, hvor han påkørte en cyklist, der kørte ud i krydset for grønt lys for at svinge til venstre på tværs af politiassistentens kørselsretning. Der skete materiel samt lettere personskaade. Årsagen til manøvren var at politiassistenten, der i øvrigt var på vej hjem, ville kontrollere en forankørende bilist, som han mente kørte alt for hurtigt.

Politiklagenævnet var enig i statsadvokatens beslutning om at rejse tiltale og nedlægge påstand om betinget frakendelse. Poliitiassistenten blev ved byrettens upåankede dom idømt en bøde på 1.000 kr. for overtrædelse af de anførte bestemmelser samt til at betale erstatning til cyklisten. Retten lagde blandt andet til grund, at politiassistenten var kørt ind i krydset med en efter forholdene for høj hastighed. Retten fandt, at det forhold, at vidnet ikke gav tegn til venstresvingning eller orienterede sig forinden venstresvingning blev påbegyndt, var en medvirkende årsag til, at der skete påkørsel, og politiassistenten blev frifundet for påstanden om førerretsfrakendelse.

Dommen er ikke anket.

Eksempel 3

Færdselsuheld i forbindelse med u-vending

(SA2-98-321-0307)

En polititjenestemand foretog som fører af en patruljevogn u-vending til venstre efter først at have trukket ud i højresvingbane og vist til højre. Han gav ikke tegn til, at han ville svinge til venstre og foretage u-vendingen. Ved u-vendingen blev han påkørt af en bagfra kommende bil, hvis fører kom lettere til skade. Det foregik på en landevej og årsagen til manøvren var, at politimanden havde fået øje på en formodet spritbilist, som han ledte efter og som kom kørende i modsatte retning.

Statsadvokaten rejste tiltale for overtrædelse af færdselslovens § 3, § 18 og § 32, og nedlagde påstand om betinget frakendelse, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Polititjenestemanden blev i byretten idømt en bøde på 1.250 kr. og frakendt førerretten betinget. Landsretten stadfæstede dommen.

7.3.2. Udrykningskørsel

Denne sagskategori vedrører for det første færdselsuheld, der er sket under udrykningskørsel. Færdselsuheldene er ofte ske ved, at en patruljevogn under udrykning er kørt ind i et lysreguleret kryds for rødt lys eller ved, at føreren af patruljevognen på grund af patruljevognens hastighed har mistet herredømmet over bilen.

Sagskategorien vedrører endvidere sager uden færdselsuheld, hvor føreren af patruljevognen af andre er blevet anmeldt for at have overtrådt færdselslovens regler. Sager vedrørende overtrædelser af færdselslovens hastighedsbegrænsninger i forbindelse med udrykningskørsel er omtalt under pkt. 7.3.3.

For alle disse sagstyper drejer undersøgelsen sig om, hvorvidt betingelserne for at køre udrykningskørsel har været opfyldt, og om der i givet fald er sket en overtrædelse af reglerne i udrykningsbekendtgørelsen. Reglerne for udrykningskørsel er fastsat i Trafikministeriets bekendtgørelse nr. 510 af 11. juni 1996.

Efter § 1, stk. 1, må udrykningskørsel kun finde sted, når det skønnes nødvendigt af hensyn til politimæssige opgaver, personredning, brand, forureningsuheld, færdselsuheld eller for at afværge omfattende skader.

Under udrykningskørsel kan føreren af køretøjet i tilfælde, hvor det skønnes påtrængende nødvendigt, og hvis der samtidig udvises ganske særlig forsigtighed, undlade at følge en række af færdselslovens regler, der alle er nærmere angivet i § 7, stk. 1, i bekendtgørelsen.

Når der køres ind i et lysreguleret kryds for rødt eller gult lys, skal føreren sætte hastigheden så meget ned, at der straks kan standses for eventuel tværgående trafik.

Selv om køretøjet bruger udrykningssignaler, har føreren stadig pligt til at optræde hensynsfuldt og udvise agtpågivenhed over for andre trafikanter, jf. færdselslovens § 3.

Eksempel 1

Kørsel under udrykning mod rødt lys
(SA1-98-321-0457)

En politiassistent kørte under udrykning ind i et gadekryds for rødt lys, idet han ville foretage en u-vending i krydset og derefter køre tilbage ad samme gade. Inden han nåede ud af krydset blev der imidlertid grønt lys i hans færdselsretning, og han stødte da sammen med en bil, der havde holdt i venstre vejbane i samme færdselsretning som patruljebilen, og som kørte frem da det blev grønt lys. Der skete kun begrænsede skader på bilerne.

Statsadvokaten fandt politiassistentens manøvre lidt vel dristig og ville forelægge ham en bøde på 250 kr.

Politiklagenævnet var imidlertid uenig, idet det fandt, at føreren af den anden bil burde have respekteret patruljevognens udrykningssignaler og derfor have holdt stille og afventet patruljevognens forbipassage, hvorfor der ikke burde foretages yderligere i sagen.

Statsadvokaten tilsluttede sig politiklagenævnets opfattelse og bestemte, at der ikke skulle foretages yderligere mod politiassistenten i anledning af færdselsuheldet.

Eksempel 2

Spørgsmål om udrykningskørsel i forbindelse med eftersættelse af en knallert.

(SA5-99-321-0148 og K 451/99)

En politiassistent i civil eftersatte i en civil patruljebil en knallert, der var efterlyst i forbindelse med et forsikringsopgør. Det fremgik, at patruljebilens udrykningssignaler ikke blev anvendt under eftersættelsen, idet betjeningsgrebet ifølge politiassistenten var "specielt og vanskeligt at betjene uden forudgående kendskab". I stedet signalerede patruljebilen med fjernlyset og aktiverede hornet.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, hvilket politiklagenævnet tiltrådte. Knallertføreren indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der fandt, at udrykningsbekendtgørelsens regler om anvendelse af udrykningslygte og om undladelse af at følge færdselslovens almindelige regler skal være påtrængende nødvendig var overtrådt. Rigsadvokaten udtalte endvidere, at den anvendte fremgangsmåde, hvor civile politifolk i en civil patruljebil foretager eftersættelse uden at give sig til kende, er særdeles uhensigtsmæssig, ligesom han fandt det særdeles beklageligt, såfremt den manglende anvendelse af udrykningslygte skyldes vanskeligheder med at betjene en sådan.

Politiassistenten blev herefter forelagt en bøde.

Sagen er tillige omtalt under punkt 5.2. eksempel 2 og punkt 6.11.3. eksempel 2..

Rigsadvokaten henledte i forbindelse med afgørelsen Rigspolitechefens opmærksomhed på spørgsmålet om anvendelsen af udrykningslygten.

Rigspolitechefen har ved en skrivelse af 10. september 1999 oplyst, at betjeningsudstyret har været anvendt i 2 år, og at han er opmærksom på, at omtalte udstyr ikke er helt så enkelt at betjene som det tidligere anvendte.

Sagen gav endvidere anledning til overvejelser vedrørende politiets efterforskning i færdselsstraffesager, hvor polititjenestemænd er involveret, jf. nedenfor under punkt 7.3.6.

Eksempel 3

Færdselsuheld under udrykningskørsel uden anvendelse af udrykningsblink.

(SA1-98-321-0415 og K 441/99)

Politiklagenævnet klagede over, at statsadvokaten undlod at nedlægge påstand om betinget frakendelse i en sag, hvor en politibetjent under en udrykningskørsel i en civil bil foretog en overhaling venstre om og påkørte en personbil, der under kørsel i samme retning havde påbegyndt venstresvingning. Det fremgik af sagen, at kun udrykningshornet, men ikke udrykningsblinket, der ikke virkede, havde været aktiveret.

Rigsadvokaten fandt, at udrykningsbekendtgørelsen var overtrådt idet det – uden for de tilfælde, hvor betingelserne for udrykningskørsel uden udrykningssignaler er opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 3, – er et ufravigeligt krav at udrykningslygte anvendes under udrykningskørsel, jf. § 6, stk. 1, mens anvendelse af udrykningshorn efter omstændighederne kan undlades, når det skønnes tilstrækkeligt at anvende udrykningslygte, jf. § 6, stk. 2.

Som følge af den konkrete sag, henledte Rigsadvokaten Rigspolitechefens opmærksomhed på, at der kunne være problemer med anvendelsen af de pågældende udrykningslys (magnetudrykningslys).

Rigspolitechefen oplyste, at den nævnte udrykningslygte var ny, at den var blevet valgt efter længere tids afprøvning, og at den efter Rigspolitechefens opfattelse var et særdeles driftsikkert produkt, som politiets personale generelt var tilfreds med.

Sagen er nærmere omtalt under punkt 5.4.2. eksempel 3.

Eksempel 4

Tiltalefracald for færdselsuheld i forbindelse med udrykningskørsel

(SA3-98-321-0165)

I et lyskryds skete sammenstød mellem en patruljevogn under udrykning og en personbil. Patruljevognen blev ført ind i krydset for rødt lys med ganske lav hastighed efter at have holdt stille lige efter stoplinien. Krydset var stærkt trafikeret, og flere biler standsede på grund af udrykningskøretøjet. Føreren af personbilen havde ikke hørt signalet, men standsede, straks han så det blå blink, hvilket dog var for sent til at undgå sammenstød. Der skete alene materiel skade.

Statsadvokatens lagde til grund, at færdselslovens § 3, stk. 1, ikke var overtrådt, mens der ikke kunne antages at være udvist den særlige forsigtighed, der efter udrykningsbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 3, kræves ved udrykningskørsel. Under henvisning til den almene samfundsinteresse, der tilsiger, at politiet skal kunne foretage udrykningskørsel også i stærkt trafikerede områder, uden at den enkelte polititjenestemand ifalder strafansvar, når der er udvist høj grad af vilje til forsigtighed uden forsøg på at tage chancer ved kørslen, fandt statsadvokaten imidlertid, at overtrædelsen var af så ringe strafværdighed, at tiltale kunne frafalde efter retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 1.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten har i en konkret sag taget stilling til den *tidsmæssige udstrækning af en udrykningskørsel*. Rigsadvokaten fandt, at en udrykningskørsel også omfatter den kørsel, der er nødvendig og hensigtsmæssig for i tilknytning til den egentlige udrykningskørsel at bringe køretøjet tilbage i en situation, hvor de almindelige færdselsregler kan overholdes. Sagen vedrørte en situation, hvor en motorcykelbetjent efter endt politiforretning i anledning af et færdselsuheld kørte fra stedet under anvendelse af udrykningsblink,

Sagen (SA1-1998-321-532 og K 492/99) er nærmere omtalt under pkt. 5.4.2. eksempel 4.

7.3.3. Automatisk hastighedskontrol

I september 1997 blev der i København indledt forsøg med automatisk hastighedskontrol. Forsøget er senere udvidet til også at omfatte andre politikredse i Danmark.

Automatisk hastighedskontrol gennemføres ved, at et kamera automatisk tager et billede af alle, der kører for stærkt. Samtidig registreres køretøjets hastighed. Filmen aflæses, og der indhentes oplysninger om ejer/bruger m.v. ud fra bilens nummerplade. På baggrund af disse oplysninger får ejeren af køretøjet tilsendt et bødeforelæg.

Ordningen med automatisk hastighedskontrol har givet anledning til at overveje, hvordan hastighedsovertrædelser, der finder sted f.eks. under udrykningskørsel, observationskørsel eller bodyguard-kørsel, og som registreres af de særligt opsatte kameraer, skal behandles.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at såfremt en polititjenstemands hastighedsoverskridelse har været tjenstlig nødvendig, kan der ikke antages at være en formodning om, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. Statsadvokaten vil således ikke af egen drift skulle indlede efterforskning i sagen. Politiklagenævnet orienteres derfor heller ikke om sagen.

For at sikre, at der har været tale om en tjenstlig nødvendig hastighedsovertrædelse, sendes sagen til statsadvokaten med en erklæring fra politikredsens ledelse om, at hastighedsoverskridelsen har været nødvendig.

Hvis der ikke foreligger en erklæring fra politiets ledelse om, at kørslen har været tjenstlig nødvendig, skal sagen på sædvanlig vis forelægges for politiklagenævnet.

Eksempel

Spørgsmål om hvorvidt en hastighedsoverskridelse var udrykningskørsel

(SA1-97-321-0375)

En politiassistent, der blev noteret med en hastighedsoverskridelse på ca. 33 %, angav at kørslen var sket i forbindelse med opklaringen af en røverisag, hvor han skulle sikre sig nogle vidneforklaringer, og hvor han så åbenbart var kommet til at køre lidt for stærkt. Politimesteren ønskede ikke at attestere, at der havde været tale om en udrykningskørsel, og statsadvokaten besluttede, at der skulle forelægges politiassistenten en bøde, hvilket politiklagenævnet tilsluttede sig.

Politiassistenten ville ikke vedtage bøden, og sagen blev indbragt for retten.

Politiassistenten blev i byretten fundet skyldig, idet retten ikke fandt, at der var tale om udrykningskørsel. Retten bemærkede i den forbindelse følgende: *“For lovligt at kunne tilsidesætte færdselslovens hastighedsbestemmelser i forbindelse med udrykningskørsel kræves det således, at føreren af bilen har udøvet et konkret skøn både over udrykningskørselens nødvendighed og over nødvendigheden af at tilsidesætte de almindelige færdselsregler.*

Tiltalte har i retten forklaret, at “han ikke skænkede det en tanke, at han kørte for hurtigt på strækningen ...”. På baggrund af denne udtalelse, hvis rigtighed bestyrkes ved sagens øvrige omstændigheder, herunder vidnet ...’s forklaring om at udrykningskørsel ikke blev drøftet under kørslen, kan det ikke lægges til grund, at tiltalte i forbindelse med kørslen..., har udøvet nogen form for skøn over, hvorvidt udrykningskørsel, herunder tilsidesættelse af færdselslovens hastighedsbestemmelser, var påkrævet.”

Som omtalt i beretningen for 1998 side 183 tilkendegav Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby i en konkret sag (SA1-97-321-0376), at det er utilfredsstillende, at der ikke umiddelbart efter kørslen udarbejdes et notat om udrykningskørslen. Foranlediget af den konkrete sag foreslog Politidirektøren i København, at udviklingen på området ville blive fulgt i en periode, for at vurdere i hvilket omfang, der er grundlag for at fastsætte regler om notatpligt med hensyn til udrykningskørsel.

Politidirektøren gennemgik herefter de sager, hvor polititjenestemænd i perioden fra august 1998 til 1. juni 1999 i forbindelse med kørsel i politiets biler er noteret for en hastighedsovertrædelse konstateret ved automatisk hastighedskontrol.

Der var tale om i alt 31 sager og i 16 af sagerne var der ikke angivet nogen tjenstlig årsag til hastighedsovertrædelsen. Disse 16 sager er afgjort eller forventes afgjort med bødeforlæg. I de resterende 15 sager var der angivet en tjenstlig årsag til hastighedsovertrædelsen. Heraf blev 13 sager betragtet som omfattet af udrykningsbekendtgørelsen og henlagt. I 2 sager indstillede Politidirektøren til statsadvokaten, at der blev forelagt de pågældende polititjenestemænd en bøde, idet betingelserne for udrykningskørsel – trods angivelse af tjenstlig årsag til kørslen – ikke kunne anses for opfyldt.

Da der af det samlede antal sager kun var tale om 6 tilfælde, hvor polititjenestemænd fra Københavns Politi havde påberåbt sig udrykningskørsel, fandt Politidirektøren ikke tilstrækkelig anledning til at pålægge Københavns Politis personale at foretage notater eller lignende ved udrykningskørsel uden brug af udrykningssignaler, hvilket statsadvokaten tilsluttede sig.

Politiklagenævnet forelagde herefter spørgsmålet for Rigsadvokaten og spørgsmålet blev drøftet mellem politiklagenævnene og Rigsadvokaten på politiklagenævnenes landsmøde den 21. januar 2000. Rigsadvokaten tilkendegav herunder, at han på baggrund af Politidirektørens undersøgelse ikke fandt, at der havde vist sig behov for at indføre regler om notatpligt for polititjenestemænd, der kører for hurtigt (G 2195 og G 2795).

7.3.4. Forsætlig påkørsel

Efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, iværksætter statsadvokaten efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er en rimelig formodning om at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at der som udgangspunkt foreligger en overtrædelse af færdselslovens regler, hvis der sker en forsætlig påkørsel af et andet køretøj. I en sådan situation findes der således at være en rimelig formodning om, at et strafbart forhold er begået. Herefter er sagen omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c.

Hvorvidt påkørslen har været berettiget og dermed ansvarsfri, må afgøres efter reglerne i straffelovens § 13 og § 14 om nødret. Denne vurdering må foretages af statsadvokaten og forelægges for politiklagenævnet i medfør af retsplejelovens kapitel 93 d.

Kommer føreren af den flygtende bil alvorligt til skade forbindelse med påkørslen, vil sagen som udgangspunkt være omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Eksempel

Forsættelig påkørsel i forbindelse med eftersættelse af brugsstjålet bil
(SA2-99-321-0341)

Politiet besluttede at eftersætte en bil, der blev ført meget usikkert og foretog nogle u hensigtsmæssige manøvrer. Under eftersættelsen kørte bilen, der efterfølgende viste sig at være brugsstjålet, med hastigheder på op til 130 km/t blandt andet over for rødt lys og mod færdselsretningen, ligesom en fodgænger måtte springe til siden for ikke at blive påkørt. Bilen kørte til sidst galt, og kom til at holde med højre side mod patruljebilens front. Da patruljen vurderede at videre kørsel ville bringe andre trafikanters liv og førlighed i fare, påkørte føreren af patruljebilen den brugsstjåle bil med en hastighed af ca. 30 km/t, således at bilen blev klemt op mod en lyssignalstander. Videre kørsel var herefter ikke var mulig. Der skete materiel skade på begge biler, men ingen personskade.

Statsadvokaten fandt at efterforskningen i sagen burde indstilles, idet handlingen måtte anses straffri i medfør af straffelovens § 14 (nødret).

Politiklagenævnet var enig heri.

7.3.5. Andre færdselsforseelser

I årsberetningen for 1996, afsnit 8.1., er det omtalt, hvordan færdselssager vedrørende mindre færdselsuheld (de såkaldte "forsikringssager") behandles i forhold til såvel polititjenestemænd som borgere. Disse sager er kendetegnet ved, at der alene er tale om mindre færdselsuheld, som medfører ringe skader på køretøjets materiel. Det kan være parkeringsskader m.v.

Efter praksis går man i disse sager ikke ud fra, at der er begået noget strafbart, som det offentlige skal forfølge, medmindre færdselsuheldet anmeldes som en overtrædelse af færdselsloven.

For polititjenestemænds vedkommende har statsadvokaterne ikke af egen drift indledt efterforskning i færdselssager, hvor en polititjenestemand efter statsadvokatens mening har overtrådt færdselslovens § 3, stk. 1. Disse sager er derfor heller ikke blevet forelagt for politiklagenævnet.

I sager, hvor polititjenestemænd har været involveret i disse mindre færdselsuheld, sender politimesteren en notits om færdselsuheldet til statsadvokaten. Statsadvokaten kan så vurdere, om færdselsuheldet kan betragtes som en forsikringssag.

I det følgende eksempel fandt statsadvokaten i første omgang at der var tale om en forsikringssag, men forelagde alligevel sagen for politiklagenævnet.

Eksempel

Spørgsmål om passende afstand til forankørende
(SA1-98-321-0510)

En politiassistent undlod under kørsel i patruljebil at afpasse afstanden til en forankørende bil og foretog vognbaneskift uden at sikre sig, at det kunne gøres uden fare for andre. I forbindelse med vognbaneskiftet kom han så tæt på den forankørende bil, at han for at undgå at påkøre denne måtte foretage endnu et vognbaneskift, hvorved han stødte sammen med en bil, der kom kørende i samme retning. Der skete kun bagatelagtige skader på begge biler.

Statsadvokaten fandt ikke, at der burde rettes strafferetlige sanktioner imod politiassistenten, da et uheld af den pågældende art, hvori politifolk ikke var impliceret, almindeligvis ikke ville give anledning til politimæssig undersøgelse og dermed en strafferetlig sanktion.

Politiklagenævnet fandt, at både færdselslovens § 15 og § 18 var overtrådt, og ønskede politiassistenten forelagt en bøde på 750 kr.

Statsadvokaten forelagde herefter politiassistenten en bøde på 750 kr. for overtrædelse af færdselslovens § 15, stk. 3, og § 18, stk. 2, som han vedtog.

7.3.6. Efterforskningen i færdselssager

I beretningen fra 1996 afsnit 6.3. er reglerne for politiets adgang til at foretage undersøgelser i politiklagenævnsager, herunder færdselssager, nærmere beskrevet.

Det følger heraf og af retsplejelovens § 1020 b, stk. 3, at politiet på egen hånd kan foretage uopsættelige efterforskningsskridt.

Politiet har *pligt* til at foretage uopsættelige undersøgelser og efterforskning, der ikke kan vente til et senere tidspunkt, hvor statsadvokaten indleder undersøgelse eller efterforskning i sagen. Politiet *kan ikke* herudover selvstændigt foretage undersøgelser eller efterforskning.

I sager, hvor der er sket færdselsuheld, vil de uopsættelige efterforskningsskridt som politiet kan og ofte også skal foretage f.eks. være opmålinger, udfærdigelse af rids, fotografering af uheldsstedet, foretagelse af udåndingsprøver, foranledige blodprøver udtaget, sikre sig identiteten på eventuelle vidner m.v.. I bemærkningerne til loven anføres det endvidere, at det i færdselssager vil være nødvendigt eller hensigtsmæssigt straks at foretage i hvert fald foreløbige afhøringer af de tilstedeværende vidner.

Det er Rigsadvokatens opfattelse, at egentlige genafhøringer af vidner bør foretages af statsadvokaten. I de mere *alvorlige færdselssager*, hvor personer er kommet til skade, eller hvor der er spørgsmål om frakendelse af førerretten, bør også afhøring af de implicerede polititjenestemænd ske ved statsadvokaten.

I færdselssager har politiets foreløbige undersøgelser til formål dels at sikre beviser i at gå tabt dels at fastslå, om der er en rimelig formodning for, at den implicerede polititjenestemand har begået strafbart forhold i tjenesten, der forfølges af det offentlige.

Politiet kan således i de helt bagatelagte sager, de såkaldte *forsikringsager*, foretage alle de undersøgelser, der er nødvendige for at fastslå, om der er rimelig formodning for, at et strafbart forhold er begået.

Spørgsmålet om politiets efterforskning i færdselssager har været forelagt Rigsadvokaten i flere sager.

I *K 441/99*, der er refereret ovenfor under punkt 5.4.2. eksempel 3 og 7.3.2. eksempel 3, foretog politiet afhøring af vidner på stedet, opmålinger, udfærdigede rids samt afhørte de implicerede polititjenestemænd, hvilket dog først skete ca. tre uger efter uheldet. To vidner blev genafhørt ca. 1 måned efter uheldet, og sagen blev – da erklæringer fra Statens Bilinspektion forelå – ca. fire måneder efter uheldet sendt til statsadvokaten, der på det foreliggende grundlag udfærdigede redegørelse i sagen.

I *K 451/99*, der er refereret ovenfor under punkt 7.3.2. eksempel 2, blev sagen fremsendt til statsadvokaten ca. tre måneder efter færdselsuheldet, og statsadvokaten udfærdigede redegørelse på det foreliggende grundlag. Politiet havde fire dage efter uheldet blandt andet foretaget afhøring af den implicerede polititjenestemand.

Rigsadvokaten fandt i begge sager, at det reelt var politiet der havde foretaget efterforskningen, og at dette var i strid med politiklagenævnsordningens intentioner.

7.4. § 1020 a, stk. 2 – undersøgelser

Efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, iværksætter statsadvokaten efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorlig til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. I disse tilfælde skal der indledes efterforskning, uanset om der i det konkrete tilfælde er formodning om strafbart forhold.

Ved vurderingen af hvornår en person må anses for at være kommet *alvorlig til skade*, tages der udgangspunkt i straffelovens § 249, der omhandler uagtsom tilføjelse af "betydelig skade" på legeme eller helbred. I Kommenteret Straffelov, 6. omarbejdede udgave, 1998, side 284, anføres: "*Skader, der medfører varige mèn, er i almindelighed betydelige. Kraniebrud og lårbensbrud vil ofte være betydelige, mens det ikke gælder ukomplicerede armbrud. Sygehusophold på mere end nogle ugers varighed er normalt tilstrækkeligt. Ved sygehusophold på mindre end en uge kræves der mere end et par måneders uarbejdsdygtighed*".

Statsadvokaterne har i beretningsåret 1999 foretaget 13 undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Undersøgelserne omfattede syv dødsfald, hvoraf tre skete i detentionen, tre i forbindelse med eftersættelse og udrykningskørsel og ét i forbindelse med en anholdelse. Der var endvidere tale om ét selvmordsforsøg, én sag hvor en detentionsanbragt var i livsfare efter at være overfaldet af en medindsat, og én sag hvor en person under en anholdelse brækkede sit lårben.

Endelig vedrørte undersøgelserne tre skudepisoder, hvor personer blev ramt af skud afgivet af politiet. Rigspolicefen har til sammenligning oplyst, at politiet i 1999 anvendte tjenestepistol i 186 tilfælde, hvoraf der i 178 tilfælde alene var tale om trussel med tjenestepistol.

Afsnittet indeholder også en beskrivelse af to sager fra 1998, som fejlagtigt ikke er omtalt i årsberetningen for 1998.

Sag nr. 1 fra 1998

Politiets eftersættelse af en bil, hvis fører afgik ved døden ved at køre ind i en mur
(SA1-98-321-0427)

Politiet eftersatte den 9. april 1998 kl. 03.00 en bil i Københavns indre by. Politiet ønskede kontakt med bilen, fordi den havde tabt lyd-potten og derfor larmede meget. Kort efter fik politiet en melding om, at bilen 30-40 minutter tidligere var blevet efterlyst som mulig overtræder af færdselslovens § 53. Den eftersatte bil kørte til slut ind i en husmur, og føreren afgik få timer efter ved døden som følge af de kvæstelser, han pådrog sig. Politiet kørte under eftersættelsen med en afstand på 20-30 meter til den eftersatte bil, afstanden øgedes kort før uheldstidspunktet til 20-50 meter af hensyn til betjentenes sikkerhed, da den eftersatte bil slingrede. Bilens hastighed var ifølge politiet 60-80 km/t og ifølge vidner 100-120 km/t.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet der ikke var en rimelig formodning om, at de implicerede polititjenestemænd havde begået noget strafbart eller kritisabelt i forbindelse med forfølgningen. Statsadvokaten lagde vægt på, at der under hele forløbet var en passende afstand mellem politibilerne og det eftersatte køretøj og at politiet ikke under udrykningskørslen kørte uforsvarligt eller hurtigere end situationen påkrævede. Statsadvokaten fandt, at uheldet i det hele måtte anses som en aldeles upåregnelig følge af eftersættelsen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 2 fra 1998

Forsøg på selvmord i detentionen
(SA1-98-321-0451)

Den 19. maj 1998 forsøgte en person at begå selvmord i detentionen på station 1, Københavns Politi, ved at vikle et elastikbind om sin hals. Den pågældende havde brækket

håndledet og var derfor iført elastikbind blev anbragt i detentionen efter at være blevet anholdt som sigtet for overtrædelse af politivedtægten og straffelovens § 119. Politiet iagttog med ca. 10 minutters intervaller den pågældende via overvågningsskærmen, og straks da politiet blev opmærksom på selvmordsforsøget, blev der tilkaldt lægeambulance. Politiet fjernede elastikbindet, og den pågældende trak vejret uden besvær. Af journalen fra Rigshospitalet fremgik det, at personen, selv om han angiveligt skulle have haft vejrtrækningsproblemer i ambulancen, ved ankomsten til hospitalet blev fundet vågen og habituel samt uden vejrtrækningsproblemer.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet der ikke er nogen rimelig formodning om, at et strafbart forhold, der forfølges at det offentlige er begået.

Statsadvokaten lagde i den forbindelse vægt på, at tilsynsforpligtelsen var overholdt. Statsadvokaten fandt ikke, at det kunne kritiseres, at politiet ikke ved visitationen havde frataget den pågældende elastikbindet, som han havde om sin brækkede hånd, selv om det efterfølgende viste sig, at elastikbindet kunne anvendes til selvmordsforsøg. Statsadvokaten fandt derimod, at det ville kunne have dannet grundlag for kritik, hvis politiet havde frataget ham elastikbindet, selv om dette kunne have forhindret selvmordsforsøget, idet politiet derved kunne have medvirket til, at tilstanden vedrørende den brækkede hånd blev forværret.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 1

Dødsfald i forbindelse med detentionsanbringelse

(SA1-99-321-0543)

En 34-årig afgik den 2. januar 1999 ved døden, mens han var anbragt i detentionen på station 1. Anbringelsen var sket på grund af fuldskab. Dødsårsagen måtte ifølge Retslægerådet antages at være en kombineret forgiftning med alkohol og morfin kompliceret med nedsugning af maveindhold i luftvejene.

Sagen gav anledning til en omfattende undersøgelse, der særligt koncentrerede sig om tilsynet under detentionsanbringelsen og spørgsmålet om, hvorvidt der burde have været tilkaldt læge, da manden blev anbragt i detentionen. Endvidere vedrørte undersøgelsen procedurerne for detentionsanbringelser på station 1.

Sagen er ikke afsluttet.

Sagen er omtalt under pkt. 6.5.

Sag nr. 2

Dødsfald i forbindelse med detentionsanbringelse

(SA1-99-321-0561)

En mand blev anholdt den 22. januar 1999 om morgenen i en forretning i Istedgade, hvor han var gået amok. Han blev efter indbringelsen til station 1 anbragt i detentionen, idet han var råbende og aggressiv og virkede påvirket af stoffer og/eller alkohol. Efter anbringelsen i detentionen gik han amok og bankede herunder sit hoved gentagne gange ind i cellens væg og gulv. Der blev herefter rekvireret ambulance. Lægen skønnede, at anholdte skulle tvangsindlægges på psykiatrisk hospital. I forbindelse med transport på bære fra detentionsgangen til ambulancen i gården gik anholdte på ny amok. Anholdte blev pacificeret og ilagt håndjern. På grund af anholdtes adfærd blev det besluttet, at transporten til hospitalet skulle foregå i en af politiets transportbiler i stedet for i den rekvirerede ambulance. Anholdte blev transporteret til transportbilen, hvor han blev lagt på maven mellem sæderne.

Umiddelbart efter transportvognen havde forladt stationen fik anholdte hjertestop. Det lykkedes lægen, der var med i transportvognen, at genoplive anholdte. Anholdte kom imidlertid ikke til bevidsthed og afgik ved døden den 26. januar 1999.

Sagen er fortsat under efterforskning.

Sag nr. 3

Forsøg på selvmord i detentionen

(SA1-99-321-0675)

En person blev anholdt den 25. april 1999 kl. 20.40 som sigtet for værtshusuorden. Han blev anbragt i detentionen, hvor han blev tilset kl. 21.00 og kl. 21.20. Ved det sidste tilsyn opdagede personalet, at personen forsøgte at begå selvmord ved strangulering med et afrevet skjorteærme. En læge blev herefter tilkaldt. Lægen, der ikke skønnede personen suicidaltruet, fik ham talt til ro, og den pågældende udtalte, at han var færdig med at "pjatte". Han blev herefter løsladt kl. 23.35.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet der ikke var en rimelig formodning om, at der var begået strafbart forhold. Statsadvokaten lagde vægt på, at tilsynspligten var overholdt, at politipersonalet, straks da de blev opmærksomme på episoden, fratog personen dels skjorteærmet og dels alt andet tøj, for at undgå yderligere selvmordsforsøg, at personen umiddelbart herefter blev tilset af en læge, der skønnede, at anholdte ikke var reelt suicidaltruende, at han ikke havde friske læsioner på halsen, og at hans tilstand ikke var behandlingskrævende.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 4

Dødsfald i forbindelse med anholdelse

(SA2-99-321-0328)

En 19-årig tyrkisk statsborger blev 1. juni 1999 anholdt i Ballerup, da han rettede henvendelse ved en anden mands lejlighed, som politiet var i gang med at ransage, fordi beboeren var under mistanke for at handle med narkotika. Da politiet åbnede døren til lejligheden, stak den 19-årige af. Flere politifolk løb efter ham, og efter ca. 3-400 meters løb, blev han indhentet og anholdt som sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

I forbindelse med anholdelsen, der foregik ved at den 19-årige selv standsede op og nærmest kastede sig forover ned på græsset, observerede politiet, at han havde noget i munden. Hans mund blev forsøgt tvunget op, og han blev af flere – og flere gange – bedt om at spytte ud, hvis han havde stoffer i munden, ligesom politiet fortalte, hvor farligt det kunne være at gemme stoffer i munden/sluge stoffer.

Han blev set gøre synkebevægelser. Da der var mistanke om, at den 19-årige muligt havde slugt narkotika blev en ambulance tilkaldt med det samme.

Den 19-årige rejste sig herefter op ved egen hjælp, og fulgte med politiet tilbage til det lejlighedskompleks, han tidligere var stukket af fra – en tur af ca. et minuts varighed. Her fik den 19-årige det dårligt. Da ambulancen ankom ca. tre minutter senere, var han fortsat i live men uden bevidsthed. På vej til skadestuen blev han behandlet med blandt andet stød. Han blev erklæret død efter ankomsten til hospitalet.

Dødsårsagen måtte antages at være en kombination af kvælning som følge af indre spærring og forgiftning med kokain. To små plastikposer blev under obduktionen fundet i den 19-åriges svælg.

Statsadvokaten fandt ikke, at der i sagen var tilvejebragt en rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige var begået, ligesom statsadvokaten heller ikke i øvrigt fandt, at sagen indeholdt oplysninger, der gav anledning til kritik. Statsadvokaten indstillede derfor efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet erklærede sig enig heri.

Sag nr. 5

Brækket lårben efter anholdelse

(SA3-99-321-0182)

Den 13. marts 1999 blev Køge Politi sendt ud til alvorlige husspektakler i et privat hjem. Ved politiets ankomst ønskede anmelderen sin samlever fjernet fra hjemmet, idet han havde været oppe at slås med en gæst. En politiassistent førte herefter samleveren ud i entreen, hvor han satte sig til modværge. Der opstod tumult, og politiassistenten og samleveren tumlede rundt på gulvet. Da politiassistenten forsøgte at presse samleveren fremover for at ilægge ham håndjern, lød et "knæk" fra hans ben eller hofte. Ved undersøgelse på sygehuset viste det sig, at han havde pådraget sig lårbens-/hoftebensbrud.

Politimesteren indberettede sagen i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, og fandt ikke grundlag for at kritisere politiets anholdelse af den pågældende og fandt ikke, at politiet havde anvendt mere magt end nødvendigt. Statsadvokaten fandt, at lårbensbruddet var et hændeligt uheld.

Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen.

Sag nr. 6

Dødsfald i forbindelse færdselsuheld under udrykningskørsel

(SA5-99-321-0155)

En patruljevogn kørte den 10. juli 1999 under udrykning ved brug af udrykningslygte ind i et lysreguleret kryds med en hastighed på ikke under 60 km/t i den hensigt at fortsætte lige ud. I krydset stødte patruljevognen sammen med en taxa, der kørte med en hastighed på ikke under 84 km/t. Ved uheldet døde to passagerer i taxaen, ligesom en tredje passager pådrog sig betydelige skader.

Statsadvokaten lagde blandt andet til grund, at patruljevognen var kørt frem mod rødt, at oversigtsforholdene var dårlige, og at politiassistenten ikke havde anvendt udrykningshorn ved fremkørslen i krydset. Statsadvokaten lagde for så vidt angik taxachaufføren blandt andet til grund, at han var kørt frem mod enten gult eller rødt, at oversigtsforholdene var dårlige, at han befandt sig ca. 70 meter fra stoplinien, da lyssignalet skiftede fra grønt til gult, at der ikke var køretøjer bag taxaen, da lyssignalet skiftede, og at føreren herefter foretog en acceleration af taxaen.

Statsadvokaten fandt ikke, at politiassistenten havde udvist ganske særlig forsigtighed i forbindelse med udrykningskørslen og rejste tiltale for overtrædelse af færdselslovens § 3, stk. 1, § 4, stk. 1 og § 41, stk. 2, nr. 3, samt straffelovens § 241 og § 249. Der blev endvidere nedlagt påstand om betinget frakendelse af førerretten. Med hensyn til taxachaufføren rejste statsadvokaten tiltale for overtrædelse af de samme bestemmelser samt færdselslovens § 42, stk. 1, nr. 1, ligesom der blev nedlagt påstand om ubetinget frakendelse af førerretten.

Politiklagenævnet fandt ikke, at der skulle rejses tiltale mod politiassistenten.

Politiassistenten blev i byretten idømt 20 dagbøder à 300 kr. og retten bemærkede, at det ikke kunne kritiseres, at politiassistenten ikke skønnede det nødvendigt at anvende udrykningshornet. Retten fandt imidlertid ikke, at politiassistenten havde udvist en sådan ganske særlig forsigtighed, at han kunne undlade at følge færdselslovens regler, jf. udrykningsbekendtgørelsens § 7, stk. 1, ligesom hans fremkørsel i krydset ikke fandtes at være i overensstemmelse med udrykningsbekendtgørelsens § 7, stk. 3.

Taxachaufføren blev idømt 40 dagbøder à 300 kr. Begge blev frakendt førerretten betinget, og retten lagde i den forbindelse vægt på, at sammenstødet blev et resultat af, at begge de tiltalte under udøvelse af deres erhverv hver for sig traf beslutninger, som var forkerte, men dog begrundet i varetagelsen af hvervet.

Dommen er ikke anket.

Sag nr. 7

Politiassistentens skud mod en person, der blev ramt i benet
(SA6-99-321-0187)

Den 17. april 1999 blev politiet tilkaldt til en ejendom, der var beboet af asylansøgere, idet der var en person med hjerteproblemer eller muligvis fandt slagsmål sted. En patruljevogn blev sendt til stedet og undervejs blev meldingen ændret til, at personen var gået amok.

Ved ankomsten til stedet konstaterede politiassisterne, at den pågældende mand befandt sig på et værelse i ejendommen. Politiet kunne gennem en rude se, at han havde en kniv i hver hånd, som han stak sig med.

Politiet rekvirerede assistance, men kort tid efter begyndte manden at kaste sig ind i ruden med hovedet først. Efter at have ramt ruden et par gange, knustes denne, og manden røg ud igennem ruden og landede på benene udenfor med begge knivene i hænderne. Han løb herefter med knivene hævet over hovedet efter en eller flere af de personer, der havde taget opstilling udenfor huset - heri blandt flere af mandens bekendte.

Politiassisterne trak pistolerne og løb efter manden, som det lykkedes at få trængt ind på et græsareal. Der blev råbt advarsler til ham, og han blev bedt om at lægge knivene, som han fortsat stak sig selv med. Han lagde knivene fra sig på græsset og gik et par skridt tilbage. Pludselig løb han frem med knivene igen. Herefter affyrede den ene betjent et skud mod mandens ben. Han reagerede ikke ved skuddet, og politiassistenten affyrede endnu et skud mod benet, som passiviserede manden.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, idet han fandt, at der var tale om en nødværgesituation, og at politiassisterne havde forsøgt ved råb at passivere manden. Det fandtes ikke at have været muligt at anvende knippel.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 8

Politiets eftersættelse af en bil, der blev påkørt af en lastbil med dødsfald til følge
(SA6-99-321-0193)

To politiassistenter eftersatte i forbindelse med efterforskningen af en røverisag den 18. maj 1999 en bil, hvis fører umiddelbart forinden var kørt fra patruljebilen, der havde prøvet af standse ham. Endvidere vidste politiassisterne, at føreren, som de havde genkendt, var frakendt førerretten og tidligere var dømt for brugstyveri af biler.

Patruljevognen eftersatte bilen over en strækning på ca. ni km. Eftersættelsen varede seks minutter og foregik på mindre biveje. Føreren af patruljevognen forklarede, at det nærmeste han kom den eftersatte bil var 100 m, og at han flere gange mistede øjenkontakt med denne. Patruljevognens hastighed var højest 120 km/t, hvilket kun var kortvarigt på grund af vejenes beskaffenhed.

Da politiassisterne i patruljevognen kom til en hovedvej, konstaterede de, at føreren af den eftersatte bil med stor kraft var blevet påkørt af en lastbil. Føreren af den eftersatte bil blev dræbt ved sammenstødet.

Statsadvokaten indstillede undersøgelsen, idet han fandt det berettiget, at politiassisterne havde påbegyndt eftersættelsen af manden. Henset til længden af den strækning, der blev gennemkørt, og varigheden af eftersættelsen fandt han ikke, at eftersættelsen var foretaget på en uforsvarlig måde, eller at politiassisterne havde presset den eftersatte. Der var herefter ikke grund til at tro, at politiassisterne havde gjort sig skyldig i strafbart forhold i forbindelse med eftersættelsen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 9

Politiassistentens skud mod anholdt, der blev ramt i begge ben
(SA6-99-321-0197)

Den 9. juli 1999 midt på eftermiddagen blev en politiassistent A sendt til et færdselsuheld, hvor han anholdt en person for spirituskørsel. Den anholdte var noget urolig, hvorfor politiassistent A valgte ikke at visitere ham for at undgå en konfliktsituation, da han var alene.

Da politiassistent A og den anholdte var kommet ind på politistationen, benyttede den anholdte et toilet ved venterummene. Da den anholdte kom ud fra toilettet, holdt han pludselig en kniv i strakt arm mod politiassistenten i dennes brysthøjde. Han stak ud mod politiassistenten, der undveg.

En anden politiassistent B kom til stede og tog fat i anholdte bagfra med et halsgreb for at passivisere ham, men anholdte stak herunder ud efter politiassistent B, der blev ramt i låret. Politiassistent B skubbede den anholdte væk, trak sit tjenestevåben og sagde til den anholdte, at han skulle smide kniven. Anholdte stak herefter igen ud efter politiassistent B i brysthøjde, ligesom han stak ud mod politiassistent C, der var kommet til stede.

Herefter afgav politiassistent B et sigtet skud mod anholdtes højre ben for at gøre ham ukampdygtig. Den anholdte blev ramt lige under højre knæ. Projektilet gik gennem højre ben og ind i venstre ben, som det også gik igennem. Anholdte faldt ned på gulvet og kastede kniven fra sig, hvorefter han blev ilagt håndjern.

Statsadvokaten fandt, at det af hensyn til angrebets farlighed havde været nødvendigt at anvende skydevåben, og at politiassistent B ikke havde haft mulighed for at afgive varselsskud. Endvidere var skydevåbnet anvendt på en sådan måde, at skaderne var søgt begrænset mest muligt. Statsadvokaten fandt herefter ikke grundlag for at kritisere politiassisterne.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 10

Politiets skud mod person, der blev ramt i skulderen
(SA6-99-321-0206)

Natten til den 29. august 1999 stjal en 19-årig mand en stor traktor med efterspændt seksfuret vendeplov. Han kørte herefter med fuld fart ind mod Åbenrås bymidte, hvor hans vilde kørsel medførte en lang række påkørsler af vejskilte, huse, biler m.v. Det lykkedes ikke for to patruljevogne, der på skift foretog eftersættelse med udrykning og blå blink at få standset traktoren, der kørte en lang strækning gennem gamle, smalle gader, hvorunder der skete skade på adskillige huse og biler. Endvidere måtte 10-15 personer, der befandt sig på et torv udenfor en restaurant, springe for livet for at undgå at blive ramt af traktoren og den efterspændte plov, der slingrede fra side til side i sit ophæng.

På et tidspunkt bakkede traktoren direkte ind i patruljevognen, og politiassisterne A og B måtte begge kaste sig ud af højre fordør for at redde livet.

Politiassistent C fra en assisterende patruljevogn affyrede et varselsskud hen over traktoren. Næsten samtidig affyrede politiassistent A flere skud mod førerhuset. Begge politiassister skød nu flere gange mod førerhuset, da deres skud tilsyneladende ingen effekt havde. De kunne dog se, at ruden til førerhuset gik i stykker, men føreren fortsatte sin kørsel og slap væk.

Føreren af traktoren blev anholdt samme nat og lægeundersøgelsen viste, at han var blevet ramt af et skud i højre skulder.

Statsadvokaten fandt, at anvendelse af skydevåben var fuldt forsvarlig for at gennemføre anholdelse af føreren af traktoren og forhindre ham i at flygte, og dermed fortsætte sin livsfarlige kørsel. Statsadvokaten indstillede derfor efterforskningen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 11

Dødsfald i forbindelse med detentionsanbringelse
(SA4-99-321-0208)

Statsadvokaten blev den 19. oktober 1999 kl. 13.00 orienteret om, at en person, der var anbragt i detentionen, kort forinden var afgået ved døden.

Personen var kendt af politiet i forbindelse med adskillige anbringelser i detentionen i forbindelse med blandt andet indtagelse af "kogesprit" og i forbindelse med politiets bistand ved hospitalsindlæggelser. Han var på foranledning af en socialmedarbejder blevet hentet af politiet og anbragt i detentionen ca. kl. 11.30. Pågældende var ifølge politiassistenten meget beruset og fremkom alene med gryntelyde. Han måtte løftes ind i detentionen og blev lagt i aflåst sideleje på madrassen. Fra kl. 11.30 til kl. 12.00 kunne vagthavende konstatere, at pågældende sov og snorkede højlydt. Vagthavende kunne se nu afdøde via en monitor på vagthavendes kontor, men var ikke selv til stede i detentionen for at tilse nu afdøde.

Vagthavende havde, da han fra politiassistenterne over radioen havde fået oplysninger om nu afdødes tilstand, ringet op til vagthavende læge, som han imidlertid ikke kunne få fat i. Han fik senere fat i en anden læge, der ankom til politigården ca. kl. 12.40 og straks efter konstaterede, at pågældende var afgået ved døden. Nu afdøde havde i inderlommen en flaske med husholdningssprit. Flasken var kvartfuld.

I afdødes blod blev der påvist en alkoholpromille på 3,15, og dødsårsagen måtte efter obduktionserklæringen antages at være alkoholforgiftning. Der blev ikke fundet tegn på vold begået af andre personer.

Statsadvokaten fandt ikke, at den vagthavendes tilsyn med afdøde havde været i overensstemmelse med de foreskrevne regler, idet han ikke personligt havde ført tilsyn med afdøde i detentionen, hvilket ikke kan erstattes af tilsyn med monitor. Under hensyn til graden af afdødes beruselse fandt statsadvokaten dog ikke, at et personligt tilsyn kunne have forhindret dødsfaldet. Statsadvokaten indskærpede herefter reglerne om tilsyn i detentionen over for politimesteren. Statsadvokaten fandt i øvrigt ikke grundlag for kritik og indstillede med politiklagenævnets tiltræden efterforskningen i sagen, da der ikke var formodning om, at polititjenestemænd havde udvist skødesløshed eller grovere forsømmelse i tjenesten.

Sag nr. 12

Detentionsanbragt blev overfaldet af medindsat
(SA2-99-321-0327)

En person A blev anholdt den 30. april 1999 omkring midnat som sigtet for indbrud. Da A var påvirket af spiritus, blev han anbragt i en dobbeltdetention, hvor en anden person B allerede var anbragt. Ca. kl. 02.20 rev A en strimmel af sit tæppe, som han lagde om B's hals og strammede til, indtil det blødte fra B's næse, mund og ører. Ifølge en lægelig erklæring havde kværkningsforsøget været kraftigt og vedholdende i adskillige sekunder og B var i overhængende livsfare.

Statsadvokatens undersøgelse viste en række kritisable forhold, herunder at A på trods af, at politiet var bekendt med, at han i Kriminalregisteret var anført som særdeles kriminel, uden videre blev anbragt i dobbeltdetentionen, at en oplysning om, at han i 1987 var involveret i en sag om drabsforsøg ikke gav anledning til at ændre beslutningen, og at der ikke som foreskrevet i reglerne blev trukket en fuldstændig udskrift af Kriminalregisteret. Statsadvokaten fandt endvidere ikke, at de førte tilsyn blev registreret eller udført forskriftsmæssigt.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A blev i byretten idømt 2 års fængsel for overfaldet.

Sag nr. 13

Politiets eftersættelse af bil, hvor føreren afgik ved døden
(SA4-99-321-0209)

En færdselspatrulje blev den 3. november 1999 opmærksom på en bilist, der begik en vigepligtsforseelse. Efter at den pågældende havde foretaget en hasarderet overhaling, og patruljen havde fået oplyst, at den pågældende var frakendt førerretten, blev bilen forsøgt standset ved hjælp af patruljevognens udrykningssignaler. Da føreren af bilen ikke reagerede herpå, blev bilen eftersat.

Eftersættelsen fortsatte på en motorvej, hvor bilens hastighed kom op på 190-220 km/t. Patruljevognen var under eftersættelsen 100-200 meter bagved bilen. Den eftersatte bil foretog på et tidspunkt overhaling af et lastvognstog og ramte herunder en kantpæl. Føreren mistede herefter kontrollen over bilen, der med stor hastighed frontalt ramte et autoværn. Føreren blev slynget ud af bilen og dræbt på stedet. Føreren havde ikke anvendt sikkerhedssele og var spirituspåvirket.

Statsadvokaten fandt, at betingelserne for udrykningskørsel var opfyldt og fandt derfor ikke, at der var formodning om, at føreren af patruljevognen havde begået strafbart forhold. Statsadvokaten bemærkede, at det under en eftersættelse af et køretøj med høj hastighed løbende bør vurderes, hvorvidt fortsat eftersættelse er forsvarlig. Statsadvokaten fandt ikke anledning til at kritisere, at eftersættelsen skete med så høj hastighed.

Politiklagenævnet fandt, at eftersættelsen burde være opgivet, idet en eftersættelse med så høj hastighed medførte alvorlig risiko også for andre trafikanter.

Sagen er af politiklagenævnet indbragt for Rigsadvokaten. Sagen er ikke afgjort.

7.5. Sager, som statsadvokaten har indledt af egen drift efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1 (initiativsager).

Efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, iværksætter statsadvokaterne efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået strafbart forhold, som skal forfølges af det offentlige.

Efterforskningen iværksættes i almindelighed på grundlag af en anmeldelse fra en borger.

Statsadvokaterne indleder imidlertid også efterforskning, når de bliver bekendt med oplysninger om, at der er begået et formodet strafbart forhold. Efterforskningen har efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, skaffe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten. Her gengives eksempler på sager, som statsadvokaten har undersøgt på eget initiativ.

Eksempel 1

Selvmordsforsøg i detentionen
(SA6-98-321-0178)

Politiet anholdt en mand og indsatte ham i arresten i Esbjerg med henblik på fremstilling i grundlovsforhør næste dag. I forbindelse med anholdelsen blev han visiteret og blev blandt andet fundet i besiddelse af en pipe og en dåse med tobak. Efter at manden var blevet varetægtsfængslet dagen efter, blev han midlertidigt anbragt i et detentionslokale, indtil han skulle køres tilbage til arresten. Detentionslokalet var beliggende ved siden af retslokalet og blev anvendt som "venterum" i forbindelse med fremstillinger i retten.

I detentionslokalet brækkede manden låget fra tobaksdåsen over og brugte den skarpe kant til at skære sig i højre håndled, antageligt i et forsøg på at begå selvmord.

En kriminalassistent, der kort tid efter kom ind i detentionslokalet, tilkaldte en ambulance, hvorefter manden blev bragt til hospitalet. Efter behandling af såret blev manden ført tilbage til arresten. Statsadvokaten blev af politimesteren underrettet om episoden og indledte af egen drift efterforskning efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, da der ikke var rimelig formodning for, at et strafbart forhold var begået, idet vagthavende ved ordenspolitiet ikke havde haft tilsynsforpligtelse overfor manden, der var anbragt i detentionslokalet på kriminalpolitiets foranledning. Statsadvokaten fandt endvidere ikke grundlag for at kritisere, at kriminalpolitiet havde undladt at visitere en mand, der afhentes i arresten, idet arresten efter fast praksis udleverer de effekter, som en anholdt ikke må være i besiddelse af, direkte til politiet.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 2

Station 1- sagen

(SA1-99-321-0565 og G 2625)

Den 7. februar 1999 bragte et større dagblad en artikel, hvori der blev fremsat en lang række beskyldninger om trusler, chikane, vold eller seksuelle overgreb begået af politifolk på station 1 i København. Beskyldningerne var i væsentlig grad baseret på oplysninger fra en sygeplejerske, der i et år havde arbejdet på gaden på Vesterbro og fra den daglige leder af værestedet "Reden". Endvidere stammede oplysningerne fra narkomaner og prostituerede, som dagbladet havde talt med. Særligt to politifolk – omtalt som "McCloud" og "Snigeren" – blev fremhævet for at have udvist særlig grov adfærd.

I artiklen blev særligt fremhævet en episode, hvor en 19-årig kvinde, der var under afvænnning for sit narkotikamisbrug, havde overværet, at politiet efter en resultatløs visitation af hendes ven havde rettet en pistol mod vennens tinding og udtalt: "At han kraftedme skulle fortælle, hvor coken var ellers ville han trykke af". Endvidere havde hun ved en anden lejlighed været udsat for blufærdighedskrænkelser af en betjent. *Sagen er nærmere omtalt under punkt 7.2.5. eksempel 4.*

Statsadvokaten besluttede på baggrund af en henvendelse fra Politidirektøren i København den 9. februar 1999 at indlede undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 1. Statsadvokaten anmodede samme dag dagbladet om at fremkomme med navne og adresser på de personer, der havde rettet henvendelse til dagbladet vedrørende klager over politiet samt at forsøge at få de pågældende til at henvende sig til statsadvokaturen.

Den 11. februar 1999 blev der på ny bragt en artikel i dagbladet, hvori en navngiven prostitueret fremsatte beskyldninger mod en ikke navngivet politimand for systematisk at have misbrugt og ydmyget hende, forsynet hende med stoffer som betaling for seksuelle ydelser og truet hende på livet. *Denne sag er nærmere omtalt under punkt 7.2.5. eksempel 2.*

Statsadvokatens undersøgelse tog udgangspunkt i de konkrete sager, der var omtalt i dagbladet samt klager, der efterfølgende blev indgivet til statsadvokaten. Endvidere afholdt statsadvokaten blandt andet et møde med de sociale institutioner på Vesterbro, hvor man henstillede til institutionerne at opfordre klientellet til at rette henvendelse til statsadvokaturen med eventuelle klager om overgreb. Statsadvokaten anmodede den 12. februar 1999 Rigspolitechefens Rejseafdeling om bistand til undersøgelsen.

Statsadvokaten har modtaget i alt 99 konkrete anmeldelser og klager i sagskomplekset, herunder også klager over politimæssige dispositioner.

I et stort antal af disse sager har det ikke været muligt for statsadvokaten at foretage en nærmere undersøgelse af klagen, fordi klagerne eller de forurettede ikke har villet medvirke ved undersøgelsen. En række af anmeldelserne vedrørte endvidere forhold, der var så gamle, at et eventuelt strafansvar ville

være forældet, eller hvor det måtte anses for udsigtsløst at få nærmere forklaringer fra de involverede om det passerede.

Ingen af sagerne har resulteret i egentlig kritik af eller tiltale mod politifolk. I de sager, hvor klageren har medvirket ved undersøgelsen, har begrundelsen som oftest været, at klagerens forklaring blev bestridt af de pågældende politifolk, og at der ikke var forklaringer fra vidner eller andre oplysninger, der støttede den ene forklaring frem for den anden, altså hvor påstand stod mod påstand.

Kun én sag har medført statsadvokatens beklagelse af en bemærkning, som en polititjenestemand fremkom med overfor klageren. *Denne sag er omtalt under punkt 7.2.1. eksempel 3.*

Én sag har resulteret i, at anmelderen blev tiltalt for falsk anklage, ligesom Rigsadvokaten i en sag besluttede, at anmelderen skulle sigtes for falsk forklaring for retten og falsk anklage. *Disse sager er omtalt under punkt 7.2.5. eksempel 2 og 4.* Herudover er en person idømt 30 dages fængsel for falsk anklage mod navngiven polititjenestemand for trusler.

Statsadvokatens afgørelser i sagskomplekset er med enkelte undtagelser tiltrådt af politiklagenævnet.

Enkelte sager er endnu ikke afgjort.

Udover de ovenfor anførte sager er yderligere en sag fra komplekset omtalt i beretningen under punkt 7.2.1. eksempel 1.

Statsadvokaten har den 17. marts 2000 afgivet en redegørelse om den samlede undersøgelse i station 1-sagen. Redegørelsen er offentliggjort den 22. marts 2000.

Eksempel 3

Tiltale for falsk anklage
(SA2-99-321-0335)

En politiassistent A udfærdigede en notits om, at han fra en anonym meddeler havde fået at vide, at meddeleren havde overhørt en samtale mellem to navngivne personer om, at A skulle "nakkes". På baggrund af denne notits samt oplysninger om at en anden politiassistent havde været udsat for et skudattentat, indledte politiet med bistand fra Rigspolitiets Rejseafdeling en omfattende efterforskning, ligesom der blev iværksat døgnbevogtning af A's bopæle. A uddybede under en afhøring notitsens indhold og fremkom yderligere oplysninger om den person, der havde fremsat truslerne.

I forbindelse med efterforskningen kom det frem, at der ikke havde fundet noget møde sted mellem A og den påståede meddeler. A erkendte, at det i notitsen anførte var i strid med sandheden, men fastholdt, at der var blevet fremsat trusler mod ham, hvilket imidlertid blev bestridt af flere vidner.

Politimesteren underrettede statsadvokaten om sagen, og statsadvokaten indledte efterforskning. A blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 155 og suspenderet fra tjenesten.

Statsadvokaten rejste med politiklagenævnets tiltræden tiltale mod A for falsk anklage efter straffelovens § 164, jf. straffelovens § 154 og § 155, ved i notitsen at have afgivet urigtige oplysninger med forsæt til at uskyldige blev sigtet for et strafbart forhold. A blev endvidere tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 152 og § 155 ved uden tjenstlig anledning at have foretaget opslag i Det centrale Personregister og Centralregisteret for Motorkøretøjer vedrørende en kvindelig bekendts tidligere kæreste.

A blev i byretten idømt 20 dages betinget hæfte for overtrædelse af straffelovens § 155, ved at have misbrugt sin stilling til at få iværksat en efterforskning vedrørende truslerne. A blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 164, idet retten ikke efter bevisførelsen kunne afvise, at A, da han udfærdigede notitsen, havde en begrundet mistanke om, at de navngivne personer ville true ham. Han blev endvidere fundet skyldig i straffelovens § 155 ved uden tjenstlig anledning at have foretaget opslag i Det centrale Personregister og Centralregisteret for Motorkøretøjer. Retten fandt ikke, at A uberettiget havde videregivet fortrolige oplysninger til den kvindelige bekendte og blev derfor frifundet for overtrædelse af straffelovens § 152. Retten lagde herved vægt på, at A alene havde fortalt den kvindelig

bekendte, hvem der var bruger af et bestemt køretøj, og at han ikke ved at lade den bekendte se på skærmen, mens han foretog opslagene, måtte indse, at han derved gav hende mulighed for få fortrolige oplysninger.

Sagen er ikke anket.

7.6. Retsplejelovens omgørelsesfrister

En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1.

Ifølge retsplejelovens § 724, stk. 2, gælder en frist på to måneder for at omgøre en beslutning om at opgive påtale mod den, der har været sigtet. For at forfølgningen kan fortsætte, skal meddelelsen om omgørelsen være forkyndt for den pågældende, inden de to måneder er udløbet.

Den fastsatte 2 måneders frist gælder ikke blot i tilfælde, hvor der formelt har været rejst sigtelse, men også hvor en person med føje har anset sig for sigtet, f.eks. fordi den pågældende har været afhørt med en "sigtets rettigheder", jf. retsplejelovens § 752.

Det følger af retsplejelovens § 1020 g, at bestemmelsen i retsplejelovens § 724, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af straffesager mod politipersonale.

I politiklagenævnsager vil omgørelsesfristen kunne få betydning for sagens udfald i tilfælde, hvor en polititjenestemand har været sigtet eller afhørt med en sigtets rettigheder.

Spørgsmålet om omgørelsesfristens udløb har i beretningsåret været fremme i en enkelt færdselssag.

Eksempel

(SA1-98-321-0495 og K 439/99)

En politibetjent påkørte under eftersættelse af en brugsstjålne bil et træ, der stod i fortovskanten. Politibetjenten fortsatte eftersættelsen, indtil han senere så den brugsstjålne bil holde stille på vejen. Den brugsstjålne bil kørte herefter pludselig frem og påkørte patruljebilen frontalt.

Politibetjenten blev afhørt uden at være sigtet og forklarede vedrørende det første uheld, at patruljebilens bremseeffekt var nedsat. Bilinspektionen fandt ikke fejl ved bremsesystemet men udtalte, at alle biler har nedsat effekt, hvis man som anført af politibetjenten umiddelbart forinden med korte mellemrum har foretaget 30-40 opbremsninger.

Statsadvokaten anmodede den 19. marts 1999 Politidirektøren om at underrette politibetjenten om, at han ikke fandt grundlag for at foretage strafferetlige skridt mod ham. Statsadvokaten lagde vedrørende det første uheld vægt på politibetjentens forklaring og at forholdet var så bagatelagtigt at der næppe ville være blevet forelagt en billist, der ikke var polititjenestemand, en bøde for forholdet. Vedrørende det andet uheld lagde statsadvokaten vægt på, at uheldet alene kunne tilskrives brugstyven. Der var ikke angivet nogen hjemmel for statsadvokatens beslutning.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig uenig vedrørende det første uheld, idet der ikke – udover det af bilinspektionen anførte – forelå nogen oplysninger i sagen om, at politibetjenten havde foretaget 30-40 opbremsninger.

Politiklagenævnet, der på grund af en fejl først havde modtaget statsadvokatens afgørelse den 5. maj 1999, indbragte den 21. maj 1999 afgørelsen for Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten fandt, at politibetjenten i den konkrete sag måtte anses for sigtet, da han blev afhørt om påkørslen af træet, idet omstændighederne ved uheldet talte for, at han måtte anses for skyldig i overtrædelse af færdselsloven. Da omgørelsesfristen på to måneder var udløbet den 19. maj 1999, og altså inden Rigsadvokaten modtog klagen, blev sagen ikke realitetsbehandlet. Rigsadvokaten bemærkede i afgørelsen, at statsadvokaten selv burde have underrettet politibetjenten om afgørelsen og hjemlen herfor.

Rigsadvokaten bemærkede endvidere, at vurderingen af hvorvidt en beslutning om at indstille efterforskningen skal sidestilles med en påtaleopgivelse, er konkret og må afgøres efter omstændighederne i den enkelte sag, og at der ikke generelt var grundlag for at fravige den hidtil fulgte praksis, hvorefter polititjenestemænd, der har været afhørt uden sigtelse i anledning af et færdselsuheld, heller ikke i relation til omgørelsesfristen, anses for sigtede.

Afsnit 8.
Supplerende
vedrørende
omtalt i tidligere beretninger

oplysninger
sager

8.1. Beretningerne for 1996 og 1997

8.1.1. Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Efterforskning i anledning af, at en person afgik ved døden, mens han var anbragt i detentionen (SA4-96-321-0074 og K 172/97, beretningen for 1996 side 102, sag nr. 9 og beretningen fra 1997 side 103, sag nr. 3)

Folketingets Ombudsmand blev orienteret om sagen af Justitsministeriet og anmodede blandt andet om oplysning om, hvorvidt det lå inden for statsadvokatens kompetenceområde at tage stilling til, om det politipersonale, der havde foretaget visitationen af afdøde, inden han blev anbragt i detentionen, havde gjort sig skyldig i strafbar tjenesteforsømmelse. Folketinget Ombudsmand anførte i den forbindelse, at det af sagen fremgik, at der, efter at afdøde var udtaget af detentionen, blev fundet en metadontablet i hans lomme, samt at dødsårsagen måtte antages at være en forgiftning med en kombination af de ved den retskemiske undersøgelse påviste præparater, herunder Metadon. Statsadvokaten og Rigsadvokaten udtalte, at statsadvokatens behandling af sager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, blandt andet har til formål at afdække, om det må antages, at polititjenestemænd har begået strafbart forhold i forbindelse med den efterforskning, sagen vedrørte. Statsadvokaten bemærkede, at han ikke i den konkrete sag havde fundet anledning til at iværksætte en uddybende efterforskning af, om reglerne om visitation af detentionsanbragte var efterlevet i detaljer. Justitsministeriet henholdt sig hertil, og til at politimesteren og Rigspolitichefen som disciplinærmyndigheder på det foreliggende grundlag ingen grund havde til at antage, at politipersonalet ikke havde udført visitationen i overensstemmelse med reglerne.

Folketingets Ombudsmand fandt ikke at kunne foretage sig videre i sagen, da myndighederne ikke havde iværksat en nærmere undersøgelse af spørgsmålet om, på hvilken måde visitationen blev gennemført.

8.2. Beretningen for 1998

8.2.1. Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten

Afgrænsningen mellem adfærds- og dispositionsklager
(SA1-96-44-0077 og K 119/97, side 51)

Sagen vedrørte blandt andet spørgsmålet om, hvorvidt et bødeforelæg kunne fremsendes til en firmaadresse. Statsadvokaten anså dette for at være en klage over en disposition. Nævnet var uenig heri, og påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten. Den berørte borger klagede tillige over afgørelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og lagde vægt på, at fremsendelsen af bødeforelægget til firmaadressen beroede på en beklagelig misforståelse mellem borgeren og politiassistenten. Der var intet grundlag for at antage, at fremsendelsen skete for at chikanere borgeren.

Rækkevidden af retsplejelovens kapitel 93 b - c

(SA2-98-322-0016 og K 380/99, side 60 sag nr. 5 og side 120 eksempel 4)

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at foretage en vurdering af den konkrete sag, idet Justitsministeriet i forbindelse med disciplinærsagens behandling havde lagt til grund, at der ikke var anledning til at iværksætte undersøgelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b-c.

Rigsadvokaten udtalte om politiklagenævnets kompetence i sager, der drejer sig om forhold mellem polititjenestemænd, at det generelt er vanskeligt at angive præcise generelle retningslinier for, under hvilke omstændigheder sådanne forhold er omfattet af politiklageordningen.

Rigsadvokaten udtalte endvidere blandt andet:

“For så vidt angår polititjenestemænds adfærd i tjenesten er det min opfattelse, at forholdet mellem polititjenestemænd indbyrdes som udgangspunkt ikke kan anses for at henhøre under politiklagenævnetsordningen.

Jeg lægger herved vægt på, at den særlige klageordning udspringer af de magtbeføjelser, der tilkommer politiet. Politiklagenævnetsordningen er således oprettet med henblik på at give borgerne en særlig klageordning, når de i kontakt med politiet bliver udsat for adfærd, som findes utilfredsstillende.

Formålet med ordningen har derimod ikke været at oprette et særligt klageorgan for konflikter mellem polititjenestemænd indbyrdes. Det er således også ved indførelsen af reglerne om politiklagenævn klart forudsat, at disciplinærsager fortsat afgøres af ansættelsesmyndigheden, og det fremgår også af lovens forarbejder, at begrebet “adfærdsklager” omfatter samme sagstyper, som hidtil har været behandlet i lokalnævnene.

Jeg finder således ikke, at reglerne omfatter en situation, hvor der alene er tale om en intern konflikt i politiet, f.eks. hvor en polititjenestemand nægter at efterkomme en ordre fra en overordnet, eller hvor en polititjenestemand tiltaler en kollega på en uforskammet måde.

Det udelukker dog ikke, at der kan forekomme situationer, hvor en polititjenstemands adfærd over for en anden polititjenestemand må anses for omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, såfremt det indbyrdes forhold mellem polititjenestemændene giver sig udslag i uhensigtsmæssig adfærd over for borgerne.

Det er således min opfattelse, at det må bero på en konkret vurdering, om en polititjenestemands adfærd over for en anden polititjenestemand kan anses for omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b.

For så vidt angår polititjenestemænds straffbare forhold i tjenesten, er det derimod min opfattelse, at sådanne forhold – uanset, at der ikke er nogen umiddelbart forurettet, og uanset om forholdet er begået over for en borger eller en kollega – i alle tilfælde må anses for omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c.

Klage over moraliserende politiassistent

(SA3-98-44-0164 og K 369/99, side 76 eksempel 1)

Rigsadvokaten var enig med statsadvokaten i, at politiassistenten ikke i den foreliggende situation burde have givet udtryk for at klageren ikke være burde være rejst ud med unge mennesker. Rigsadvokaten bemærkede dog, at politiassistenten rent faktisk havde hjulpet klageren ved at medtage hende og de to unge til politistationen, hvor der kunne falde ro over situationen.

8.2.2. Straffesager

Utroværdig voldsanmeldelse

(SA5-96-321-0036, beretningen 1998, side 189 under pkt. 11.1.2. og beretningen 1997, side 85 eksempel 4)

De tiltaltes anke blev afvist i landsretten.

Falsk tusindkroneseddel i bødekassen

(SA1-98-321-0387, side 116 eksempel 4)

Statsadvokaten indstillede med politiklagenævnets tiltræden efterforskningen i sagen, idet det ikke trods en omfattende efterforskning var muligt at udfinde den person, der havde stjålet 1.000 kr. fra kassen og formentlig samtidig lagt den falske tusindkroneseddel i kassen.

Butikstyveri af personlige effekter

(SA4-98-321-0141 og K 268/98, side 118 eksempel 2)

Statsadvokaten frafaldt i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 1, tiltale mod polititjenestemanden under henvisning til den tid, der var forløbet siden tyveriet (ca. 1½ år), det stjalnes ringe værdi samt det forhold, at polititjenestemanden var afskediget på grund af helbredsmæssige forhold.

Unkladt at oprette sag vedrørende overtrædelse af våbenloven

(SA1-98-321-0303, side 92 eksempel 1, hvor j.nr. fejlagtigt er angivet til SA1-97-321-0303)

Statsadvokaten havde rejst tiltale mod to politiassistenter for overtrædelse af straffelovens § 155 ved at have unkladt at udarbejde kosterrapport og foretage registrering vedrørende nogle våben fra krigen, som de havde afhentet.

Byretten lagde til grund, at de tiltalte ved at undlade at udarbejde kosterrapport og foretage relevante registreringer for stillingtagen til spørgsmål om sigtelse tilsidesatte tjenstlige forskrifter. De tiltalte blev imidlertid frifundet, idet retten ikke fandt, at de tiltalte ved deres disposition havde haft forsæt til at misbruge deres stillinger til at krænke det offentlige ret for derved at skaffe nogen uberettiget fordel. Retten lagde blandt andet vægt på afgivne forklaringer om praksis angående sigtelse for frivillige våbenafleveringer til politikredsen og i andre politikredse.

Unkladt at udfærdige politirapport om afhøring af vidner

(SA5-97-321-0086, side 92 eksempel 2)

Statsadvokaten rejste tiltale mod en politiassistent, der tidligere tre gange var pålagt disciplinære sanktioner for tjenesteforseelser, for overtrædelse af straffelovens § 156 og § 157 ved at have unkladt at udfærdige rapport om afhøringer af to vidner i en voldssag. Politiaffistenten blev i byretten idømt 8 dagbøder á 600 kr. for overtrædelse af straffelovens § 156, idet retten lagde til grund, at unkladelsen af at udfærdige rapport kunne tilregnes politiassistenten som forsætlig. Retten henførte alene forholdet under straffelovens § 156, da straffelovens § 157 må anses for subsidiær i forhold til § 156.

8.2.3. Færdselssager

Manglende agtpågivenhed i forbindelse med vending

(SA2-97-321-0248, beretningen 1998 side 189 under pkt. 11.1.3. og beretningen 1997, side 87 eksempel 2)

En politiassistent, der blev tiltalt for overtrædelse af færdselsloven på grund af manglende agtpågivenhed i forbindelse med en u-vendning, blev i såvel byretten som landsretten idømt en bøde på 1.150 kr. og frataget førerretten betinget .

Manglende overholdelse af vigepligt

(SA1-97-321-0284, side 100 eksempel 3, hvor j.nr. fejlagtigt er angivet til SA1-98-321-0284)

En politiassistent blev i byretten frifundet for førerretsfrakendelse ved at have tilsidesat sin ubetingede vigepligt. I landsretten blev politiassistenten frakendt førerretten betinget, idet landsretten fandt, at politiassistenten ved ikke have bemærket den bil, der kom fra venstre, havde tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden. Landsretten bemærkede i den forbindelse, at oversigtsforholdene på stedet var gode, og at oplysningen om, at politiassistentens fod gled på bremsepedalen ikke kunne begrunde, at påstanden om førerretsfrakendelse ikke blev taget til følge.

8.2.4. Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Selvmordsforsøg i detentionen

(SA1-98-321-0388 og K 384/99, side 106, sag nr. 1)

Statsadvokatens afgørelse blev af den person, der havde forsøgt at begå selvmord, indbragt for Rigsadvokaten, idet han blandt andet gjorde gældende, at han burde være undersøgt af en læge, ligesom han klagede over at være blevet frataget noget lægeordineret medicin.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen, og fandt ikke grundlag for at tilsidesætte politiets skøn om lægetilsyn eller om fratagelse af medicinen.

Politiets eftersættelse af knallertfører, der i den forbindelse kom alvorligt til skade

(SA5-98-321-0120, side 109, sag nr. 4)

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, idet han fandt, at eftersættelsen var rimeligt begrundet i de konstaterede ulovlige forhold, og at den anvendte fremgangsmåde med at standse knallertføreren var nødvendig, hensigtsmæssig og forsvarlig for at bringe de ulovlige forhold til ophør. Det var statsadvokatens opfattelse, at uheldet alene skyldtes det forhold, at knallertføreren valgte at undlade politiets anvisninger og forsøgte at køre fra dem med så høj hastighed, at han ikke havde fuldt herredømme over knallerten.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Dødsfald i forbindelse med detentionsanbringelse

(SA4-98-321-0159, side 110 sag nr. 6)

Statsadvokaten fandt det overvejende sandsynligt, at kraniebruddet og hjernelæsionerne på afdøde var opstået ved faldet foran restauranten. Statsadvokaten fandt ikke anledning til at kritisere detentionsanbringelsens tidsmæssige udstrækning, eller at lægetilsyn var undladt ved anbringelsen i detentionen, idet den pågældende var indbragt fra skadestuen, hvor han var blevet undersøgt af en læge.

Statsadvokaten indstillede derfor efterforskningen i sagen, hvilket politiklagenævnet var enig i.

Brækket arm efter detentionsophold

(SA1-98-321-0499 og K 419/99, side 111 sag nr. 7)

Den 12. oktober 1998 kl. 03.05 blev politiet kaldt til et hotel, hvor der opholdt sig en uønsket beruset person A. A havde efter nogen diskussion med portieren lagt sig til at sove i foyeren. I forbindelse med at han af politiet blev ført ud af hotellet, faldt han ned på den ene side, ligesom han gjorde modstand, da politiet ville sætte ham ind i patruljevognen. Han blev derfor ilagt håndjern. A blev herefter taget med på politistationen, hvor han blev indsat i detentionen på grund af beruselse. Han blev tilset af en læge kl. 04.10. Efter løsladelsen om morgenen konstaterede A, at han havde brækket venstre overarm.

Statsadvokaten lagde til grund, at A havde brækket sin venstre overarm, da politiet lagde ham i håndjern. I den forbindelse foretog politiet et såkaldt armsnoningsgreb, hvor armene på klageren blev

vredet om på ryggen. Retslægerrådet fandt det nærliggende, at en kraftig rotation af overarmen, f.eks. i forbindelse med armsnoningsgrebet, havde fremkaldt bruddet.

Statsadvokaten fandt det meget beklageligt, at klageren havde brækket armen, men fandt ikke grundlag for at bebrejde den enkelte politimand dette. Statsadvokaten lagde herved vægt på, at klageren ikke under armsnoningsgrebet, men først ved løsladelsen fem timer senere gav udtryk for, at det gjorde ondt. Der var derfor formentlig tale om, at klageren under sin modstand mod at blive lagt i håndjern ikke reagerede på magtanvendelsen og den derved fremkaldte smerte, fordi klageren på grund af alkoholpåvirkethed intet kunne mærke, og der var derfor heller ikke den normale advarsel til polititjenestemanden om, at han fremkaldte smerte eller stærk smerte ved grebet. Endelig lagde statsadvokaten særlig vægt på, at risikoen for brud i forbindelse med armsnoningsgreb ikke er fremhævet i Rigspolitichefens hæfte fra 1999 om selvforsvarsgreb og teknikker, og at polititjenestemanden ikke havde været bekendt med, at selv et korrekt udført armsnoningsgreb efter Retslægerrådets opfattelse er behæftet med risiko for, at et brud kan opstå, hvis personen gør modstand og specielt hvis personen er sværere påvirket af alkohol, hvilket reducerer muskelværnet.

Retslægerrådet havde endvidere udtalt, at en forgiftning som følge af overdreven alkoholindtagelse kan medføre en nedsættelse eller ophævelse af smerteoplevelsen, og at en manglende smertereaktion i forbindelse med bruddet meget vel kunne tænkes på grund af A's tilstand.

Statsadvokaten henstillede derfor til Rigspolitichefen at overveje at indsætte en generel beskrivelse i ovennævnte hæfte af, hvorledes spirituspåvirkethed kan nedsætte eller helt fjerne smerte ved anvendelse af de forskellige selvforsvarsgreb og teknikker. Endvidere anmodede statsadvokaten Rigspolitichefen om at overveje, om sagen gav anledning til ændringer i hæftet vedrørende armsnoningsgrebet.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere, at der ikke var tilkaldt læge i forbindelse med løsladelsen. Statsadvokaten lagde herunder til grund, at polititjenestemændene, der var til stede under løsladelsen, var opmærksomme på, at klageren havde problemer med at få den venstre arm ind i sin jakke, men at polititjenestemændene ikke var klar over, at det gjorde ondt. Efter statsadvokatens opfattelse havde polititjenestemændene ingen anledning til at tro, at klageren var kommet til skade ved anholdelsen (der var rolig), og klageren var under detentionsopholdet i øvrigt blevet tilset af en læge.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte Statsadvokatens afgørelse.

Politiet tilkaldt til tilskadekommen person, der senere afgik ved døden

(SA6-98-321-0175, side 112 sag nr. 8)

Statsadvokaten indstillede undersøgelsen, idet der ikke var nogen formodning om, at de implicerede politiassistenter havde begået strafbart forhold. Poliassistenterne havde så hurtigt som muligt rekvireret en ambulance, og der var i øvrigt ikke grundlag for kritik af politiassistenternes håndtering af sagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at statsadvokaten i forbindelse med sagen overvejede, om sagen var omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, idet det måtte anses for tvivlsomt, om den pågældende var afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Navnlig under henvisning til at politiet havde anvendt en vis magt overfor den pågældende, fandt statsadvokaten det relevant at undersøge, om politiet på nogen måde var årsag til dødsfaldet.

Dødsfald, som muligt skete, mens den pågældende var i politiets varetægt

(SA5-98-321-0133, side 112 sag nr. 9)

Det kunne ikke objektivt fastslås om den pågældende var afgået ved døden før eller efter politiets ankomst til stedet, men statsadvokaten kunne udelukke, at politiets kontakt med afdøde havde nogen sammenhæng eller indflydelse på dødsfaldet. I følge oplysningerne fra Retsmedicinsk institut var det ikke sikkert, at afdøde ville have overlevet, selvom han var kommet under behandling en time tidligere.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, idet han ikke fandt, at der af en eller flere polititjenestemænd var begået fejl eller strafbart forhold, herunder udvist skødesløshed eller forsømmelse i tjenesten. Statsadvokaten bemærkede i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt politiets prioritering af de politimæssige opgaver den pågældende dag måtte anses som politimæssigt rigtige, henhørte under politimesterens kompetence.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Skudepisode på institution for sindslidende

(SA1-98-321-0526, side 113 sag nr. 10, hvor j.nr. fejlagtigt er angivet til SA1-98-321-0626)

Statsadvokaten sluttede undersøgelsen i sagen, idet han lagde til grund, at politiassistenten i forbindelse med skudafgivelsen havde opført sig fuldt ud korrekt og alene anvendt nødvendig magt. Statsadvokaten fandt i øvrigt, at alle de polititjenestemænd, der havde været til stede på institutionen, udviste stor selvbeherskelse og koldblodighed i forbindelse med episoden, som var faretruende for politifolkene, og som medførte, at en af betjentene fik et knivstik i maven.

Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen.

Section 9.
 Statistics on cases processed by the Regional Public Prosecutors and the Director of Public Prosecutions

9.1. Statistics on cases processed by the Regional Public Prosecutors

Statistics on new cases 1996-1999

New cases filed in	1996	1997	1998	1999
Conduct cases	539	333	286	358
Criminal proceedings	474	312	340	480
(including traffic offences)	166	100	113	138)
Total number of new cases	1013	645	626	838

Statistics on cases completed 1996-1999

Cases completed in	1996	1997	1998	1999
Conduct cases	260	320	282	380
Criminal proceedings 1)	258	(117)283	(106) 323	(103) 431 (106)
I alt sager omfattet af ordningen	526	609	612	811

Note:

1) Traffic cases in brackets

Conduct cases completed 1996-1999

Cases completed in	1996	1997	1998	1999
Cases settled in police district 1)	39	45	48	52
Complaint withdrawn	32	24	11	18
Complaint dismissed ("time-barred") 2) 12		4	5	7
Complaint dismissed as unfounded 3) 145		206	162	255
No criticism but incident regretted 4) 15		10	22	17
Criticism 5)	4	6	11	12
Criticism of "system errors" 6)	1	0	0	0
Other 7)	12	25	23	19
Total number	260	320	282	380

Notes:

1) Minor cases.

2) Administration of Justice Act section 1019 a (2).

3) Inter alia: unfounded cases, cases where the inquiry has not supported the complaint, cases where statements are contradictory ("inconclusive").

4) Cases where the Regional Public Prosecutor regretted the incident to the complainant, although there were no grounds to criticise the conduct of the police officer.

5) Criticism of the police officer's conduct.

6) Including criticism of the organisation of general procedures.

7) *Inter alia*: cases closed when the complainant did not respond to summons by the Regional Public Prosecutor.

Criminal proceedings completed 1996-1999 1)							
Cases completed in	1996	1997	1998	1999			
Dismissal 2)	257	(7) 78	(18) 84	(3) 127	(11)		
Investigation discontinued/ charges withdrawn 3)	112	(47) 150	(47)	161	(48)	216	(40)
Charges 4)	36	(31) 37	(28) 58	(47) 78	(54)		
Incident deplored but no charges 5)	5	(2)	5	(0)	6	(0)	0
Other 6)	48	(30) 19	(13) 21	(5) 10	(1)		
Total number	258	(117)	289	(106)	330	(103)	431 (106)

Notes:

- 1) Traffic cases in brackets.
- 2) Dismissed according to the Administration of Justice Act section 749 (1).
- 3) Comprising cases dismissed according to the Administration of Justice Act section 749 (1) (non-charged individuals) and cases dismissed according to the Administration of Justice Act section 721 (1-1) (charged individuals).
- 4) Comprising cases where charges were made, fines imposed, or charges withdrawn or concluded with a formal caution.
- 5) Cases where the Regional Public Prosecutor regretted the incident to the complainant, although there were no grounds for charges etc.
- 6) *Inter alia*: cases withdrawn, minor traffic cases etc.

Cases governed by section 1020a (2)	1996	1997	1998	1999
Investigation dismissed	8	6	7	16
Other	0	0	0	2
Total number	8	6	7	18

9.2. Statistics on cases processed by the Director of Public Prosecutions

I årets forløb har politiklagenævnene fået fremsendt redegørelse vedrørende etablering af politiklagenævn for Grønland til udtalelse.

Materialet medførte ikke nogen kommentarer, og der er nu indført en politiklagenævnsordning for Grønland.

Hele politiklagenævnsordningen skulle i henhold til forliget vedrørende dette evalueres efter 4 år.

Politiklagenævnene udtalte sig om, at der ikke fandtes anledning til at foretage ændringer, og Justitsministeriet meddelte i henhold til dette, at man ikke fandt anledning til at foretage ændringer, og der er ikke foretaget ændringer vedrørende politiklagenævnsordningen.

Rigsadvokaten har fremsendt udkast til ny informationsfolder om behandling af klager over politiet, og der er fremsendt kommentarer fra politiklagenævnene til Rigsadvokaten vedrørende dette.

Politiklagenævnene har holdt årsmøde i januar måned.

Mødet blev afholdt på politigården i København.

I maj måned afholdt de seks formænd for politiklagenævnene et fællesmøde i København, og mødet resulterede i en henvendelse fra formændene til Rigsadvokaten med anmodning om, at statsadvokaterne i videre omfang end nu skulle skrive til klageren med meddelelse om, at sagen er behandlet som en dispositionsklage og ikke har været forelagt politiklagenævnet.

Der har herefter været afholdt møde med alle politiklagenævnsmedlemmerne i september måned, hvor mødet startede i Viborg, hvor statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen, statsadvokaturen i Viborg, redegjorde for statsadvokatens behandling af notitssager.

Mødet fortsatte dagen efter i Herning og i Brande, hvor der blev redegjort for nærpolitiet i Brande og politiets erfaringer vedrørende dette.

I løbet af året har der været megen omtale af politiklagenævnsordning i pressen, især på baggrund af avisernes omtale af station 1 sagerne i København.

Indtil videre har Statsadvokaten for København truffet afgørelse i flere sager, og i ingen af sagerne har klageren fået medhold.

De læge medlemmer af politiklagenævnet var udpeget for en 4-års periode fra 1996 til år 2000, og den 23. december 1999 meddelte Justitsministeriet, hvem der var genudnævnt, og hvem der var nyudnævnt.

Dette medførte, at der var flere læge medlemmer, der ikke blev genudnævnt.

Jeg vil gerne her benytte lejligheden til at ønske de nye læge medlemmer velkommen i politiklagenævnene, ligesom jeg takker de fratrådte læge medlemmer for deres arbejde.

Herning, den 24. januar 2000

Peter Junge

[Delberetning for Politiklagenævnet for København, Frederiksberg og Tårnby for 1999](#)

Sagerne er for størstepartens vedkommende afgjort på skriftligt grundlag og kun i meget få tilfælde har suppleanterne deltaget i afgørelserne.

Nævnet har holdt møder hver anden måned. Der har været afholdt et enkelt fællesmøde med statsadvokatens kontor.

Nævnet har i 1999 truffet 279 afgørelser, som fordeler sig således:

Adfærdsklager: 78
Straffesager: 120
Færdssager: 81

Retten har på foranledning af Politiklagenævnet været inddraget i to afgørelser, hvor Nævnet ønskede at danne sig et indtryk af et vidnes troværdighed og hvor sagens omstændigheder, med hensyn til faktum, ikke efter Nævnets skøn var fuldstændig klarlagt ved statsadvokatens undersøgelse.

Politiklagenævnet har i 1999 konstateret en betydelig stigning i antallet af klagesager. Stigningen skal ses i lyset af, at Københavns Politidirektør i begyndelsen februar 1999 bad statsadvokaten om at undersøge forholdene på Station 1 (Politistationen på Halmtorvet) på baggrund af en artikel i Jyllands Posten.

Den 31. december 1999 verserer der ca. 160 sager, som afventer statsadvokatens redegørelser.

I sidste års beretning om hastighedsovertrædelser var det anført, at Københavns Politidirektør havde foreslået, at udviklingen med hensyn til nødvendigheden om notater eller lignende ved udrykningskørsel nøje blev fulgt indtil den 1. juni 1999. Københavns Politidirektør konkluderer, at der ikke var tilstrækkelig anledning til at pålægge København Politis personale at foretage notater eller lignende på grund af sagernes fåtal og vanskelighederne ved at opstille en instruks om notatpligt.

Statsadvokaten tilsluttede sig Politidirektørens vurdering. Det er overfor Nævnet oplyst, at på samtlige møder med det overordnede politipersonale er det indskærpet, at attestationer i forbindelse med hastighedsovertrædelse om udrykningskørsel, skal tages meget alvorligt, således at udrykningskørslen skal være sandsynliggjort med stor sikkerhed.

Nævnet følger udviklingen nøje, ikke mindst under hensyn til, at det vedrører retssikkerheden for den betjent som bliver taget for en hastighedsovertrædelse under en påstået udrykningskørsel.

Fra de konkrete sager, som har givet anledning til drøftelser af mere generel karakter, kan Nævnet fremhæve følgende:

Strøgpatruljen
(SA j.nr. SA1-98-44-0275)

Som et led i politiets synliggørelse kan man dagligt på Strøget se to betjente, der blandt andet har til opgave at sørge for, at der er plads til den gående trafik, uden at passagen bliver hindret af biler og udstillingsmontre. Undervejs bliver turisterne hjulpet med at finde vej, når de henvender sig, og de butik drivende har taget strøgpatruljen til sig, som en del af livet i gaden.

Ind imellem sker det, at en fortravlet borger modtager en tilrettevisning af strøgpatruljen, ikke så sjældent, når vedkommende borger befinder sig i en bil og endelig har udsigt til at få denne parkeret.

Nævnet har ved selvsyn konstateret, at der ved fodgængerovergang på steder er særdeles mange mennesker, der skal benytte disse, og at der nemt opstår trafik kaos, hvis krydset/fodgængerovergangen er blokeret.

I sådanne situationer har konfrontationen udløst klager, som imidlertid er blevet afvist, men Nævnet har peget på, at Strøgpatruljen burde neddæmpe sit tonefald. Nævnet udtalte i den anledning:

“Nævnet er opmærksom på, at betjentenes adfærd kan være særligt udsat for kritik, da de netop har til opgave at tilrettevise borgerne, når de færdes på gader og stræder. Nævnet har derfor med tilfredshed konstateret, at betjentene, således som ønsket af klagerne, nu vil neddæmpe deres tonefald og undgå, at borgerne oplever deres henvendelser som uvenlige henstillinger. Nævnet støtter meget, at politiet er synligt på gaden, og har da også indtryk af, at betjentenes opførsel normalt opleves som en god og høflig måde at betjene borgerne på.”

Henstillinger

Selvom en klage bliver afvist, finder Nævnet fortsat, at gennemgangen af sagen efterlader indtryk af, at tingene kunne gøres bedre. Disse konstateringer giver sig ikke udtryk i form af påtale eller beklagelse, men Nævnet undlader ikke at gøre opmærksom på de uheldige forhold, og henstiller til politiledelsen at rette op på forholdene.

Henstillingerne ligger muligvis uden for politiklagenævnsordningen, men så længe der er tale om henstillinger er det næppe tænkeligt, at nogen kan have noget mod disse. Henstillingerne er således ikke tænkt som en utidig indblanding i politiledelsens tilrettelæggelse af arbejdet, men da arbejdet i politiklagenævnet giver indsigt i politiets forhold, er det vanskeligt at se, hvorfor der ikke kan høstes af Nævnets erfaringer vedrørende disse forhold. Nævnet har da heller ikke mødt modstand i denne henseende.

(SA j.nr. SA1-98-321-0484)

Nævnet har således i en sag, hvor klageren påstod, at der ved udleveringen af de effekter, som var taget fra ham, mens han var i politiets varetægt, manglede et ur og kr. 5.000.

Påstanden var udokumenteret og sagen blev også afvist, men efter at der var foretaget en omfattende undersøgelse. For Nævnet var det elementært, at klageren burde kunne fremvise en kvittering. Imidlertid er forholdet det, at der ikke udfærdiges en kvittering og de to betjente, som havde gennemført politiforretningen, måtte nu nærmere redegøre for omstændighederne, hvorunder de havde tilbageholdt klageren.

“Nævnet udtalte i den anledning, at for at undgå tilsvarende sager i fremtiden foreslås det, at politiet udskriver en kvittering vedrørende de effekter og kontanter som politiet tager fra folk. Herved sikres, at betjenten ikke senere skal stå til regnskab, ligesom den, fra hvem effekterne bliver taget, gøres opmærksom på, hvad der er frataget ham, så uoverensstemmelser straks kan blive afklaret.”

Nævnet er naturligvis opmærksom på, at i mange situationer vil den anholdtes tilstand kunne vanskeliggøre afleveringen af kvitteringen, men dette betyder dog ikke, at selve udskrivningen af kvitteringen foretages og lægges i den anholdtes lomme.

(SA j.nr. SA1-99-321-0573)

I en lignende sag blev der beslaglagt kr. 800 af politiet, og pengene blev optalt og anbragt i en kuvert. Kuverten med pengene og tilhørende bilag blev derefter lagt i politistationens pengeskab hos kriminalpolitiet, hvorfra de forsvandt.

Det blev oplyst, at enhver på politistationen havde adgang til pengeskabets nøgle. Endvidere blev det oplyst, at der findes en instruks om, at i bevaring tagne penge, snarest muligt og senest den første hverdag efter anbringelsen i pengeskabet, skal bringes til hovedkassen.

Det var ikke muligt at finde frem til gerningsmanden, og Nævnet bad Politidirektøren i København om at overveje en ændring af sikkerhedsproceduren ved opbevaring af kontanter.

(SA j.nr. SA1-97-44-0223)

En betjent og klageren kom i skænderi under en episode, hvor betjenten sigtede klageren for ikke at have anvendt sikkerhedssele. Klageren kaldte højlydt betjenten for en racist, så andre kunne høre det.

Da politibetjenten var kommet tilbage til stationen, besluttede hans delingsfører, at der tillige skulle rejses sigtelse mod klageren for overtrædelse af politivedtægten i anledning af, at klageren havde kaldt politibetjenten for “racist”.

Betjenten henvendte sig derfor på klagerens bopæl for at optage rapport om forholdet. Klagen blev afvist, men sagen gav Nævnet anledning til at pege på det u hensigtsmæssige i at lade vedkommende

betjent, fra hvem anmeldelsen hidrørte, deltage i efterforskningen af den del af sagen, som vedrørte ham selv.

(SA j.nr. SA1-98-44-0264)

Blandt flere klagepunkter blev der i forbindelse med en anholdelse klaget over, at en politiassistent i forbindelse med klagers løsladelse sparkede til hendes sandaler.

Politiassistenten oplyste, at såfremt klager ved udtagelse af venterum/detention var gået forbi sit fodtøj, der altid placeres umiddelbart uden for døren, kan han med sin fod have "fejlet" klagers fodtøj hen til hende. Dette af hensyn til hans egen sikkerhed, idet han ikke ønskede at bukke sig ned foran nogen anholdt og derved risikere spark i ansigtet.

Klagen blev herefter afvist, men Nævnet henstillede til indklagede om i fremtiden at ændre sin måde med at aflevere fodtøjet på når dette skal udleveres til en venterumsanbragt. Ved at "feje" skoene kan dette let blive opfattet som en provokation, der kan medføre en efterfølgende klage fra vedkommende.

Gode råd

(SA j.nr. SA1-96-321-0226)

Nævnet har stor respekt for politiets iagttagelsesevne, som Nævnets medlemmer ved selvsyn har oplevet på patrulje med politiet. Desværre kniber det for nogle politifolk at huske de oplevelser, som senere giver anledning til klager.

Dette kan skyldes, at der går et stykke tid inden der bliver klaget eller der går et stykke tid inden betjenten kommer til afhøring. Som politiklagenævnsordningen fungerer bliver betjenten imidlertid hurtigt informeret om klagens indkomst. Betjenten har ingen pligt til at kommentere klagen og venter i mange tilfælde på at få beskikket en advokat. Dette forhindrer imidlertid ikke betjenten i at gøre sine egne notater, når han bliver gjort bekendt med klagen, således at han ikke senere bringer sig i den situation, at han til statsadvokaten må oplyse, at han ikke har nogen klar erindring om hvad der passerede.

En betjent anmeldte en betjent for at have tæt kontakt med et kriminelt miljø. Anmeldelsen beroede på en anonym henvendelse til betjenten. Da indklagede afviste anmeldelsen, blev anmelderen afhørt om forholdet. Anmelderen havde ikke direkte kontakt med den anonyme person, men oplyste, at kontakten skete gennem en anden kriminalassistent, som imidlertid oplyste, at han ikke kendte meddelerens identitet, og derfor ikke kunne være behjælpelig med at komme videre med sagen.

Indklagede oplyste nu, at han havde hørt rygter om, at kollegaen havde opdigtet anmeldelsen, og Nævnet bad derfor statsadvokaten om en nærmere redegørelse for, hvorfra indklagede havde disse rygter, og udtalte i den anledning:

"Nævnet forventer, at en politimand, der er sat under anklage for et alvorligt forhold, og som igennem længere tid, i hvert fald siden november 1996, har haft kendskab hertil, ikke uden noget som helst grundlag, fremsætter en så alvorlig sigtelse overfor en kollega. Indklagede bør derfor naturligvis afhøres om, hvorfor han ikke har sagt dette tidligere, ligesom han bør formanest om sigtelsens alvor, for at han, om muligt, kan gøre sig ekstra anstrengelser for at genopfriske sin hukommelse."

Den indklagede betjent lod sig derefter afhøre, men oplyste herunder, at han ikke var i stand til at erindre, fra hvilken kollega han havde hørt rygten.

Med hensyn til den indklagede og anmelderens adfærd i forbindelse med undersøgelserne skal Nævnet udtale sin beklagelse af, at disse betjentes udsagn savner dokumentation, i forhold til de alvorlige sigtelser de gensidigt har rettet mod hinanden.

Uddybende forklaring

(SA j.nr. SA1-97-44-0139)

I årets løb fik Nævnet en henvendelse fra en politiforening, som på et medlems vegne spurgte, hvordan Nævnet havde tænkt sig at vedkommende betjent, som Nævnet havde udtalt sin kritik af, skulle have forholdt sig efter Nævnets opfattelse. Selve sagen skal ikke omtales her, men henvendelser af denne karakter vil Nævnet normalt besvare, så længe besvarelsen har karakter af rådgivning eller uddybende kommentarer til afgørelserne. Nævnet hverken kan eller vil gå ind i en diskussion om enkeltafgørelser. På samme måde behandler Nævnet henvendelser fra Pressen.

Sagsbehandlingstiden

(SA j.nr. SA1-98-44-0245)

Det er Nævnets opfattelse, at alle involverede deltagere i undersøgelserne, det være sig statsadvokaten, Rigspolitiets Rejseafdeling, Københavns Politidirektør og Politimestrene på Frederiksberg og i Tårnby gør meget for at sagerne ikke skal forsinkes. Det sker imidlertid – og efter nogens mening for ofte – at sagsbehandlingstiden må beklages. I årets løb har Nævnet reageret i forhold til Københavns Politidirektørs visitering af en indkommen klage. Visitering betyder, at Politidirektøren, når klagen modtages på Politigården, først skal overveje, i hvilket omfang det er noget politiet skal tage sig af, og i hvilket omfang klagen er omfattet af politiklagenævnetsordningen.

Nævnet fandt således anledning til at udtale følgende:

“Det bør indskræpes Københavns Politi, at det er statsadvokaten der afgør, i hvilket omfang en klage skal anses for en klage vedrørende dispositioner eller over betjentes adfærd. I nærværende sag har Københavns Politi brugt tiden fra den 22. oktober 1997 til den 8. april 1998 til at foretage selvstændige undersøgelser, uden at statsadvokaten er adviseret.

Som tidligere aftalt med statsadvokaten vil klageren blive underrettet om, at sagen i det omfang den er henført som en dispositionsklage, ikke har været forelagt Nævnet til udtalelse, således at klageren efterfølgende kan henvende sig til Nævnet og gøre opmærksom på sin sag, såfremt han er utilfreds med sagens rubricering.

I nærværende sag ses dette vilkår ikke opfyldt. Klageren har modtaget Københavns Politis skrivelse af 20. maj 1998, men heri er intet anført om, at sagen ikke har været forelagt Politiklagenævnet.

På grundlag af de foreliggende bilag var der ingen grund til at afvente behandlingen af adfærdsklagesagen. Denne vedrører en episode, som fandt sted under afhøringen på politistationen og havde intet med den del af sagen, som sigtelsen mod klageren vedrørte.

For så vidt angår den manglende information om grundlaget for anholdelsen, skal Nævnet udtale, at dette er en klar adfærdsklage – der er ikke tale om en disposition, men om en klar tilsidesættelse af lovens regler. Formentlig fordi lovgiver ikke har forestillet sig, at betjenten kunne undlade at gøre en sigtet bekendt med, hvad han var sigtet for, er en overtrædelse ikke sanktioneret. Overtrædelsen må derfor henføres til dårlig adfærd fra betjentens side, hvilket betjenten naturligvis skal gøres bekendt med. Nævnet har noteret sig, at Politidirektøren i København har beklaget dette forhold, og som det fremgår af ovenstående, kan Nævnet fuldt ud tiltræde denne beklagelse. Sagen burde have været forelagt Nævnet vedrørende dette punkt.

For så vidt angår selve anholdelsen falder denne del af klagen udenfor Nævnets område, hvorimod undersøgelsen af omstændighederne, hvorunder anholdelsen blev foretaget, er en del af Nævnets opgave.

Klageren har i detaljer beskrevet hvad der passerede, og såfremt Nævnet alene skal lægge klagerens forklaring til grund, må Nævnet nærmest komme til, at der foreligger magtmisbrug fra betjentens side. Nævnet kan naturligvis ikke udtale sig endeligt før end sagen er undersøgt til bunds, og da undersøgelserne alene er foretaget af politiet selv, skal Nævnet anmode statsadvokaten om at indlede en egentlig undersøgelse, hvor den involverede betjent og klageren blive afhørt af statsadvokaten.”

Det er formentlig ikke rigtigt, når Nævnet hævdede, at statsadvokaten suverænt visiterer klagen, når den ikke indgår direkte til statsadvokaten. Nævnets udtalelse gav i øvrigt anledning til, at statsadvokaten overfor Nævnet præciserede, hvornår klageren ville modtage underretning om, at sagen ikke var forelagt Nævnet. I det væsentlige er det hovedreglen, at det sker, men i de oplagte tilfælde – eksempelvis dispositioner om uberettiget anholdelse, ulovlig ransagning – kan underretning undlades. Nævnet finder fortsat, at der bør ske underretning i alle tilfælde, dels for at undgå misforståelser og dels for at give klageren lejlighed til at overveje, hvorvidt klagen også skal opfattes som en klage over måden, hvorunder dispositionerne er sket.

(SA j.nr. SA1-96-321-416)

Det er heldigvis sjældent, at Nævnet påtaler sagsbehandlingen, men i årets løb fandt Nævnet det nødvendigt at sende statsadvokaten et brev med følgende indhold:

”Nævnet finder undersøgelsen stærkt kritisabel af følgende grunde:

- Nævnet er første den 4. november 1998 blevet underrettet om sagen.
- Nævnet burde, i betragtning af sagens karakter, være blevet løbende underrettet, om de besværligheder der var med at få foretaget afhøringerne af klageren.
- Nævnet finder, at uanset det ikke var muligt at få foretaget en afhøring af klageren, burde de involverede politifolk være afhørt langt tidligere end sket. Nævnet kan ikke forstå, hvorfor der i en sag, hvor der var begået erstatningspådragende adfærd fra politiets side, var nogen grund til at afvente en afhøring fra klageren. Statsadvokaten havde modtaget klagen og vidste derfor, at aktionen skulle undersøges. Det burde med det samme være sikret, hvor de enkelte betjente befandt sig under anholdelsen af klageren, således at det ikke i dag skal stå uvist hen, hvem der førte klageren af sted ned ad trappen”.

I sager, hvor der er involveret mere end tre politifolk finder Nævnet det ikke tilstrækkeligt, at statsadvokaten i første omgang henvender sig til politiet og anmoder om en udtalelse til klagen. Den ansvarlige for aktionen må omgående afhøres og statsadvokaten må, sammen med Nævnet, tage bestik af situationen med henblik på, hvad der derefter skal foretages i sagen.

Hasarderet udrykningskørsel

(SA j.nr. SA1-98-321-0488)

Desværre vedrører mange af færdselssagerne udrykningskørsel, hvorunder der sker uheld.

Nævnet har i flere sager tilsluttet sig statsadvokatens bemærkninger om, at færdselsuheldet ikke vil blive fremmet som en straffesag overfor nogen af de implicerede førere, men Nævnet har imidlertid fundet, at politibetjentenes kørsel burde påtales som unødigt hasarderet udrykningskørsel, hvorved i hvert fald færdselslovens § 3 er overtrådt. Dette er en løftet pegefinger, men udløser ikke nogen bøde.

Notitssager

(SA j.nr. SA1-99-44-0332)

I de foregående år har Nævnet kun få gange fået underretning om, at en klage er tilbagekaldt efter sagen er ordnet på stedet. Når klagen indgår direkte til politiet, kan klageren meddele lederen af politistationen, at sagen ikke skal videresendes til Statsadvokaten, idet klageren stiller sig tilfreds med, at lederen har haft en samtale med dem, som vedkommende har klaget over.

Nævnets opgave er i disse tilfælde at vurdere sagens karakter samt påse, at klagereglerne er overholdt.

I år har politistationerne flere gange benyttet sig af denne måde til at få en sag bragt til afslutning.

Behandlingsmåden har været gjort til genstand for drøftelse mellem statsadvokaten og Nævnet i en sag (SA1-99-44-0332) hvor der var klaget over, at betjenten ikke ville høre på klagerens forklaring, og ikke så

på klageren mens han talte til vedkommende. Betjentens foresatte havde en samtale med betjenten, der beklagede, at klageren havde opfattet situationen på denne måde.

Københavns Politi meddelte derefter klageren, at der ikke fandtes grundlag for, at der foretages yderligere og oplyste, at denne afgørelse kunne påklages til statsadvokaten inden 4 uger.

Afgørelsen blev ikke påklaget, men statsadvokaten modtog politiets underretning om sagens behandling, og statsadvokaten videresendte sagen til Nævnet med bemærkning om, at der var tale om en helt bagatelagtig klage, der reelt burde sidestilles med de såkaldte "notitssager", og der var derfor ikke grundlag for at foretage videre i sagen.

Nævnet meddelte herefter statsadvokaten, at i forhold til den anvendte fremgangsmåde ved behandling af klagen, havde Nævnet følgende kommentarer:

I Justitsministeriets cirkulære af 29. december 1995 er anført under punkt 7. Behandling af "mindre klager":

"Selvom det efter 1. januar 1996 er statsadvokaten, der behandler klager over politipersonalets adfærd, er det i bemærkningerne til § 1019 forudsat, at den hidtil fulgte praksis vedrørende politiets behandling af mindre klager opretholdes, jf. herved afsnit 3.1.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Efter denne praksis bliver mange små klager afgjort ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Herved kan fejltagelser og misforståelser opklares, og klageren vil undertiden være tilfreds hermed. I nogen tilfælde vil klageren umiddelbart kunne få medhold i sin klage, f.eks. hvor den indklagede polititjenestemand erkender at have optrådt ukorrekt. Såfremt klageren i sådanne tilfælde modtager en beklagelse af det passerede med tilsagn om, at forholdet vil blive påtalt, og han erklærer sig tilfreds hermed, vil der ofte ikke være behov for at iværksætte nogen undersøgelse.

Klageren må imidlertid af politiet vejledes om den formelle klagemulighed til statsadvokaten, og politiet må udfærdige en notits om det passerede, som forelægges for statsadvokaten, således at statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en nærmere undersøgelse af egen drift. Det forudsættes, at statsadvokaten sender en genpart af notitsen til politiklagenævnet."

Nævnet opfatter det således, at det er en forudsætning for den her anvendte fremgangsmåde, at der har fundet en samtale sted mellem en overordnet polititjenestemand og klageren, førend den indklagede inddrages i undersøgelsen, hvilket ikke er sket i nærværende tilfælde.

Nævnet finder fortsat at reglerne om notitssager bør anvendes i større omfang, men dette må naturligvis ske indenfor lovens grænser.

Nævnet mener herefter, at situationen herefter er afklaret vedrørende behandlingen af disse sager. Tilbage står kun spørgsmålet, om statsadvokatens muligheder for at fremsende sagen til politistationen med henblik på behandling som notitssag, når klagen sendes direkte til statsadvokaten. Nævnet har i den forbindelse udtalt, at der ikke vil blive gjort indvendinger, hvis statsadvokaten samtidig med fremsendelsen til politiet orienterer Nævnet om klagen. På denne måde vil Nævnet på et meget tidligt tidspunkt kunne tage stilling til, om klagen kræver en egentlig undersøgelse eller om klagen, på grund af dens karakter, fornuftigvis kan afgøres som en notitssag indenfor en rimelig tid.

(SA j.nr. SA1-99-321-0546)

Ind imellem sker det, at Nævnet bliver sat på vanskelige fortolkningsopgaver uden at vinde forståelse for sine synspunkter hos statsadvokaten og Rigsadvokaten. Nævnet finder, at sådanne sager bør finde deres afgørelse i retten, men når Rigsadvokaten har udtalt sig i sagen, er Nævnets muligheder udtømt, bortset fra, at Nævnet kan omtale sagen i årsberetningen.

Den sag som skal omtales her, er i sig selv ikke af største betydning, men forholdet var det, at en patruljebil var kørt for langt og bakkede tilbage, hvorunder den blev påkørt af en bil, som kørte ud fra en

sidevej med hjattænder, således at patruljebilen kom fra bilistens højre side i den vognbane, som bilisten i øvrigt skulle fortsætte af.

Statsadvokaten og Rigsadvokaten fandt, at undersøgelsen mod politiassistenten burde indstilles i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, da der ikke er en rimelig formodning om, at han vil blive fundet skyldig til straf.

Nævnet tilkendegav som sin opfattelse, at efter færdselslovens § 26, stk. 2, havde bilisten vigepligt for den kørende færdsel fra begge sider. Dette betød efter Nævnets opfattelse, for trafik kommende fra hans højre eller venstre side. Den manøvre som politiassistenten foretog var, efter Nævnets opfattelse, ikke at opfatte som trafik. Politiassistent NN har således ved ikke at sikre sig, at bakkingsmanøvren kunne udføres uden ulempe for bilisten, overtrådt færdselslovens § 18, for hvilket han burde forelægges en bøde.

(SA j.nr. SA1-99-44-0305)

Det er ikke nyt, at juristernes sprogbrug ikke altid er hensigtsmæssigt set i forhold til borgeren. En klage afvises, da betjenten ikke vil blive dømt på grund af mangel på bevis, udtrykkes således: "Statsadvokaten finder, at undersøgelsen mod politiassistenten bør indstilles i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, da der ikke er en rimelig formodning om, at han vil blive fundet skyldig til straf." I forslaget til den nye folder om politiklagenævnsordningen var anført: "Du kan blive indkaldt til afhøring". Hvilket betyder, at statsadvokaten kan bede dig om at møde på hans kontor for at forklare nærmere om klagens indhold. To eksempler, hvoraf det ene efterlader klageren i vildrede om, hvorfor hans klage blev standset og det andet afskrækker, den som vil klage.

Sådant sprogbrug fik, efter Nævnets opfattelse, også en uheldig virkning, da statsadvokaten i en sag meddelte klageren, at hans sag var sat i bero, indtil bødesagen var behandlet. Klageren betalte derefter bøden, da han troede, at dette var en betingelse for klagesagens behandling.

(SA j.nr. SA1-99-44-0319)

Grænsen mellem dispositionsklager og adfærdsklager giver fortsat anledning til uoverensstemmelser mellem statsadvokaten og Nævnet. I tilfælde af at klageren udtrykkeligt angiver, at klagen omfatter betjentens adfærd, er sagen omfattet af politiklagenævnsordningen, men oftest er der intet anført herom. I en sag oplyste klageren, at ved telefonisk henvendelse ugen efter færdselsuheldet til stationen, blev klageren henvist til at henvende sig personligt, ligesom en skriftlig anmeldelse om færdselsuheldet blev nægtet. Statsadvokaten fandt, at dette var et spørgsmål om politiets dispositioner og dermed ikke omfattet af politiklagenævnsordningen. Nævnet tilkendegav, at denne del af sagen er omfattet af politiklagenævnsordningen. Når der klages over, at betjenten ikke ville opgive sit navn har statsadvokaten anset det for en disposition og dermed unddraget Nævnets virksomhed. Nævnet finder på denne baggrund, at der bør tilvejebringes klare kriterier til bedømmelsen af, hvilket regelsæt klagen skal behandles efter, hvis politiklagenævnsordningen ikke blot skal udvides til at omfatte alle klager over politiet.

(SA j.nr. SA1-99-321-0581)

I de sager, hvor klageren eller politibetjenten anmoder om, at en bestemt advokat må blive beskikket til at bistå vedkommende under sagens behandling, har Nævnet bedt statsadvokaten være opmærksom på, at den pågældende advokat kan være vidne i sagen, hvorfor der i lighed med beskikkelse i straffesager, skal ske beskikkelse af en anden advokat. I årets løb har Nævnet desværre måtte konstatere, at advokater har ladet sig beskikke og efterfølgende udtalt sig som vidne i sagen. Nævnets henstilling er derfor nok så meget rettet til advokaterne om at være opmærksom på dette forhold.

I januar 1999 – kun få dage forinden, der blev iværksat en undersøgelse omkring forholdene på Station 1 – havde Nævnet et møde med Københavns Politidirektør. Mødet med Politidirektøren vedrørte sagsgangen i almindelighed, og spørgsmålet om synliggørelse af Nævnets arbejde blev også berørt, men ingen havde forudset måden, hvorpå det kom til at ske, da hele pressen kastede sig over alt og alle der havde med klagesager at gøre. Resultatet af Station 1 – undersøgelsen foreligger endnu ikke, men på indeværende tidspunkt kan det konstateres, at mange nu har fået kendskab til klagenævnsordningen, herunder, at det er statsadvokaten der forestår undersøgelsen.

(SA j.nr. SA1-98-44-0247)

Nævnet er opmærksom på, at telefonbetjening er en vanskelig opgave. Midt i travlheden skal betjenten skønne over væsentligheden i hvad der bliver sagt til ham i telefonen, og ikke alle samtaler har direkte forbindelse til noget egentligt kriminelt. Det kan også ind imellem være en kunst at få afsluttet samtalen uden at lægge røret på. Ikke så sjældent klages der, men i de fleste tilfælde er klagen blevet afvist.

Det sker dog, at Nævnet finder omstændighederne, samtalens tema eller klagerens situation tydeliggjort på en sådan måde, at det bliver nødvendigt at beklage betjentens optræden.

Sagerne af denne karakter rummer også større mulighed for bedømmelsen af de faktiske forhold, når telefonsamtalen er båndet hos politiet. Til forskel fra videooptagelser er båndoptagelsen en mere direkte adgang til at vurdere, hvad der er passeret mellem betjent og klager.

En mor til en narkoman, der var død, henvendte sig telefonisk til politiet og beklagede sig herefter over betjentens adfærd, da hun søgte at finde frem til årsagen til sønnens død. Der var tale om en lang telefonsamtale.

I klageskrivelsen havde klageren anført: "... og til sidst vil jeg bede om bare en lille smule respekt, både over for mig og min afdøde søn, da der ikke er nogen der fortjener den behandling, jeg har fået, narkoman eller ej, alle bedes behandlet ordentligt, og ikke sættes i bås eller dømmes på forhånd."

Selvom telefonsamtalen fandt sted mere end en måned efter, at klageren havde mistet sin søn, fandt Nævnet alligevel, at betjenten har manglet forståelse for den vanskelige situation klageren var bragt i. Nævnet havde i den forbindelse blandt andet lagt vægt på, at indklagede sagde, at han i sin øresnegl havde hørt, at klageren ville have aktindsigt, hvilket han ikke fattede, da klageren alligevel ikke kunne forstå en pind af obduktionserklæringen. Det videre samtaleforløb kan ses i lyset heraf, og Nævnet fandt derfor, at betjentens opførsel under telefonsamtalen burde beklages.

(SA j.nr. SA1-98-44-0287)

En klager var udsat for tyveri, da hun, sammen med to veninder, omkring midnatstid var på café. Hun fik stjålet sin pung fra sin taske. Hun var klar over, hvem tyven var, men da hun ikke ville risikere, at han blev aggressiv, valgte hun at forlade caféen uden pungen.

Hun tog efterfølgende til politistationen og ringede på. En mandlig stemme spurgte til henvendelsen. Den mandlige politimand oplyste, at på grund af personalemangel, hverken kunne eller ville han tage imod anmeldelse, men at klageren kunne komme igen dagen efter.

Klageren bad om at få navn og adresse noteret på døgnrapporten, og klageren forstod det således, at den pågældende politimand ville komme tilstede og lukke op. Efter ca. 10 minutter ringede klageren igen på dørnappen, men fik at vide, at politiet ikke ville komme ned og lukke op, og at de ikke ville notere henvendelsen nogle steder.

På et tidspunkt bestemte den pågældende politimand sig til at komme ned, men politiet ville fortsat ikke notere noget på døgnrapporten og klageren måtte gå med uforrettet sag.

Næste dag ringede klageren til politistationen for at foretage anmeldelsen, men blev afvist med den begrundelse, at tyveriet henhørte under en anden stations område.

Klageren anførte nu, at den betjent, som klageren talte med gennem kaldeanlægget var "yderst nedladende". Han var senere "afvisende", og da klageren, efter at have ventet, ringede på igen, fik hun "samme nedladende og uforskammet svar fra en anden betjent".

Da betjenten alligevel kom ned, sammen med en vicepolitikommisær, var "tiltaleformen og budskabet mindst ligeså nedladende som tidligere og yderst aggressivt".

Klageren kunne ikke huske det præcise ordvalg.

Nævnet konstaterede - i lighed med Rigsadvokatens bedømmelse i en anden sag (SA j.nr. SA1-98-44-0248) - at selv om det ikke er muligt for klageren at gengive det nøjagtige ordvalg, kan situationen og de omstændigheder hvorunder forholdene er sket, alligevel give grundlag for at konstatere en nedladende, uforskammet eller lignende opførsel fra en betjents side.

Nævnet udtalte herefter, at det ikke kunne være betjenten ukendt, at forsikringselskaber stiller krav om, at der er sket en politianmeldelse, og selvom det rutinemæssigt ikke noteres i døgnrapporten, var der dog intet til hinder for at betjenten havde noteret klagerens navn og adresse. Som forholdet var beskrevet, gav politiet sig dog tid til at gå ned til døren og tale med klageren, og der måtte derfor også have været tid til at foretage nogle få notater om en borger, som var kommet i nød. Dette havde intet med politiets dispositioner at gøre, men var mangel på situationsfornemmelse og dermed dårlig opførsel, som Nævnet fandt burde beklages, ligesom Nævnet fandt, at også optakten til samtalen ved døren i det hele efterlod indtryk af en nedladende og uforskammet behandling af klageren, og dette forhold burde derfor ligeledes beklages.

I Nævnets overvejelser indgik også, at der af Københavns Politidirektør var tildelt betjenten en irettesættelse.

(SA j.nr. SA1-98-44-0284)

Da klageren omkring kl. 21 gik en tur, anmodede han over 112 om hjælp til en person, der lå på gaden og kastede op og rystede. Personen var tilsyneladende meget beruset. Personen var sammen med en ung mand og kvinde, som var lettere berusede. Det var disse to personer, der havde anmodet klageren om hjælp.

Klageren blev stillet videre til politiet, idet personen, der besvarede opkaldet, meddelte, at der ikke var tale om en ambulanceopgave, men om en politiopgave.

Klageren talte herefter med politiassistenten (indklagede), der forklarede ham, at det ikke var en politiopgave at køre fulde folk hjem. Klageren svarede hertil, at det ikke var realistisk at forvente, at de to venner kunne bære den syge hjem, da han var fysisk stor, og at klageren ikke havde det godt med at lade personen ligge med den viden, at der ikke kom hjælp.

Indklagede svarede hertil, at så måtte klageren søge behandling, hvis han ikke havde det godt med det.

Klageren anførte, at han havde fuld forståelse for, at det er nødvendigt at prioritere ressourcerne med hensyn til, hvilke opgaver, politiet kan køre ud til, men klageren klager over, at han fik den besked, at han kunne søge behandling, hvis han ikke havde det godt med politiets beslutning om ikke at reagere.

Indklagede ønskede ikke at udtale sig til sagen.

Samtalen var optaget på bånd og det fremgik heraf:

"Klager: Altså, det er sådan rent menneskeligt, det kan jeg bare ikke lide.. sådan at lade ham ligge...

Indklagede: Ja, men altså så må du søge noget behandling ik' - hvis du ikke har det godt med det.

Klager: Jeg vil godt have dit navn, jeg hedder (navnet udelades) for det svar kunne jeg ikke lide.

Indklagede: Du kan ikke få mit navn - du har talt med politiet, alarmcentralen. Du kan sagtens klage over din behandling.

Klager: Ja, men hvorfor siger du til mig at jeg skal til behandling - det var da en underlig umenneskelig måde at svare på.

Indklagede: Ja, men hør nu her, jeg prøver at forklare dig, at politiet ikke kan gøre noget ved det. Vi kører ikke med folk, der er syge, vi kører ikke med folk der er fulde, folk der ligger og brækker sig på gaden.

Klager: Det er jeg enig med dig i, men jeg, men jeg kunne ikke lide det svar du gav mig, når jeg kalder op her.

Indklagede: Ja, men jeg har prøvet at forklare dig det her – prøvet at forklare dig, at politiet ikke kan tage sig af det – det har jeg gjort tre gange og du bliver ved med at fortælle mig, at det har du det ikke godt med, og hvad skal jeg sige til det. Så siger jeg, hvis du ikke har det godt med det og hvis du får det dårligt med det, så må du lade dig behandle – det kan vi jo ikke gøre noget ved...”

Når en borger henvender sig til politiet og på en venlig måde beder om assistance til en person, der er syg eller beruset, må borgeren forvente en tilsvarende venlig behandling. Statsadvokaten og Nævnet fandt det meget beklageligt, at klageren i denne sag fik den besked, at han måtte søge behandling, hvis han ikke havde det godt med at lade den syge/berusede person ligge.

I Nævnets bedømmelse af sagen indgik også, at klageren under hele samtalen optrådte høfligt og betjenten ikke burde have været i tvivl om, at klageren var i nød for at hjælpe en person, som efter klagerens skøn, var i alvorlig fare. Der var derfor al mulig grund til at sende en patruljebil til stedet, for at der kunne blive taget bestik af situationen, i stedet for diskutere politiets opgaver med klageren og i sidste ende tilbyde en anden station at ringe klageren op.

Nævnet fandt yderligere anledning til at beklage indklagedes afvisning af at opgive sit navn og udtalte i den anledning:

“Nævnet har haft lejlighed til at høre båndet med telefonsamtalen. Det fremgår heraf, at betjenten af klageren blev gjort bekendt med, at han ønskede at klage over betjenten, og at det var i den forbindelse klageren ønskede betjentens navn. Det fremgår lige så klart af båndet, at betjenten uden overvejelse tilkendegav, at han ikke ville oplyse sit navn. Der er derfor ikke tale om en disposition med politimæssig relevans, men kun et forsøg på at vanskeliggøre klagesagens behandling.

København, den 30. december 1999.

Søren Arentoft

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland.

Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland har i løbet af 1999 modtaget underretning om i alt 179 antal nye sager.

Politiklagenævnet kan med tilfredshed konstatere, at alle sager modtaget i 1996 og 1997 nu er afsluttet. For 1998 beror alene en sag, som afventer en ankesag i Østre Landsret.

For 1999 beror der hos Politiklagenævnet 75 sager for 1999, som afventer indstilling fra Statsadvokaten for Sjælland.

Politiklagenævnet har afholdt 15 møder, og har afgjort 163 sager, der fordeler sig således:

Adfærdsklager

Der er behandlet i alt 95 adfærdsklager, der fordeler sig således:

11 sager er endt med en undskyldning til klager.

I 28 sager var der intet at bebrejde politiet.

Som eksempel kan nævnes sagen 990065 (*SA2-1999-321-0222*), hvor en politiassistent standsede en bus med passagerer på vej til en fodboldkamp i Idrætsparken. Chaufføren var beruset og politiassistenten, der i øvrigt havde kørekort til bus, besluttede at køre passagererne videre til fodboldkampen. Dette klagede busselskabet over. Politiklagenævnet var her helt enig i, at der ikke var grundlag for at kritisere den pågældende politiassistent.

En sag blev forelagt efter at forældelse var indtrådt, men en tidligere forelæggelse ville ikke have ændret på resultatet.

44 sager blev afvist som grundløse.

I sagen 990028 (*SA2-1999-321-0310*) blev der klaget over, at politiet havde forsinket sagsbehandlingen i en sag om aktindsigt for at chikanere klageren. Ved en beklagelig fejl kom sagen også til at henligge i ganske lang tid hos statsadvokaten, men der var enighed om, at forsinkelsen ikke var sket i chikanøs hensigt. Den pågældende har dog fået en undskyldning for den meget lange sagsbehandlingstid.

Fire sager er blevet tilbagekaldt af anmelderen.

I seks tilfælde er der udtalt kritik af den pågældende politiassistent.

Som eksempel kan nævnes sagen 990120 (*SA2-1999-44-0336*). I forbindelse med en vidneindkaldelse udtalte en politiassistent for sjov, at vidnet var anholdt. Politiklagenævnet var enig med statsadvokaten i, at dette var stærkt kritisabelt. I sagen 980068 (*SA2-1998-44-0265*) der omhandlede en episode den 4. juli 1996 fandt Politiklagenævnet anledning til at udtale kritik mod den pågældende politiassistent, men da der var gået mere end tre år fra forholdet, fandt man dog ikke, at det nu var rimeligt at fremkomme med kritikken over for den pågældende.

To sager er afvist, fordi de er blevet anmeldt for sent, jf. retsplejelovens § 1009 a, stk. 2.

Straffesager

Politiklagenævnet har behandlet i alt 51 sager, der fordeler sig således:

I et tilfælde var der ikke tale om et strafbart forhold.

39 sager blev afvist som grundløse.

To sager er tilbagekaldt som grundløse.

I to sager er der udtalt kritik.

I den ene sag 990041 (*SA2-1997-321-0219*) havde politiet taget en bil i varetægt. Bilen var blevet hensat i et uaflåst lokale, og i bilen stod en mappe. Klageren påstod herefter, at der var forsvundet en kuvert med 3.000 kr. fra mappen. Politiklagenævnet var enig i, at det ikke var muligt at fastslå, hvem der i givet fald havde fjernet kuverten, men fandt det kritisabelt, at man havde opbevaret en mappe i en uaflåst bil i et uaflåst lokale, hvor der tillige var fri adgang for publikum.

I den anden sag 990040 (*SA2-1999-321-0323*) udtales der kritik af to politiassistents adfærd i tjenesten over for to piger samt for utjenstlig benyttelse af en civil tjenestevogn i samme forbindelse. Politiklagenævnet var enig i kritikken, men sagen blev af de pågældende indbragt for Rigsadvokaten. I forbindelse med at den ene af de to blev involveret i en tilsvarende sag, er sagen blevet genoptaget og forventes afgjort af Politiklagenævnet i starten af januar 2000.

I syv tilfælde har det været på tale, at rejse tiltale for strafbare forhold. Som det fremgår har statsadvokaten og Politiklagenævnet ikke i alle tilfælde været enige.

To sager omhandler vold. I det ene tilfælde er den pågældende ved Frederikssunds rets dom straffet med 10 dagbøder á 500 kr. Det vides ikke, om dommen ankes.

En sag drejer sig om bedrageri ved at have modtaget sygeløn samtidig med, at den pågældende havde arbejde ved siden af .

Sagen 990128 (*SA2-1999-321-0336*) omhandler et tilfælde, hvor en politiassistent havde indgivet en falsk anmeldelse om, at han havde været udsat for drabsforsøg.

I sagen 990013 (*SA2-1998-321-0027*) klagede en kvinde over, at hendes tidligere mand, der var politiassistent, dels havde forespurgt på hende og hendes veninder i politiets registre og søgt efter hende på værtshuse under dække af, at der var tale om almindelig værtshuseftersyn. Politiklagenævnet kunne ikke tilslutte sig statsadvokatens indstilling om at afslutte sagen, idet Politiklagenævnet ser med stor alvor på misbrug af politiets registre til private formål. Sagen har været indbragt for Rigsadvokaten, som har været enig med Politiklagenævnet om, at der skulle foretages en yderligere og meget mere grundig efterforskning. Dette er herefter sket ved rejseholdets assistance og sagen har på ny været forelagt Politiklagenævnet. Da Politiklagenævnet fortsat ikke har været enig i statsadvokatens konklusion er sagen indbragt for Rigsadvokaten. Rigsadvokaten har omgjort statsadvokatens beslutning og erklæret sig enig med Politiklagenævnet og anmodet statsadvokaten om at rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 155, der omhandler den der misbruger sit hverv til at krænke privates eller det offentliges interesser, ligesom Rigsadvokaten i øvrigt finder anledning til at udtale kritik i sagen.

I sagen 990077 (*SA2-1998-321-0267*) har en politiassistent brudt sin tavshedspligt ved at meddele en forretning, at en ansat butiksdetektiv var taget som butikstyv. Det viste sig at være en fejlagtig oplysning. Statsadvokaten har indstillet, at der ikke rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 152, der omhandler uberettiget videregivelse af oplysninger, selvom der i og for sig er grundlag for det. Begrundelsen er, at man vil afgøre sagen med en disciplinærsag, og at dette efter praksis er tilstrækkeligt. Politiklagenævnet er ikke enig heri og mener, at det er af afgørende betydning, at der kan have tillid til politiassistenters fortrolige behandling af følsomme oplysninger, hvorfor en sådan sag bør forelægges for retten. Sagen er indbragt for Rigsadvokaten. Rigsadvokaten har tilsluttet sig statsadvokatens afgørelse, men har dog erklæret sig enig med Politiklagenævnet i, at det er af afgørende betydning, at polititjenestemand behandler fortrolige oplysninger korrekt, og det er meget kritisabelt, at den pågældende politiassistent videregav den omtalte oplysning om butiksdetektiven, men under hensyn til at der ikke lå personlige bevæggrunde eller private interesser bagved, findes sagen at kunne afgøres som en disciplinærsag uden at der rejses tiltale. Rigsadvokaten har også herved lagt vægt på, at forholdet blev begået for næsten to år siden, og at der inden for kort tid vil indtræde forældelse.

I sagen 9801007 (*SA2-1998-321-0273*) mente Politiklagenævnet i modsætning til statsadvokaten, at der burde rejses tiltale mod en kriminalassistent for underslæb, idet 1.500 kr. skulle være bortkommet i hans varetægt. Sagen har været forelagt Rigsadvokaten, der har erklæret sig enig med statsadvokaten i, at der ikke skulle rejses tiltale i sagen.

I 990129 (*SA2-1999-321-335*) er der rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 152 og § 155, der omhandler uberettiget videregivelse af fortrolige oplysninger og misbrug af sin stilling, samt for overtrædelse af straffelovens § 164 og § 154, falsk anmeldelse med forsæt til at en uskyldig bliver sigtet.

Færdselssager

Der er behandlet i alt 15 sager om overtrædelse af færdselsloven.

I fem tilfælde fandt man, at der ikke forelå en overtrædelse af færdselsloven.

Syv sager er afgjort med en bøde.

I tre sager er der nedlagt påstand om betinget frakendelse af kørekortet.

I et af disse tilfælde 990075 (*SA2-1998-321-0308*) indstillede statsadvokaten oprindeligt, at der ikke skulle rejses tiltale mod en politiassistent om en betinget frakendelse af kørekortet efter et færdselsuheld i en rundkørsel.

Politiklagenævnet var ikke enig heri, og statsadvokaten har efterfølgende rejst tiltale, og den pågældende har ved dom fået frakendt kørekortet betinget.

I et tilfælde, sagen 970094 (*SA2-1997-321-0211*) lavede en politiassistent et færdselsuheld i et vejkryds. Politiklagenævnet kunne tilslutte sig, at der ikke skulle rejses sag om betinget frakendelse af kørekortet,

men i øvrigt var spørgsmålet blevet uaktuelt, idet sagen blev forældet den 4. marts 1999 og først forelagt Politiklagenævnet den 21. april 1999.

Notitssager

Politiklagenævnet har behandlet to notitssager.

Sager efter retsplejelovens § 1020 a.

Der er blevet forelagt fire sager efter retsplejelovens § 1020.

I det ene tilfælde fik klageren brækket sin arm i forbindelse med en anholdelse. Politiklagenævnet var enig i, at der ikke var grundlag for kritik.

I et andet tilfælde døde en person under flugt fra politiet efter at have slugt en pose med heroin, hvorefter der gik hul på posen. Der var enighed om, at der ikke var grundlag for kritik af politiet.

I det tredje tilfælde havde den pågældende punktformede blødninger i øjnene efter en voldsom anholdelse. Der var imidlertid ikke grundlag for kritik af politiet.

I fjerde og sidste tilfælde blev der udtalt stærk kritik, efter af en person, der var blevet anbragt i en dobbelt-detention, havde været udsat for et drabsforsøg fra den anden indsattes side. De pågældende burde ikke være anbragt sammen, og der var ikke ført tilstrækkeligt tilsyn.

I to sager har jeg som formand været inhabil, og disse sager er blevet behandlet af suppleanten.

Politiklagenævnet har endvidere afholdt et møde med statsadvokaten og dennes medarbejdere, hvor der blev redegjort for de tiltag, der fra statsadvokatens side er gjort for at nedbringe sagsbehandlingstiden, ligesom forskellige praktiske problemer er blevet drøftet.

Politiklagenævnet kan med tilfredshed konstatere, at den ekstraordinære indsats fra statsadvokaten har virket. Alle gamle sager er behandlet, og sagsbehandlingstiden generelt er også blevet væsentligt nedsat. Der bliver også nu løbende givet underretning om de nye sager indenfor en rimelig tid. Selvom der fortsat i 1999 har været sager, hvor sagsbehandlingstiden har været uacceptabel lang, således er sager i flere tilfælde blevet forelagt ganske kort tid før et eventuelt strafansvar ville blive forældet, ser vi frem til, at problemerne nu skulle være løst.

Politiklagenævnet har løbende underrettet Rigsadvokaten om de sager, hvor sagsbehandlingstiden har været meget lang.

Politiklagenævnet kan fremhæve følgende sager med lang sagsbehandlingstid: I sagen 960030 (*SA2-1996-44-0049*) klager en kvinde over uhøflig tiltale i forbindelse med at hun ville betale en bøde. Sagen har i realiteten ligget uden sagsbehandling fra marts 1996 til april 1999. Herefter findes det meningsløst at undersøge sagen nærmere, og Politiklagenævnet har tilsluttet sig, at den pågældende får en undskyldning.

I sagen 980055 (*SA2-1997-321-0192*) hvor en ung mand på knallert er blevet påkørt af politiet i forbindelse med at de standsede ham. I sagen har der ikke været sagsbehandling fra maj 1997 til juni 1998. Den pågældende havde anmodet om, at der blev afhørt et vidne. Statsadvokaten fandt, at det på det fremskredne tidspunkt ikke var relevant at afhøre den pågældende, hvilket Politiklagenævnet ikke kunne acceptere.

Den 24. juni 1999 afgjorde Politiklagenævnet den allerførste sag, der blev modtaget 960001 (*SA2-1996-44-0021*). Sagen vedrørte en anholdelse den 30. december 1995, og har afventet en sag mod klageren for overtrædelse af straffelovens § 119 (vold mod tjenestemand). Resultatet af denne straffesag blev, at tiltale blev frafaldet efter dommerens tilkendegivelse, og dette rejser efter Politiklagenævnets opfattelse spørgsmålet om, hvorvidt det altid er hensigtsmæssigt at afvente en straffesag, før klagesagen bliver afgjort.

Niels Mathiesen, som har været medlem af Politiklagenævnet i to år, er ikke blevet udpeget for den næste periode.

Der tilkommer Niels Mathiesen en stor tak for det store og engagerede arbejde, han har gjort for Politiklagenævnet. Det er i høj grad hans og de andre læge medlemmers fortjeneste, at Politiklagenævnsordningen fungerer godt.

Helsingør, den 6. januar 2000

Ulla Degnegaard

Delberetning for Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland,
Falster og Bornholm.

Politiklagenævnet har i 1999 modtaget 76 sager.

Sagsbehandlingen i politiklagenævnet sker på møder, der afholdes efter behov. Der har i årets løb været afholdt 11 møder. Derudover er to sager med et meget enkelt faktum blevet behandlet ved telefonmøder.

Suppleanterne har været inddraget i sagsbehandlingen i en sag, hvor et af politiklagenævnets medlemmer har erklæret sig inhabil.

Sagsbehandlingstiden, fra politiklagenævnet fra statsadvokaten modtager redegørelse med indstilling til afgørelse af klagen, og til politiklagenævnet har truffet afgørelse, ligger normalt inden for en måned.

Politiklagenævnet har i 1999 truffet afgørelse i 65 sager, der fordeler sig således i de enkelte politikredse:

Odense:	24
Nyborg:	3
Svendborg:	9
Assens:	2
Middelfart:	1
Næstved:	7
Køge:	6
Vordingborg:	0
Nykøbing F:	4
Nakskov:	9
Bornholm:	0

Af de afgjorte sager kan 33 henføres under retsplejelovens kapitel 93 b (adfærdsklager) og 30 under retsplejelovens kapitel 93 c (straffesager). To sager kan henføres både under kapitel 93 b og kapitel 93 c. Inden for kapitel 93 c-sagerne har 12 sager været færdselssager.

I årets løb har 13 af de sager, som politiklagenævnet har afgjort, været indbragt for Rigsadvokaten. Ni af sagerne er indbragt af klagerne, mens fire af sagerne er indbragt af de indklagede polititjenestemænd.

Til illustration af de forskellige typer sager, der har været behandlet i årets løb, kan følgende eksempler nævnes:

SA3-1999-44-188.

Klageren havde mistet nogle prøvenummerplader, der muligvis kunne være fjernet af politiet. Klageren havde telefonisk kontaktet motorkontoret i den by, hvorfra prøvenummerpladerne var udleveret. Han

blev henvist til at rette henvendelse til motorkontoret i den by, hvor han boede. Ved henvendelsen her blev han henvist til ordenspolitiets ekspedition.

Ved henvendelse i ekspeditionen fik klageren kontakt til en politiassistent. Hele kontakten mellem klageren og politiassistenten varede ganske kort, højst 1½ minut.

Kontakten mellem politiassistenten og klageren udviklede sig hurtigt til højroestet tale og aggressiv adfærd, særlig fra politiassistentens side, og episoden endte med, at politiassistenten flere gange sagde UD til klageren.

Statsadvokaten anfører i redegørelsen, at det er uheldigt, at klageren er blevet henvist fra det ene kontor til det andet uden at kunne få hjælp til afklaring af sit problem med nogle prøvenummerplader. Det er på denne baggrund forståeligt, hvis klageren ved henvendelsen i ekspeditionen er blevet særlig frustreret ved på ny at møde en afvisende holdning. Det må være åbenbart, at politipersonale, der arbejder i en ekspedition, skal være serviceminded og også forberedte på, at kunder kan henvende sig efter at være henvist andre steder fra. Statsadvokaten lægger til grund, at politiassistenten har handlet stærkt kritisabelt og beklager der passerede. Politiklagenævnet har erklæret sig enig i afgørelsen.

SA3-1999-321-182.

I en anden sag blev to politiassistenter sendt til alvorlige husspektakler. Anmelderen ønskede sin samlever fjernet fra stedet, idet han var aggressiv. Samleveren modsatte sig anholdelse, hvorfor det var nødvendigt for den ene politiassistent med magt at føre ham ud i vindfanget, hvor samleveren satte sig til modværge, hvilket medførte tumult således, at både samleveren og politiassistenten kom ned at ligge. I forbindelse med at politiassistenten herefter forsøgte at ilægge samleveren håndjern, lød et "knæk" fra samleverens lårben. Under episoden var politiassistenten og samleveren alene ude i entreen. Samleveren blev kørt på sygehuset, hvor det konstateredes, at han havde brækket lårbenet ved hoften.

Sagen blev behandlet under henvisning til retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten fandt ikke anledning til at kritisere den anholdelse, som politiassistenten foretog. Statsadvokaten lagde vægt på, at politiassistenten ikke havde anvendt mere magt end nødvendigt for at lægge samleveren i håndjern og fandt, at lårbensbruddet var et hændeligt uheld. Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen.

SA3-1999-321-202.

I en sag blev en patruljevogn med politiassistent A som chauffør og politiassistent B som passager sendt til en restaurant for at løse en politimæssig opgave. Politiaffistent A kunne ikke komme til at parkere politibilen foran restauranten, da der var personer på kørebanen. Politiaffistent A aktiverede derfor bilens almindelig signalhorn en gang, hvilket bevirkede, at flere personer flyttede sig ind på fortovet, men klageren blev stående på kørebanen. Ud fra forklaringerne kan det ikke fastslås, om klageren ikke hørte signalet, eller om han blev stående trods dette eventuelt for at provokere.

Politiaffistent A opfattede imidlertid klagerens manglende reaktion som en provokation, og politiassistenten kørte derfor bevidst frem mod klageren og ramte bevidst denne. Der er modstridende forklaringer om, hvorvidt klageren som følge af påkørslen mistede balancen, faldt eller blev stående.

I redegørelsen anfører statsadvokaten, at det på baggrund af oplysningerne om påkørslen ikke findes, at forholdet har en sådan karakter, at færdselsloven eller straffeloven kan anses for overtrådt.

Imidlertid findes det kritisabelt, at politiassistent A har benyttet politibilen som magtmiddel, hvilket er beklaget. Politiklagenævnet har erklæret sig enig i afgørelsen.

SA3-1998-321-150.

I en anden sag blev en politiassistent sigtet for overtrædelse af straffelovens § 244 for vold begået uden for tjenesten og for overtrædelse af straffelovens § 155 for uretmæssigt at have misbrugt sin politilegitimation til at gennemtvinge betaling af kr. 200 for en i forbindelse med voldsforholdet ødelagt T-shirt.

Politiassistenten blev ved byretten straffet med fængsel i 30 dage for overtrædelse af straffelovens § 244, og anklagemyndigheden tog ved domsforhandlingen forbehold for tiltale for overtrædelse af straffelovens § 155 ved uretmæssig brug af politiskilt.

Dommen blev stadfæstet af Østre Landsret.

Statsadvokaten meddelte herefter politiklagenævnet, at statsadvokaten havde til hensigt at opgive påtale for overtrædelse af straffelovens § 155 over for sigtede begrundet i ressourcehensyn, jf. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, jf. § 1020 g, idet sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt, ikke står i rimelig forhold til sagens omkostninger eller den samlede sags behandlingstid.

Politiklagenævnet meddelte statsadvokaten, at det efter politiklagenævnets opfattelse havde været hensigtsmæssigt, såfremt der var blevet rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 155 i forbindelse med, at tiltalen for overtrædelse af straffelovens § 244 blev behandlet ved retten.

Såfremt der nu rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 155, er det ikke sandsynligt, at der vil blive idømt en tillægsstraf, jf. straffelovens § 89, og politiklagenævnet har under hensyntagen hertil tiltrådt, at påtale opgives begrundet i ressourcehensyn.

Statsadvokaten har efterfølgende meddelt, at statsadvokaten er enig i, at det havde været muligt at rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 155 samtidig med, at der blev rejst tiltale for overtrædelse af straffelovens § 244.

Statsadvokaturen undlod imidlertid at inddrage politiklagenævnet med det formål at tiltale for straffelovens § 155, idet det ville have været uden betydning for strafudmålingen og bevirket, at voldssagen ville være blevet udskudt i strid med Folketingets intentioner om hurtig behandling af voldssager.

Ved årets udgang har politiklagenævnet 23 verserende sager, hvor der endnu ikke er truffet afgørelse.

Odense, den 13. januar 2000

Anne-Birgitte Bjerre-Olsen

Delberetning for Politiklagenævnet
for Statsadvokaten i Aalborg.

Politiklagenævnet har i 1999 modtaget i alt 95 sager, hvilket er syv sager flere end i 1998, men dog ikke flere, end at niveauet nu må betegnes som værende stabilt og således udtryk for, at et naturligt leje er fundet.

Udover den kontinuerlige mødeaktivitet har Politiklagenævnet afholdt ekstraordinære møder i det omfang, der har været behov herfor, og Politiklagenævnet anser således, at den samlede sagsbehandlingstid må anses som værende tilfredsstillende, også for så vidt angår indklagede.

Politiklagenævnet finder ligeledes, at samarbejdet med statsadvokaturen fortsat fungerer særdeles tilfredsstillende og med en jævnlig kontakt.

I den forbindelse har undertegnede sammen med statsadvokaten blandt andet deltaget i et møde med en politiforening, der havde klaget til Rigsadvokaten over Politiklagenævnets udtalelser i en konkret sag. Den pågældende sag er omtalt i Rigsadvokatens beretning 1998, pagina 136 og 137, hvor Rigsadvokaten meddelte, at man ikke kan klage over Politiklagenævnets udtalelser, idet disse udtalelser ikke er en

afgørelse i forvaltningslovens forstand. Det pågældende møde gav anledning til en udveksling af synspunkter samt rydde eventuelle misforståelser af vejen.

Derudover har undertegnede tillige sammen med statsadvokaten og dennes personale deltaget i et fællesmøde, hvor deltagere fra samtlige politikredse i området var tilstede. Udover generel information var der også her mulighed for udveksling af synspunkter og en dialog med henblik på løsningen af de praktiske spørgsmål, som ordningen rejser.

Det er således min opfattelse, at det informative arbejde har været medvirkende til, at politiklagenævnetsordningen i dag må betragtes som værende bredt accepteret og at der for øjeblikket ikke er behov for ændringer.

I det forløbne år er der ikke umiddelbart indkommet klager af principiel karakter, men de fordeler sig således:

		Kap. 93 b:	Kap. 93 c:	Notitssager:
Frederikshavn	2	5	1	
Hjørring	2	3	1	
Thisted				
Løgstør	2		1	
Aalborg	16	23	4	
Hobro	2	4	1	
Randers	9	10	1	
Viborg				
Holstebro	2	2		
Grenå		2	2	
I alt		37	49	9

Af de 49 straffesager er syv færdselssager og 42 andre straffesager.

I det forløbne år er der afsluttet i alt 90 sager, heraf 19 sager vedrørende 1998.

Aalborg, den 27. januar 2000.

Bent Holmberg

[Delberetning](#) [for](#) [Politiklagenævnet](#)
[for Statsadvokaten i Viborg.](#)

Der er i 1999 modtaget i alt 99 sager, der fordeler sig som følger:

39 sager vedrørende polititjenestemænds adfærd, jf. bestemmelsen i retsplejelovens kapitel 93 b.

47 sager vedrørende straffesager mod polititjenestemænd, jf. retsplejelovens kapitel 93 c.

13 sager er såkaldte notitssager, hvilket vil sige sager, der sendes til Politiklagenævnet til underretning, og hvor klagesagerne bliver afgjort ved en direkte samtale mellem klageren og en overordnet polititjenestemand.

Der er i 1999 foretaget afsluttende behandling af 103 sager.

Disse sager fordeler sig som følger:

44 sager vedrørende polititjenestemænds adfærd.

47 sager vedrørende straffesager mod polititjenestemænd.

12 sager vedrører notitssager.

De indkomne klager for 1999 fordeler sig på politikredsene som følger:

Århus	34
Silkeborg	10
Horsens	8
Herning	19
Skive	6
Viborg	9
Skanderborg/Odder	8
Rigspolitiet	2
Ålborg	2
Politiets Efterretningstjeneste	1

De to sager fra Ålborg skyldes, at Politiklagenævnet i Ålborg som helhed har erklæret sig inhabil.

Politiklagenævnet har i 1999 på samme måde som tidligere år behandlet sagerne løbende pr. korrespondance og pr. telefon, ligesom der har været afholdt i alt 8 møder.

Herudover har der været afholdt et møde med Statsadvokaten i Viborg og et møde med Politimesteren i Viborg sammen med Statsadvokaten.

Politiklagenævnet har derudover deltaget i årsmøde i januar måned 1999 samt i et møde i september i Herning.

Herudover har formanden deltaget i et formandsmøde i maj måned.

Vedrørende enkelte særligt udvalgte sager kan bemærkes følgende:

SA5-1997-44-0113

Anførte klagesag hidrørte fra en kvinde, der klagede over, at hun i forbindelse med husspektakler var blevet anholdt og lagt i håndjern, at politiet ikke havde oplyst hende om grunden til, at hun var blevet anholdt, at hun ikke fik udleveret medicin samt blev nægtet toiletbesøg under ophold på stationen.

Sagen fik et lidt langvarigt forløb, idet Politiklagenævnet i første omgang fandt, at statsadvokaten skulle foretage yderligere undersøgelser vedrørende spørgsmålet om den manglende udlevering af medicin på stationen, men da det viste sig, at den pågældende overhovedet ikke havde haft medicinen med, måtte Politiklagenævnet give statsadvokaten medhold i, at dette klagegrundlag var ubegrundet.

Klageren klagede endvidere over, at hun var blevet skubbet ind i venterummet under sådanne omstændigheder, at hendes håndled brækkede.

Også dette punkt måtte afvises, idet det viste sig, at klageren efterfølgende, efter at hun havde forladt stationen, havde været på restaurationsbesøg og først 3½ time efter, at hun havde forladt politistationen fandt ud af, at der var sket brud på armen.

Dette klagepunkt blev således også afvist.

SA5-1998-321-0118.

Sagen vedrører en voldssag, hvor nogle unge mennesker efter en fest rettede henvendelse på den indklagede politiassistents privatadresse for at spørge om vej og/eller låne en telefon.

I forbindelse hermed fandt et af de unge mennesker en kasse øl i politiassistentens garage og transporterede den over på den anden side af gaden.

De rettede herefter igen henvendelse på politiassistentens bopæl og befandt sig i en åbenstående garage, da den pågældende politiassistent kom ud.

To af de unge mennesker løb fra stedet, medens den sidste ikke nåede at komme ud.

Herefter hævdede klageren, at politiassistenten gav ham en lussing, hvilket politiassistenten bestred.

Den pågældende løb herefter fra stedet, og politiassistenten tog herefter sin cykel og fulgte efter den pågældende og fandt de tre unge mennesker og meddelte, at det var politiet, og han foretog anholdelse.

Det første punkt var, om politiassistenten handlede i tjeneste.

Statsadvokaten fandt, at dette ikke var tilfældet, hvorfor spørgsmålet ikke var omfattet af Politiklagenævnets kompetence.

Politiklagenævnet erklærede sig enig i dette.

Herefter rejste statsadvokaten tiltale overfor politiassistenten for vold, men den pågældende politiassistent blev senere frifundet herfor.

SA5-1998-44-0155.

Sagen vedrørte en situation, der opstod, idet en politiassistent undervejs hjem fra tjeneste kørte efter en bilist, hvorved der opstod situationer, der medførte, at politibetjenten kørte efter privatbilisten til dennes bopæl, og der opstod herefter en ordveksling af skænderiagtig karakter. I denne forbindelse fremkom politiassistenten med en udtalelse til klageren om, at denne skulle holde kæft.

På baggrund af klagerens forklaring lagde statsadvokaten herefter til grund, at indklagede havde sagt hold kæft, og statsadvokaten beklagede dette.

Politiklagenævnet erklærede sig uenig i, at der på det foreliggende grundlag var ført bevis for, at den pågældende politiassistent havde anvendt det anførte kraftudtryk, og Politiklagenævnet fandt, at Statsadvokaten skulle foretage yderligere undersøgelser vedrørende dette, og såfremt det ikke skete, skulle det lægges til grund, at politiassistenten ikke havde anvendt det pågældende kraftudtryk, og såfremt dette måtte lægges til grund, at det var anvendt, at det ikke fandtes kritisabelt i den pågældende situation.

Sagen blev af politiassistenten indbragt for Rigsadvokaten, der meddelte, at han var enig med Politiklagenævnet i, at der ikke på det foreliggende grundlag var ført bevis for, at det pågældende kraftudtryk havde været anvendt, og at statsadvokaten burde have undersøgt spørgsmålet nærmere.

SA5-1998-44-0150.

Nærværende sag er en af flere klager over politiet i den pågældende politikreds, og indtil videre har klageren ikke fået medhold.

Den konkrete klage gik på, at to politiassistenter i forbindelse med en retssag skulle have sagt til klagerens søn, at denne skulle forlade politikredsen.

Politiklagenævnet forklarede, at baggrunden for udtalelsen var, at der var folk i den pågældende politikreds, der ikke kunne lide klagerens søn og derfor meddelte politiet oplysninger om ham.

Henvendelsen var derfor sket i en god mening.

Da påstand herefter stod mod påstand, fik klageren som anført ikke medhold.

SA5-1998-321-0130.

Sagen vedrører statsadvokatens undersøgelse af et færdselsuheld, hvor en politiassistent kørte frem mod rødt lys i forbindelse med assistance til en udrykningskørsel.

Der skete herefter et sammenstød, idet politiassistenten kørte sammen med en tværgående bilist.

Statsadvokatens undersøgelse af færdselsuheldet medførte, at politiassistenten ikke blev tildelt en bøde, og Politiklagenævnet fandt ved sagens forelæggelse, at den pågældende politiassistent i den pågældende

situation havde handlet optimalt og godt, hvilket blev udtrykt af Politiklagenævnet overfor statsadvokaten.

SA5-1999-321-0139.

Sagen vedrører en af flere sager, der er vedrørende politiets anvendelse af håndjern samt udøvelse af vold.

Det specielle ved klagen var her, at den pågældende klager var indbragt af politiet i forbindelse med en anholdelse, og klageren blev herefter fremstillet til grundlovsforhør.

Først et stykke inde i grundlovsforhøret fremkom klageren herefter med klage over to politiassistenter gående ud på, at disse havde udøvet vold overfor klageren.

Der blev endvidere klaget over, at håndjernene havde siddet for stramt i forbindelse med indbringelse til stationen.

Sagens resultat blev, at der intet grundlag var for at antage, at de to politiassistenter havde udøvet vold overfor klageren og, som Politiklagenævnet udtrykte det, var klagerens adfærd selv skyld i, at håndjernene strammede.

SA5-1998-321-0122.

Sagen drejer sig om en politiassistent, der var involveret i et færdselsuheld i en patruljevogn.

Politiassistenten har ubetinget vigepligt og standser ved vigelinien for at orientere sig.

Han kører frem og bliver umiddelbart efter fremkørslen ramt i højre side af en varebil.

Politiassistenten gjorde gældende, at han havde overset varebilen på grund af forholdene på stedet samt på grund af varebilens store hastighed.

Politiassistenten mente endvidere, at varebilen kunne være vejet udenom.

Resultatet blev, at statsadvokaten rejste tiltale mod politiassistenten, hvilket Politiklagenævnet var enig i.

SA5-1999-44-0181.

Sagen er en såkaldt notitssag, der indgår til statsadvokaten fra politimesteren.

Sagen kom ikke længere, idet den anholdte efter at have indgivet klage, havde talt med politiet om klagen, og han erklærede sig tilfreds med denne samtale.

Statsadvokaturen rettede herefter henvendelse til den pågældende person for at sikre sig, at han var tilfreds med, at sagen var afsluttet, eller om han ønskede videre foretaget, og da klageren i denne samtale ikke ønskede sagen fortsat, blev sagen afsluttet som en notitssag.

SA5-1999-44-0187.

Sagen drejede sig om en uoverensstemmelse mellem en politiassistent og en malermester, hvor malermesteren arbejdede i nabohuset til politiassistenten, og der opstod herefter forskellige trakasserier, som medførte, at malermesteren herefter klagede over politiassistenten for at have optrådt chikanøst overfor klageren.

Sagens resultat blev, at klagen blev afvist, idet det viste sig, at der havde været en længerevarende uoverensstemmelse mellem de pågældende, men Politiklagenævnet endte med at udtale, at den pågældende betjent nok var gået meget tæt på med hensyn til udøvelse af sin myndighed som betjent i et udpræget privat ærinde, og såfremt sagen ikke var en udløber af tidligere kontroverser, ville Politiklagenævnet have anset betjenten for at udøve magtmisbrug.

SA5-1999-44-0184.

Sagen vedrører en klage fra en rocker, der hævdede, at han var blevet trukket ud af en bil, hvorved hans trøje var blevet revet i stykker.

Sagen startede op som en notitssag, men rockeren ønskede sagen undersøgt af statsadvokaten.

Uenigheden imellem klageren og politiassistenten, der medførte, at klageren blev trukket ud af bilen, beroede i det væsentligste på parternes subjektive opfattelse af, om klageren selv gav anledning hertil.

Klageren indrømmede dog, at rockere accepterer en lidt hårdhændet behandling fra politiets side, idet rockerne ofte selv giver anledning hertil. Rockerne vælger til tider at irritere politiet, men politiet vælger til tider også at irritere rockerne.

Politiassistenten forklarer, at rockerne generelt får kortere snor end almindelige borgere, idet erfaringen viser, at får de snor, så går de til grænsen. Den konkrete episode fandt sted umiddelbart efter rockerkrigen, og politiet var da generelt oppe på mærkerne overfor rockerne.

Statsadvokaten fandt, at der ikke var noget at bebrejde den pågældende politiassistent, hvilket politiklagenævnet erklærer sig enig i.

SA5-1999-321-0154.

Sagen vedrører et banalt færdselsuheld, der fandt sted på Fur i Limfjorden.

En ældre mandsperson havde brugsstjålet en bil, og var kørt galt tidlig om morgenen. Politiet blev tilkaldt.

De to betjente foretog undersøgelse af sagen, men undlod at lade bilisten foretage udåndingsprøve i et alkoholmeter.

Der indkom klage fra politimesteren til statsadvokaten med anmodning om undersøgelse af forholdet, og betjentene havde ikke nogen plausibel forklaring på, hvorfor de ikke havde foretaget en ganske rutinemæssig efterprøvning af, hvorvidt den pågældende bilist havde været spirituspåvirket.

Der er nu rejst tiltale mod de to betjente for overtrædelse af straffelovens § 156 om pligtforsømmelse.

Politiklagenævnet er enig i, at der rejses tiltale.

Herning, den 18. januar 2000

Peter Junge

[Delberetning for Statsadvokaten i Sønderborg.](#)

I det forløbne år er 111 sager afgjort:

- 1 sag fra 1996
- 1 sag fra 1997
- 29 sager fra 1998
- 80 sager fra 1999

Kun i en sag har der været uenighed mellem statsadvokaten og politiklagenævnet om afgørelsens indhold, og efter nærmere drøftelser blev der opnået enighed om indstillingen. Sagernes afgørelser fordeler sig i øvrigt således:

	Kap. 93 b:	Kap. 93 c:	Notitssager:
Haderslev	7	4	1
Fredericia	4	5	
Esbjerg	10	4	2
Ribe	2	2	

Sønderborg	9		2
Vejle	5	3	
Varde	2	7	
Gråsten	8	6	3
Rigspolitichefen		1	
Tønder	1	3	1
Kolding	7	7	1
Ringkøbing		3	
Herning		1	
I alt	55		46 10

- 55 adfærdsklager, hvoraf en er afgjort ved bødeforelæg og fire afgjort ved udtalelse af kritik overfor politiassistenten. De resterende 49 adfærdsklagesager er alle afvist.
- 10 notitssager
- 46 straffesager, hvoraf fire er færdselssager. Samtlige færdselssager er afvist.

I de øvrige 42 straffesager er der i tre sager rejst tiltale mod de pågældende, mens resten er afvist.

Politiklagenævnet har fortrinsvis behandlet sagerne på møder, hvoraf der i årets løb har været afholdt otte. Enkelte sager er dog blevet behandlet på telefonmøder. Herudover har formanden haft et møde med statsadvokaten samt vicesstatsadvokaten, ligesom nævnet har afholdt et møde med statsadvokaten samt dennes medarbejdere.

Suppleanterne har ikke været inddraget i nogen sager.

Politiklagenævnet får løbende tilsendt materiale fra statsadvokaten og samarbejdet fungerer tilfredsstillende og giver Politiklagenævnet mulighed for at følge efterforskningen.

Sagsbehandlingstiden er i årets løb bragt væsentligt ned og ved udgangen af året er der således kun 15 sager, der ikke er afgjort.

Esbjerg, den 3. januar 2000.

Karen Marie Dyekjær

Stikords- og sagsregister 1996-1998

Stikordsregister

Henvisningerne refererer til årgang og sidetal

Adfærdsklager	96.20,97.17,97.57,98.23ff,98.69, 99.123ff
- magtanvendelse	96.52ff,97.57ff,98.167ff, 99.57,99.123ff
- sprogbrug	96.55ff,97.61ff,98.72ff, 99.126ff
- anden ukorrekt adfærd	96.63ff,97.65ff,98.76ff, 99.130ff
- klage uden indhold	96.73,97.72f,98.83ff, 99.135ff
- sagens afgørelse	96.23,96.135ff,97.20f, 98.134ff
- notitssager	97.73f,98.84ff,99.138ff
- over for dispositionsklager	
96.110f,96.149ff,97.51,97.107f,98.121ff,98.187,	99.64ff
- bevisvurdering	98.187ff,99.58
Advokatbeskikkelse	98.144ff,98.165f,98.191ff,99.84,99.93
- i adfærdsklagesager	96.140f,97.139ff,99.84
- i straffesager	96.141ff,97.139ff,99.84
- i medfør af rpl. § 1020a, stk.2	96.142ff, 99.84
Aktindsigt	96.145ff,98.162ff,99.103ff
- offentlighedsloven	98.162, 99.104f
- forvaltningsloven	99.105ff
Anklagemyndighedens opbygning	96.29,97.29,98.33,99.31
- rigsadvokaten	96.29f,97.29f,98.35,99.33
- statsadvokaterne	96.30,97.30,98.36,99.33f
- politimestrene	96.30f,97.30f,98.36f,99.34f
Automatisk hastighedskontrol	97.155f,98.182ff,99.34f
Bagatelsager	96.149f,99.138
Delberetninger fra Politiklagenævne	
- landsformanden	96.163,97.161,98.215,99.205
- SA København mv.	96.166,97.163,98.217,99.206
- SA Sjælland	96.170,97.167,98.222,99.223
- SA Fyn mv.	96.173,97.170,98.227,99.228
- SA Ålborg	96.176,97.172,98.230,99.232
- SA Viborg	96.177,97.175,98.232,99.234
- SA Sønderborg	96.179,97.175,98.236,99.241
Disciplinærsager	96.152ff,97.24f,98.30ff,99.28ff
Dispositionsklager	96.33f,96.108f,97.33f,97.107f,98.39,98.122f, 99.64f
Efterforskning	
- rpl. § 1020 a, stk. 2	96.93ff
- politiklagenævnets anmodning	96.130ff,97.123f,98.147ff,99.73f
- afgørelsen	96.26,97.21
- uopsættelige efterforskningsskridt	96.116,99.172f
Falske anmeldelser	97.83ff., 98.97 ff., 99, 158ff

Færdselsloven

	- færdselssager	96.90ff,97.53f,97.87,97.155f,98.61ff,98.99,99.54,99.161ff
	- færdselsuheld	97.87,97.151,98.99ff,99.161ff
	- færdselssagers behandling	96.117f,98.181ff
	- mindre færdselsuheld	96.157f,99.171f
	- udrykningskørsel	96.158,97.88f,97.151ff,97.156ff,98.102ff,98.190,99.54f,99.163ff
	- automatisk hastighedskontrol	97.155f,98.182ff,99.167ff
	- forsætlig påkørsel	98.181f,99.170
	- andre færdselsforseelser	97.89f,98.189f,99.56f,99.171
- efterforskning		99.172f
- bevisvurderingen		98.65ff
Genoptagelse		99.77
Grænsekontrol		96.69ff
Hjemvisning		99.77ff
Håndjern		97.57,97.75,98.89,99.125
Håndledstryk		99.125
Inhabilitet		
	- forvaltningslovens regler	96.119,97.115f,98.125,99.85
	- statsadvokatens inhabilitet	96.120ff,97.116ff,98.126ff,99.86ff
	- rigsadvokatens inhabilitet	96.125ff,97.118f,98.128,99.89
	- politiklagenævnets inhabilitet	96.127f,98.128,99.89
- polititjenestemænds inhabilitet		98.129ff,99.90
Initiativsager		97.96ff,98.113ff,99.186ff
Klageadgang		96.21,96.33ff,97.19,97.33ff,97.47ff,98.27,98.37ff,99.35ff
Klager uden indhold		96.73
Kritikskala		99.120ff
Køreprøvesagkyndige		96.61ff
Notitssager		96.151f,97.73f,98.84ff,99.138ff
Misbrug af politiets registre		96.86,99.151
Objektiv beklagelse		99.119,99.121
Omgørelsesfrister		97.150ff,99.190
Partsbegrebet		99.102
Partshøring		99.109ff
Partsrepræsentation		99.103
Personfølsomme oplysninger		96.147ff,97.136ff
Politihunde		96.109ff,97.109ff,98.123ff,99.69,99.148
Politistav		98.87,99.57
Politiklagenævnet		
	- kompetenceområde	96.19f,96.129ff,97.16f,97.119ff,98.22f,98.132,99.20,99.71
	- sagsgangen i klagenævns sag	96.22ff,97.19f,98.27ff,99.25
	- nævnets sammensætning	96.37f
Politiklagenævnsordningen		

	- væsentlige elementer	96.17f,97.15f
	- begrebet "i tjenesten"	96.107ff,97.105ff,98.59,98.117ff,99.61ff
Prioritering af straffesager og klagesager		96.137ff,97.127ff,98.139ff,99.82ff
Retsplejeloven		
	- § 1020a, stk. 1	97.96ff,98.113ff,98.190,99.186
	- § 1020a, stk. 2	96.21,96.93ff,96.159f,97.18,97.90ff,98.27,98.105ff,98.190ff,99.173ff
Rigsadvokatens ændring af afgørelser		97.49ff,98.52ff,99.48ff
Sagsbehandlingstiden		97.131ff,98.142ff,98.147ff,99.92ff
Statistik		
	- indkomne sager	96.46,97.37f,98.42ff,99.39ff
	- adfærdsklager	96.50,97.41,98.46,99.41
	- straffesager	96.51,97.42,98.46ff,99.42
	- rpl. § 1020a, stk. 2	96.51,97.42,98.48,99.43
- visitationssager		98.48,99.45
Straffeloven		
	- straffesager	96.21,96.74,97.18,97.74,98.86,99.143
	- anmeldelser om vold	96.74ff,97.75f,98.87ff,99.144
	- anmeldelse om tyveri	98.96,99.58
	- andre anmeldelser	96.82f,96.87ff,97.81ff,98.92ff,99.153ff
	- formodning for strafbart forhold	99.71
- grundløse anmeldelser		97.83ff,98.97ff,99.148
	- misbrug af politiets registre	96.86,99.59,99.151
	- ransagninger	96.79ff,98.79
	- tavshedspligten	96.83ff,97.79ff,98.91ff,99.148
	- under efterforskningen	97.77ff,98.90f
	- straffesager ctr. klagesager	97.127ff,98.139ff,99.82
Systemkritik		99.118,99.121f
Tavshedsbrud		
	- straffesager	96.83ff,97.79ff,98.91ff,99.148
	- videregivelse til pressen	97.144,97.80,98.172
	- konkrete sager	97.144ff,98.172ff,99.148
Tilbagekaldte sager		97.125ff,98.137ff,99.80ff
Undersøgelsessager		97.43ff

Sagsregister

Henvisningerne refererer sig til årgang og sidetal

Rigsadvokatens j.nr.

203/96 96.121

244/99 99.71

255/96 96.125

453/99 99.160

511/99 99.161

G 1803 96.108

G 1866 97.131

G 2134 98.149

G 2141 98.151

G 2321 98.173

G 2406 98.151

G 2441 99.95

G 2516 98.150

G 2625 99.187

G 2661 99.97

G 2720 99.76

G 2875 99.98

K 004/96 96.120

K 005/96 96.121

K 020/96 96.122

K 028/96 96.137

K 029/96 96.125

K 030/96 96.130

K 034/96 96.138

K 035/96 96.139

K 038/96 96.135

K 047/96 98.178

K 050/96 96.123

K 051/96 96.124

K 052/96 96.146

K 064/96 96.142

K 067/96 96.136

K 077/96 96.124

K 078/96 98.127

K 082/96 97.158

K 084/96 97.118

K 102/97 96.133,97.51

K 105/97 97.144

K 111/97 97.146,99.118

K 116/97 97.49,97.63

K 119/97 98.187,99.194

K 124/97 97.147

K 128/97 97.118
K 129/97 97.148
K 130/97 97.48
K 134/97 97.51,97.120
K 136/97 97.141,98.192
K 138/97 97.82
K 143/97 97.110
K 144/97 97.135,97.140,98.191
K 146/97 97.110
K 148/97 97.110
K 149/97 97.110
K 153/97 97.52,97.113,97.128
K 157/97 97.72
K 161/97 97.151
K 166/97 97.68
K 167/97 97.49,97.68,99.116
K 172/97 99.193
K 173/97 97.52,97.122
K 175/97 97.152
K 176/97 97.50,97.149
K 179/97 97.99
K 183/97 97.59
K 186/97 98.53
K 187/97 97.151
K 191/97 97.53
K 195/97 97.54,97.129
K 196/97 97.84
K 200/97 97.55,98.146,98.165,98.187,98.190
K 201/97 98.72
K 202/97 97.55
K 205/97 97.53,97.105
K 206/97 97.114
K 207/97 97.102
K 211/97 97.117,98.80
K 212/97 97.55,98.189
K 214/97 97.54,97.158
K 219/97 97.54,97.157
K 220/98 98.128
K 225/98 98.126
K 233/98 98.130
K 240/98 98.62,98.185
K 242/98 98.126
K 243/98 97.95
K 244/98 98.62,98.185
K 246/98 98.63,98.100
K 249/98 98.58,98.103,98.136

K 250/98 98.65
K 253/98 98.64
K 262/98 98.66, 98.124
K 264/98 98.173
K 265/98 99.88
K 267/98 98.121
K 268/98 98.118,99.196
K 270/98 98.55,98.89,98.140
K 271/98 98.66
K 276/98 98.58,98.134
K 278/98 98.101,98.164
K 281/98 98.155
K 284/98 98.176
K 285/98 98.53,98.79
K 287/98 98.74
K 288/98 98.155
K 289/98 99.114
K 292/98 98.118
K 299/98 98.97
K 313/98 98.69
K 315/98 98.54
K 319/98 98.114
K 320/98 98.67
K 321/98 99.99
K 325/98 98.88
K 326/98 98.64,98.186
K 332/98 98.77,99.110
K 337/98 99.49,99.62
K 340/98 99.107
K 344/98 98.62
K 352/98 98.59,98.119
K 353/98 99.93,99.98
K 356/98 99.78
K 358/98 98.65,98.186
K 361/98 98.55
K 363/98 98.60,98.122,98.135
K 366/98 98.109
K 369/99 98.76
K 369/99 99.195
K 371/99 99.81
K 380/99 98.60,98.120,99.108
K 380/99 99.194
K 384/99 99.198
K 389/99 98.136
K 399/99 99.147
K 400/99 99.59,99.91,99.152

K 402/99 99.52,99.69
K 405/99 99.87
K 406/99 99.48
K 411/99 99.73
K 412/99 99.85
K 413/99 99.136
K 416/99 99.134
K 419/99 99.94,99.199
K 426/99 99.54
K 427/99 99.56
K 430/99 99.60
K 433/99 99.74
K 435/99 99.132
K 438/99 99.58,99.114
K 439/99 99.191
K 440/99 99.115,99.133
K 441/99 99.54,99.166
K 445/99 99.99
K 448/99 99.82
K 449/99 99.139
K 450/99 99.89
K 451/99 99.49,99.118,99.165
K 453/99 99.56
K 460/99 99.157
K 462/99 99.87
K 465/99 99.88
K 473/99 99.153
K 478/99 99.79
K 479/99 99.58
K 483/99 99.67
K 487/99 99.158
K 492/99 99.55
K 494/99 99.68,99.114
K 495 99.155
K 499/99 99.140,99.149
K 503/99 99.57
K 513/99 99.52,99.116,99.150
K 515/99 99.93,99.144
K 542/00 99.116

Statsadvokaternes j.nr.

SA1-96-321-0011 96.100,97.133,98.146
SA1-96-321-0063 98.169
SA1-96-321-0064 98.169
SA1-96-321-0095 96.86
SA1-96-321-0095 97.101

SA1-96-321-0140 96.87
SA1-96-321-0159 97.51
SA1-96-321-0168 97.77
SA1-96-321-0179 96.96
SA1-96-321-0180 96.90
SA1-96-321-0197 96.79
SA1-96-321-0201 98.90
SA1-96-321-0205 98.55,98.89,98.140
SA1-96-321-0209 97.78
SA1-96-321-0221 98.64
SA1-96-321-0226 99.210
SA1-96-321-0228 98.63,98.100
SA1-96-321-0232 98.155
SA1-96-321-0234 97.51,97.120
SA1-96-321-0238 97.89
SA1-96-321-0337 97.55,98.187,98.190
SA1-96-321-0416 99.213
SA1-96-44-0020 96.63
SA1-96-44-0024 96.64
SA1-96-44-0040 96.57,96.87
SA1-96-44-0041 98.191
SA1-96-44-0042 97.54,97.129
SA1-96-44-0063 96.73
SA1-96-44-0077 97.51,98.187,99.194
SA1-96-44-0080 97.57
SA1-96-44-0086 96.55
SA1-96-44-0099 97.141,98.192
SA1-96-44-0103 96.56
SA1-96-44-0122 99.78
SA1-96-44-0123 97.79
SA1-96-44-0130 97.126
SA1-97-321-0233 97.48
SA1-97-321-0245 97.53
SA1-97-321-0255 98.89
SA1-97-321-0256 97.87
SA1-97-321-0264 98.173
SA1-97-321-0268 97.151
SA1-97-321-0271 98.65
SA1-97-321-0274 97.75
SA1-97-321-0276 99.99
SA1-97-321-0280 97.81
SA1-97-321-0284 99.197
SA1-97-321-0286 98.115
SA1-97-321-0297 97.152
SA1-97-321-0299 98.99
SA1-97-321-0300 97.151

SA1-97-321-0301 97.122
SA1-97-321-0303 98.92
SA1-97-321-0311 97.54,97.158
SA1-97-321-0312 97.54
SA1-97-321-0313 98.103
SA1-97-321-0319 97.88
SA1-97-321-0321 97.52,97.93,97.157
SA1-97-321-0323 98.91,98.138
SA1-97-321-0336 97.94
SA1-97-321-0337 98.62,98.185
SA1-97-321-0347 99.87
SA1-97-321-0353 98.62,98.185
SA1-97-321-0362 98.87
SA1-97-321-0367 98.58,98.103,98.136
SA1-97-321-0372 99.74
SA1-97-321-0375 99.168
SA1-97-321-0376 98.183
SA1-97-321-0383 98.93
SA1-97-321-0390 98.58,98.134
SA1-97-44-0113 97.114
SA1-97-44-0139 99.124,99.211
SA1-97-44-0145 98.142
SA1-97-44-0154 97.65
SA1-97-44-0156 98.66,98.124
SA1-97-44-0194 98.81,99.113
SA1-97-44-0207 99.136
SA1-97-44-0210 98.66
SA1-97-44-0223 99.209
SA1-98-321-0252 98.64,98.186
SA1-98-321-0284 98.100
SA1-98-321-0303 99.196
SA1-98-321-0387 98.116,99.196
SA1-98-321-0388 98.106,99.198
SA1-98-321-0407 98.121
SA1-98-321-0415 99.166
SA1-98-321-0427 99.174
SA1-98-321-0451 99.175
SA1-98-321-0457 99.75,99.164
SA1-98-321-0461 99.145
SA1-98-321-0475 99.159
SA1-98-321-0480 99.153
SA1-98-321-0484 99.208
SA1-98-321-0488 99.214
SA1-98-321-0495 99.191
SA1-98-321-0499 98.111,99.94,99.107,
99.199

SA1-98-321-0510 99.171
SA1-98-321-0512 99.57
SA1-98-321-0514 99.95
SA1-98-321-0519 99.157
SA1-98-321-0520 99.76
SA1-98-321-0521 99.64
SA1-98-321-0526 99.201
SA1-98-321-0532 99.55
SA1-98-321-0626 98.113
SA1-98-321-415 99.54
SA1-98-321-454 99.54
SA1-98-42-0099 98.163
SA1-98-44-0237 98.77
SA1-98-44-0245 99.211
SA1-98-44-0247 99.134
SA1-98-44-0248 98.59,98.119
SA1-98-44-0261 99.49,99.62
SA1-98-44-0262 99.132
SA1-98-44-0264 99.210
SA1-98-44-0273 98.60,98.122,98.135
SA1-98-44-0275 99.207
SA1-98-44-0284 99.116,99.127,99.221
SA1-98-44-0287 99.65,99.219
SA1-98-44-0291 99.135
SA1-98-44-0293 99.136
SA1-98-44-0302 99.127
SA1-99-321-0224 99.162
SA1-99-321-0543 99.85,99.176
SA1-99-321-0546 99.56,99.216
SA1-99-321-0561 99.176
SA1-99-321-0569 99.93,99.144
SA1-99-321-0573 99.209
SA1-99-321-0581 99.218
SA1-99-321-0598 99.145
SA1-99-321-0600 99.159
SA1-99-321-0608 99.160
SA1-99-321-0675 99.177
SA1-99-44-0299 99.129
SA1-99-44-0305 99.217
SA1-99-44-0313 99.126
SA1-99-44-0319 99.217
SA1-99-44-0331 99.124
SA1-99-44-0332 99.139,99.214
SA1-99-44-0336 99.67
SA1-99-44-0361 99.140
SA2-96-321-0059 99.99

SA2-96-321-0063 97.124
SA2-96-321-0064 97.124
SA2-96-321-0067 98.176
SA2-96-321-0069 97.158
SA2-96-321-0091 96.82
SA2-96-321-0103 96.80,99.118
SA2-96-321-0108 97.52,97.113,97.128
SA2-96-321-0122 96.95
SA2-96-321-0128 96.75
SA2-96-321-0130 97.115
SA2-96-321-0130 97.58
SA2-96-321-0140 96.100
SA2-96-321-0143 96.74
SA2-96-321-0146 96.76,97.101
SA2-96-321-0149 97.96,99.115
SA2-96-321-0153 96.91
SA2-96-321-0160 97.75
SA2-96-321-0165 98.127
SA2-96-321-0165 98.127
SA2-96-321-0168 96.105,97.102
SA2-96-321-0223 98.190
SA2-96-321-0237 97.118
SA2-96-322-0010 97.147
SA2-96-44-0011 96.53
SA2-96-44-0012 97.62
SA2-96-44-0015 96.57
SA2-96-44-0016 96.52
SA2-96-44-0021 99.228
SA2-96-44-0031 96.110
SA2-96-44-0034 96.64
SA2-96-44-0065 96.65
SA2-96-44-0066 96.65
SA2-96-44-0080 96.58,99.119
SA2-96-44-0098 96.61
SA2-96-44-0118 97.140
SA2-96-44-0136 97.61
SA2-96-44-0143 96.61
SA2-96-44-0152 96.59
SA2-96-44-0155 97.107
SA2-96-44-0164 97.62
SA2-97-321-0111 97.55
SA2-97-321-0163 98.189
SA2-97-321-0174 97.53,97.105
SA2-97-321-0175 97.126
SA2-97-321-0176 97.98
SA2-97-321-0180 98.154

SA2-97-321-0184 97.80
SA2-97-321-0190 97.84
SA2-97-321-0192 99.228
SA2-97-321-0202 97.78
SA2-97-321-0211 99.226
SA2-97-321-0218 98.104,98.132,98.153
SA2-99-321-0219 99.224
SA2-97-321-0223 97.88
SA2-97-321-0224 98.106
SA2-97-321-0242 97.97
SA2-97-321-0242 97.97,98.190
SA2-97-321-0248 97.87,98.189,99.248
SA2-97-44-0012 97.135
SA2-97-44-0074 98.153
SA2-97-44-0145 97.72
SA2-97-44-0163 97.55
SA2-97-44-0182 97.74
SA2-97-44-0183 97.72
SA2-97-44-0185 97.66
SA2-97-44-0191 97.108
SA2-97-44-0203 98.73
SA2-97-44-0207 98.73
SA2-97-44-0208 98.67
SA2-97-44-0222 98.83
SA2-97-45-0005 97.67
SA2-97-46-0052 97.44
SA2-98-321-0267 99.52,99.116,99.150,
99.225
SA2-98-321-0273 99.58,99.226
SA2-98-321-0283 99.146
SA2-98-321-0297 99.162
SA2-98-321-0307 99.163
SA2-98-321-0308 99.226
SA2-98-322-0016 98.60,98.120
SA2-98-322-0016 99.194
SA2-98-44-0229 99.116
SA2-98-44-0232 98.83
SA2-98-44-0239 98.84
SA2-98-44-0258 99.128
SA2-98-44-0259 99.143
SA2-98-44-0265 99.224
SA2-98-44-0272 99.58,99.114
SA2-98-44-0277 98.86
SA2-98-44-0280 99.131
SA2-98-6201-0470 98.140
SA2-99-321-0310 99.223

SA2-99-321-0317 99.158
SA2-99-321-0322 99.223
SA2-321-0323 99.224
SA2-99-321-0327 99.184
SA2-99-321-0328 99.177
SA2-99-321-0333 99.155
SA2-99-321-0335 99.152,99.189,99.226
SA2-99-321-0336 99.225
SA2-99-321-0341 99.170
SA2-99-321-0347 99.156
SA2-99-322-0019 99.88
SA2-99-329-0027 99.59,99.91,99.152
SA2-99-44-0297 99.81
SA3-96-321-0048 96.93
SA3-96-321-0079 97.80
SA3-96-321-0084 97.82
SA3-96-321-0087 97.84
SA3-96-321-0090 97.134
SA3-96-321-0091 97.136
SA3-96-321-0095 98.145,98.147
SA3-96-322-0006 96.83
SA3-96-44-0003 96.141
SA3-96-44-0022 96.60
SA3-96-44-0024 96.69
SA3-96-44-0028 96.70
SA3-96-44-0031 96.71
SA3-96-44-0040 96.72
SA3-96-44-0046 97.49,97.63
SA3-96-44-0052 97.134
SA3-96-44-0076 97.68
SA3-96-44-0080 98.53
SA3-97-321-0107 97.136
SA3-97-321-0110 97.133
SA3-97-321-0112 97.44
SA3-97-321-0117 97.45
SA3-97-321-0118 97.95
SA3-97-321-0121 97.44
SA3-97-321-0123 99.93,99.98
SA3-97-321-0125 98.98
SA3-97-322-0009 97.99
SA3-97-44-0064 97.65,99.119
SA3-97-44-0090 97.67
SA3-97-44-0092 98.69
SA3-97-44-0093 98.155
SA3-97-44-0108 98.71,98.72
SA3-97-44-0121 98.72

SA3-97-44-0132 98.54
SA3-97-44-0138 98.146
SA3-97-44-0140 98.79
SA3-98-321-0132 98.102
SA3-98-321-0134 98.88
SA3-98-321-0142 99.95
SA3-98-321-0144 98.95
SA3-98-321-0145 98.50
SA3-98-321-0147 98.105
SA3-98-321-0150 99.231
SA3-98-321-0157 98.50
SA3-98-321-0161 99.69,99.114,99.149
SA3-98-321-0163 98.105
SA3-98-321-0164 98.50,99.195
SA3-98-321-0165 99.166
SA3-98-321-0166 99.148
SA3-98-322-0012 98.97
SA3-98-44-0146 99.125
SA3-98-44-0149 98.53,98.79
SA3-98-44-0152 98.78
SA3-98-44-0153 99.83
SA3-98-44-0159 98.145
SA3-98-44-0164 98.76
SA3-99-321-0182 99.178,99.230
SA3-99-321-0194 99.94
SA3-99-321-0202 99.231
SA3-99-322-0017 99.82
SA3-99-44-0188 99.115,99.133,99.229
SA3-99-44-0197 99.125
SA4-96-321-0037 96.78
SA4-96-321-0041 96.77
SA4-96-321-0062 96.78
SA4-96-321-0074 96.102,97.103,99.193
SA4-96-40-0008 96.67
SA4-96-44-0014 96.66,,99.119
SA4-96-44-0025 96.65
SA4-96-44-0041 97.135,97.140
SA4-97-321-0107 98.102
SA4-97-321-0112 97.92
SA4-97-322-0010 97.85
SA4-97-322-0012 98.80,98.97
SA4-97-44-0080 97.49,97.68,99.116
SA4-97-44-0090 97.59
SA4-97-44-0099 97.61
SA4-97-49-0037 97.118
SA4-98-321-0130 98.114

SA4-98-321-0138 98.94
SA4-98-321-0141 98.118,99.196
SA4-98-321-0147 98.136
SA4-98-321-0153 98.108
SA4-98-321-0155 98.65,98.186
SA4-98-321-0156 98.109
SA4-98-321-0159 98.110,99.198
SA4-98-321-0167 99.151
SA4-98-44-0152 99.48
SA4-98-44-0164 98.74
SA4-99-321-0186 99.157
SA4-99-321-0189 99.45
SA4-99-321-0198 99.71
SA4-99-321-0208 99.183
SA4-99-321-0209 99.185
SA4-99-44-0183 99.120
SA4-99-46-0017 99.89
SA4-99-6206-0098 99.161
SA5-96-321-0036 97.85,98.189,99.196
SA5-96-321-0040 96.94
SA5-96-321-0051 96.101
SA5-96-321-0052 97.90
SA5-96-321-0053 96.108
SA5-96-321-0061 96.103
SA5-96-321-0062 97.82
SA5-96-44-0007 96.67
SA5-96-44-0019 96.84
SA5-96-44-0030 97.70,97.130
SA5-96-44-0032 97.70
SA5-96-44-0062 96.54
SA5-97-321-0086 98.92,99.197
SA5-97-321-0099 98.96
SA5-97-321-0106 98.107
SA5-97-322-0002 97.144
SA5-97-44-0081 97.73
SA5-97-44-0091 99.66,99.117
SA5-97-44-0113 99.235
SA5-97-44-0124 98.126
SA5-97-44-0151 98.75
SA5-98-321-0107 98.139
SA5-98-321-0115 99.151
SA5-98-321-0118 99.236
SA5-98-321-0120 98.109,99.198
SA5-98-321-0122 99.238
SA5-98-321-0130 99.238
SA5-98-321-0133 98.112

SA5-98-321-0133 99.201
SA5-98-322-0008 98.98
SA5-98-44-0130 98.84
SA5-98-44-0150 99.237
SA5-98-44-0155 99.73,99.237
SA5-98-44-0161 99.115,99.130
SA5-98-44-0170 99.52,99.69
SA5-98-44-0171 99.60
SA5-99-321-0139 99.238
SA5-99-321-0154 99.153,99.240
SA5-99-321-0155 99.179
SA5-99-321-0148 99.49,99.118,99.165
SA5-99-329-0033 99.88
SA5-99-44-0181 99.239
SA5-99-44-0184 99.240
SA5-99-44-0187 99.63,99.91,99.239
SA5-99-44-0188 99.66,99.118
SA5-99-44-0190 99.137
SA5-99-44-0191 99.79
SA5-99-44-0197 99.115,99.130
SA6-95-321-0033 96.85
SA6-95-6205-0005 97.146,99.118
SA6-96-321-0044 96.89
SA6-96-321-0049 96.92
SA6-96-321-0061 96.97
SA6-96-321-0078 97.148
SA6-96-321-0091 98.130
SA6-96-41-0269 98.118
SA6-96-44-0013 96.62
SA6-96-44-0019 96.68
SA6-96-44-0041 97.110
SA6-96-44-0042 97.110
SA6-96-44-0047 97.110
SA6-96-44-0050 97.50,97.149
SA6-97-321-0112 97.91
SA6-97-322-0012 97.81
SA6-97-322-0016 97.117
SA6-97-329-0015 97.117
SA6-97-40-0009 97.100
SA6-97-44-0127 98.78
SA6-98-321-.0132 98.101
SA6-98-321-0145 98.126
SA6-98-321-0165 99.81
SA6-98-321-0169 98.115
SA6-98-321-0170 99.147
SA6-98-321-0171 98.87

SA6-98-321-0175 98.112,99.200
SA6-98-321-0178 99.186
SA6-98-44-0132 99.114
SA6-98-44-0148 98.74
SA6-98-44-0154 98.77,99.110
SA6-98-44-0171 99.69
SA6-98-44-0173 98.55
SA6-98-44-0187 99.81
SA6-98-44-0188 98.85
SA6-99-321-0187 99.180
SA6-99-321-0188 99.148
SA6-99-321-0193 99.181
SA6-99-321-0197 99.182
SA6-99-321-0206 99.182
SA6-99-44-0204 99.87
SA6-99-44-0211 99.62
SA6-99-44-0213 99.129
SA6-99-44-0214 99.142
SA6-99-44-0224 99.138
SA6-99-44-0225 99.132

Bilag 1

[Politiklagenævnens medlemmer](#)

Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for København,
Frederiksberg og Tårnby,
Gammel Torv 8,
1457 København K

Formand:
Advokat Søren Arentoft
Advokat Nina Anderskov (Suppleant)

Indstillet af kommunalbestyrelsen på Frederiksberg:
Faglig sekretær Ellen Hanne Sørensen
Konsulent Anni Vejstrup Nielsen (Suppleant)

Indstillet af Københavns Borgerrepræsentation:
Selvstændig Torkild Damgaard Schrøder

Apotekerassistent Helen Hedemann (Suppleant)

Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for Sjælland,
Stengade 70,
3000 Helsingør

Formand:
Advokat Ulla Degnegaard
Advokat Poul Jost Jensen (Suppleant)

Indstillet af Roskilde Amt:
Hans Christian Eisen (Suppleant)

Indstillet af Københavns Amt:
Forstander Grethe Blomberg

Indstillet af Vestsjællands Amt:
Reparatør Niels Mathiesen

Indstillet af Frederiksborg Amt:
Konsulent Jens Greve (Suppleant)

Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland,
Lolland, Falster og Bornholm,
Vestergade 15, Postboks 1159,
5100 Odense C

Formand:
Advokat Anne-Birgitte Bjerre-Olsen
Advokat Kjeld Danielsen (Suppleant)

Indstillet af Storstrøms Amt:
Ældrekonsulent Bodil Holm
Sygeplejerske Merete Boye Larsen (Suppleant)

Indstillet af Fyns Amt:
Gårdejer Torben Jørgensen

Indstillet af Bornholms Amt:
Centerleder Majbritt Månsson (Suppleant)

Politiklagenævnet for
Statsadvokaten i Aalborg,
Tiendeladen 7, Postboks 1363,

9100 Aalborg

Formand:

Advokat Bent Holmberg

Advokat Elin Tjærby Kesting (Suppleant)

Indstillet af Århus Amt:

Else Christiansen

Indstillet af Nordjyllands Amt:

Sygeplejerske Medzait Ljatifi

Grethe Munch (Suppleant)

Indstillet af Viborg Amt:

Sygeplejerske Jette Marie Svensson (Suppleant)

Politiklagenævnet for

Statsadvokaten i Viborg,

Torvet 12,

7400 Herning

Formand:

Advokat Peter Junge

Advokat Karen Marie Henningsen (Suppleant)

Indstillet af Vejle Amt:

Lis Laursen (Suppleant)

Indstillet af Viborg Amt:

Lærer Søren Panny Pedersen

Indstillet af Århus Amt:

Chefsekretær Britta Jordt Bang

Indstillet af Ringkøbing Amt:

Vicebrandinspektør Finn Lundorff (Suppleant)

Politiklagenævnet for

Statsadvokaten i Sønderborg,

Kongensgade 58, Postboks 140,

6701 Esbjerg

Formand:

Advokat Karen Marie Dyekjær

Advokat Jens Ole Mengel (Suppleant)

Indstillet af Sønderjyllands Amt:
Filialdirektør Peter Falk
Fiskeskipper Oluf Stenrøjl Kristensen (Suppleant)

Indstillet af Ribe Amt:
Eva Johansen

Indstillet af Ringkøbing Amt:
Kasserer Jørgen Roslev (Suppleant)

Bilag 2

[Medarbejdere i Rigsadvokaturen og statsadvokaturerne
til behandling af politiklagenævnsager pr. 31.12.1999:](#)

Rigsadvokaten:
Rigsadvokat Henning Fode
Statsadvokat Lars Stevnsborg
Statsadvokat Hanne Schmidt
Kst. statsadvokat Jesper Hjortenber
Vicestatsadvokat Lis Hjortnæs
Kst. vicestatsadvokat Jan Reckendorff
Rigsadvokatassessor Jette Christiansen
Rigsadvokatassessor Jette Bjerg Clausen
Rigsadvokatassessor Ida K. Sørensen
Kst. rigsadvokatassessor Jørn Thostrup

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby:
Statsadvokat Karsten Hjorth
Vicestatsadvokat Karen-Inger Bast
Vicestatsadvokat Kim Christiansen
Statsadvokatassessor Anne Birgitte Stürup
Statsadvokatassessor Poul Gadegaard
Statsadvokatassessor Karen Marie Olesen

Statsadvokaten for Sjælland:
Statsadvokat Erik Merlung
Vicestatsadvokat Jørgen Jensen
Vicestatsadvokat Vibeke Uldal
Statsadvokatassessor Dorthe Vejsig
Statsadvokatassessor Birgitte Pock
Statsadvokatassessor Anette Vester

Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster
og Bornholm:

Statsadvokat Birgitte Vestberg
Vicestatsadvokat Mette Vestergaard
Vicestatsadvokat Charlotte Alsing Juul
Statsadvokatassessor Margit Wegge
Statsadvokatassessor Kirsten Frikov
Statsadvokatassessor Erik Hjelm

Statsadvokaten i Ålborg:

Statsadvokat Elsemette Cassø
Vicestatsadvokat Søren Gade
Vicestatsadvokat Kirsten Dyrmann Nielsen
Statsadvokatassessor Henrik Kjær Thomsen
Statsadvokatassessor Peter Rask
Kst. statsadvokatassessor Jette Rubien

Statsadvokaten i Viborg:

Statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen
Vicestatsadvokat Peter Adamsen
Vicestatsadvokat Marian Thomsen
Statsadvokatassessor Steen Thomsen
Statsadvokatassessor Karin D. Thostrup
Statsadvokatassessor Toni Lie Schorpen
Statsadvokatassessor Frantz Cohn

Statsadvokaten i Sønderborg:

Statsadvokat Preben Alsøe
Vicestatsadvokat Marianne Damm
Kst. vicestatsadvokat Claus Guldbrand
Statsadvokatassessor Jens Kjærgaard Christensen
Statsadvokatassessor Lene Nørup Thiel
Kst. statsadvokatassessor Peter Urskov

Bilag 3

[Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 787 af 21.9.1992 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne](#)

Bilag 4

[Retsplejelovens kapitel 93b-93d](#)

Bilag 5

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1041 af 15.12.1995 om forretningsorden for politiklagenævn

Bilag 6

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1042 af 15.12.1995 om politiklagenævn

Bilag 7

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29.12.1995 om behandling af klager over politipersonalet m.v.

Bilag 8

Justitsministeriets skrivelse af 5.1.1996 om vidne- og transportgodtgørelse

Bilag 9

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 7.9.1998 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævn

Bilag 10

Justitsministeriets notits 3.10.1996 om aktindsigt i politiklagenævnssager

Bilag 11

Behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden

De generelle regler, der regulerer kompetencen mellem statsadvokaten og politimesteren til at behandle anmeldelser om strafbare forhold, findes i retsplejelovens kap. 65 og kap. 67. Disse regler suppleres af

administrative bestemmelser om påtalekompetence, forelæggelse m.v. Herudover findes der i retsplejelovens kap. 93 c særlige regler, der vedrører behandlingen af straffesager mod politipersonale.

Med henblik på at sikre ensartethed i den formelle behandling af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden og på baggrund af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale fastsættes hermed følgende:

1. Sager mod politipersonale.

1.1. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten behandles, uanset sagens karakter, af vedkommende regionale statsadvokat, jf. retsplejelovens § 1020. Dette gælder også anmeldelser mod politimesteren (politidirektøren), rigspolitchefen og politiets øvrige jurister. Statsadvokaten træffer ligeledes afgørelse vedrørende tiltalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren, jf. retsplejelovens § 1020 c.

1.2. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale (som defineret i pkt. 1.1.) uden for tjenesten behandles af vedkommende politimester (Politidirektøren). Sagen forelægges vedkommende regionale statsadvokat til afgørelse af tiltalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Forelæggelse for statsadvokaten kan dog undlades, når anmeldelsen eller sigtelsen viser sig grundløs, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2 og § 721, stk. 1, nr. 1. Forelæggelse kan ligeledes undlades, når sigtelsen angår mindre alvorlige lovovertrædelser, der ikke indebærer nogen krænkelse af private interesser, og hvor det efter et rimeligt skøn må være utvivlsomt, at der ikke er nogen begrundelse for forelæggelse, f.eks. mindre alvorlige overtrædelser af færdselsloven.

Hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (politidirektørens) habilitet forelægges sagen – uanset dennes karakter – for statsadvokaten. Dette gælder f.eks. hvis den pågældende er tjenstgørende i den politikreds, der skulle behandle sagen. Uopsættelige efterforskningskridt skal dog foretages.

1.3. Forelæggelsen sker fra politimesteren (Politidirektøren) i den kreds, hvor anmeldelsen er indgivet eller hvor efterforskningen finder sted.

2. Sager mod andre ansatte i politiet

Sager mod andre ansatte i politiet, f.eks. kontorpersonale og civilmedarbejdere, behandles uanset om forholdet er begået i eller uden for tjenesten i overensstemmelse med reglerne anført under punkt 1.2. - 1.3.

3. Sager mod ansatte i statsadvokaturerne

3.1. Anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat i en statsadvokatur behandles af politimesteren (Politidirektøren). Reglen gælder alle grupper af ansatte, herunder statsadvokaten, og uanset om forholdet er begået i eller udenfor tjenesten. Sagen forelægges vedkommende regionale statsadvokat til afgørelse af tiltalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Sagen må i givet fald ikke forelægges og afgøres af den statsadvokat, hos hvem den pågældende gør tjeneste, jf. pkt. 3.3. om fremgangsmåden i disse situationer.

Forelæggelse for statsadvokaten kan dog undlades, når anmeldelsen eller sigtelsen viser sig grundløs, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2, og § 721, stk. 1, nr. 1, eller hvor sigtelsen angår mindre alvorlige lovovertrædelser, der ikke indebærer krænkelse af private interesser og hvor det efter et rimeligt skøn må være utvivlsomt, at der ikke er nogen begrundelse for forelæggelse, jf. pkt. 1.2.

3.2. I tilfælde, hvor tiltalespørgsmålet skal afgøres af statsadvokaten, skal politimesteren (Politidirektøren) orientere vedkommende regionale statsadvokat om sagen. Orienteringen skal så vidt

muligt ske inden efterforskningen påbegyndes. Uopsættelige efterforskningskridt skal dog foretages. Væsentlige spørgsmål vedrørende efterforskningen forelægges ligeledes for statsadvokaten.

3.3. Hvor den pågældende gør tjeneste hos den statsadvokat, der ellers skulle have behandlet sagen, - eller hos den, til hvem en afgørelse er påklaget - forelægges sagen for Rigsadvokaten med henblik på en stillingtagen til den videre behandling af sagen, herunder eventuelt videresendelse til en anden statsadvokat. Tilsvarende gælder sager mod den pågældende statsadvokat. Forelæggelse sker fra enten politimesteren (Politidirektøren) eller fra en statsadvokat.

4. Sager mod ansatte i Rigsadvokaturen.

Jeg har ikke fundet anledning til at fastsætte særlige regler om kompetencen til at behandle anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat i Rigsadvokaturen. Det er således de almindelige regler i retsplejelovens kap. 65 og kap. 67, der finder anvendelse, medmindre der findes særlige forelæggelsesregler.

Såfremt det drejer sig om sager af lidt alvorligere karakter, må det afgøres efter en konkret vurdering, på hvilket niveau en afgørelse bør træffes.

5. RM nr. 4/1989 om forelæggelse af straffesager mod personer ansat i politiet ophæves.

Henning Fode

Bilag 12

[Justitsministeriets skrivelse af 2. juli 1999 til Folketingets Retsudvalg vedrørende evaluering af politiklagenævnssordningen](#)